

Tobii Communicator 4

Gebruikershandleiding

Tobii Communicator 4

Ondersteunende technologie voor communicatie en bediening

Doel

Tobii Communicator is pc-software voor het maken, aanpassen en gebruiken van schermpaginaset, afgestemd op gebruikers met beperkte communicatiemogelijkheden of fysieke beperkingen.

Paginaset kunnen alles zijn van communicatieborden tot omgevingsbedieningen. Spellen, hulpmiddelen voor typen en versturen van berichten, muziekspelers, persoonlijke startpagina's en hulpmiddelen voor het opstarten van standaard pc-programma's zijn andere gebruikelijke vormen van Communicator paginaset.

Systeemeisen

Tobii Communicator 4 vereist een pc met Windows XP of nieuwer, 1 GB RAM aanbevolen, tot 200 MB vrije opslagruimte, en een schermformaat van minimaal 800 x 600 pixels, groter scherm aanbevolen.

Voor gebruik van de voorleesfuncties in de paginaset dient u een synthetische stem te installeren, waarvoor tot 750 MB aan extra vrije opslagruimte vereist is.

Juridische kennisgeving

Copyright Viking Software AS 2009

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd in welke vorm of op welke wijze dan ook - grafisch, elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier - zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Producten waarnaar wordt verwezen in dit document kunnen handelsmerken en/of gedeponeerde handelsmerken zijn van hun respectieve eigenaren. De uitgever en de auteur maken geen aanspraak op deze handelsmerken.

Hoewel alle mogelijke voorzorgsmaatregelen zijn getroffen bij het samenstellen van dit document, aanvaarden de uitgever en de auteur geen verantwoordelijkheid voor fouten of onvolledigheden, noch voor schade resulterend uit het gebruik van informatie in dit document of uit het gebruik van eventuele vergezellende programma's of broncode. In geen geval kunnen de uitgever en de auteur aansprakelijk worden gesteld voor welk verlies van inkomsten of andere commerciële schade dan ook, direct of indirect veroorzaakt door of verondersteld te zijn veroorzaakt door dit document.

Tobii Communicator bibliotheekaanbieders

Tobii Communicator 4 bevat de SymbolStix afbeeldingenbibliotheek van SymbolStix LLC.

Contactinformatie

Viking Software AS
Strømgaten 4
5015 Bergen
Norway

Switchboard: +47 5555 1060
E-mail: post@viking-software.com

Inhoudsopgave

Hoofdstuk I Inleiding

Hoofdkenmerken van Tobii Communicator	13
Standard en Premium versie	13
Wat is Tobii Communicator?	14
Nieuw in Communicator 4	16

Hoofdstuk II Aan de slag

Communicator installeren	21
Communicator bijwerken	24
Starten en stoppen	24
De weergave Uitvoeren of de weergave Bewerken kiezen	26
Vergelijking tussen de weergave Uitvoeren en de weergave Bewerken	28
Nuttige sneltoetsen	29
Menu's in de weergave Uitvoeren	30
Werken met speciale paginasets	32
De kant-en-klare paginasets uitproberen	33
Knoppen in een paginaset wijzigen	34
De wizard Knop bewerken in de weergave Uitvoeren	36
Een knop wijzigen in de weergave Bewerken	40

Hoofdstuk III Instellingen maken voor een gebruiker

Werken met de wizard Instellingen	45
Paginasets selecteren voor gebruik	46
Een startpagina kiezen	49
Favorieten en ordening op de startpagina	51
Gebruikersinstellingen aanpassen	55
De opstartpaginaset kiezen	59

Hoofdstuk IV Uw eigen paginasets maken

Overzicht	63
Beknopte beschrijving van de weergave Bewerken	64
Eenvoudige paginasets maken	67
Pagina's maken	68
Uw werk opslaan	71
Knoppen maken met een raster	73
Knoppen toevoegen door dupliceren	76
Selecteren waarmee u wilt werken	79
Werken met de standaardbewerkingsopdrachten	82
Snel inhoud toevoegen	82
Tekst op knoppen plaatsen	85
Afbeeldingen op knoppen plaatsen	90
Geluiden op knoppen plaatsen	93
Video op knoppen plaatsen	96
Een toetsaanslag aan een knop toewijzen	97
De eerste pagina instellen	98
Een paginaset uitvoeren	99
Een paginaset later opzoeken	102
Pagina's koppelen	104
Instellen hoe het eruitziet	107
Pagina-achtergrond en andere nuttige eigenschappen	108
Zelf knoppen tekenen	110
Weergave van knop kopiëren	112
Statische tekst of afbeelding	114
Overzichtelijkheid bewaren met Layout	120
Onzichtbare en inactieve knoppen	123
Een kleurenpalet kiezen	125
Pagina's organiseren	129
Acties en intelligent gedrag toevoegen	132
Werken met knopsjablonen	136
Acties toevoegen aan knoppen	140
Acties bij het betreden en verlaten van een pagina	143
Acties bij het uitvoeren van een paginaset	143
Werken met sneltoetsen	144
Uw eigen sneltoetsen maken	147
Werken met een berichtenvenster	149

Werken met pop-up-pagina's voor gebruikersopties	160
Uw werk hergebruiken	165
Knoppen kopiëren	166
Alleen weergave en acties kopiëren	167
Kopiëren tussen paginasets	169
Een nieuwe paginaset baseren op een oude	173
Een Boardmaker/SD Pro-bestand importeren	175

Hoofdstuk V   Werken met kant-en-klare paginasets

Paginasets voor Tobii-gebruikers	181
Tekst	182
Symbool	184
Toetsenborden	186
Spelletjes	189
Eén spelbord toevoegen	191
Spelkaarten wijzigen	194
Speleigenschappen	196
Afbeeldingenviewer	198
Webcam	202
Muziekspeler	205
SMS	209
Zinneneditor	213
E-mail	217
Mobiel telefoneren	220
Chatten (instant messaging)	222
Kalender	226
Afstandsbedieningen	230

Hoofdstuk VI   Ondersteuning voor scangebruikers

Alles over scannen	235

Het scanpatroon op één pagina wijzigen	237
Scangroepen maken	238
Uiterlijk van de scancursor	242
Scaninstellingen	243
Muisemulatie	245
Radar- of kruisdraadscannen voor muispositie	246
Opties op de werkbalk Muisemulatie	249
Instellingen voor muisemulatie	256
Muisemulatie starten	258
Cursor scannen in muisemulatie	260

Hoofdstuk VII Opties voor geluid en afbeeldingen

Afbeeldingenbibliotheken	263
Een afbeeldingenbibliotheek toevoegen	263
Bibliotheekinhoud bekijken	268
Alles over geluid	269
Werkt het geluid op uw pc?	270
Kunstmatige spraak inschakelen	271
Een geluidenbibliotheek toevoegen	272
Geluiden opnemen	275
Instellingen voor hoorbare melding	278
Instellingen voor Lezen terwijl u typt	280

Hoofdstuk VIII Hulpmiddelen

Contacten beheren	285
Zinnen beheren	286
Woordenboeken	287
Grammatica	289
Alternatieve uitspraken	290
Mijn paginasets ordenen	292

Hoofdstuk IX Instellingen

Over Eigenschappen en Instellingen	295
Invoermethoden	297
Scaninstellingen	297
Muisemulatie	297
Markeren	297
Geluidsinstellingen	298
Woordvoorspelling	298
Instellingen Toetsenbordindeling	302
Gegevensmappen	304
Instellingen Afbeeldingenviewer	304
Webcaminstellingen	305
Instellingen Premium Edition	307
Instellingen voor infrarood afstandsbediening	307
E-mailinstellingen	319
Muziekspelerinstellingen	323
Instellingen mobiele telefoon	324
Chatinstellingen	327
Kalenderinstellingen	328

Hoofdstuk X   Meerdere gebruikers of pc's beheren

Gebruikersprofielen	333
Werken met twee pc's: exporteren en importeren	337
Licentievereisten	342
Beveiliging van informatie paginasets	342

Index

Hoofdstuk

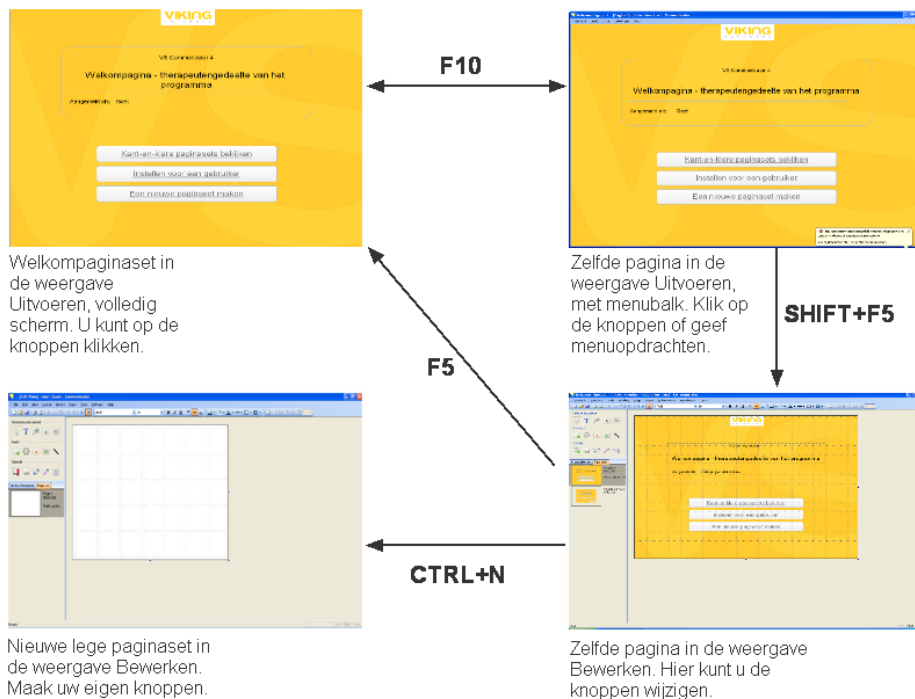

Inleiding

Hoofdkenmerken van Tobii Communicator

Standard en Premium versie

Tobii Communicator 4 wordt geleverd in twee uitvoeringen, Standard en Premium.

Functies die alleen voorkomen in de Premium versie:

- Paginasets en functionele ondersteuning voor e-mail
- Paginasets en functionele ondersteuning voor telefoneren en SMS-en met mobiele telefoons
- Paginasets en functionele ondersteuning voor chatten via internet

- Paginasets en functionele ondersteuning voor kalender met agenda
- Ondersteuning voor infrarood (IR) afstandsbedieningen

In deze documentatie worden beide versies besproken. Functionaliteit die alleen beschikbaar is in de Premium versie is als volgt gemarkeerd: **Premium**.

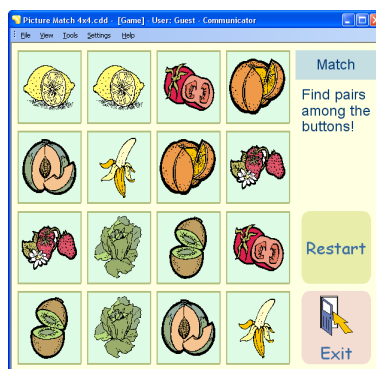
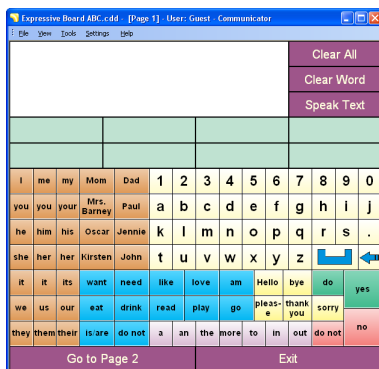
Wat is Tobii Communicator?

Tobii Communicator is een programma dat werkt op pc's met Microsoft Windows®.

Tobii Communicator is technologie voor het assisteren van gebruikers met verminderd communicatievermogen en/of lichamelijke beperkingen.

De kant-en-klare paginasets die bij Tobii Communicator worden geleverd bevatten onder andere:

- Tekstcommunicatie
- Symboolcommunicatie
- Schermtoetsenborden
- Spelletjes
- Muziekspeler, webcamondersteuning en afbeeldingenviewer
- Telefoneren en sms'en met mobiele telefoons **Premium**
- Chatten (instant messaging) via het internet **Premium**
- E-mail **Premium**
- Infrarood (IR) afstandsbediening **Premium**
- Kalender **Premium**

Paginaset voor tekstcommunicatie op het scherm en een paginaset voor Memory-spelletjes.

Gebruikers kunnen op diverse wijzen werken met een paginaset, zoals met een hoofdmuis, oogbesturing, scannen met schakelaarbediening en invoer met muis of joystick.

Iedere gebruiker is verschillend.

Gebruikers kunnen in Tobii Communicator werken met de gewenste kant-en-klare paginaset.

Therapeuten kunnen de gebruikersinteractie voor een specifieke gebruiker aanpassen. Therapeuten kunnen ook de meegeleverde paginaseten aanpassen, elementen hergebruiken in hun eigen paginaseten of paginaseten helemaal zelf opbouwen.

Nieuw in Communicator 4

Als u al vertrouwd bent met Communicator 3, zult u merken dat Tobii Communicator 4 zowel meer mogelijkheden biedt als gebruiksvriendelijker is.

De weergave Bewerken is overzichtelijker geworden

Op verzoek van vele therapeuten is de naam van de weergave Set-up gewijzigd in de weergave Bewerken. Tobii Communicator heeft nu dus de volgende twee weergaven: De weergave Bewerken en de weergave Uitvoeren ²⁶.

In de nieuwe werkset Bewerken ⁶⁴ zijn de handigste Communicator-hulpmiddelen samengebracht, zodat u deze altijd kunt vinden.

Het is nu eenvoudiger geworden om gebruik te maken van de werkbalken, aangezien voor de pictogrammen nu de stijl van Microsoft Office is gevolgd.

De standaardwerkbalk in de weergave Bewerken

Er is meer materiaal meegeleverd

Er is een grotere verscheidenheid aan kant-en-klare paginasets ³³ waaruit u kunt kiezen.

Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Kant-en-klare pagina's bekijken

Bij Tobii Communicator wordt nu een uitgebreide SymbolStix-afbeeldingenbibliotheek^[263] geleverd voor het toevoegen van symbolen of afbeeldingen aan knoppen en pagina-achtergronden, en er is een afzonderlijke installatie-cd met een geavanceerde module voor kunstmatige spraak.

De kant-en-klare paginasets bieden nu ondersteuning voor een webcam, een afbeeldingenviewer en een muzikspeler. In de **Premium** Edition vindt u paginasets voor een kalender, mobiel telefoneren, sms'en, e-mailen en zelfs chatten of instant messaging (IM) via het internet.

Sneller en eenvoudiger pagina's maken

Met de nieuwe rasterpagina's^[73] met automatische kolommen en rijen knoppen kunt u veel tijd besparen bij het tekenen en uitlijnen van knoppen.

Het is nu eenvoudiger knoppen die acties uitvoeren te maken en gebruiken: Met knopsjablonen^[136] kunt u veelgebruikte functionaliteit, zoals een berichtenvenster, een toetsaanslag, of de functie Terug of Vorige pagina met één klik aan een knop koppelen.

Het bewerken van knoptekst^[85] is verbeterd. U kunt nu tekst invoeren voor diverse knoppen zonder buiten het dialoogvenster te hoeven klikken. U kunt nu ook geluid, afbeeldingen, koppelingen en acties op dezelfde efficiënte wijze bewerken.

Aangezien er nu zo veel nieuwe functies voor knoppen en pagina's zijn, zijn er nu afzonderlijke menu's Knop en Pagina om de opdrachten gemakkelijker vindbaar te maken.

Scangroepen zijn gemakkelijker geworden: u kunt nu gemakkelijk standaardscanpatronen kiezen. Voorts kunt u aangepaste scangroepen definiëren wanneer dit specifiek is vereist.

Hardwerkende sneltoetsen

De veelzijdige functionaliteit van de kant-en-klare paginasets is ook toegankelijk voor gebruik binnen uw eigen paginasets dankzij de sneltoetsen^[147], gemarkeerd met tandwieltekens, omdat het nu eenmaal echte werkers zijn.

Beter ondersteuning voor meerdere gebruikers

Gebruikersprofielen ^[333] helpen therapeuten bij het beheren van instellingen en paginasets voor meerdere gebruikers of maken het mogelijk voor meerdere gebruikers om een pc te delen en toch nog een persoonlijke gebruiksbeleving te ervaren.

Met de nieuwe opdracht Exporteren/Importeren ^[337] kunt u de bestanden en instellingen van een gebruiker "verpakken" in één bestand en naar een andere pc overzetten met Tobii Communicator.

Krachtige taalondersteuning

U kunt nu woordenboeken ^[287] beheren, woordvoorspelling ^[298] configureren en zelfs paginasets ontwerpen die werkwoorden verbuigen ^[289]. Er is nu ondersteuning voor veelgebruikte zinnen en de zinnenlijst ^[286] is nu volledig instelbaar.

Controle over infraroodafstandsbedieningen

Uw GEWA- of Tira-2-apparaat beheren. Een bibliotheek van opgeslagen IR-signalen opbouwen. XML-signaalbestanden importeren en exporteren. Paginasets maken die altijd werken, zelfs als iemand de programmering van de masterafstandsbediening overhoop haalt, aangezien het signaal nu wordt opgeslagen in de paginaset.

Hoofdstuk

Aan de slag

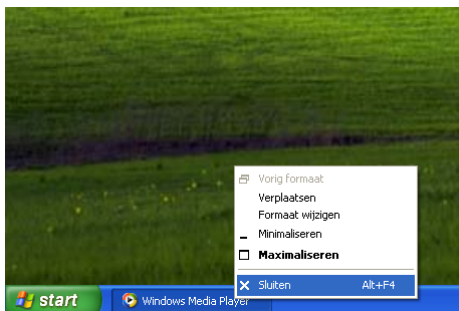

Communicator installeren

Voor de installatie moeten enkele voorbereidingen worden getroffen.

Vorbereiding

1. Sla uw werk op en sluit eventuele programma's die worden uitgevoerd.

Hebt u hierbij assistentie nodig? Kijk naar de **taakbalk** van Windows, onderaan het scherm. Als u daar nog lange knoppen ziet, is er ten minste één programma dat u moet sluiten.
2. U kunt een programma sluiten door de muisaanwijzer op de corresponderende knop te zetten en **met de rechtermuisknop te klikken**.
3. Kies in het menu dat dan verschijnt de optie **Sluiten**.

Een programma sluiten

4. Als u in dat programma nog werk hebt dat nog niet is opgeslagen, wordt u gevraagd of u het wilt opslaan. Antwoord Ja.

Als u de cd van Tobii Communicator 4 hebt

1. Plaats de cd van Tobii Communicator in het cd-station en wacht.
2. Het installatieprogramma wordt automatisch gestart en u ziet het volgende openingsscherm:

De wizard Installatie

3. Volg de aanwijzingen op het scherm op en klik telkens op **Volgende** totdat het installatieprogramma de installatie voor u heeft voltooid.
4. Wanneer u deze afbeelding ziet, klikt u op **Voltooien** en verwijdt u de cd van Tobii Communicator.

De installatie voltooien.

Als u een koppeling voor het downloaden van Tobii Communicator hebt

1. Controleer of uw pc is verbonden met internet.

2. Dubbelklik op de koppeling.
3. U wordt gevraagd of u het bestand wilt openen of opslaan. Kies **Opslaan** en maak een notitie van de locatie waar het bestand wordt opgeslagen.
4. Nadat het bestand naar de pc is gekopieerd (gedownload), gebruikt u Windows Verkenner om het bestand op te zoeken en **dubbelklikt** u op de bestandsnaam.
5. Het installatieprogramma wordt automatisch gestart en u ziet het volgende openingsscherm:

De wizard Installatie

6. Volg de aanwijzingen op het scherm op en klik telkens op **Volgende** totdat het installatieprogramma de installatie voor u heeft voltooid.
7. Wanneer u deze afbeelding ziet, klikt u op **Voltooien**.

De installatie voltooien.

Communicator bijwerken

Viking Software brengt regelmatig verbeterde versies van Communicator 4 uit.

Wanneer uw pc is verbonden met het internet, kunt u zoeken naar de meest recente versie van Communicator 4 en uw installatie bijwerken.

1. Geef indien nodig de menuopdracht **Bestand > Opslaan** om uw werk op te slaan.
2. Geef de menuopdracht **Help > Controleren op updates**.
3. U krijgt een bericht met de melding dat Communicator moet worden afgesloten om te controleren op updates.
4. Klik op **OK**.
5. Volg de aanwijzingen op het scherm.

Starten en stoppen

Het installatieprogramma plaatst het volgende pictogram op het bureaublad van Windows:

Het programmapictogram van Communicator.

U kunt Tobii Communicator starten door te dubbelklikken op het pictogram.

Starten via het menu Start

De meeste mensen hebben het startmenu van Windows in de linkerbenedenhoek van hun bureaublad. Tobii Communicator starten via de Start-knop:

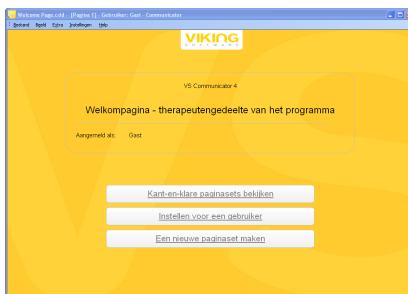
1. Klik op de **knop Start**.

De Start-knop in Windows.

2. Kies **Programma's**.
3. Kies in het menu Programma's de map **Viking Software**,
4. Kies **Communicator**.
5. Kies ten slotte **Tobii Communicator 4**.

Communicator start met de **Welkompagina** totdat u wijzigingen aanbrengt.

De welkompagina voor therapeuten.

Als u een ander scherm als eerste wilt laten weergeven, moet u een andere paginaset voor opstarten selecteren. Geef de menuopdracht **Instellingen > Wizard Instellingen > Paginaset voor opstarten**.

Communicator stoppen

Ongeacht de wijze waarop u Communicator stopt, als u werk het uitgevoerd dat u nog niet hebt opgeslagen, vraagt het programma u of u uw werk wilt opslaan.

- Druk op **Alt + F4** op het toetsenbord van uw computer. Hiermee kunt u Communicator stoppen, ongeacht de weergave waarin u zich bevindt.

- Als u de menubalk kunt zien, kunt u in plaats daarvan ook gebruik maken van de opdracht **Bestand > Communicator afsluiten**.

De weergave Uitvoeren of de weergave Bewerken kiezen

Tobii Communicator werkt in de weergave Uitvoeren of de weergave Bewerken.

De **weergave Uitvoeren** is hoofdzakelijk bedoeld voor gebruikers. In de weergave Uitvoeren kan een gebruiker de knoppen van de paginaset vrijelijk gebruiken, zonder bang te hoeven zijn per ongeluk wijzigingen aan te brengen in de pagina's of de paginaset af te sluiten. Een paginaset kan in de weergave Uitvoeren beeldvullend worden weergegeven:

Paginaset in weergave Uitvoeren, beeldvullend.

of binnen een venster van elke mogelijke grootte, zodat u de rand van het venster en de menubalk kunt zien:

Paginaset in weergave Uitvoeren, in venster.

De **weergave Bewerken** is hoofdzakelijk bedoeld voor therapeuten en assistenten. De weergave Bewerken wordt gebruikt voor het maken en aanpassen van paginasets, instellen hoe de paginaset reageert op invoer van de gebruikers, en beheren van de overige instellingen.

Paginaset in weergave Bewerken.

Zie ook:

Hoe zou het eruit zien in de weergave Uitvoeren?

Vergelijking tussen de weergave Uitvoeren en de weergave Bewerken

Bewerkmodus	Gebruiksmodus
Knoppen op de pagina's werken niet wanneer deze worden geselecteerd.	Knoppen werken wanneer deze worden geselecteerd.
Knoppen kunnen op allerlei manieren worden bewerkt.	Knoppen kunnen op een beperkt aantal manieren worden bewerkt.
U kunt nieuwe knoppen en nieuwe pagina's maken.	U kunt de inhoud van knoppen wijzigen, maar geen nieuwe knoppen of pagina's maken.
U kunt knoppen vrij en automatisch positioneren.	U kunt geen knoppen verplaatsen.
Rand en menu van venster zijn altijd zichtbaar.	In de weergave Uitvoeren kunnen de titelbalk, de vensterrand en de menubalk worden in- of uitgeschakeld. De paginaset kan het hele scherm of slechts een deel van het scherm vullen.
Hoofdzakelijk voor therapeuten en assistenten.	Hoofdzakelijk voor gebruikers.
Alle instellingen kunnen worden beheerd.	De meeste instellingen kunnen worden beheerd.

Nuttige sneltoetsen

Doel	Sneltoets
Naar weergave Bewerken (vanuit weergave Uitvoeren)	Shift + F5
Naar weergave Uitvoeren (vanuit weergave Bewerken)	F5
In weergave Uitvoeren (volledig scherm): Menubalk aan/uit	F10
In weergave Uitvoeren: Vensterrand en menu weer laten verschijnen	Esc
In weergave Uitvoeren: Een knop bewerken	Ctrl + linkermuisknop
Pop-up-menu (alle weergaven)	Rechtermuisknop
Afdrukken	Ctrl + P
Paginaset openen	Ctrl + O
Paginaset opslaan	Ctrl + S
Tobii Communicator afsluiten	Alt + F4

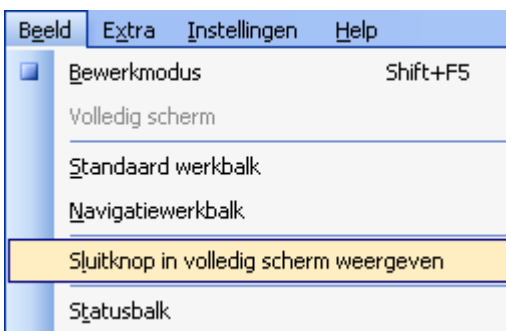
Menu's in de weergave Uitvoeren

Als een paginaset in de weergave Uitvoeren het volledige scherm vult, ziet u de menubalk niet. U kunt op **F10** drukken om de menubalk weer te geven.

De menuopdrachten die zinvol zijn in de weergave Uitvoeren zijn beschikbaar: de opdrachten in het menu Bestand, het menu Hulpmiddelen en het menu Instellingen. Deze opdrachten werken zoals elders beschreven.

De menu's Knop, Indeling en Pagina worden weggelaten, aangezien pagina's of knoppen tekenen niet mogelijk is in de weergave Uitvoeren.

Het **menu Beeld** heeft enkele opdrachten die uniek zijn voor de weergave Uitvoeren:

Zo ziet het menu Beeld eruit in de weergave Uitvoeren.

Uitvoeren op volledig scherm: hiermee wordt de paginaset over het volledige scherm weergegeven, los van de waarden die zijn ingesteld onder **Bestand > Eigenschappen paginaset** op het tabblad **Uitvoeren** ⁹⁹.

Standaard werkbalk: hiermee wordt deze verkorte versie van de standaardwerkbalk in- en uitgeschakeld. Laat de muisaanwijzer op een hulpmiddel staan om scherminfo te zien.

De standaardwerkbalk in de weergave Uitvoeren.

Navigatiewerkbalk schakelt deze werkbalk in. Met deze werkbalk kunt u door de paginasets navigeren, naar voordien bezochte pagina's gaan, chronologisch terugkeren met de knop "volgende" pagina en naar de startpagina van de gebruiker gaan met de knop Start.

De navigatiewerkbalk in de weergave Uitvoeren.

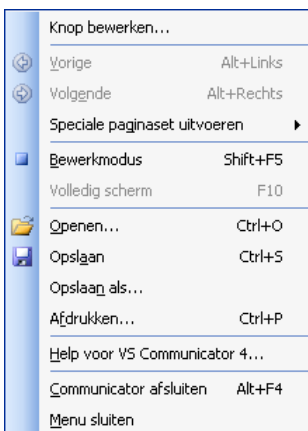
Sluitknop in volledig scherm weergeven: voegt een klein zwevend venster toe waarmee u of de gebruiker een volledige schermweergave kan afsluiten zonder het toetsenbord te gebruiken.

Sluitknop in volledig scherm.

Snelmenu

Klik met de rechtermuisknop om het even weer op de pagina in de weergave Uitvoeren om dit menu op te roepen.

Snelmenu in de weergave Uitvoeren.

Als u tijdens het klikken met de rechtermuisknop een knop aanwees, bevat het menu de opdracht **Knop bewerken** die elders³⁶ wordt beschreven.

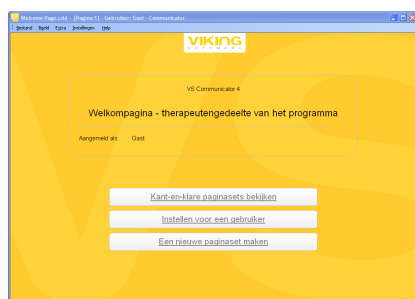
De overige opdrachten zijn een selectie van de meest relevante opdrachten van de volledige reeks opdrachtmenu's voor de weergave Uitvoeren.

Werken met speciale paginasets

Tobii Communicator biedt op eenvoudige wijze toegang tot vier bijzonder handige paginasets.

1. Start Communicator.
2. Als u geen menubalk ziet, drukt u op **F10**.
3. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren** en kies een van de vier hieronder beschreven paginasets:

Welkompagina

Dit is het standaard startpunt voor therapeuten.

Kant-en-klare pagina's bekijken

Deze pagina's geven alle kant-en-klare paginasets weer en uw eigen paginasets die u hebt opgeslagen in de standaardmap, Mijn paginasets.

Instellen voor een gebruiker

Deze paginaset helpt de therapeut bij het gereed maken van Communicator voor een gebruiker.

Startpagina

Voert de paginaset uit die is geselecteerd als startpagina voor de huidige gebruiker.

De kant-en-klare paginasets uitproberen

Bij Tobii Communicator worden diverse kant-en-klare paginasets geleverd, inclusief communicatieschermen op tekstbasis, communicatie via symbolen, schermtoetsenborden, spelletjes, een muziekspeler, en nog veel meer.

Klant en klare paginasets uitproberen

1. Als u geen menubalk ziet, drukt u op **F10**.
2. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Kant-en-klare pagina's bekijken**.

U ziet het volgende scherm:

Bekijk alle kant-en-klare paginasets.

Deze pagina's dienen als inhoudsopgave voor alle kant-en-klare paginasets en tevens voor uw eigen paginasets die u hebt opgeslagen in de standaardmap, **Mijn paginasets**.

Klik op de categorietab, bijvoorbeeld **Spelletjes**, om het type paginasets te bekijken waarnaar uw interesse uitgaat.

Klik op een **miniaturweergave** om de overeenkomstige paginaset uit te voeren.

Sommige categorieën hebben meer dan acht resultaten. Klik in dat geval op de paginanummers rechts onderaan.

3. Elke paginaset bevat een knop **Terug** waarmee u kunt terugkeren naar het overzicht. Het uiterlijk en de positie van de knop Terug kan variëren.

Diverse Terug-knoppen brengen u terug naar de vorige paginaset (Kant-en-klare pagina's bekijken).

Knoppen in een paginaset wijzigen

Veel therapeuten vinden tussen de kant-en-klare paginaseten wel iets dat aan de behoeften van de gebruiker beantwoordt - met een paar kleine aanpassingen, welteverstaan.

We raden aan dat u een eigen kopie ervan opslaat en vervolgens wijzigingen aanbrengt in de kopie.

Hier laten we als voorbeeld zien hoe u de tekst en het symbool op een van de knoppen in de paginaset **Vind ik leuk, vind ik niet leuk** kunt wijzigen:

Voor: Stuiter op bal

Na: Paardrijles

Een eigen kopie van een paginaset maken

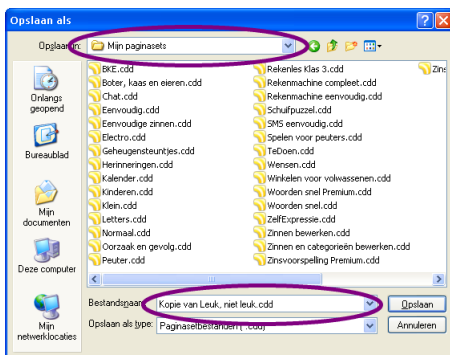
1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Kant-en-klare pagina's bekijken**.
2. Klik op het tabblad **Afbeeldingen** op **Vind ik leuk, vind ik niet leuk**. (Of zoek en klik op de paginaset die u wilt wijzigen.)

*Zoek een paginaset om mee te beginnen in **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Kant-en-klare pagina's bekijken**.*

3. De paginaset wordt geopend in de weergave Uitvoeren. Als u de menubalk niet ziet, drukt u op **F10**.
4. Zodra u de menubalk ziet, geeft u de menuopdracht **Bestand > Opslaan als**.

Het standaarddialogvenster Opslaan als van Windows wordt geopend:

Controleer of de juiste opslagmap is geselecteerd.

5. Selecteer aan de bovenkant van het dialoogvenster de map waarin u de gegevens wilt opslaan.

Sla uw werk op in de map Mijn documenten > Tobii Communicator 4 > **gebruikersnaam** > Mijn paginasets, waarbij **gebruikersnaam** staat voor uw gebruikersnaam in Tobii Communicator. Als u geen extra gebruikers hebt gemaakt, is uw gebruikersnaam **Gast**.

6. Aan de onderkant van het dialoogvenster voert u een nieuwe bestandsnaam in voor de paginaset.
7. Klik op **Opslaan**.

(Als de oorspronkelijke paginaset deel uitmaakte van de startpagina van de gebruiker, vraagt Tobii Communicator u of de startpagina een koppeling moet bevatten naar de gewijzigde paginaset, de oude paginaset of beide. Kies en klik op OK.)

U werkt nu met een eigen kopie van de paginaset. Kijk naar de titelbalk om zeker te zijn.

Twée methoden voor het wijzigen van knoppen

U hebt nu twee mogelijkheden:

- De knoppen bewerken in de weergave Uitvoeren met de wizard Knop bewerken³⁶. De wizard geleidt u stap voor stap door het proces.
- De knoppen bewerken in de weergave Bewerken met het hulpmiddel Knopinhoud⁴⁰. Het hulpmiddel knopinhoud is een alles-in-één dialoogvenster waarin u tekst, afbeeldingen en geluid in één handeling kunt wijzigen.

De wizard Knop bewerken in de weergave Uitvoeren

Bij wijze van voorbeeld laten we zien hoe de tekst en het symbool op een knop in de paginaset **Vind ik leuk, vind ik niet leuk** kan worden gewijzigd van *Stuiter op bal* in *Paardrijles*.

Voor: *Stuiter op bal*

Na: *Paardrijles*

Een knop wijzigen

U moet zich in de weergave Uitvoeren bevinden met uw eigen kopie van de paginaset. Meer informatie over hoe u uw eigen kopie kunt maken vindt u hier

34.

Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op F5.

1. Zet de muisaanwijzer op de knop die u wilt wijzigen. **CTRL + Linkermuisknop**. Dat wil zeggen, houd de CTRL-toets ingedrukt terwijl u klikt met de **linkermuisknop**.

De wizard Knop bewerken wordt geopend met een introductieafbeelding.

Klik op het vakje om deze afbeelding voortaan over te slaan.

2. Klik op **Volgende**.

De wizard gaat naar de stap Knoptekst:

Bewerk de tekst in deze stap.

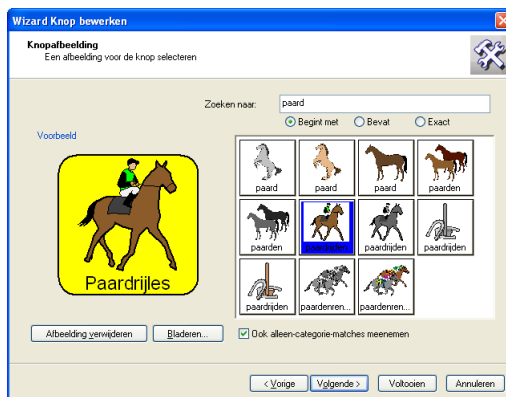
4. Typ in dit geval **Paardrijles**.

U ziet dat de huidige knoptekst is geselecteerd (blauw). Tekst die u typt vervangt de geselecteerde tekst, zodat u de oude tekst niet hoeft te wissen voordat u de nieuwe tekst invoert.

5. Klik op **Volgende**.

De wizard gaat naar de stap Afbeelding.

Klik op de knop Bladeren. U ziet het volgende dialoogvenster:

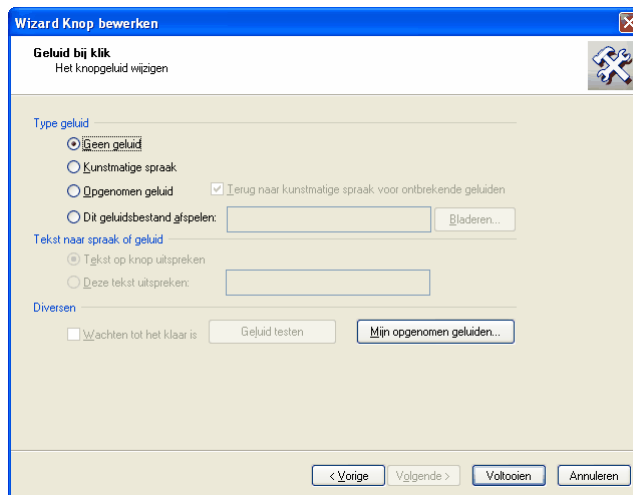

Kies een afbeelding in deze stap.

6. Typ in het zoekveld de tekst **paard**. Klik op de optieknoop voor **Bevat** - dit resulteert in het grootste aantal afbeeldingen om uit te kiezen.

7. Klik op de gewenste afbeelding en klik op **Opslaan**.
8. Klik in de wizard op **Volgende**.

De wizard gaat naar de stap Geluid:

Kies een geluid in deze stap.

9. Kies in dit geval de opties **Geen geluid**.
10. Klik op **Voltooien**.

De wizard wordt gesloten.

De wijzigingen zijn nu zichtbaar op de pagina.

11. Geef de menuopdracht **Bestand > Opslaan** (CTRL+S) om uw werk op te slaan.

Een knop wijzigen in de weergave Bewerken

Bij wijze van voorbeeld laten we zien hoe de tekst en het symbool op een knop in de paginaset **Vind ik leuk, vind ik niet leuk** kan worden gewijzigd van *Stuiter op bal* in *Paardrijles*.

Voor: Stuiter op bal

Na: Paardrijles

Een knop wijzigen

U moet zich in de weergave Bewerken bevinden met uw eigen kopie van de paginaset. Meer informatie over hoe u uw eigen kopie kunt maken vindt u hier [34](#).

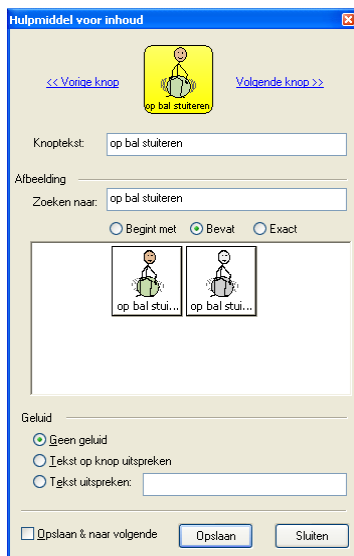
Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Klik op de knop die u wilt wijzigen om deze te selecteren.
2. Klik op de knop Inhoud

Hulpmiddel Inhoud.

U ziet het dialoogvenster **Hulpmiddel voor inhoud**:

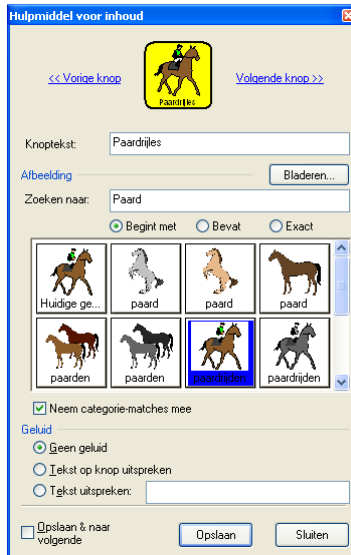

Hier kunt u meer dan alleen afbeeldingen wijzigen.

3. In het vak **Knoptekst** verwijdt u *Stuiter op bal* en typt u *Paardrijles*.

4. In het vak **Zoeken naar** typt u *paard*.

Het afbeeldingenkader wordt bijgewerkt met afbeeldingen waarvan de beschrijving het woord *paard* bevat. (Als u de optie *Bevat* selecteert, krijgt u de ruimste keuzemogelijkheid.)

*Kies de optie **Bevat** voor de meeste resultaten.*

5. Klik op de afbeelding die u wilt gebruiken.
6. Aan deze knop is geen geluid gekoppeld. Klik in het kader **Geluid** op de optie **Spreek tekst**, maar laat het tekstveld leeg.
7. Klik op **Opslaan**.
8. Klik op **Sluiten**.
9. Geef de menuopdracht **Bestand > Opslaan** (CTRL+S) om de paginaset op te slaan.

Hoofdstuk

Instellingen maken voor een gebruiker

Werken met de wizard Instellingen

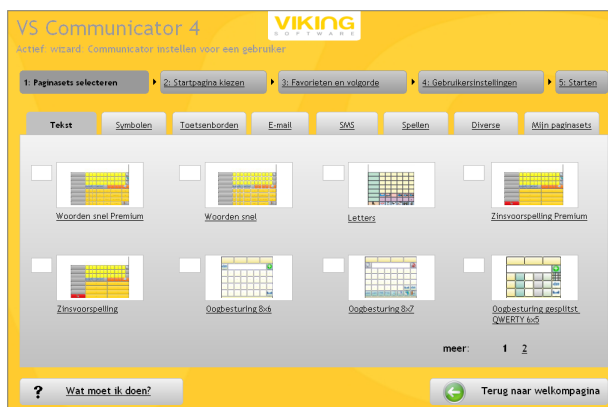
De speciale paginaset met de naam **Wizard Instellingen** helpt u om Tobii Communicator gereed te maken voor één specifieke gebruiker.

Als u naast de therapeut meerdere gebruikers gaat instellen op de pc, kunt u Gebruikersprofielen³³³ raadplegen voor informatie over het maken van meerdere gebruikers. Vervolgens schakelt u over naar de gebruiker voor wie u een profiel wilt maken, inclusief instellingen en paginasets.

De wizard Instellingen starten

1. Start Tobii Communicator.
2. Als u geen menubalk ziet, drukt u op **F10**.
3. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.

U ziet het volgende scherm:

U ziet de vijf stappen langs de bovenkant van het scherm.

Zoals u ziet aan de genummerde knoppen langs de bovenkant, helpt de wizard Instellingen u bij de benodigde handelingen in vijf stappen.

Bij elke stap kunt u klikken op de knop **Wat moet ik doen?** voor meer informatie. Meer gedetailleerde instructies vindt u hieronder.

De vijf stappen van de wizard Instellingen

Veel gebruikers hebben een startpagina met koppelingen naar diverse paginasets die zijn afgestemd op verschillende dagelijkse activiteiten. De eerste drie stappen helpen u bij het selecteren van paginasets voor de gebruiker, het maken van een koppeling vanaf de startpagina en het organiseren van de opties.

- Paginasets weergeven en selecteren ^[46]
- Startpagina van de gebruiker selecteren. ^[49]
- Favorieten en volgorde selecteren ^[51]

Afgezien van de therapeuten gebruiken slechts weinig mensen een muis als invoermethode voor Tobii Communicator. Sommigen gebruiken schakelaars en scannen, anderen gebruiken andere aanwijsapparaten, aanraakschermen en eye-tracking. In stap vier stelt u in hoe de betreffende gebruiker gaat werken met de paginasets van Communicator in de weergave Uitvoeren.

Als u kant-en-klare paginasets hebt geselecteerd voor optionele functionaliteit zoals e-mail en SMS, kunt u de gegevens die nodig zijn om deze functies te laten werken eveneens invullen in stap 4:

- Gebruikersinstellingen aanpassen ^[55]

Tijdens de laatste stap selecteert u de paginaset die moet worden weergegeven bij het opstarten. Tobii Communicator 4 wordt geleverd met de Welkompagina voor de therapeut als eerste pagina bij het opstarten. Gewoonlijk zult u de startpagina van de gebruiker instellen als eerste pagina tijdens het opstarten, maar er zijn andere mogelijkheden:

- Opstarten. ^[59]

Paginasets selecteren voor gebruik

In dit gedeelte wordt beschreven hoe u kunt instellen tot welke paginasets de gebruiker toegang heeft vanaf zijn of haar startpagina. Maakt u zich geen zorgen als u nog geen startpagina hebt gemaakt. Dat komt later.

Als u meerdere gebruikers hebt, stelt u de paginaset in voor de gebruiker die op dat moment is geselecteerd. Zie gebruikersprofielen ^[33].

De Kant en Klare paginasets bekijken

Open de speciale wizard Instellingen voor paginaset en ga naar stap 1. Zie Werken met de wizard Instellingen ^[45] hierboven voor meer informatie over hoe u daar kunt komen.

Mogelijk hebt u de verzameling kant-en-klare paginasets al bekeken. Zo niet, dan kunt u dit als volgt doen:

1. Klik op een van de grijze tabs om een andere categorie paginasets te bekijken.

Het tabblad **Mijn paginasets** is mogelijk leeg als u nog geen eigen paginasets hebt opgeslagen.

Klik op Afbeeldingen of Toetsenborden om andere paginasets te bekijken.

Sommige categorieën hebben meer dan 8 resultaten. Klik op een nummer rechts onderaan voor meer resultaten.

2. Klik op de miniatuurweergave van een paginaset om deze uit te voeren.
3. Klik op de knop **Terug** in de paginaset om terug te keren naar de wizard Instellingen. Het uiterlijk en de positie van de knop Terug kan variëren.

Diverse Terug-knoppen

Paginaset selecteren voor een koppeling op de startpagina

1. Klik op het selectievakje naast de miniatuurweergave van een paginaset om een paginaset te kiezen.

Paginaset die u kiest krijgen een fel geel selectievakje en worden automatisch gekoppeld aan de startpagina.

2. Kies zoveel paginaset als u wilt - een of meer van elk tabblad.

U kunt de selectie van een paginaset ongedaan maken door nogmaals op een paginaset te klikken.

Zie hieronder voor de volgende stap in de wizard Instellingen

Alternatieve methode voor het kiezen van paginaset

U kunt ook de menuopdracht **Instellingen > Wizard Instellingen > Geselecteerde paginaset** geven om paginaset te selecteren met behulp van een Windows-dialogvenster.

Paginaset die u later zelf maakt

Als u uw paginaset opslaat in de standaardmap Mijn paginaset, kunt u deze zien in de wizard en koppelen aan een kant-en-klare startpagina.

Een startpagina kiezen

Tijdens deze stap kiest u een kant-en-klare pagina als startpagina voor de gebruiker.

Als u meerdere gebruikers hebt, kunt u een startpagina instellen voor de gebruiker die op dat moment is geselecteerd. (Zie Gebruikersprofielen ³³³.)

Een startpagina kiezen

Voer de wizard Instellingen uit. Zie Werken met de wizard Instellingen ⁴⁵ hierboven voor meer informatie.

1. Klik aan de bovenkant van de pagina op de knop **2: Gebruikersstartpagina selecteren**.

U ziet een verzameling kant-en-klare startpagina's.

Paginasets uit Mijn paginasets kunnen hier ook worden gekozen.

Aan de rechterkant ziet u een schuifbalk waarmee u nog meer mogelijke startpagina's kunt bekijken.

Als u zelf een startpagina hebt gemaakt en deze hebt opgeslagen in de standaardmap Mijn documenten > Tobii Communicator 4 > **Gebruikersnaam** > Mijn paginasets, wordt deze hier vermeld als een van de opties. (Als u geen extra gebruikers hebt gemaakt, is de gebruikersnaam **Gast**.)

2. Klik op de miniatuurweergave van de kant-en-klare startpagina die het meest geschikt is voor de gebruiker.

U ziet dit pop-upvenster met een grotere afbeelding van de pagina en een uitleg.

De ingebouwde startpagina's zijn voorzien van uitleg.

3. Klik op **Selecteren en sluiten** om deze pagina te kiezen of klik op **Sluiten** als de pagina niet aan uw wensen voldoet.

De gekozen startpagina wordt een van de speciale paginasets. Deze kan altijd worden bereikt met de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Startpagina**.

Zie hieronder voor de volgende stap in de wizard Instellingen

Alternatieve methode

U kunt deze instellingen ook in een dialoogvenster verrichten, met behulp van de menuopdracht **Instellingen > Wizard Instellingen > Gebruikersstartpagina**.

Favorieten en ordening op de startpagina

Tijdens deze stap kiest u de volgorde waarin koppelingen naar andere paginasets worden weergegeven op de startpagina van de gebruiker. Als u meerdere paginasets uit dezelfde categorie hebt geselecteerd, bijvoorbeeld meerdere toetsenborden, moet u een *favoriet*toetsenbord aanwijzen.

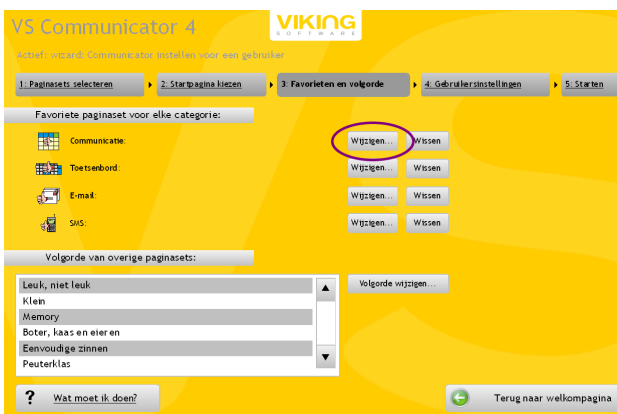
Als u meerdere gebruikers hebt, kunt u een volgorde en favorieten instellen voor de gebruiker die op dat moment is geselecteerd. (Zie Gebruikersprofielen ³³³.)

Een favoriet kiezen

U moet de wizard Instellingen voor speciale paginasets gebruiken. Zie Werken met de wizard Instellingen ⁴⁵ hierboven voor meer informatie. In dit voorbeeld wordt gedemonstreerd hoe u de favoriet voor een gebruiker kunt aanwijzen te midden van diverse communicatiesets.

1. Klik op de bovenste rij op de knop **3: Favorieten en volgorde**.

U ziet de volgende pagina:

Het kiezen van favorieten is optioneel.

2. Zoek de regel op voor de categorie waarvoor uw gebruiker diverse paginasets heeft, bijvoorbeeld communicatiesets. Klik op de knop **Wijzigen** rechts naast deze categorie.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Selecteer de standaardcommunicatieset voor deze gebruiker.

De lijst bevat alle communicatiesets die u hebt geselecteerd tijdens de eerste stap van de wizard. Daarnaast bevat de lijst paginasets die u hebt geselecteerd in de map “Mijn paginasets”. Dit *kunnen* namelijk communicatiepaginasets zijn die u hebt aangepast.

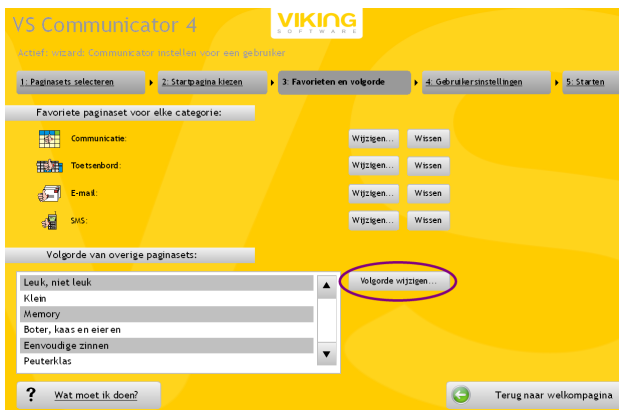
3. Klik op de naam van een communicatiepaginaset.
4. Klik op **OK**.

De volgorde wijzigen

Deze optie kunt u gebruiken als de startpagina van de gebruiker een lijst met paginasets bevat. U kunt in dat geval de volgorde binnen de lijst bepalen. U bent nog steeds in stap 3 van de Wizard Instellingen.

1. Klik op de knop **Volgorde wijzigen** rechts naast de lijst.

De volgorde wijzigen van de bijkomende paginasets die bereikbaar zijn vanaf de startpagina.

U ziet het volgende dialoogvenster:

De volgorde van paginasets op de startpagina wijzigen.

De lijst bevat alle paginasets die u hebt geselecteerd tijdens de eerste stap van de wizard Instellingen ⁴⁶.

2. Klik op de naam van een paginaset. U kunt de positie ervan binnen de lijst wijzigen door te klikken op de pijl **Omhoog** of **Omlaag**.
3. Klik op **OK**.

Alternatieve methode

U kunt Favorieten en Volgorde ook bereiken met de menuopdracht **Instellingen > Wizard Instellingen > Favorieten en Volgorde**.

Zie hieronder voor de volgende stap in de wizard Instellingen

Gebruikersinstellingen aanpassen

Hoe zal deze gebruiker knoppen indrukken op de paginasets van Communicator in de weergave Uitvoeren: Met behulp van een schakelaar? Met behulp van een muis? Met behulp van een toetsenbord? Door middel van een hoofdmuis? Door middel van eye-tracking? Tijdens deze stap selecteert u een invoermethode.

Als u meerdere gebruikers hebt, kunt u een configuratie instellen voor de gebruiker die op dat moment is geselecteerd. Zie Gebruikersprofielen ^[333].

De invoermethode configureren

U moet de **wizard Instellingen** voor speciale paginasets gebruiken. Zie Werken met de wizard Instellingen ^[45] voor meer informatie.

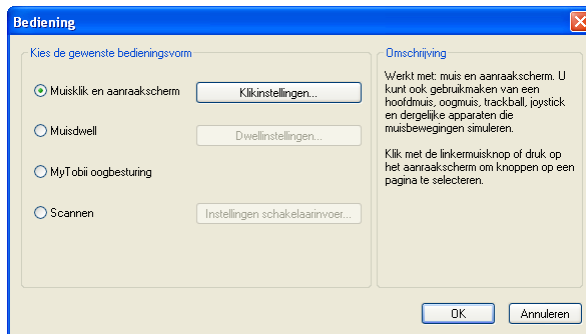
1. Klik op de bovenste rij op de knop **4:Afstelling Gebruiker Instellingen**.

U moet een keuze maken voor de bovenste knop, Invoermethode.

2. Klik op de knop **invoermethode configureren** bovenaan de rechterkolom.

U ziet het volgende dialoogvenster:

De invoermethoden worden verklaard aan de rechterkant.

3. Selecteer een methode aan de linkerkant om de beschrijving ervan aan de rechterkant te kunnen zien.
4. Als u kiest voor **Muisklik en aanraakscherm** of **Muis-dwell** klikt u nu op **OK**.

Vraag de gebruiker het systeem uit te proberen.

Keer vervolgens terug naar dit dialoogvenster en ga naar **Klikinstellingen** of **Dwellinstellingen** om de instellingen optimaal af te stellen voor het gemak van de gebruiker. Zoals u kunt zien wanneer u naar de twee subvensters kijkt, is het mogelijk het de timing en het uiterlijk van de dwell-cursor af te stellen.

5. Als u kiest voor **Scannen**, klikt u op **Instellingen schakelaar invoer**

U ziet het volgende dialoogvenster:

Toetsenbordtoetsen toewijzen voor gebruik door een toetsenbordemulatieschakelaar. Of een toetsenbordgebruiker.

Geef aan of de gebruikte schakelaar toetsaanslagen of muisklikken emuleert. Als de gebruiker het scannen bedient via het toetsenbord, kiest u op basis van toetsen. Als de gebruiker hiervoor de muis gebruikt, kiest u Schakelaarinterface op basis van muis.

Als een schakelaar op basis van toetsen in staat is meerdere signalen te versturen, moet u instellen welke toetsen moeten worden geteld als schakelaarsignalen.

6. Klik op **OK**.
7. Klik op **OK** om het dialoogvenster Invoermethode te sluiten.

Overige gebruikersinstellingen

Voor **alle** gebruikers:

Zie Contacten beheren ^[285].

Zie Zinnen toevoegen ^[286].

Zie Muziekspelerinstellingen ^[323].

Voor geluid, zie Kunstmatige spraak inschakelen ^[271], Instellingen voor hoorbare melding ^[278], Instellingen voor lezen terwijl u typt ^[280]

Zie Woordvoorspelling ^[298].

Zie Toetsenbordindeling ^[302].

Zie Instellingen Afbeeldingenviewer ^[304].

Zie Instellingen Webcam ^[305].

Voor gebruikers met **Scannen als invoermethode**:

Zie Scaninstellingen ^[243] en Markeren ^[297]

Voor gebruikers met **Premium** versie:

Zie E-mailinstellingen ^[319].

Zie Instellingen mobiele telefoon ^[324].

Zie Infraroodinstellingen ^[307].

Zie Chatinstellingen ^[327].

Zie Kalenderinstellingen ^[328].

Alternatieve methode

U kunt het dialoogvenster Invoermethode ook bereiken met de menuopdracht **Instellingen > Invoermethode**

Zie hieronder voor de volgende stap in de wizard Instellingen

De opstartpaginaset kiezen

Wat moet gebeuren op het moment dat Tobii Communicator wordt gestart?

Als u meerdere gebruikers hebt, kunt u een keuze instellen voor de gebruiker die op dat moment is geselecteerd. (Zie Gebruikersprofielen ³³³.)

Als u Tobii Communicator telkens tijdens het opstarten van het programma wilt laten vragen welke gebruiker moet worden gebruikt, moet u de menuopdracht **Instellingen > Gebruikers > Opstartgebruiker wijzigen**.

Een opstartpagina kiezen

U moet de wizard Instellingen voor speciale paginasets gebruiken. Zie Werken met de wizard Instellingen ⁴⁵ voor meer informatie.

1. Klik op de bovenste rij op de knop **5: Opstarten**.

U ziet de volgende pagina:

Al wat u moet doen op deze pagina is een van de drie opties kiezen aan de linkerkant!

2. Kies een van de drie opties aan de linkerkant.

De **Startpagina** waarnaar wordt verwezen is de startpagina die u hebt geselecteerd in stap 2: Startpagina selecteren ⁴⁹.

Dit is de **Welkompagina**, een startpunt en introductie voor therapeuten:

Welkompagina van de therapeut

Als u **Starten in weergave Bewerken** kiest, begint Communicator met een lege, nieuwe paginaset, net zoals Microsoft Word begint met een leeg, nieuw document.

3. Nadat u de gewenste instellingen hebt gekozen, kunt u het effect bekijken door af te sluiten en opnieuw te starten. Geef de menuopdracht **Bestand > Sluit Communicator**.

Alternatieve toegang tot instellingen

U kunt deze instellingen ook verrichten met de menuopdracht **Instellingen > Wizard Instellingen > Paginaset voor opstarten**.

Hoofdstuk

IV

Uw eigen paginaset maken

Overzicht

In dit gedeelte wordt uitgelegd hoe u uw eigen paginasets kunt maken op basis van lege pagina's.

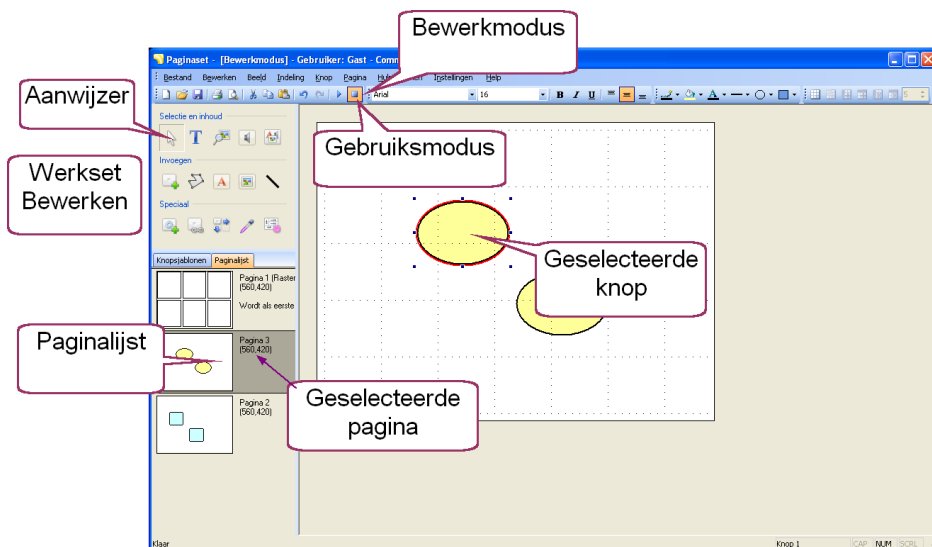
U zult er versteld van staan hoe snel en gemakkelijk u prachtige pagina's vol met functies kunt maken.

- Δε Beknopte beschrijving van de weergave Bewerken^[64] slaat zien waar u de meest gebruikte hulpmiddelen kunt vinden.
- Iv Eenvoudige paginasets maken^[67] wordt behandeld wat u nodig hebt om eenvoudige communicatiepagina's te maken en deze onderling te verbinden.
- Iv Instellen hoe het eruitziet^[107] maakt u kennis met de hulpmiddelen en opdrachten waarmee u het uiterlijk van knoppen en pagina's kunt instellen.
- In Acties en intelligent gedrag toevoegen^[132] leert u hoe u de functionaliteit van tabbladen als E-mail, Spelletjes, Muziekspeler en dergelijke in uw eigen paginasets kunt gebruiken.
- Iv Uw werk hergebruiken^[165] wordt behandeld hoe u elementen kunt kopiëren vanuit de kant-en-klare paginasets naar uw eigen paginasets, of uw eigen werk kunt hergebruiken in andere paginasets.

Beknopte beschrijving van de weergave Bewerken

De weergave Bewerken biedt de hulpmiddelen die u nodig hebt om zelf paginasets te maken of te bewerken.

Wat bevindt zich in het werkgebied?

Werkbalken in- en uitschakelen

1. U kunt de verschillende werkbalken en andere venstervoorzieningen in en uitschakelen met de menuopdracht **Beeld > Werkbalken**.
2. Selecteer de naam van de werkbalk om deze in of uit te schakelen.
3. Items met goudkleurige selectievakjes zijn ingeschakeld in het Communicator-venster.

Knopinfo bij pictogrammen

Als u de muisaanwijzer even op een pictogram laat staan, verschijnt wat informatie over wat de knop al doen wanneer u erop klikt.

Belangrijke hulpmiddelen

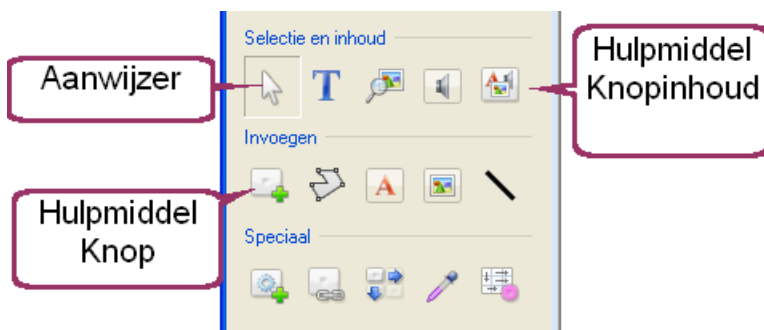
Dit is de **werkbalk Standaard**. De knoppen die u herkent uit Windows, zoals Nieuw, Opslaan, Afdrukken, Opnieuw of Ongedaan maken, werken in Communicator op dezelfde wijze als in andere Windows-programma's.

U ziet dat er een knop is voor het **Uitvoeren** van de paginaset. Klikken op de knop Uitvoeren heeft hetzelfde effect als het geven van de menuopdracht **Beeld > Weergave Uitvoeren** of het indrukken van **F5**. Daarnaast bevindt zich de knop Weergave Bewerken. We bevinden ons nu in de weergave Bewerken en dus is deze knop geselecteerd.

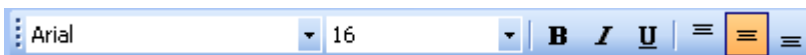
Standaardwerkbalk.

Dit is de **werkset Bewerken**. Deze is altijd aanwezig in de weergave Bewerken en bevindt zich altijd op dezelfde plaats.

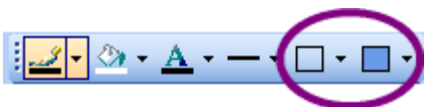
Klik op de knop **Aanwijzer** wanneer u objecten op de pagina wilt selecteren of markeren. Met het **hulpmiddel Knop** kunt u een knop tekenen op de pagina, en met het **hulpmiddel Knopinhoud** kunt u een pagina met lege knoppen in een handomdraai veranderen in een communicatiepagina.

Dit is de werkbalk **Lettertypen**. Hiermee kunt u instellen hoe tekst eruit moet zien.

Werkbalk Lettertypen.

Dit is de **werkbalk Uiterlijk**, waarmee u kleuren, lijndikten en dergelijke kunt instellen. Kijk met name eens naar de knoppen voor het kiezen van **knopvormen** en **kleurverloop** voor het tekenen van uw eigen knoppen.

Werkbalk Uiterlijk.

Dit is de **werkbalk Rasterpagina**. Kijk eens naar de eerste twee knoppen. Met de eerste kunt u een **automatisch raster van knoppen** in- en uitschakelen. Nadat u op de tweede knop hebt geklikt kunt u door middel van slepen een gekleurd gebied op het scherm trekken om **aan te geven hoeveel** knoppen u wilt.

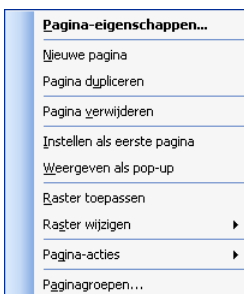

Werkbalk Raster.

Snelfmenu's

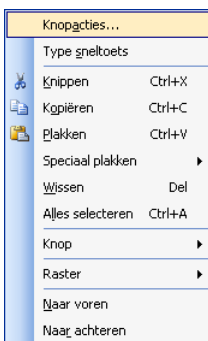
Om het u gemakkelijk te maken, kunnen vaak gebruikte opdrachten worden opgeroepen met twee snelfmenu's in de weergave Bewerken. De opdrachten in deze menu's worden elders beschreven.

U kunt **met de rechtermuisknop in de Paginalijst** klikken om dit menu te openen. Opdrachten die gelden voor een specifieke pagina worden toegepast op de momenteel geselecteerde pagina.

Klik met de rechtermuisknop in de Paginalijst.

Klik met de rechtermuisknop in het werkgebied om het hieronder getoonde menu te openen. Opdrachten voor knoppen worden toegepast op de momenteel geselecteerde knop of knoppen.

Klik met de rechtermuisknop in het werkgebied.

Eenvoudige paginasets maken

In de volgende gedeelten vindt u alles wat u moet weten om set van meerdere pagina's te maken voor communicatie, met een combinatie van tekst, afbeeldingen en geluid voor de knoppen.

In al deze gedeelten wordt het volgende eenvoudige voorbeeld van 2 pagina's gebruikt:

Pagina's maken

Een nieuwe, lege pagina maken

Het is altijd aan te raden nieuwe pagina's te maken in de **weergave Bewerken**. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT + F5**.

- Als u een geheel nieuwe paginaset wilt maken, geeft u de menuopdracht **Bestand > Nieuw**. Als u werk hebt dat nog niet is opgeslagen, wordt u eerst gevraagd of het moet worden opgeslagen.
- Als u een nieuwe, lege pagina wilt toevoegen aan de paginaset waarin u bezig bent, geeft u de menuopdracht **Pagina > Nieuwe Pagina**.

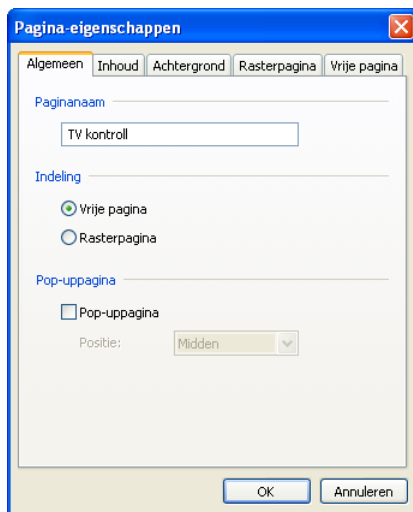
Nieuwe pagina's worden opeenvolgend genummerd, maar worden in de paginalijst net na de huidige pagina vermeld. Dit betekent dat de paginanummering enigszins door elkaar loopt, maar dat heeft geen gevolgen voor de wijze waarop de paginaset wordt uitgevoerd. Meer informatie over hoe u de paginavolgorde kunt wijzigen vindt u onder **Pagina's organiseren** ¹²⁹.

Pagina's een naam geven

Pagina's krijgen automatisch een naam toegewezen op het moment dat u deze maakt, maar de namen zijn weinig betekenisvol (pagina 1, pagina 2).

1. U kunt uw pagina een meer betekenisvolle naam geven met behulp van de menuopdracht **Pagina > Pagina-eigenschappen**.
2. Vul een naam in op het eerste tabblad, **Algemeen**.

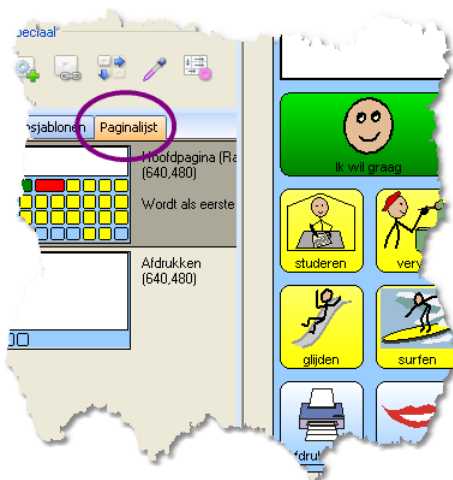
Indien gewenst kunt u paginanamen wijzigen.

3. Klik op **OK**.
4. U ziet de nieuwe naam op de **paginalijst**.

Paginalijst

Pagina's worden weergegeven in de paginalijst, links van het werkgebied onder de werkset Bewerken.

- U kunt de paginalijst naar voren brengen door te klikken op het tabblad van de lijst.
- Als u de paginalijst helemaal niet ziet, geeft u de menuopdracht **Beeld > Paginalijst**.

Tabblad Paginalijst links van het werkgebied.

Pagina's verwijderen

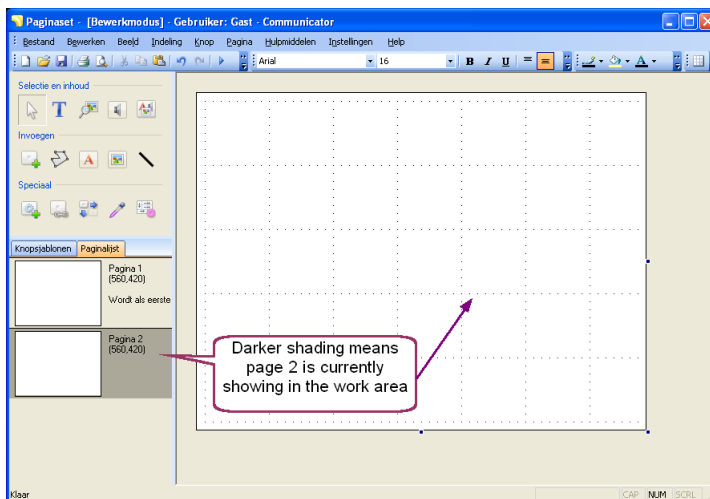
U kunt alleen pagina's verwijderen in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT + F5**.

1. Selecteer de pagina die u wilt verwijderen in de **Paginalijst**.
2. Gebruik de menuopdracht **Pagina > Pagina verwijderen**.

Voorbeeld

Om de Kleurenvoorbeeldset te maken, moet u een nieuwe paginaset maken en vervolgens een tweede pagina toevoegen.

Als het goed is, ziet u iets als dit:

De huidige pagina wordt gemarkeerd in de paginalijst.

Zie ook:

Paginanamen wijzigen: Pagina's maken ⁶⁸

De paginavolgorde in de paginalijst wijzigen: Pagina's organiseren ¹²⁹

Knoppen maken met een raster ⁷³

Werken met pop-up-pagina's voor gebruikersopties ¹⁶⁰

Pagina-eigenschappen ¹⁰⁸

Uw werk opslaan

U kunt uw paginasets eenvoudiger vinden als u deze allemaal in dezelfde map op uw computer opslaat.

- We raden u aan de paginasets op te slaan in de map Mijn paginasets voor uw Communicator-gebruikersnaam. Dit is de map die Communicator automatisch voorstelt wanneer u een nieuwe paginaset maakt.
- Als geen andere gebruikers zijn gecreëerd in Communicator, is uw gebruikersnaam Gast.

Meer informatie over het maken en beheren van verschillende gebruikers in Communicator vindt u in Gebruikersprofielen ³³³.

Een paginaset opslaan

De paginaset moet zijn geopend in Communicator.

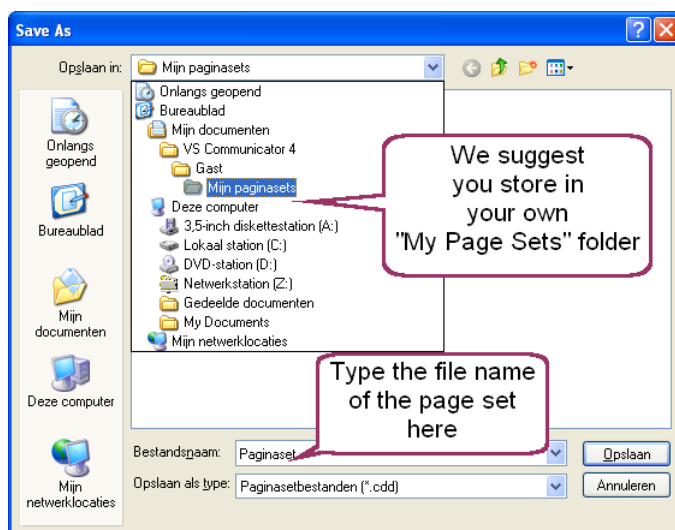
1. Geef de menuopdracht **Bestand > Opslaan**.

Als u de paginaset al eens eerder hebt opgeslagen, bent u nu al klaar.

2. Als het een nieuwe paginaset is, krijgt u het standaarddialogvenster **Opslaan als** te zien.

Controleer of de gegevens in de juiste map worden opgeslagen.

3. Voer een bestandsnaam in voor de paginaset en klik op **OK**.

Opslaan in Mijn paginasets vergemakkelijkt het opzoeken later.

Zie ook:

Een paginaset later opzoeken ¹⁰²

Knoppen maken met een raster

Door een raster toe te passen, kunt u makkelijk vele nette, rechthoekige knoppen maken. De afmetingen van rasterknoppen worden automatisch aangepast aan de afmetingen van de pagina.

Als u wat meer flexibiliteit wilt en ook wat meer tijd hebt, kunt u ook Zelf knoppen tekenen [\[110\]](#).

Knoppen toevoegen door een raster toe te passen

Controleer of u zich in de weergave Bewerken bevindt en dat de pagina die wordt weergegeven in het werkgebied de pagina is waaraan u de knoppen wilt toevoegen.

1. Gebruik de menuopdracht **Pagina > Raster toepassen**.

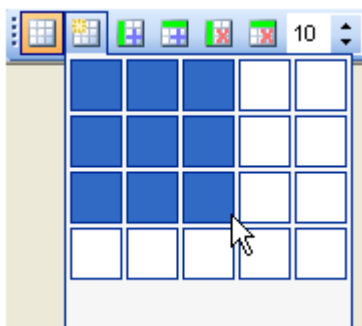
Of klik op de knop **Raster toepassen** op de werkbalk Raster:

2. Communicator maakt een rasterpagina van uw pagina. Een rasterpagina vult zichzelf altijd op met een aantal nette, rechthoekige knoppen.
3. U kunt het aantal knoppen wijzigen door te klikken op het hulpmiddel **Formaat raster**.

Er verschijnt een wit miniraster.

4. Verplaats de muisaanwijzer naar rechts en omlaag over het miniraster. Er verschijnen gekleurde rastervlakken om het aantal knoppen aan te geven.

Aangeven van de rasterafmetingen.

5. Klik op het miniraster wanneer het naar wens is.
6. Geef de menuopdracht **Bestand > Opslaan** om uw paginaset op te slaan.

Meer rasterknoppen

Hulpmiddelen om kolommen en rijen toe te voegen en te verwijderen in uw raster

U kunt rijen en kolommen toevoegen en verwijderen om meer of minder knoppen te krijgen. Gebruik de overige hulpmiddelen op de **werkbalk Raster** of gebruik de menuopdrachten onder **Pagina > Raster wijzigen**.

Hulpmiddel voor het wijzigen van de knopafstand

Gebruik het laatste hulpmiddel op de werkbalk Raster om de afstand tussen de knoppen te wijzigen.

U kunt de afstand tussen de knoppen ook wijzigen met de menuopdracht **Pagina > Pagina-eigenschappen**. Kies het tabblad **Rasterpagina** en pas de waarde voor de tussenafstand aan.

Alle knoppen van een rasterpagina verwijderen

U kunt alle knoppen verwijderen door de pagina weer te veranderen in een gewone pagina:

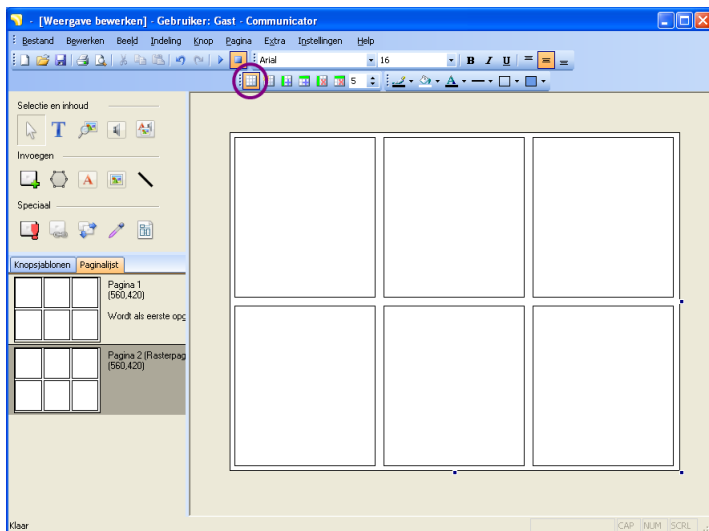
- Geef opnieuw de menuopdracht **Pagina > Raster toepassen**.
- Het vinkje wordt verwijderd uit het menu Pagina om aan te geven dat dit nu een vrije pagina is.

U kunt nu alle knoppen selecteren en verwijderen.

Voorbeeld

U kunt de Kleurenvoorbeeldset⁶⁷⁾ maken door naar elke pagina te gaan en op de knop Raster toepassen te klikken.

Als hebt nu als het goed is twee pagina's met elk 6 knoppen:

Een raster van 2 x 3 (rijen x kolommen).

Knoppen op een raster herschikken

Wanneer u eenmaal inhoud hebt gekoppeld aan uw rasterknoppen, kunt u de muisaanwijzer gebruiken om rasterknoppen over de pagina te verslepen als u ze anders over de pagina wilt spreiden.

Knoppen toevoegen door dupliceren

Deze techniek is goed als u knoppen op een pagina wilt opnemen die niet rechthoekig zijn of als u niet de *hele* pagina wilt vullen zoals het geval is bij een raster.

Eén knop toevoegen door te dupliceren

Controleer of u zich in de weergave Bewerken bevindt en dat de pagina die wordt weergegeven in het werkgebied de pagina is waaraan u de knoppen wilt toevoegen.

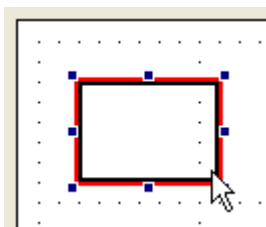
1. Klik op het hulpmiddel **Knop** in de werkset Bewerken.

Hulpmiddel Knop toevoegen

2. De muisaanwijzer wordt "geladen" met een knop: De aanwijzer verandert in een vizier met een knop.
3. Wijs het punt aan waar de linkerbovenhoek van de knop moet komen.
4. Houd de muisknop ingedrukt en sleep de aanwijzer naar het punt waar de linkerbenedenhoek van de knop moet komen.

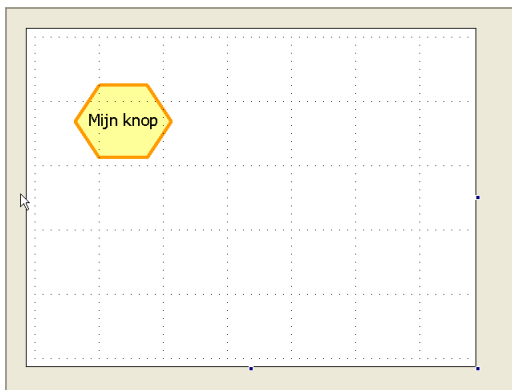
Slepen met de muisaanwijzer.

5. Laat de muisaanwijzer los.
U ziet de nieuwe knop. Deze is geselecteerd.

Een knop dupliceren

Met het hulpmiddel Objecten dupliceren uit de werkset kunt u meerdere kopieën van een zelfgemaakte knop maken en plaatsen.

1. Teken op een lege pagina een knop in het gedeelte links bovenaan op de pagina. (Zie hierboven.)

Knopvorm in de werkbalk Uiterlijk wijzigen.

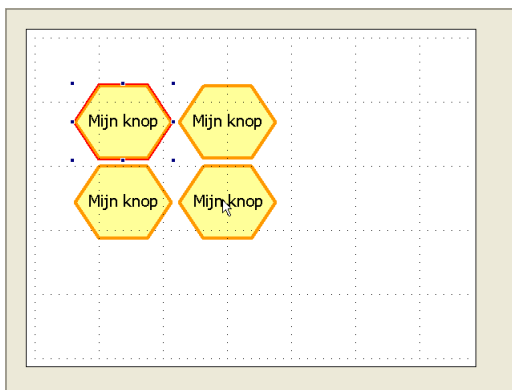
2. Selecteer de nieuwe knop. (Vergeet niet over te schakelen naar het hulpmiddel Aanwijzer.)
3. Kies het hulpmiddel Objecten dupliceren uit de werkset.

Hulpmiddel Objecten dupliceren

4. Wijs het centrum van de nieuwe knop aan en houd de muisknop ingedrukt.
5. Sleep de aanwijzer naar de tegenoverliggende hoek van de pagina en laat de muisknop los.

De pagina wordt opgevuld met kopieën van de eerste knop.

Resultaat van het gebruik van het hulpmiddel Dupliceren.

U kunt ook gewoon van links naar rechts slepen om een rij knoppen te maken, of van boven naar beneden om een kolom te maken.

Selecteren waarmee u wilt werken

Let tijdens het werken in de weergave Bewerken op de selectiemarkeringen.

Hieraan kunt u zien op welk object de volgende opdracht wordt toegepast (als u een opdracht geeft of een knop aanklikt die voor het betreffende object kan worden gebruikt).

Moeite met selecteren?

- Bevindt u zich in de weergave Bewerken? Druk op **SHIFT+ F5** als u het niet zeker weet.
- Welke knop is geselecteerd in de werkset Bewerken? Schakel over naar het **hulpmiddel Aanwijzer** en probeer het opnieuw.

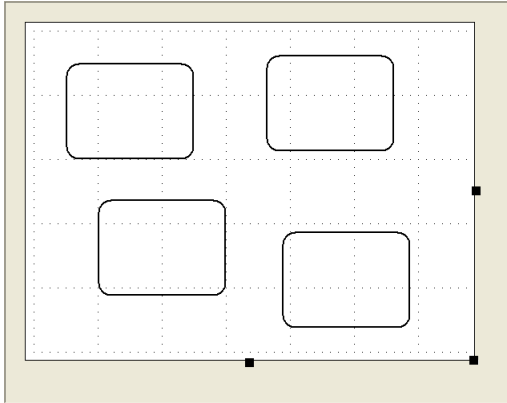

Selecteren met het hulpmiddel Aanwijzer.

Het paginawerkblad selecteren

U kunt het paginawerkblad selecteren door te klikken op het grijze gedeelte van het werkgebied.

- Op het moment dat het werkblad is geselecteerd, ziet u kleine zwarte selectiegrepen rond de rechterbenedenhoek:

De achtergrond of het werkblad van de pagina wordt geselecteerd.

- Wanneer het paginawerkblad is geselecteerd, kunt u een kleur kiezen op de werkbalk Uiterlijk.
- U kunt ook een van de selectiegrepen verslepen om het werkblad te vergroten/verkleinen. Als de pagina een pop-up-pagina is, is de grootte van het werkblad bepalend voor de grootte van het pop-up-venster. Bij alle andere pagina's heeft het wijzigen van de hoogte en breedte van het werkblad wel gevolgen voor het uiterlijk van de pagina, maar zal de pagina altijd het volledige venster of scherm beslaan waarin het wordt uitgevoerd. Zie Een paginaset uitvoeren ⁹⁹.

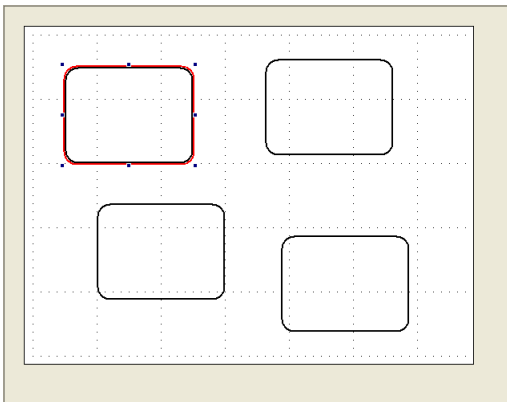
Een object op het werkblad selecteren

Als u een knop wilt selecteren, gebruikt u de knop Aanwijzer om erop te klikken.

Hulpmiddel Aanwijzer.

Een geselecteerd object heeft rode selectiemarkeringen en kleine zwarte selectiegrepen.

Het is makkelijk te zien welke van de vier knoppen is geselecteerd.

- Wanneer een object is geselecteerd, kunt u het groter/kleiner maken door de selectiegrepen te verslepen.
- U kunt het geselecteerde object bewerken met de opdrachten van de menubalk, opties op de werkbalk Uiterlijk of knoppen in de werksset Bewerken.
- Wijs op het midden van het object en versleep het object.

U kunt ook een **statische** tekst, afbeelding of lijn selecteren die direct op het werkblad is geplaatst. Deze items worden "statisch" genoemd omdat ze verder niets doen terwijl de paginaset wordt uitgevoerd: De gebruiker kan er niet op drukken of klikken en ze kunnen geen acties uitvoeren.

Meerdere objecten selecteren

Hier zijn drie methoden voor het selecteren van meer dan één object:

- Houd de SHIFT-toets ingedrukt terwijl u een voor een op de objecten klikt.
- Geef de menuopdracht Bewerken > Alles selecteren om alle objecten op de pagina te selecteren.
- Als de gewenste objecten dicht bij elkaar staan, zet u de muisaanwijzer naast een van de objecten en begint u met slepen. U ziet een stippellijn (kader) die het selectiegebied aangeeft. Sleep diagonaal naar de tegenoverliggende hoek, totdat alle objecten waarmee u wilt werken zijn geselecteerd.

De selectie van een deel van een groep ongedaan maken

Als u de selectie van één object in een groep ongedaan wilt maken terwijl de andere geselecteerd moeten blijven, houdt u de **SHIFT**-toets ingedrukt terwijl u op het object klikt waarvan u de selectie ongedaan wilt maken.

Werken met de standaardbewerkingsopdrachten

Tijdens het werken aan uw pagina's prijst u zich ongetwijfeld gelukkig dat u deze standaardbewerkingsopdrachten van Windows kunt gebruiken:

Bewerken > Kopiëren (CTRL+C)

Plaatst een kopie van een of meer geselecteerde items op het Windows-klembord, waarna de opdracht Plakken kan worden gebruikt. Deze opdracht *vervangt* de bestaande inhoud van het klembord.

Bewerken > Knippen (CTRL+X)

Verwijdert een of meer geselecteerde items van de pagina en plaatst ze op het Windows-klembord, waarna de opdracht Plakken kan worden gebruikt. Deze opdracht *vervangt* de bestaande inhoud van het klembord.

Bewerken > Plakken (CTRL+V)

Plaatst de meest recente inhoud van het Windows-klembord op de huidige pagina.

Bewerken > Ongedaan maken (CTRL+Z)

Maakt indien mogelijk uw laatste actie ongedaan.

Bewerken > Opnieuw (CTRL+SHIFT+Z)

Herhaalt indien mogelijk uw laatste actie.

Bewerken > Verwijderen

Verwijdert een of meer geselecteerde items van de pagina zonder de inhoud van het klembord te wijzigen.

Snel inhoud toevoegen

Het **hulpmiddel Knopinhoud** is met name nuttig voor het samenstellen van communicatievensters zoals de Kleurenvoorbeeldset .

Hiermee kunt u in één keer tekst, afbeeldingen en geluiden toevoegen aan een knop.

Werken met het hulpmiddel Knopinhoud bewerken

U kunt dit hulpmiddel alleen gebruiken in de weergave Bewerken. Druk in geval van twijfel eerst op SHIFT + F5.

1. Klik in de werkset op de optie **Aanwijzer**.

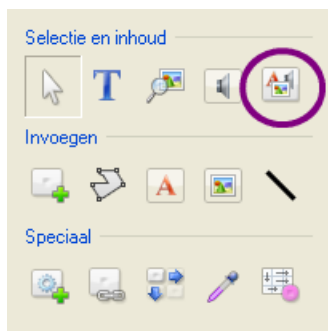

Hulpmiddel Aanwijzer.

2. Klik op de pagina op de knop waarmee u wilt werken.

De knop wordt gemarkeerd om aan te geven dat u deze hebt geselecteerd.

3. Klik in de werkset op het hulpmiddel **Knopinhoud**.

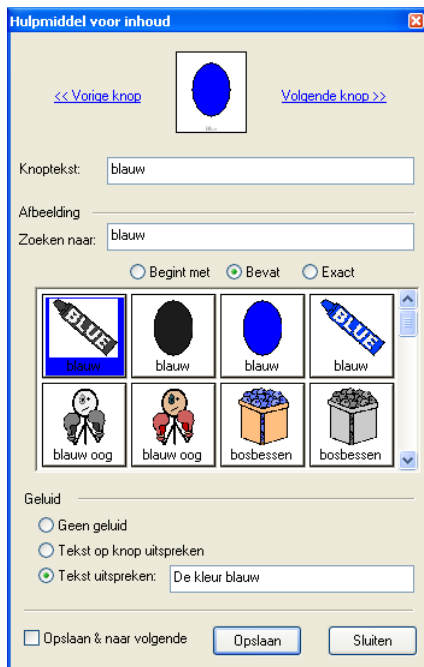

Werkset bewerken.

Het dialoogvenster Hulpmiddel voor inhoud wordt geopend. (Zie hieronder.)

4. Als u een tekst wilt laten weergeven op de knop, typt u deze in het vak **Tekst weergeven** .
5. Als u een afbeelding wilt gebruiken, typt u een woord dat de gewenste afbeelding beschrijft of benoemt in het vak **Tekst zoeken** .

Tijdens het typen verschijnen de namen van overeenkomende afbeeldingen in de lijst. Als u de gewenste afbeelding niet ziet, kunt u proberen een andere zoektekst in te voeren.

*Gebruik de opties **Bevat** om de ruimste keuze van afbeeldingen te krijgen.*

6. Klik op een afbeelding om deze te selecteren. Als u zich bedenkt, klikt u gewoon op een andere afbeelding.
7. Als u wilt dat een tekst wordt uitgesproken op het moment dat de knop wordt geselecteerd, klikt u op een van de beide geluidsopties aan de onderkant van het dialoogvenster.

Bij deze eenvoudige geluidsopties wordt kunstmatige spraak gebruikt. Als u **Deze tekst uitspreken** selecteert, typt u het woord of de woordgroep in het veld aan de rechterkant.

8. Klik op **Opslaan** om alle instellingen voor de geselecteerde knop op te slaan.
9. Herhaal dit totdat u tevreden bent met alle knoppen en geef vervolgens de menuopdracht **Bestand > Opslaan** om de paginaset op te slaan.

Een groot aantal knoppen vullen

Selecteer **Opslaan en naar volgende** links onderaan in het hierboven getoonde dialoogvenster Hulpmiddel voor inhoud.

Wanneer u op Opslaan klikt na het werken met de eerste knop, springt het programma vanzelf verder naar de volgende knop. U kunt de pijlen aan beide zijden van de voorbeeldweergave gebruiken om naar de knop te gaan waarmee u wilt werken.

Onthoud dat u moet klikken op **Opslaan** nadat u wijzigingen aan een knop hebt aangebracht.

Voorbeeld

Om de Kleurenvoorbeeldset ⁶⁷ te maken, moet u zoeken naar de onderstaande afbeeldingen:

Tekst op knoppen plaatsen

Als u alleen maar tekst op een of meer knoppen wilt toevoegen of bewerken, is de knop Tekst het handigst. Hiermee selecteert u automatisch alleen de tekst op een knop. Door op Enter te drukken kunt u naar de volgende knop gaan.

Tekst toevoegen of wijzigen met de knop Tekst

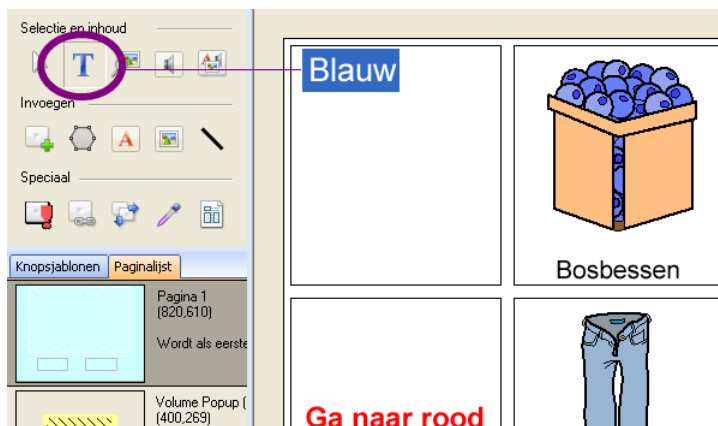
U kunt het hulpmiddel Tekst alleen gebruiken in de weergave Bewerken. Druk in geval van twijfel eerst op SHIFT + F5.

1. Klik in de werkset op de knop Tekst.

Het hulpmiddel Tekst.

2. Klik op de knop die u wilt wijzigen.

Het hulpmiddel Tekst schakelt de "typmodus" in

De tekst op de gekozen knop wordt geselecteerd. Als de knop nog geen tekst bevatte, ziet u alleen een knipperende cursor (een verticaal lijntje) aan de onderkant.

Eventuele afbeeldingen op de knop worden *tijdelijk* verborgen.

3. Voer de knoptekst in.
4. Druk op Enter om naar de volgende knop te gaan.
5. U kunt de knop Tekst uitschakelen door op een andere knop te klikken, bijvoorbeeld de knop Aanwijzer.

Het hulpmiddel Aanwijzer.

6. Wanneer u tevreden bent met alle knoppen, geeft u de menuopdracht **Bestand > Opslaan** om de paginaset op te slaan.

Weergave van de tekst wijzigen

De weergave van tekst kan op diverse plaatsen worden ingesteld:

- Met de **werkbalk Letterttypen** kunt u de meest gebruikte instellingen wijzigen, behalve
- Tekstkleur, die wordt ingesteld met de **werkbalk Uiterlijk**.
- Geef de opdracht **Knop > Teksteigenschappen** om de aanvullende opties te bekijken voor tekst op knoppen.

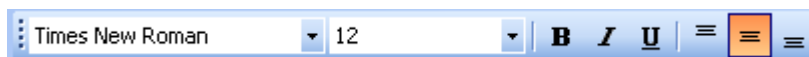
Opmerking: Alle tekst binnen een statische tekst of op een knop heeft hetzelfde uiterlijk.

Wanneer u *nieuwe* tekst maakt, wordt het uiterlijk ervan bepaald door de keuzen die op dat moment zijn geselecteerd op de werkbalken Lettertype en Uiterlijk. U kunt dezelfde twee werkbalken gebruiken om in te stellen hoe een geselecteerde tekst eruit moet zien.

De werkbalk Letterttypen

U kunt de werkbalk Letterttypen alleen gebruiken in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt **SHIFT + F5**.

Als u de werkbalk Letterttypen niet ziet, geeft u de menuopdracht **Beeld > Werkbalk Letterttypen**.

De werkbalk Letterttypen

Het uiterlijk van tekst veranderen

1. Selecteer de tekst, knop of knoppen waarmee u wilt werken. (Zie Selecteren waarmee u wilt werken ⁷⁹.)
2. Maak een keuze op de werkbalk Letterttypen. De beschikbare opties zijn, achtereenvolgens:
  - Lettertype
  - Lettergrootte
  - Vet
  - Cursief
  - Onderstrepen

- Tekst aan de bovenkant van de knop plaatsen (boven de afbeelding, indien aanwezig)
- Tekst in het midden van de knop plaatsen (onder de afbeelding, indien aanwezig)
- Tekst aan de onderkant van de knop plaatsen.

De werkbalk Uiterlijk

U kunt de werkbalk Uiterlijk alleen gebruiken in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt **SHIFT + F5**.

Als u de werkbalk Uiterlijk niet ziet, geeft u de menuopdracht **Beeld > Werkbalk Uiterlijk**.

De werkbalk Uiterlijk, knop Tekstkleur geselecteerd

De kleur van de tekst veranderen

1. Selecteer de tekst, knop of knoppen waarmee u wilt werken. Zie Selecteren waarmee u wilt werken⁷⁹.
2. Klik op de knop Tekstkleur.

Er verschijnt een kleurenpalet.

Hier is het kleurenpalet losgekoppeld, dat wil zeggen weggesleept van de werkbalk, en zweeft het geopend boven het werkgebied. U ziet tevens een aangepast kleurenpalet voor pastelkleuren aan de bovenkant.

3. Klik op de gewenste tekstkleur.

Zie ook:

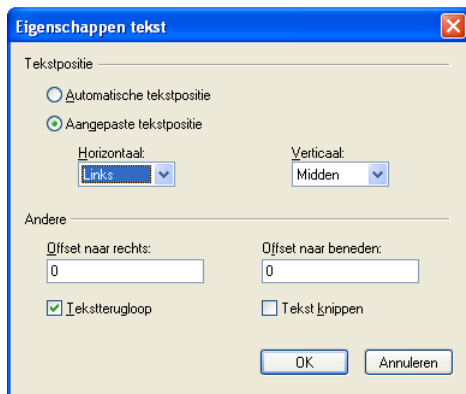
Een kleurenpalet kiezen

De instellingen voor tekstuitlijning, woordomslag en afstand van de knoprand selecteren

Er zijn enkele uitlijningsopties voor tekst op knoppen die u zelden wijzigt. Deze zijn verzameld in het dialoogvenster Eigenschappen tekst.

1. U kunt het dialoogvenster Teksteigenschappen alleen gebruiken in de weergave Bewerken. Druk in geval van twijfel eerst op **SHIFT + F5**.
2. Selecteer de knoppen waarvan u de eigenschappen wilt instellen.
3. Geef de menuopdracht **Knop > Teksteigenschappen**.

U ziet het dialoogvenster Eigenschappen tekst:

Het dialoogvenster Eigenschappen tekst.

4. Als u de tekst op de knoppen links of rechts wilt uitlijnen in plaats van centreren (standaardinstelling), kiest u **Aangepaste tekstpositie** en selecteert u een nieuwe uitlijning onder **Horizontaal**.

Als u een aangepaste tekstpositie hebt geselecteerd, wordt ook de hier gekozen **verticale uitlijning** toegepast. (Verticale uitlijning selecteert u met de laatste drie knoppen op de werkbalk Lettertypen.)

5. Als u een grotere marge wilt tussen de rand van de knop en de tekst, kunt u de afstand instellen. De eenheden zijn relatief: een hogere waarde betekent een grotere marge. Met **Offset naar rechts** stelt u de marges aan de zijkanten van de knop in. Met **Offset naar beneden** stelt u de marges aan de boven- en onderkant in. De tekst wordt zoveel mogelijk binnen de marges geplaatst.

6. Selecteer **Tekstterugloop** en **Tekst knippen** om ervoor te zorgen dat de tekst alleen op de knop wordt weergegeven. Als er teveel tekst is loopt deze anders door over de rand van de knop en over de achtergrond of aangrenzende knoppen.
7. Klik op **OK**.

De gekozen instellingen worden toegepast op alle knoppen die zijn geselecteerd op het moment dat u de opdracht geeft, en op alle nieuwe knoppen die vanaf dat moment worden gemaakt.

Afbeeldingen op knoppen plaatsen

Met de knop Afbeelding kunt u een afbeelding op een of meer knoppen toevoegen of wijzigen. Selecteer de knop Afbeelding als u alleen de afbeelding wilt wijzigen.

Met de knop Afbeelding kunt u elke willekeurige afbeelding die op uw computer is opgeslagen op een knop op pagina zetten - niet alleen de afbeeldingen uit de symbolenbibliotheek van Tobii Communicator.

De afbeelding op een knop wijzigen

U kunt het hulpmiddel Afbeelding alleen gebruiken in de weergave Bewerken. Druk in geval van twijfel eerst op **SHIFT + F5**.

1. Klik in de werkset Bewerken op het **hulpmiddel Afbeelding**.

Het hulpmiddel Afbeelding

In plaats daarvan kunt u ook de menuopdracht **Knop > Afbeelding invoegen geven**.

2. U ziet het dialoogvenster Hulpmiddel voor afbeeldingen De momenteel geselecteerde knop wordt afgebeeld in het voorbeeldkader bovenaan:

Het dialoogvenster Hulpmiddel voor afbeelding

3. Als geen knop is afgebeeld, klikt u op **Knop Volgende** in het voorbeeldkader.
4. Typ een woord of deel van een woord waarnaar moet worden gezocht.

Als de knop die momenteel is geselecteerd tekst bevat, wordt deze tekst automatisch als zoekcriterium ingevuld. U kunt de zoekterm wel gewoon wijzigen.

Als u te weinig, of juist te veel afbeeldingen hebt om uit te kiezen, kunt u de opties gebruiken die u *onder* het veld **Zoeken naar** aantreft. **Bevat** levert meestal de meeste afbeeldingen op en **Exacte overeenkomst** de minste. Als u meer afbeeldingen wilt zien, kunt u ook proberen een deel van een woord in te voeren in plaats van een heel woord.

Met **Neem categorie-matches mee** wordt gezocht naar afbeeldingen die behoren tot een categorie waarvan de naam overeenkomt met de zoektekst. Wij hebben **atleten** ingevoerd en de optie **Neem categorie-matches mee** geselecteerd. Dit heeft geresulteerd in de afbeelding voor atleten, maar ook alle bekende atleten die worden vermeld in de categorie Atleten.

5. Klik op de afbeelding die u wilt gebruiken.

6. Klik op **Opslaan**.

Als u **Opslaan** en naar volgende hebt geselecteerd, gaat het dialoogvenster automatisch naar de volgende knop, zodat u aan meerdere knoppen kunt werken zonder buiten het venster te hoeven klikken.

Als **Opslaan & naar volgende** niet is geselecteerd, kunt u overschakelen naar een nieuwe knop door op een knop op de pagina te klikken terwijl het dialoogvenster is geopend. Vergeet niet dat u op Opslaan moet klikken nadat u wijzigingen in een knop hebt aangebracht.

6. Wanneer u tevreden bent met alle knoppen, geeft u de menuopdracht **Bestand > Opslaan** om de paginaset op te slaan.

Een afbeelding uit een bestand gebruiken

U kunt het hulpmiddel Afbeelding alleen gebruiken in de weergave Bewerken. Druk in geval van twijfel eerst op **SHIFT + F5**.

1. Klik in de werkset Bewerken op het **hulpmiddel Afbeelding**.

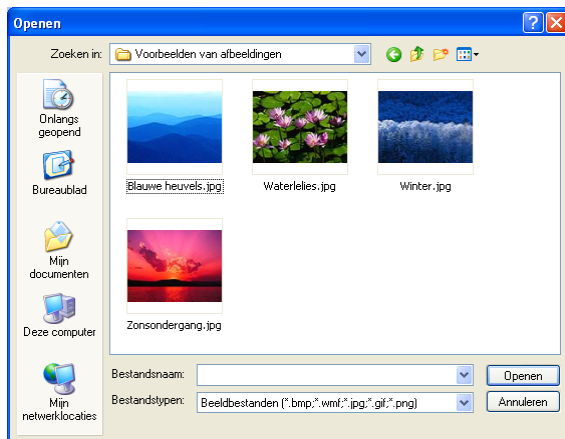
Het hulpmiddel Afbeelding.

U ziet het dialoogvenster Hulpmiddel voor afbeeldingen. De momenteel geselecteerde knop wordt afgebeeld in het voorbeeldkader bovenaan.

2. Als geen knop is afgebeeld, klikt u op **Knop Volgende** in het voorbeeldkader.
3. Klik op de knop **Bladeren**.

U ziet het standaard Windows-venster Openen:

Het dialoogvenster Openen

4. Selecteer een map waarin afbeeldingen zijn opgeslagen, selecteer de gewenste afbeelding en klik op **Openen**.
5. De afbeelding wordt op de knop geplaatst

Een afbeelding verwijderen

U kunt een afbeelding van een knop verwijderen.

U kunt dit alleen doen in de **weergave Bewerken**. Druk in geval van twijfel eerst op **SHIFT + F5**.

1. Selecteer de knop.
2. Geef de menuopdracht **Knop > Afbeelding verwijderen**.

Geluiden op knoppen plaatsen

In dit gedeelte wordt beschreven hoe u het hulpmiddel Geluid uit de werksset Bewerken kunt gebruiken om geluid toe te voegen aan een knop in de vorm van kunstmatige spraak, opgenomen geluiden of geluidsbestanden die zich al op uw computer bevinden.

Wanneer geluid gebruiken?

Voor gebruikers die niet kunnen spreken kan de therapeut knoppen maken die bij indrukken woorden, zinnen en andere geluiden voortbrengen.

Voor gebruikers die geen tekst kunnen lezen, kan de therapeut geluiden gebruiken als **hoorbare aanwijzingen**. Dat wil zeggen, wanneer de gebruiker een knop aanwijst, "zegt" de knop iets om aan te geven wat de functie van de knop is. Voor gebruikers met een visuele beperking, zie ook **Lezen terwijl u typt** in het dialoogvenster **Instellingen > Geluidsinstellingen**.

Geluid toevoegen aan een knop

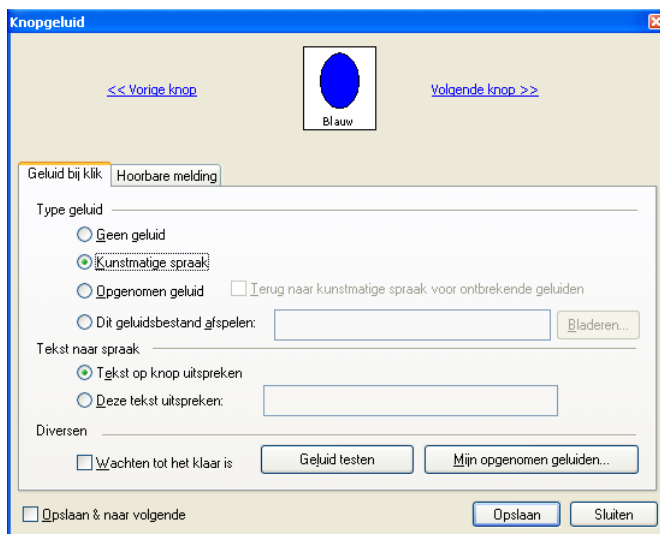
U kunt geluid toevoegen aan een knop in de weergave Uitvoeren met de wizard Knop bewerken³⁶. Het dialoogvenster Geluid dat hier wordt beschreven, kunt u alleen gebruiken in de **weergave Bewerken**. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Klik op de **knop Geluid** in de werkset Bewerken.

Het hulpmiddel Geluid

Het dialoogvenster **Knopgeluid** wordt geopend.

Het dialoogvenster Knopgeluid.

2. Klik op de knop die u wilt bewerken of klik op de knop **Knop Volgende >>** totdat de knop die u wilt wijzigen verschijnt in de voorbeeldweergave.
3. Kies het type geluid dat u wilt gebruiken.

Kunstmatige spraak: kan alleen worden gebruikt voor het voorlezen van knoptekst of een tekst die u invoert: u moet zelf aangeven wat moet worden uitgesproken.

Opgenomen geluid: Communicator zoekt in de geluidenbibliotheek naar een geluidsopname waarvan de naam precies overeenkomt met de knoptekst (of de tekst die is opgegeven onder Tekst naar spraak) en speelt het geluid in dat bestand af. U kunt deze functie alleen gebruiken als de naam van uw geluidsopnamen overeenkomt met de gesproken tekst.

Dit geluidsbestand afspelen: bij deze optie hoeft u zich geen zorgen te maken over overeenkomstige namen. U kunt gewoon de naam van het bestand opgeven waarin het geluid zich bevindt. U moet natuurlijk wel weten waar het geluid op uw computer is opgeslagen. (Vermijd deze optie of bewaar alle geluidsbestanden in een submap van Mijn paginasets als u van plan bent deze paginaset te kopiëren naar andere computers.)

4. Als u hebt gekozen voor kunstmatige spraak, kiest u de tekst die moet worden uitgesproken.

Als u bij de afgebeelde knop de optie **Tekst op knop uitspreken** selecteert, zegt de computer op het moment dat de knop wordt ingedrukt *blauw*.

Als u kiest **Deze tekst uitspreken**, kunt u bijvoorbeeld iets typen als *Welke kleur is dit? Dit is de kleur blauw*.

5. Als bepaalde acties zijn gekoppeld aan de knop, bijvoorbeeld een koppeling naar een andere pagina, kunt u de optie **Wachten tot het klaar is** selecteren.

De knopactie begint dan pas nadat het geluid is geëindigd. Anders ziet de gebruiker de knop misschien niet eens terwijl het geluid wordt afgespeeld.

6. Klik op **Opslaan** om de wijzigingen voor de knop op te slaan.

Als u wilt werken aan meerdere knoppen, kunt u de optie **Opslaan en naar volgende** selecteren. Telkens wanneer u klikt op **Opslaan** worden in dat geval uw wijzigingen opgeslagen en wordt de volgende knop weergegeven.

7. Klik op **Sluiten** wanneer u klaar bent.
8. Geef de menuopdracht **Bestand > Opslaan** om uw paginaset op te slaan.

Zie ook

Werkt het geluid op uw pc?

Uw eigen geluidenbibliotheek opnemen

Snel inhoud toevoegen

Video op knoppen plaatsen

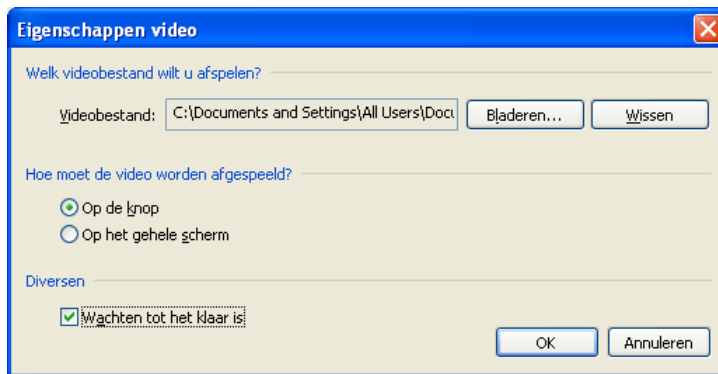
Nieuw in Tobii Communicator 4 is de mogelijkheid om een knop video te laten afspelen. De video kan in een gebied dat wordt bepaald door de grootte van de knop of op het volledige scherm worden afgespeeld.

Als de gebruiker nogmaals op de knop drukt tijdens het afspelen van de video, wordt de video **gestopt** (niet gepauzeerd). Bij een volgende druk op de knop start de video opnieuw vanaf het begin.

Video op een knop plaatsen

1. U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT+F5**.
2. Selecteer de knop waarop u video wilt plaatsen.
3. Geef de menuopdracht **Knop > Video**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Het dialoogvenster Eigenschappen video

4. Klik op de knop **Bladeren**.
5. U ziet het standaard Windows-venster Openen.
6. Selecteer een videobestand op uw pc. De mogelijke bestandsindelingen zijn AVI, MPEG, MPG of MPE.
7. Klik op **Openen**.
8. Kies in het dialoogvenster Knopvideo hoe de video moet worden afgespeeld.

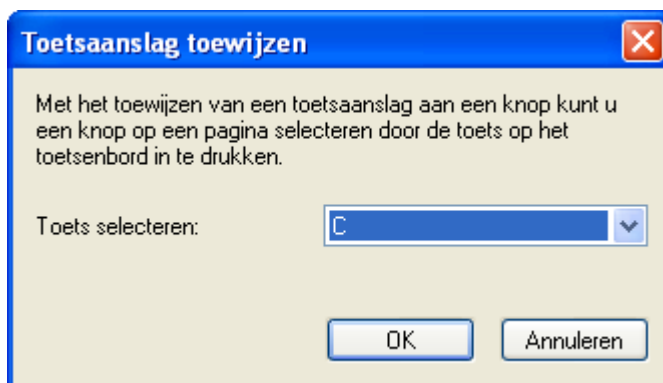
9. Klik op **OK**.

Een toetsaanslag aan een knop toewijzen

Als u een knop wilt activeren met een toets op het toetsenbord terwijl de paginaset wordt uitgevoerd, kunt u aan de knop een toetsaanslag toewijzen.

1. U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT+F5**.
2. Selecteer een knop.
3. Geef de menuopdracht **Knop > Toetsaanslagen toewijzen**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

U kunt een knop activeren door op een toets van het toetsenbord te drukken.

4. Kies een toets in de vervolgkeuzelijst.
5. Klik op **OK**.

Wanneer de paginaset wordt uitgevoerd, zal het indrukken van de gekozen toets hetzelfde effect hebben als het indrukken van de toets met een andere invoermethode.

De eerste pagina instellen

Als uw paginaset bestaat uit meerdere pagina's, moet u bepalen welke pagina de gebruiker het eerst te zien zal krijgen en hoe de gebruiker naar de andere pagina's kan gaan.

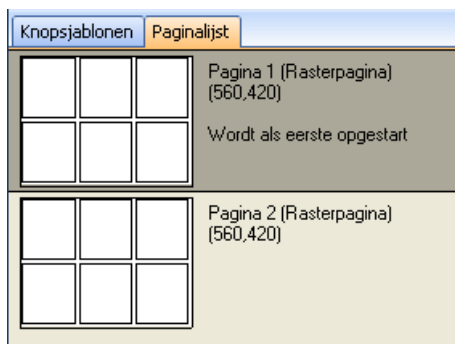
Instellen als eerste pagina

Alle gewone pagina's in een paginaset kunnen worden geselecteerd als de eerste pagina. Pop-up-pagina's kunnen echter niet worden gekozen als eerste pagina.

U kunt de eerste pagina alleen instellen in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT+F5**.

1. Selecteer de pagina die u als eerste pagina wilt instellen in de **Paginalijst**.
2. Gebruik de menuopdracht **Pagina > Instellen als eerste pagina**.

Op de paginalijst wordt de pagina die u hebt gekozen verplaatst naar de bovenkant van de lijst en gemarkeerd als eerste pagina:

De eerste pagina wordt bovenaan de paginalijst geplaatst

Zie ook:

Paginamen wijzigen: Pagina's maken ⁶⁸

De volgorde van pagina's in de Paginalijst wijzigen: Pagina's organiseren ¹²⁹

Een paginaset uitvoeren

U kunt een paginaset uitvoeren door te klikken op de **knop Uitvoeren** op de standaardwerkbalk.

De standaardwerkbalk.

In plaats daarvan kunt u ook de menuopdracht **Beeld > Uitvoeren** geven of op **F5** drukken.

Bepalen hoe de paginaset wordt uitgevoerd

De paginaset kan worden uitgevoerd op het volledige scherm of in een venster van elk gewenst formaat, inclusief een gemaximaliseerd venster.

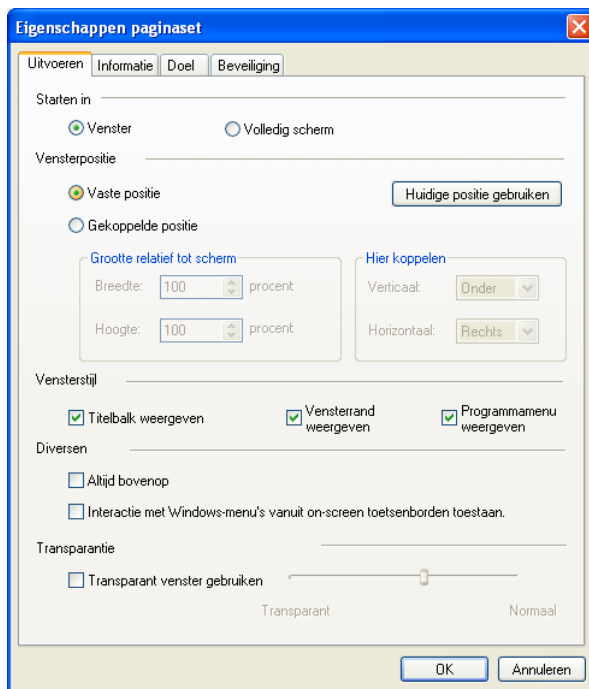
- Kies **Volledig scherm** voor gebruikers die per ongeluk buiten het venster zouden kunnen klikken en mogelijk niet in staat zijn de dan ontstane situatie te herstellen.
- Kies **Volledig scherm** voor gebruikers die u een zo eenvoudig mogelijk scherm wilt geven om mee te werken.
- Kies **Starten in venster** als u wilt dat de paginaset slechts een deel van het scherm beslaat. Dit kan nodig zijn bij een schermtoetsenbord of een pagina die is gemaakt om de gebruiker in staat te stellen te werken met een ander programma.
- Kies **Starten in venster** als u wilt dat de menubalk toegankelijk is op het moment dat de paginaset wordt uitgevoerd.
- Kies **Starten in venster** als u de paginaset over het bureaublad wilt kunnen verschuiven.

Werken met het tabblad Uitvoeren

U kunt op elk gewenst moment instellen hoe de paginaset moet worden uitgevoerd, ongeacht of u zich bevindt in de weergave Uitvoeren of Bewerken.

1. Als u de menubalk niet ziet, drukt u op **SHIFT + F10**.
2. Geef de menuopdracht **Bestand > Eigenschappen paginaset**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

De hier gekozen opties bepalen hoe de paginaset wordt uitgevoerd.

U gaat werken met de instellingen op het eerste tabblad, **Uitvoeren**.

3. Selecteer in het kader **Starten in** de optie **Venster** of **Volledig scherm**.

Als u kiest voor Volledig scherm, gaat u verder met stap 8.

4. Als u kiest voor Venster is de volgende instelling **Vensterpositie**.

Vaste positie betekent dat het venster van de paginaset altijd op dezelfde plaats en in hetzelfde formaat wordt geopend. Het formaat en de positie wordt aan de hand van een voorbeeld ingesteld: Sluit het dialoogvenster, start de paginaset, pas de grootte en positie van het venster aan in overeenstemming met uw wensen, open het dialoogvenster weer en klik op **Huidige positie gebruiken**.

Gekoppelde positie betekent dat een klein paginavenster tegen de rand van het scherm wordt geplaatst. De grootte wordt hier met behulp van de velden Breedte en Hoogte ingesteld als percentage van de grootte van het scherm. Selecteer de rand waartegen het venster moet worden geplaatst en het gedeelte van de rand (einde of midden) met behulp van de velden Verticaal en Horizontaal.

5. Als u kiest voor starten in een Venster, **kunt u met de opties in Vensterstijl** bepalen hoeveel flexibiliteit de gebruiker heeft tijdens het uitvoeren van de paginaset.

Titelbalk weergeven De pagina kan tijdens het uitvoeren worden verplaatst door de titelbalk te verslepen.

Vensterrand weergeven De grootte van de paginaset kan tijdens het uitvoeren worden gewijzigd door de randen of hoeken van het venster te verslepen.

Programmamenu weergeven Tijdens het uitvoeren van de paginaset wordt de menubalk van de weergave Uitvoeren, een beknopte versie van de menubalk weergave Bewerken, weergegeven.

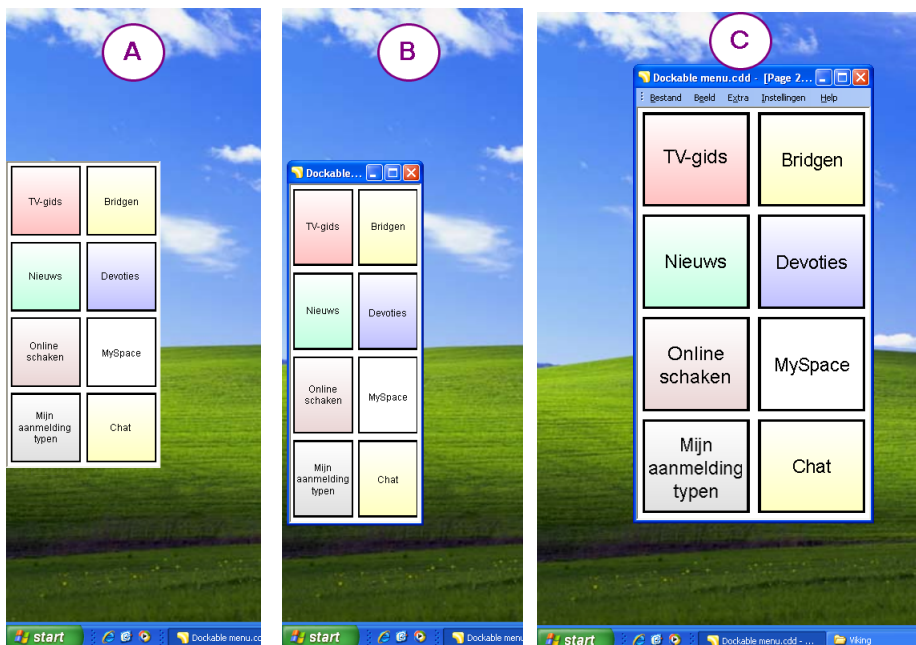
Opmerking: Druk in de weergave Uitvoeren op F10 om alle drie opties in te schakelen. Druk nogmaals op F10 om terug te keren naar de instellingen die zijn opgeslagen in dit dialoogvenster

6. Als u kiest voor weergave in een venster, moet u ook even kijken naar de opties onder **Diversen**.

Altijd op voorgrond De paginaset kan niet worden afgedekt door andere vensters. Nuttig voor gebruikers die niet weten hoe ze vensters naar voren kunnen halen als de paginaset van Tobii Communicator onverhoopt op de achtergrond terechtkomt.

Interactie toestaan De gebruiker kan menuopdrachten geven in een ander Windows-programma als de paginaset een schermtoetsenbord bevat.

7. **Transparantie** maakt de pagina deels doorzichtig, zodat de gebruiker kan zien wat zich onder de paginaset bevindt. Dit is vaak een goede keus als een kleine paginaset in gekoppelde positie wordt gebruikt. Dit is gewoonlijk geen goede keus voor gebruikers die de volledige schermweergave nodig hebben.
8. Klik op **OK**.
9. Geef de menuopdracht **Bestand > Opslaan** om uw paginaset op te slaan.

Drie verschillende manieren om de paginaset uit te voeren in een venster.

A Gekoppeld, zonder titelbalk, menubalk en vensterrand.

B Ook als u kiest voor Gekoppeld, kunt u een titelbalk laten weergegeven. In dat geval kan de paginaset worden verplaatst.

C Als de vensterrand wordt weergegeven, kunt u tijdens het uitvoeren de grootte van het venster wijzigen. Druk op F10 om de pagina in deze toestand te brengen, compleet met titelbalk, menu en rand. Druk nogmaals op F10 om terug te keren naar de instellingen uit het dialoogvenster.

Een paginaset later opzoeken

Als u wilt terugkeren naar een paginaset die u hebt gesloten, moet u de paginaset weer openen.

Als u de gegevens hebt opgeslagen in de map die door Tobii Communicator wordt voorgesteld, bevinden uw paginasets zich gewoonlijk in de map **Mijn documenten > Tobii Communicator 4 > Gast > Mijn paginasets**. (Als u meerdere Communicator-gebruikers hebt gecreëerd en paginasets hebt opgeslagen voor verschillende gebruikers, vervangt u **Gast** door de betreffende gebruikersnaam.)

Als u ervoor hebt gekozen de gegevens in een andere map op te slaan, gaan we ervan uit dat u deze weet terug te vinden. In deze instructies wordt uitgegaan van de standaardsituatie.

Een onlangs gebruikte paginaset openen

1. Als uw gebruiker altijd **Gast** is, gaat u verder met stap 3.
2. Als u meerdere gebruikers hebt gecreëerd, moet u controleren of Communicator is ingesteld op de juiste gebruiker voor de paginaset die u wilt ophalen. U kunt overschakelen naar een andere gebruiker met **Instellingen > Gebruikers > Gebruiker wijzigen** en dan de gewenste gebruiker selecteren.
3. Geef de menuopdracht **Bestand >** om het menu Bestand te openen.
4. Kijk naar de bestanden die onderaan het menu worden vermeld. Als u het gewenste bestand ziet, drukt u op het juiste nummer: **1-4**.

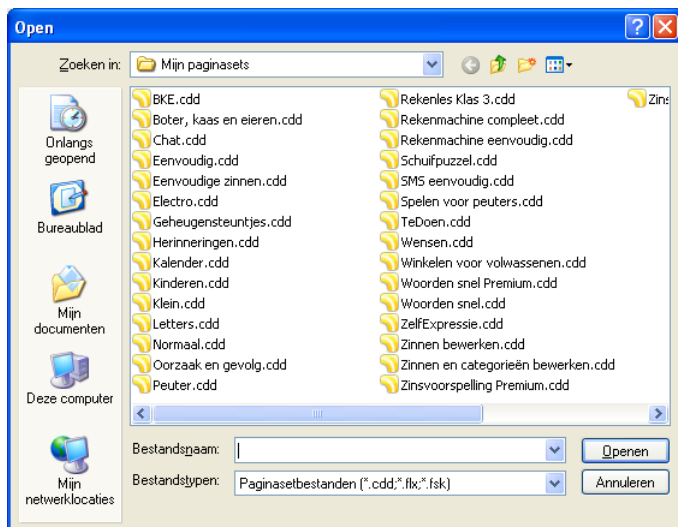
Zo niet, kies dan de opdracht **Openen**.

Een paginaset openen met Bestand > Openen

1. Als uw gebruiker altijd **Gast** is, gaat u verder met stap 3.
2. Als u meerdere gebruikers hebt gecreëerd, moet u controleren of Communicator is ingesteld op de juiste gebruiker voor de paginaset die u wilt ophalen. U kunt overschakelen naar een andere gebruiker met **Instellingen > Gebruikers > Gebruiker wijzigen** en dan de gewenste gebruiker selecteren.
3. Geef de menuopdracht **Bestand > Openen**.

U ziet het standaard Windows-venster Openen.

Tobii Communicator 4 stelt de standaardmap **Mijn paginasets** van de huidige gebruiker voor.

Een paginaset openen vanuit de standaardmap.

4. Selecteer de paginaset die u wilt openen en klik op **Openen**.

Pagina's koppelen

Als u een paginaset hebt met meerdere pagina's, hebt u een paar knoppen nodig om van pagina naar pagina te gaan.

U kunt een afbeelding, tekst of geluid naar keuze aan de knop koppelen, maar er moet ook een **actie** aan worden gekoppeld: Een koppeling naar een andere pagina. U kunt desgewenst ook koppelingen maken naar pagina's in andere paginasets.

In dit gedeelte wordt behandeld hoe u koppelingen tussen pagina's kunt maken. Zie Acties en intelligent gedrag toevoegen^[140] voor andere soorten acties.

Knopsjablonen voor koppelingen

Een aantal van de meest voorkomende koppelingen zijn beschikbaar als knopsjablonen. Hiertoe behoren Terug, Startpagina en Volgende / Vorige. Zie Werken met knopsjablonen^[136].

Een koppeling maken naar een pagina in dezelfde paginaset

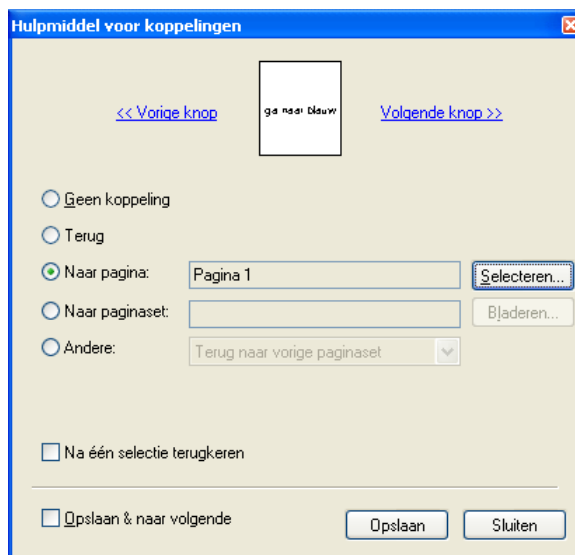
U kunt alleen koppelingen maken in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT + F5.

1. Selecteer de knop die de gebruiker moet indrukken om naar een andere pagina te gaan.
2. Klik in de werkset Bewerken op het hulpmiddel voor **Koppelingen**.

Hulpmiddel voor koppelingen

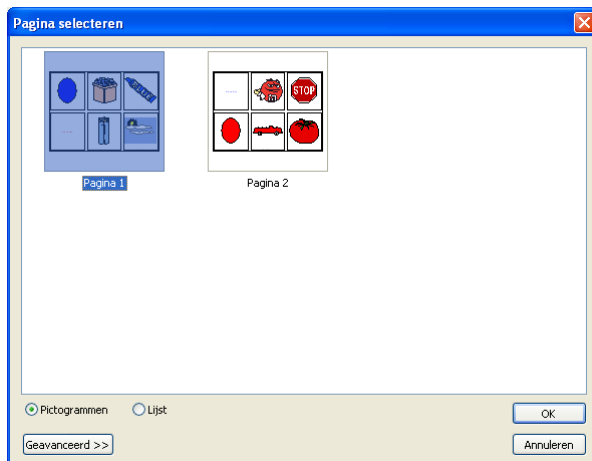
U ziet het dialoogvenster Hulpmiddel voor koppelingen

Het dialoogvenster Koppeling voor knoppen waarmee naar andere pagina's kan worden gegaan.

3. Kies **Naar pagina** en klik op **Selecteren**

U ziet het dialoogvenster Pagina selecteren:

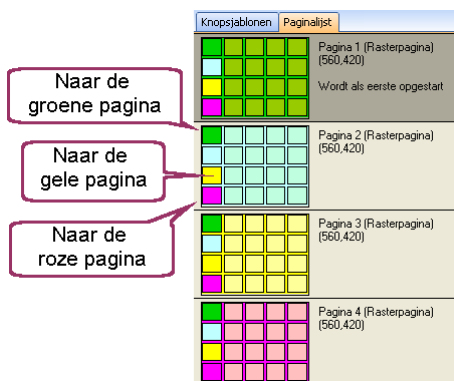
Kies de pagina waar naartoe moet worden gegaan.

4. Klik op de miniatuurweergave van de pagina waarmee een koppeling moet worden gemaakt.
5. Klik op **OK** in het dialoogvenster Pagina selecteren.
6. Klik op **OK** in het dialoogvenster Hulpmiddel voor koppelingen.
7. Geef de menuopdracht **Bestand > Opslaan** om uw paginaset op te slaan.

Modellen voor het koppelen van paginasets

In een eenvoudige paginaset met slechts enkele pagina's bevat elke pagina een koppeling naar alle andere.

Hier is een schets van een paginaset met vier pagina's. Elke pagina bevat dezelfde kolom met knoppen voor het bladeren tussen de pagina's.

Een geavanceerde gebruiker heeft dikwijls meerdere paginasets. Sommige hiervan worden geactiveerd op de startpagina, en sommige paginasets worden geactiveerd door andere paginasets. In dergelijke gevallen is het vaak aan te raden op elke pagina of paginaset een knop **Terug** en **Startpagina** te plaatsen.

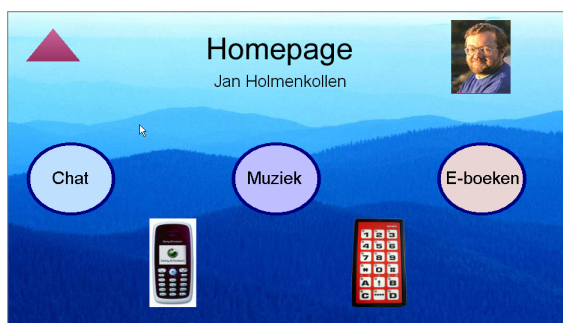
Zie ook:

Werken met pop-up-pagina's voor gebruikersopties ¹⁶⁰

Instellen hoe het eruitziet

In dit gedeelte worden de functies van Tobii Communicator besproken waarmee u vrijwel elk aspect van het uiterlijk van de paginaset kunt instellen: U kunt de afmetingen en achtergrondkleur van de pagina wijzigen of een tekst of foto's plaatsen. U kunt knoppen maken in veel verschillende vormen en elke knop kan een andere kleur en een andere omlijning worden gegeven.

De aangepaste startpagina hieronder zal worden gebruikt als voorbeeld:

Voorbeeld: aangepaste startpagina

- Pagina-eigenschappen^[108] zijn gebruikt om een foto uit de voorbeeldenmap van Windows in te stellen als achtergrond voor de pagina.
- De gecentreerde titels zijn statische tekst^[114].
- Het portret van de gebruiker in de rechterbovenhoek is een statische afbeelding.^[114]
- De drie ronde knoppen van gelijke grootte gemaakt, uitgelijnd en gepositioneerd met behulp van het menu Layout^[120]. De kleuren zijn afkomstig uit een aangepast palet^[125].
- De knoppen Mobiele telefoon en Afstandsbediening hebben geen omlijning en geen opvulling, maar gebruiken foto's die waren opgeslagen op de pc. De knop Sluiten rechts bovenaan is een driehoekige knop zonder omlijning en met een vulpatroon met kleurverloop. Zie Zelf knoppen tekenen^[110]

Pagina-achtergrond en andere nuttige eigenschappen

In het dialoogvenster Pagina-eigenschappen zijn informatie en instellingen bijeengebracht die van toepassing zijn op alle afzonderlijke pagina's.

- Op het tabblad **Vrije pagina** in dit dialoogvenster kunt u de plaatsingsstippen op een vrije pagina (pagina zonder knoppenraster) instellen.

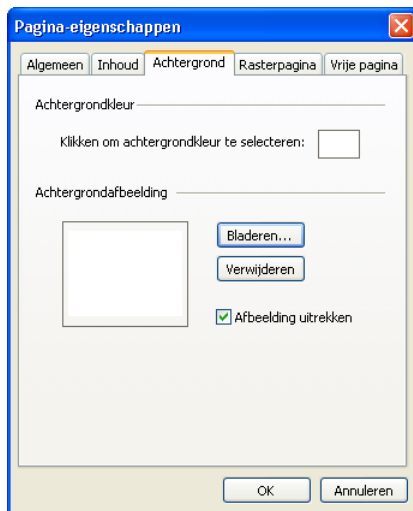
Een afbeelding op de achtergrond plaatsen

U kunt alleen werken met pagina-eigenschappen in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Selecteer de pagina waarmee u wilt werken in de **Paginalijst**.
2. Geef de menuopdracht **Pagina > Pagina-eigenschappen**.

U ziet het dialoogvenster Pagina-eigenschappen:

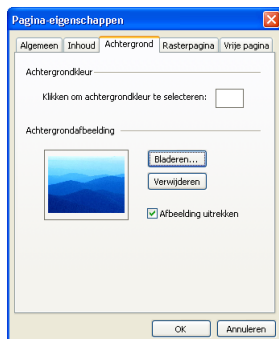

Hier kunt u de achtergrondkleur of -afbeelding kiezen.

3. Selecteer het tabblad **Achtergrond**.
4. U kunt een afbeeldingsbestand op uw pc selecteren door te klikken op de knop **Bladeren**.
5. Zoek het bestand op met behulp van het standaard Windows dialoogvenster Openen en klik op de knop **Openen**.

In het dialoogvenster Pagina-eigenschappen ziet u een voorbeeldweergave van de afbeelding die u hebt geselecteerd:

Wanneer u een afbeelding kiest, ziet u een voorbeeld.

6. Probeer de optie **Afbeelding uitrekken** in en uit te schakelen om te bekijken wat het beste resultaat geeft.

7. Wanneer u klaar bent, klikt u op **OK**.

De geselecteerde afbeelding wordt op de pagina-achtergrond geplaatst. De afbeelding staat achter de objecten die u op de pagina hebt geplaatst en u kunt hem niet selecteren.

Een achtergrondaafbeelding selecteren

1. Selecteer de pagina en ga naar het dialoogvenster Pagina-eigenschappen tabblad Achtergrond, zoals hierboven beschreven.
2. Klik op de knop **Verwijderen**.

Zelf knoppen tekenen

Als u de vorm en positie van de knop zelf wilt bepalen, moet u geen raster toepassen op de pagina. Laat het gewoon een lege pagina zonder raster zijn. Teken uw knoppen en verplaats ze over het scherm zoals u wenst.

Een knop tekenen

Controleer of u zich in de weergave Bewerken bevindt en dat de pagina die wordt weergegeven in het werkgebied de pagina is waaraan u de knoppen wilt toevoegen.

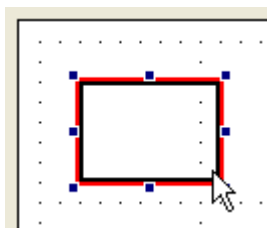
1. Klik op het hulpmiddel **Knop** in de werkset Bewerken.

Het hulpmiddel Knop toevoegen.

De muisaanwijzer wordt "geladen" met een knop: De aanwijzer verandert in een vizier met een knop.

2. Wijs het punt aan waar de linkerbovenhoek van de knop moet komen.
3. Houd de muisknop ingedrukt en sleep de aanwijzer naar het punt waar de linkerbenedenhoek van de knop moet komen.

Een knop tekenen.

4. Laat de muisaanwijzer los.

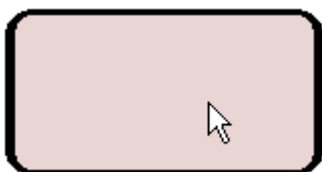
U ziet de nieuwe knop. Hij is geselecteerd, klaar voor uw volgende opdracht.

De werkbalk Uiterlijk bepaalt de opmaak van alle nieuwe knoppen

Op het moment dat u een nieuwe knop tekent wordt het uiterlijk ervan bepaald door de instellingen die zijn geselecteerd op de werkbalk Uiterlijk.

De werkbalk Uiterlijk

Nieuwe knop getekend met de bovenstaande instellingen van de werkbalk Uiterlijk

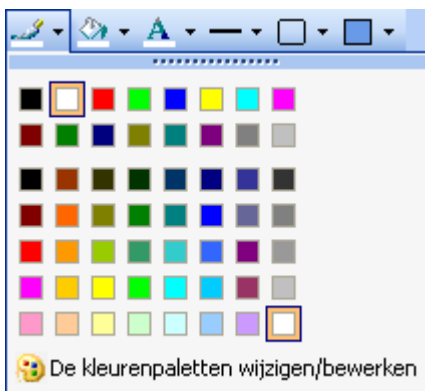
Knoppen wijzigen met de werkbalk Uiterlijk

U kunt knoppen wijzigen met de werkbalk Uiterlijk.

1. Selecteer de knop of knoppen waarmee u wilt werken. (Zie Selecteren waarmee u wilt werken ⁷⁹ voor meer informatie over hoe u knoppen kunt selecteren.)
2. Kies het hulpmiddel dat nu nodig hebt:

- Randkleur
- Vulkleur
- Tekstkleur
- Randdikte (ook gebruikt om een rand te verwijderen - instellen op "geen kader")
- Vorm knop
- Vulstijl (effen kleur of kleurverloop)

3. Klik op de kleine zwarte vervolgpijl naast de knop. Er wordt een palet met opties geopend:

Dit is een aangepaste versie van het kleurenpalet.

4. Klik op de gewenste waarde.

De geselecteerde knop of knoppen worden gewijzigd in overeenstemming met uw keuze.

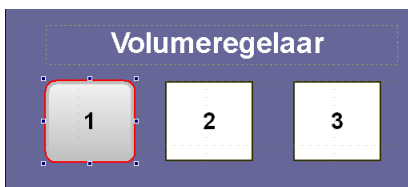
Weergave van knop kopiëren

Stel dat u een uiterst geslaagde knop hebt gemaakt. En nu wilt u nog zeven andere knoppen die er net zo uitzien. Geen probleem.

Vergelijkbare knoppen maken

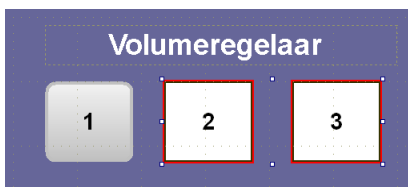
U moet zich in de weergave Bewerken bevinden. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Selecteer de modelknop. Dit moet de enige geselecteerde knop zijn.

Selecteer de modelknop.

2. Geef de menuopdracht **Bewerken > Kopiëren**.
3. Selecteer uw doelknop of knoppen. Zie Selecteren waarmee u wilt werken voor meer informatie over hoe u meerdere knoppen kunt selecteren.

Selecteer de doelknoppen.

4. Geef de menuopdracht **Bewerken > Plakken speciaal > Uiterlijk**.

Drie gelijkaardige knoppen.

5. De doelknoppen krijgen de vorm, rand en opvulling van de gekopieerde modelknop.

Statische tekst of afbeelding

Op knoppen kunnen tekst en afbeeldingen te zien zijn, maar knoppen zijn bedoeld om te worden ingedrukt.

Als u gewoon een titel op de pagina wilt zetten of een afbeelding ter decoratie of illustratie, kunt u **Statische tekst** of **Statische afbeelding** gebruiken. Tijdens het uitvoeren van de paginaset kunnen statische elementen niet worden geselecteerd, worden statische elementen niet gescand en kunnen statische elementen niet worden ingedrukt. Ze doen verder niets. Ze zijn gewoon aanwezig. Statisch.

De afbeelding in de rechterbovenhoek is een statische afbeelding.

Op de bovenstaande startpagina zijn de titel en ondertitel statische tekst. De foto van de gebruiker is een statische afbeelding.

Een statische tekst maken

U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

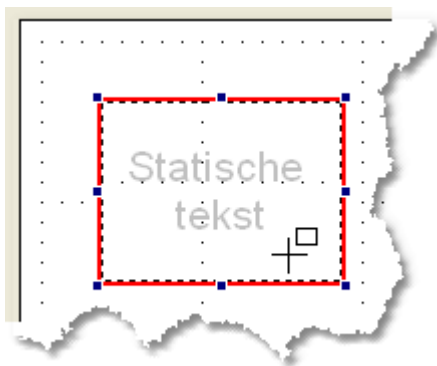
1. Klik in de werkset Bewerken op de knop **Statische tekst**.

Het hulpmiddel Statische tekst

De muisaanwijzer verandert in een vizier met een rechthoek.

2. Net als bij het tekenen van de knop begint u in een hoek van het geplande tekstkader. **Druk de muisknop in en houd deze ingedrukt.**
3. **Sleep** de muisaanwijzer diagonaal naar de tegenoverliggende hoek van het tekstgebied en **laat de muisknop los.**

Een statisch tekstkader lijkt sterk op een knop, maar bevat een grijze herinneringstekst.

Het nieuwe tekstkader wordt automatisch geselecteerd.

4. Klik in de werkset Bewerken op het **hulpmiddel Tekst**.

Het hulpmiddel Tekst.

U ziet een knipperende tekstcursor in het statische tekstkader.

5. Typ de gewenste tekst.
6. Klik op het **hulpmiddel Aanwijzer** wanneer u klaar bent met het typen of aanpassen van de tekst.

In de weergave Bewerken ziet u een stippellijn rond het statische tekstkader.

Statische tekst wordt automatisch gemaakt zonder rand en met een transparante opvulling, zodat de achtergrond zichtbaar blijft. Denk goed na voordat u deze eigenschappen wijzigt.

Op het moment dat de paginaset wordt uitgevoerd, kan de gebruiker hieraan het verschil zien tussen knoppen met tekst die kunnen worden ingedrukt en titels die niet kunnen worden ingedrukt.

Zo ziet statische tekst eruit in de weergave Bewerken. Geen rand, transparante opvulling

U kunt het uiterlijk van de test wijzigen met de werkbalk **Lettertypen** en de andere hulpmiddelen voor tekst op knoppen. Zie Weergave van tekst wijzigen ⁸⁷.

Een statische afbeelding op een pagina plaatsen

U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Klik in de werkset Bewerken op de knop **Statische afbeelding**.

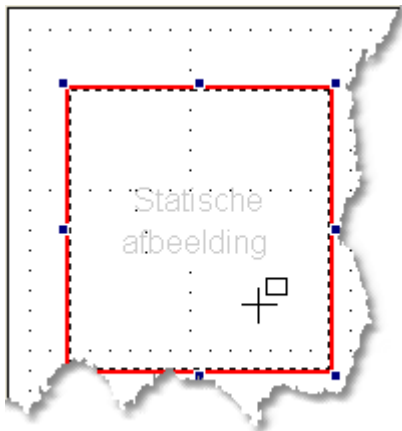

Hulpmiddel Statische afbeelding

De muisaanwijzer verandert in een vizier met een rechthoek.

2. Net als bij het tekenen van de knop begint u in een hoek van het geplande afbeeldingskader. **Druk de muisknop in en houd deze ingedrukt.**
3. **Sleep** de muisaanwijzer diagonaal naar de tegenoverliggende hoek van het afbeeldingsgebied en **laat de muisknop los.**

Een statisch afbeeldingskader lijkt sterk op een knop, maar bevat een grijze herinneringstekst.

4. Het nieuwe afbeeldingskader wordt automatisch geselecteerd.
5. Klik in de werkset Bewerken op de knop **Afbeelding**. (Of geef de menuopdracht Knop > Afbeelding invoegen.)

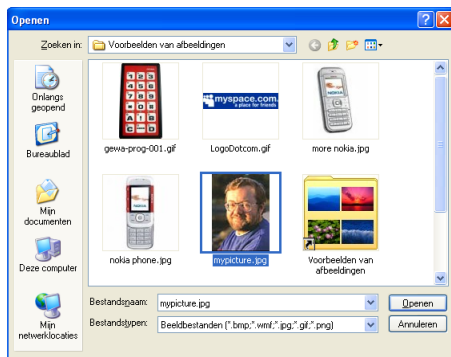

Hulpmiddel Afbeelding.

U ziet het dialoogvenster **Hulpmiddel voor afbeeldingen**.

6. U kunt een afbeelding die is opgeslagen op uw pc kiezen met de knop **Bladeren**.

U ziet het standaard Windows-venster Openen:

Een afbeelding kiezen via het standaarddialogvenster Openen van Windows.

7. Zoek de afbeelding op en klik op **Openen**.
8. Klik in het dialoogvenster Hulpmiddel voor afbeeldingen op **Opslaan** en vervolgens op **Sluiten**.

In de weergave Bewerken ziet u een stippellijn rond het statische afbeeldingskader.

Het statische afbeeldingskader wordt automatisch gemaakt zonder rand en met een transparante opvulling, zodat de achtergrond zichtbaar blijft. Denk goed na voordat u deze eigenschappen wijzigt. Op het moment dat de paginaset wordt uitgevoerd, kan de gebruiker hieraan het verschil zien tussen knoppen met afbeeldingen die kunnen worden ingedrukt en statische afbeeldingen die niet kunnen worden ingedrukt.

Zo kan een statische afbeelding eruit zien in de weergave Bewerken.

Afbeelding op de achtergrond

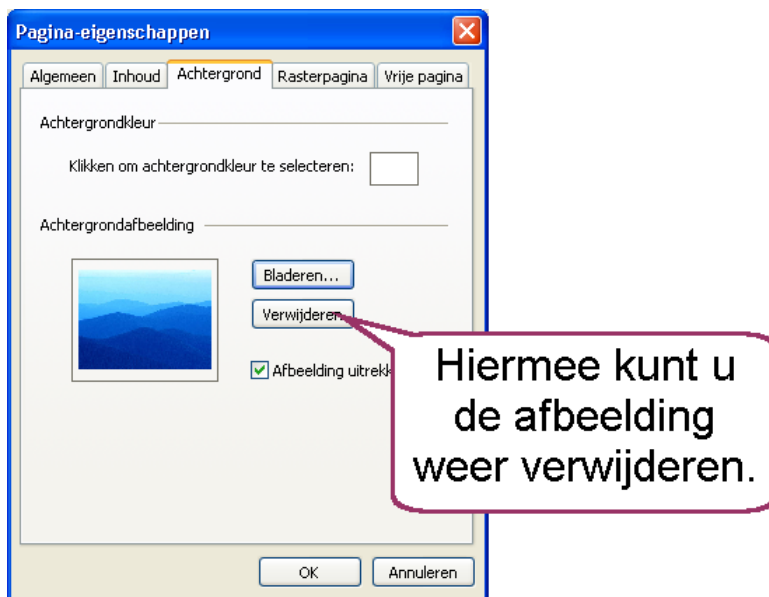
Afbeeldingen op de pagina-achtergrond zijn een prettige methode voor het individualiseren van een Communicator-paginaset. Als u een afbeelding op de achtergrond zet, zult u niet ongewild de afbeelding selecteren wanneer u probeer een knop in te drukken.

Houd er rekening mee dat visuele "ruis" op de achtergrond het voor de gebruiker moeilijk kan maken de knoppen te vinden. Zorg dus voor een goed contrast tussen de knoppen en de achtergrondaafbeelding.

Een afbeelding op de pagina-achtergrond plaatsen:

1. U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT+F5**.
2. Selecteer de pagina waar u de achtergrondaafbeelding wilt toevoegen in de **Paginalijst**.
3. Geef de menuopdracht **Pagina > Pagina-eigenschappen**.
4. Selecteer het tabblad **Achtergrond**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Een afbeelding toevoegen of verwijderen op het paginawerkblad.

5. Klik op **Bladeren**.

6. U ziet het standaard Windows-venster Openen.
7. Selecteer een afbeelding op uw pc.
8. Klik in het dialoogvenster Openen op **OK**.
9. Klik in het dialoogvenster Pagina-eigenschappen op **OK**.

Overzichtelijkheid bewaren met Layout

Met de opdrachten uit het menu Layout kunt u de pagina's een strakke, professionele aanblik geven. U kunt het menu Indeling gebruiken om de grootte, positie en tussenruimte van de knoppen te standaardiseren. U kunt de knoppositie vergrendelen, knoppen en andere elementen boven op elkaar plaatsen en de interactie van de knoppen met de punten van het uitlijningsraster bepalen.

Knoppen uitlijnen of de knopgrootte aanpassen

U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT+F5**.

1. Klik in de werkset Bewerken op de optie **Aanwijzer**.

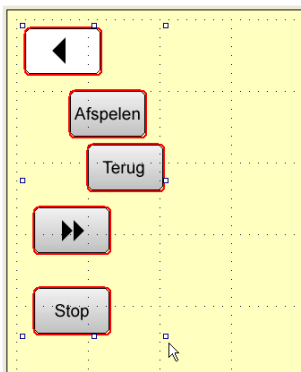

Het hulpmiddel Aanwijzer

2. Selecteer alle knoppen die u wilt uitlijnen of waarvan u de grootte wilt aanpassen.

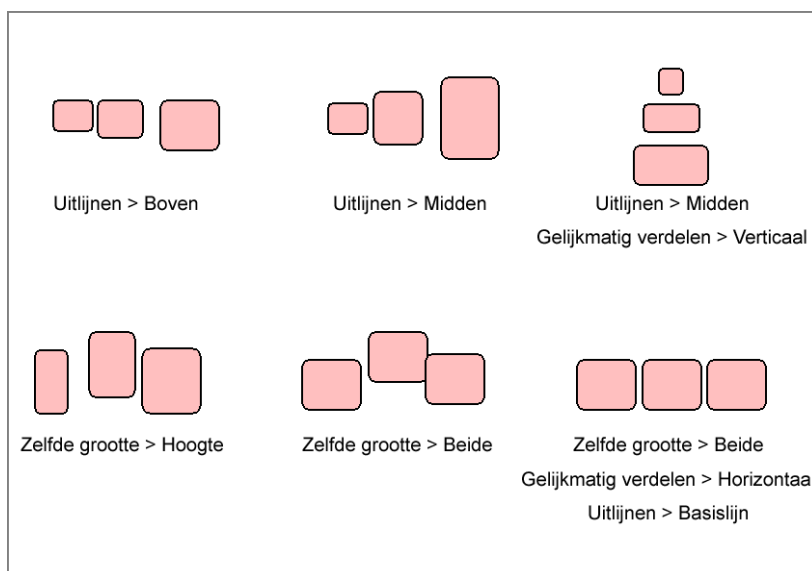
U moet ten minste twee knoppen kiezen die u wilt uitlijnen of waarvan u de grootte wilt aanpassen.

U kunt meerdere knoppen selecteren door op de eerste knop te klikken en vervolgens **SHIFT** ingedrukt te houden terwijl u op de resterende knoppen klikt. Of u kunt de muisknop ingedrukt houden terwijl u een kader rond de betrokken knoppen trekt, zoals hieronder aangegeven:

Deze knoppen moeten worden geordend met de opdrachten van Indeling.

3. Geef een menuopdracht uit het menu **Layout**.

Enkele voorbeelden van wat u kunt doen met de Indeling-opdrachten.

Tobii Communicator neemt een knop en past het formaat en de uitlijning van de andere hierop aan. Mogelijk is dit niet de knop die u als "model" in gedachten had. Na uitlijning en vergroting/verkleining ziet u nog een set selectiegreepjes die van toepassing is op alle knoppen.

4. De positie van de gehele geselecteerde groep wijzigen: Zet de **aanwijzer** midden op een knop en houd de muisknop ingedrukt terwijl u de aanwijzer naar links of rechts sleept. Alle geselecteerde knoppen worden gezamenlijk verplaatst.
5. De knopgrootte aanpassen van alle knoppen in de geselecteerde groep: Zet de **aanwijzer** op een van de selectiegrepen en houd de muisknop ingedrukt terwijl u deze versleept. Het formaat van alle knoppen wordt op gelijke wijze aangepast.

Knoppen gelijkmatig spreiden

1. Zet de eerste en laatste knop op de gewenste plaatsen.
2. Selecteer de volledige groep die gelijkmatig moet worden gespreid. (Zie hierboven voor tips voor het selecteren.)
3. Geef desgewenst de menuopdrachten voor het uitlijnen en vergroten/verkleinen.
4. Geef de menuopdracht **Layout > Gelijkmatig spatiëren > Horizontaal** om de knoppen op de rij gelijkmatig te spreiden.

Geef de menuopdracht **Layout > Gelijkmatig spatiëren > Verticaal** om de knoppen in de kolom gelijkmatig te spreiden.

Boven op elkaar plaatsen met Naar voren

Met de opdrachten Indeling > Naar voorgrond en Indeling > Naar achteren kunt u items in de gewenste volgorde schikken als u het nodig vindt om ze boven op elkaar te plaatsen.

Hieronder ziet u een voorbeeld van een pagina in de kant-en-klare paginaset Memory. U merkt dat de ontwikkelaar van het spel een statische tekst heeft gebruikt op een normale tekstknop. Met de opdrachten Naar voorgrond en Naar achteren kunt u het gewenste resultaat verkrijgen wanneer u zoiets doet.

Selectiemarkeringen geven aan dat elke knop uit twee elementen bestaat.

Positie vergrendelen

Wanneer alles op de gewenste plaats staat, is het misschien een goed idee om de menuopdracht **Indeling > Positie vergrendelen** te geven om ongewenst verplaatsen te voorkomen.

Vergrendelde items hebben een klein slotpictogram in de weergave Bewerken:

Knoppen met vergrendelde positie.

U kunt de vergrendeling opheffen door het (de) object(en) te selecteren en opnieuw de menuopdracht **Indeling > Positie vergrendelen** te geven.

Indeling > Uitlijnen > Beperken tot raster

Als de knoppen niet meer op één lijn staan, kan het helpen om een groep knoppen te selecteren en de opdracht **Indeling > Uitlijnen > Beperken tot raster** te geven. De knoppen worden herschikt om ze uit te lijnen met het uitlijningsraster.

Het uitlijningsraster wordt voorgesteld door de punten die u over de hele pagina ziet in de weergave Bewerken. U kunt de ruimte tussen deze punten instellen door de menuopdracht **Pagina > Pagina-eigenschappen** te geven en het tabblad **Vrije pagina** te kiezen.

Onzichtbare en inactieve knoppen

Waarom knoppen verbergen?

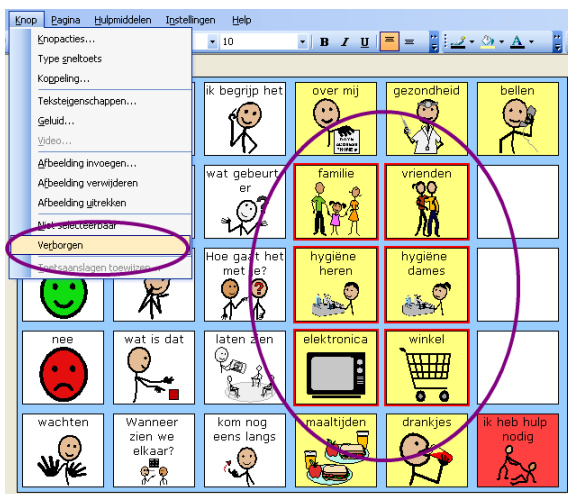
Therapeuten maken soms uitgebreide communicatiepagina's voor gebruikers die nog niet klaar zijn om alle knoppen optimaal te benutten. Met de actie **Knop verbergen** kan de therapeut knoppen verbergen totdat de gebruiker er klaar voor is. Het is zeer eenvoudig om later extra knoppen - zelfs als dit tot extra pagina's leidt - te voorschijn te halen.

Wanneer u een knop verbergt, kan de knop niet worden geselecteerd (verbergen heeft voorrang op de eigenschap niet-selecteerbaar).

Een knop onzichtbaar maken

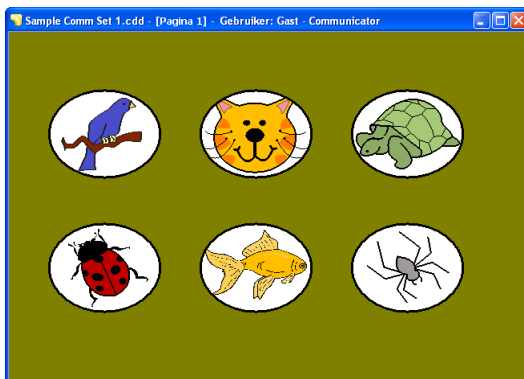
U kunt alleen knoppen verbergen in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Selecteer de knop(pen) die u onzichtbaar wilt maken.

Hier gaan we vijf van de zes omcirkelde knoppen verbergen.

2. Geef de menuopdracht **Knop > Verborgen**.
3. De opdracht wordt gemarkeerd in het menu. Dit is de enige manier waarop u in de weergave Bewerken kunt zien dat de knop verborgen is.
4. Voer de paginaset uit. De knop wordt onzichtbaar:

De knoppen zijn er nog, maar zijn nu verborgen in de weergave Uitvoeren.

Een knop niet selecteerbaar maken: Hulp voor scangebruikers

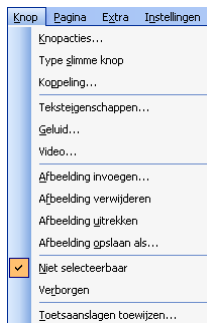
U kunt ook knoppen maken die niet kunnen worden geselecteerd.

Waarom zou u dat doen? De sneltoetsen die worden beschreven in Acties en intelligent gedrag toevoegen worden soms alleen maar gebruikt voor het presenteren van bijgewerkte informatie, zoals het aantal ongelezen e-mailberichten. Niemand hoeft deze in te drukken en scangebruikers hoeven beslist niet te wachten op het scannen van dergelijke knoppen.

Opmerking: de eigenschap Verborgen heeft voorrang op de eigenschap niet-selecteerbaar. Verborgen knoppen kunnen nooit worden geselecteerd in de weergave Uitvoeren.

U kunt alleen knoppen niet-selecteerbaar maken in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Selecteer de knop waarmee u wilt werken.
2. Geef de menuopdracht **Knop > Niet selecteerbaar**.
3. De opdracht wordt gemarkeerd in het menu. Dit is de enige manier waarop u in de weergave Bewerken kunt zien dat de knop niet-selecteerbaar is.

Een niet-selecteerbare knop herkennen.

Zie ook: Ondersteuning voor scangebruikers ²³⁵

Een kleurenpalet kiezen

Als u een aantrekkelijke, professionele visuele indruk wilt maken, wordt u aangeraden het kleurgebruik voor knoppen, teksten en achtergronden binnen een paginaset of groep paginasets zorgvuldig te plannen en enigszins te beperken.

Een goede kleurensset of een goed kleurenpalet bevat kleuren die goed te onderscheiden zijn voor de gebruiker. Daarna moeten de kleuren goed op elkaar zijn afgestemd, zonder schokkende visuele contrasten, zoals ballerinaroze tussen diverse rijke, donkere aardekleuren.

Bij professioneel ontworpen websites wordt vaak een kleurenpalet gebruikt waar goed over is nagedacht. Neem eens een kijkje bij verschillende sites en kies een kleurenschema dat u aantrekkelijk vindt.

Ga bijvoorbeeld eens naar www.web-eze.com en kijk onder Resources, Color Scheme Assistant om wat ideeën op te doen.

Basis- en aangepaste kleurenpaletten in Communicator

Wanneer u op de vervolgpijl klikt bij een van de kleurknoppen, bijvoorbeeld Vulkleur, krijgt u het basiskleurenpalet met 40 kleuren van Communicator te zien.

- Als u zelf een palet hebt samengesteld en geselecteerd, worden uw eigen kleuren als volgt bovenaan weergegeven:

Aangepast palet.

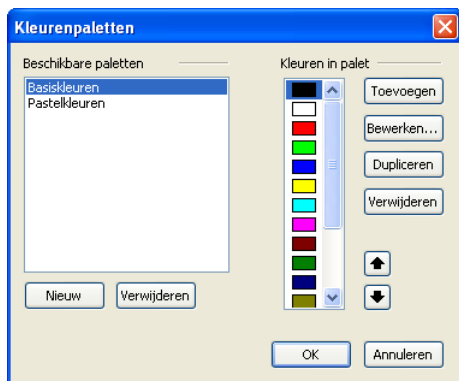
- Als u meerdere eigen paletten hebt, kunt u kiezen welke u wilt gebruiken met de menuopdracht **Extra > Kleurenpaletten**. Of klik op de knop **Wijzigen/bewerken** aan de onderkant van het standaardpalet.

Een nieuw, leeg palet maken

U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

- Geef de menuopdracht **Extra > Kleurenpaletten**.

U ziet het dialoogvenster Kleurenpaletten:

Hier kunt u een nieuw palet maken en vullen.

2. Klik op de knop **Nieuw**.
3. Typ in het volgende dialoogvenster een naam voor het palet en klik op **OK**.

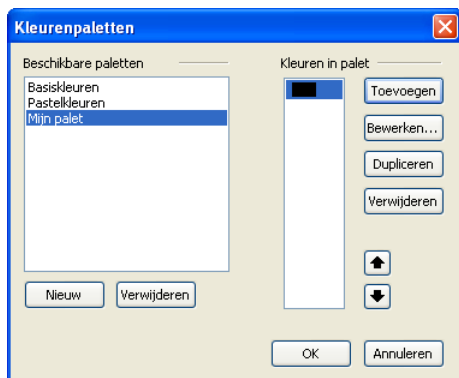
Uw nieuwe palet wordt vermeld onder Beschikbare paletten en bevat geen kleuren.

Kleuren toevoegen aan uw eigen palet

U kunt kleuren toevoegen en verwijderen in een eigen palet of het basispalet.

1. Selecteer in het dialoogvenster Kleurenpaletten het palet dat u wilt bewerken, zoals hierboven beschreven.
2. Klik aan de rechterkant op **Toevoegen**.

Er wordt een kleurvakje toegevoegd aan het palet.

Het eerste kleurvakje in een nieuw palet.

3. Klik op **Bewerken** om de kleur te wijzigen.

Het standaard kleurenvenster van Windows wordt geopend.

Vul de kleurvlakjes onderaan met uw eigen kleuren.

4. Klik op een van de kleuren om deze te selecteren.
5. Klik op **OK** om de kleur toe te voegen aan uw palet.

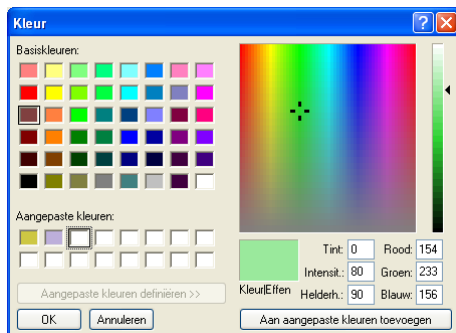
U keert terug in het dialoogvenster Kleurenpaletten en u hebt een kleur toegevoegd aan uw palet.

6. Klik op **Toevoegen** om nog een kleur toe te voegen, klik op **Bewerken** en herhaal het kleurselectieproces.

Een aangepaste kleur toevoegen aan een palet

U zult opgemerkt hebben dat u in de bovenstaande procedures nog altijd werkte met de kleuren die u aantreft in het basispalet. Als u een eigen palet maakt, zult u waarschijnlijk ook eigen kleuren willen instellen.

1. Voer de bovenstaande instructies uit, maar klik op Aangepaste kleuren definiëren.
2. Het dialoogvenster wordt uitgebreid met een kleurselectiekader aan de rechterkant.

Het dialoogvenster met uitgebreide kleuren. Kies eerst een kleurvlakje aan de linkerkant!

3. Gebruik de rechterkant om een kleur te selecteren: Sleep de twee zwarte selectiepunten totdat u de gewenste kleur ziet in het voorbeeldveld.
4. Klik op **OK**.
5. Wanneer u terugkeert naar het dialoogvenster Kleurenpaletten, is de aangepaste kleur toegevoegd aan de lijst onder Kleuren in palet.

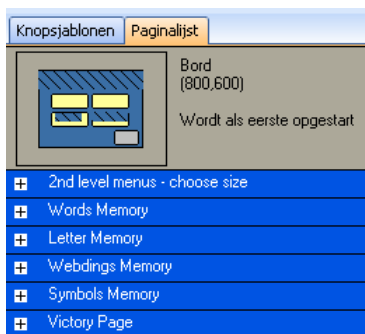
Pagina's organiseren

Als u werkt met paginasets met veel pagina's, kan dit gedeelte goed van pas komen.

De paginavolgorde en paginagroepen in de paginalijst hebben geen invloed op wat de gebruiker ziet op het moment dat de paginaset wordt uitgevoerd. Belangrijk is wat u instelt als de eerste pagina⁹⁸, en welke koppelingen die pagina bevat.

U kunt de opdracht Paginagroepen echter wel gebruiken voor het ordenen van pagina's als u deze in een andere volgorde wilt bekijken in de weergave Bewerken, en voor het groeperen van pagina's om gemakkelijker de weg te vinden in de paginalijst.

In dit geval hebben we paginagroepen toegevoegd aan het geheugenspel uit de kant-en-klare paginasets.

- Groepstittelbalken worden vermeld in de paginalijst.
- U kunt paginagroepen in- en uitvouwen door te klikken op het symbool links naast de groepsnaam.

Pagina's groeperen en de volgorde wijzigen

Elke groep moet ten minste één pagina bevatten. Begin daarom pas met het maken van groepen nadat u het grootste deel van uw pagina's hebt gemaakt.

U kunt alleen paginagroepen maken in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

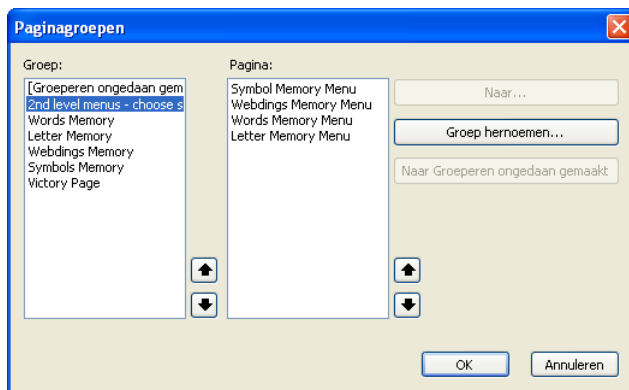
1. Zet de aanwijzer ergens op de **paginalijst** en **klik met de rechtermuisknop**.

U ziet het objectenmenu Paginalijst:

2. Klik op **Paginagroepen**

U ziet het dialoogvenster Paginagroepen.

Gebruik dit dialoogvenster voor groepen en voor de paginavolgorde.

3. Selecteer aan de rechterkant een of meer pagina's die tot de nieuwe groep moeten behoren.

Als u al paginagroepen hebt gemaakt, is het misschien nodig eerst een groep aan de linkerkant te selecteren om de gewenste pagina's te vinden.

Als u één pagina hebt geselecteerd in de lijst aan de rechterkant, kunt u deze verplaatsen met de pijltoetsen en zo de **volgorde van de pagina's wijzigen** in de paginalijst. Als u alleen maar de volgorde wilt wijzigen, kunt u nu op **OK** om het dialoogvenster Paginagroepen te sluiten.

4. Als u een nieuwe groep wilt maken, klikt u op **Verplaatsen naar**.
5. Kies in de vervolgkeuzelijst de optie **Nieuwe groep**.
6. Voer een herkenbare naam in voor de nieuwe groep.
7. Klik op **OK** om terug te keren naar het dialoogvenster Paginagroepen.
8. Als u nog meer groepen wilt maken, herhaalt u de procedure vanaf stap 4.
9. Als u tevreden bent, klikt u op **OK** in het dialoogvenster Paginagroepen.

U ziet de paginalijst met de nieuwe groepsnamen.

Acties en intelligent gedrag toevoegen

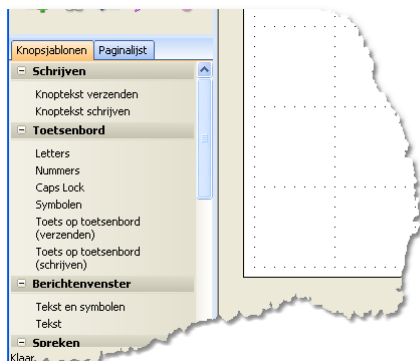
Dor acties toe te voegen aan knoppen kunt u de gebruiker in staat stellen handelingen te verrichten.

Er zijn twee elementaire acties die elders al zijn behandeld: Een geluid afspelen^[93] en Koppelen naar een andere pagina^[104].

Knopsjablonen

De lijst Knopsjablonen is een snelkoppeling naar vele populaire actieknoppen en sneltoetsen.

In een notendop: selecteer de knop waaraan u de functionaliteit van een actie of sneltoets wilt toewijzen. Klik vervolgens op de geschikte knopnaam in de lijst Knopsjablonen. De actie - of het sneltoetstype en de actie - waarop u hebt geklikt, wordt in de geselecteerde knop geplakt.

U vindt de Knopsjablonen links onderaan.

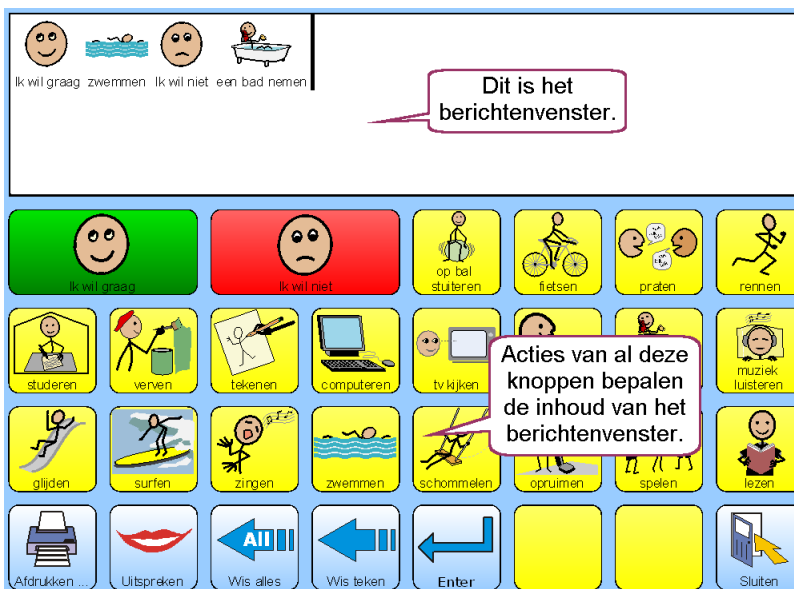
Actieknoppen

U kunt onder meer de volgende acties toevoegen aan een knop:

- Afspelen, stop, pauze, volgende of vorige nummer voor een muziekspeler.
- De opdrachten Nieuw, Openen, Opslaan of Opslaan als voor het werken met tekstbestanden.
- De knoptekst in het berichtenvenster schrijven of de tekst in het berichtenvenster uitspreken voor een communicatiepagina.

Gebruik de menuopdracht **Knop > Knopacties** om een of meer acties op een knop te plaatsen of selecteer de knop en klik daarna op een knopnaam in de lijst Knopsjablonen.

Op toetsenborden en communicatiepaginasets op basis van tekst of symbolen is er gewoonlijk een berichtenvensterknop. Vele andere knoppen hebben een actie "schrijven in het berichtenvenster", die wordt uitgevoerd wanneer de gebruiker op de knop drukt.

Intelligentere knoppen

In Tobii Communicator kunt u **sneltoetsen** maken die geprogrammeerde functionaliteit van de kant-en-klare paginasets hergebruiken.

Enkele voorbeelden van sneltoetsen:

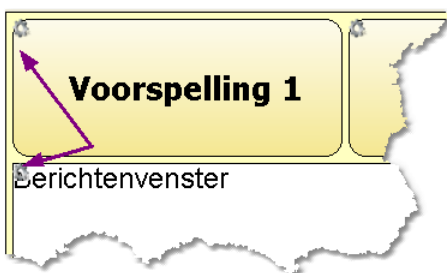
- Het berichtenvenster, dat tekst of symbolen kan ontvangen en een tekst invoegpunt (cursorpositie) kan weergeven.
- Toetsenbordtoetsen die hoofd- en kleine letters kunnen weergeven en schrijven.
- Knoppen die informatie als het aantal ongelezen e-mailberichten of sms'en op een mobiele telefoon kunnen ophalen en weergeven.
- Electro-items in het spel Electro die weten wanneer ze met elkaar overeenkomen.

- Knoppen met voorspelde woorditems, die automatisch het weergegeven woord wijzigen op basis van de invoer van de gebruiker en het actieve woordenboek.

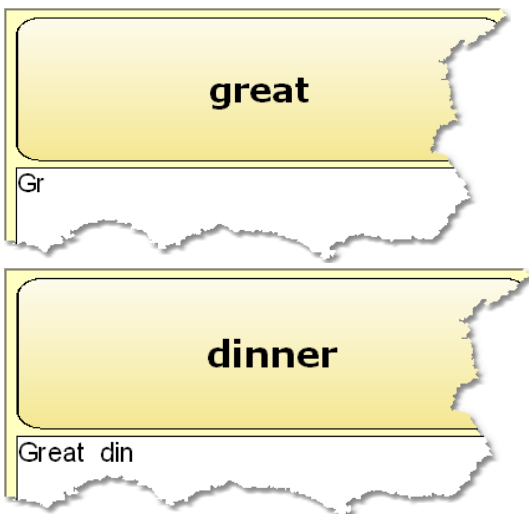
U vindt alle sneltoetsen in het dialoogvenster **Knop > Typen sneltoets**.

Sneltoetsen en acties

Vele sneltoetsen worden vaak gebruikt in combinatie met bepaalde acties. Een sneltoets met een woordvoorspellingsitem, bijvoorbeeld, heeft doorgaans een schrijffactie.

In de **weergave Bewerken** geven de tandwieltjes aan dat het woordvoorspellingsitem en het berichtenvenster sneltoetsen zijn.

In de **weergave Uitvoeren** voorspelt de knop voortdurend verschillende woorden op basis van wat de gebruiker typt.

Net als vele andere sneltoetsen bepaalt deze toets zelf zijn inhoud. Het is geen goed idee om tekst of een afbeelding op een sneltoets te plaatsen voordat u hebt gecontroleerd welke inhoud de sneltoets zelf genereert!

Wanneer de gebruiker in de **weergave Uitvoeren** op de woordvoorspellingsknop drukt, vindt de actie (schrijven) plaats en wordt het momenteel voorspelde woord, "dinner", ingevoegd in het berichtenvenster.

Elke knop kan nul of één sneltoetstype hebben (nooit meer dan één). Elke knop kan echter zoveel verschillende acties hebben als u zinvol vindt.

Klik in de werkset Bewerken op het hulpmiddel **Type sneltoets en acties** om een dialoogvenster te openen met een overzicht van typen en acties.

Hulpmiddel Type sneltoets en acties

Meer details vindt u in

Werken met knopsjablonen ^[136]

Acties toevoegen aan knoppen ^[140]

Werken met een berichtenvenster ^[149]

Acties bij het betreden en verlaten van een pagina ^[143]

Acties bij het uitvoeren van een paginaset ^[143]

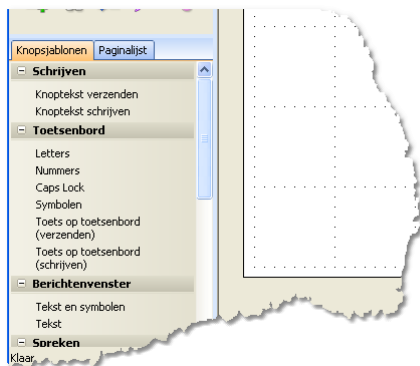
Werken met sneltoetsen ^[144]

Uw eigen sneltoetsen maken ^[147]

Werken met pop-up-pagina's voor gebruikersopties ^[160]

Werken met knopsjablonen

In de weergave Bewerken treft u de lijst met knopsjablonen aan op een tabblad naast het tabblad Paginalijst, onder de werkset Bewerken.

U vindt de Knopsjablonen links onderaan.

De lijsten met knopsjablonen vermelden een aantal vaak gebruikte actieknoppen en vaak hergebruikte sneltoetsen van de kant-en-klare paginasets.

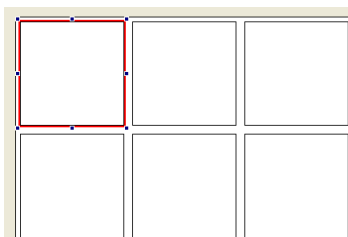
Het gebruik van een knopsjabloon is vergelijkbaar met het geven van de opdracht **Bewerken > Plakken speciaal > Acties en type sneltoets**. U krijgt de acties en type sneltoets (indien gebruikt) van de sjabloon die wordt toegevoegd aan de knop. Het gebruik van een knopsjabloon bepaalt **niet** het uiterlijk van de knop. Als de knopsjabloon een type sneltoets bevat, **kan** hij (maar dit is niet altijd zo) de knopinhoud bepalen, vooral tekstinhoud.

Knopsjablonen gebruiken

U kunt een knopsjabloon alleen toepassen in de weergave Bewerken.

1. Selecteer op de pagina de knop waarop u de sjabloon wilt toepassen.

U ziet de selectiemarkeringen op de knop.

Een knop geselecteerd in een raster.

2. Klik aan de linkerkant van het scherm, onder de werkset Bewerken, op het tabblad **Knopsjabloon** om dit naar voren te halen, voor de paginalijst.

Als u het tabblad Knopsjabloon niet ziet, geeft u de menuopdracht **Beeld > Knopsjablonen**.

Klik op een knop, klik op een knopsjabloon. Kan het eenvoudiger?

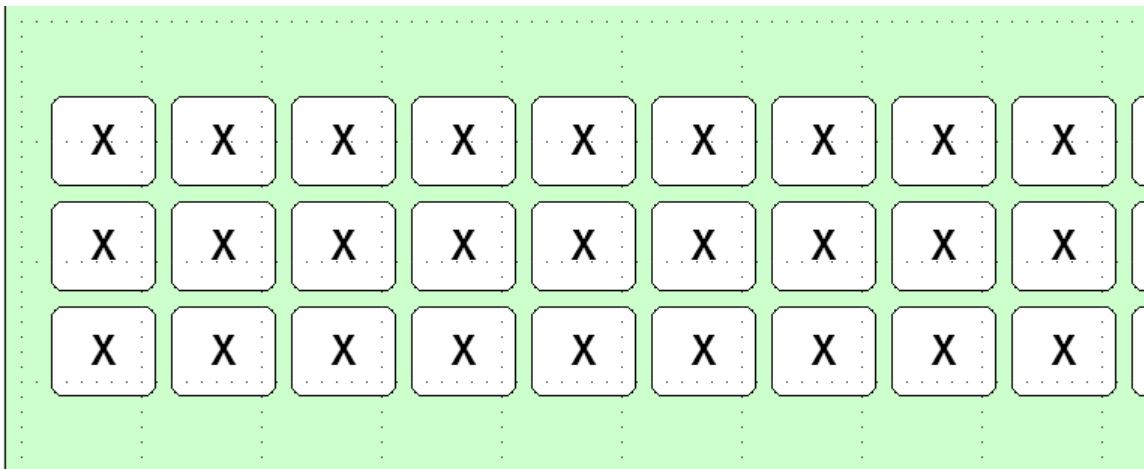
U kunt bekijken welke acties de sjabloon bevat door de muisaanwijzer even op de naam van de sjabloon te laten staan. Er verschijnt scherminfo met een beknopte uitleg.

3. Klik op de **sjabloonnaam** op het tabblad Knopsjabloon.

De acties worden gekopieerd naar de geselecteerde knop. Mogelijk wordt ook een sneltoets^[144] gekopieerd.

4. Bij sommige typen sneltoetsen wordt een tijdelijke tekst op de knop geplaatst. U ziet de eigenlijke tekst pas wanneer u de paginaset **uitvoert**.

Bij andere sjablonen ziet u helemaal niets aan de knop en moet u de paginaset uitvoeren en de knop uitproberen om te kijken of het proces is geslaagd.

Toetsen van een toetsenbord zien er in de weergave Bewerken allemaal hetzelfde uit

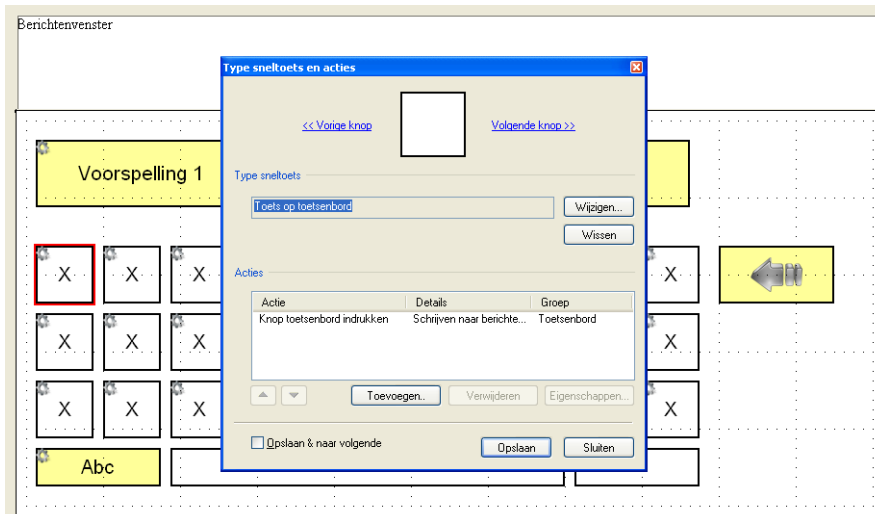
Onderzoeken wat de sjabloon heeft gedaan

1. Als u wilt zien wat de sjabloon heeft toegevoegd aan een knop, moet u de knop selecteren en klikken op het **hulpmiddel Type sneltoets en knopacties**.

Hulpmiddel Type sneltoets en acties

U ziet het dialoogvenster Type sneltoets en acties:

*Klik op **Wijzigen** om het type sneltoets te wijzigen. Klik op **Toevoegen** om acties toe te voegen.*

Type sneltoets laat zien van welk functioneel tabblad het gedrag van de knop - vaak de tekst- en standaardacties - afkomstig is. In het kader **Acties** is te zien welke actie of acties zijn toegevoegd aan de knop.

2. Klik op een van de acties.
3. Als de actie eigenschappen heeft of u kunt kiezen hoe de actie moet worden uitgevoerd, kunt u zien wat de mogelijkheden zijn door te klikken op **Eigenschappen**.
4. In het geval van een knop van het type Toets van toetsenbord kunt u kiezen of de letter naar een berichtenvenster van Communicator moet worden gestuurd, of naar het venster dat op dat moment is geopend of naar een andere Windows-programma:

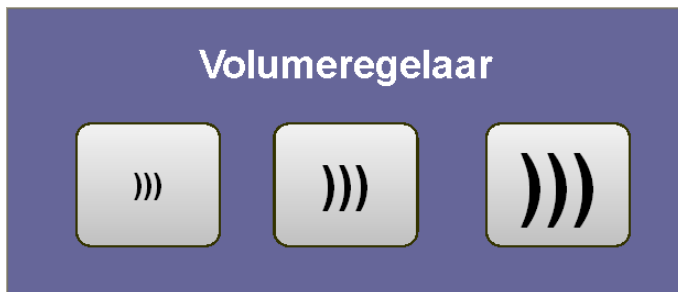

Wanneer u verschillende acties toevoegt, krijgt u verschillende dialoogvensters te zien.

Acties toevoegen aan knoppen

In dit gedeelte ziet u hoe u zelf actieknoppen kunt maken.

Als u bijvoorbeeld actieknoppen wilt maken om een grotere, toegankelijke volumeregeling te maken voor geluiden die via Windows worden afgespeeld, zoals muziek die wordt afgespeeld met Windows Media Player:

Actieknoppen om het pc-volume te verlagen, in te stellen op een normaal niveau en te verhogen.

Actieknoppen maken

U moet zich in de weergave Bewerken bevinden om acties aan knoppen te kunnen toevoegen. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT+F5**.

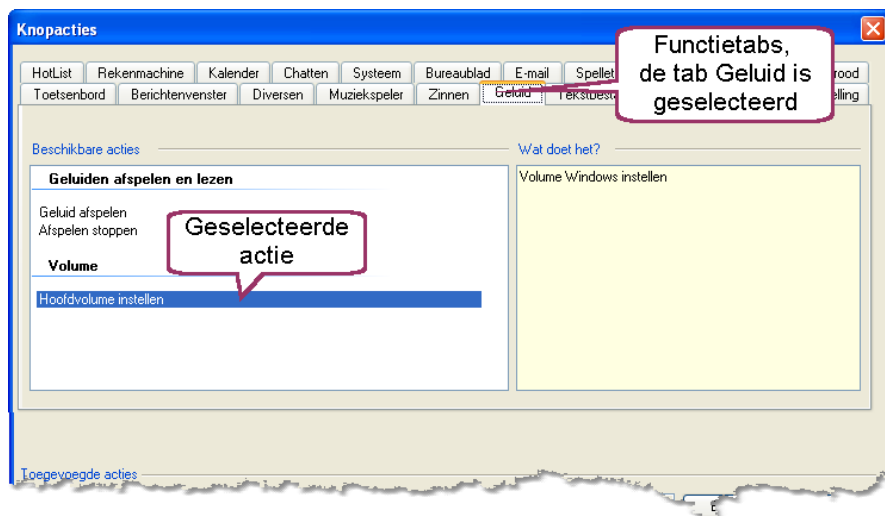
1. Teken de gewenste knop of knoppen.
2. Selecteer één knop.

3. Gebruik de menuopdracht **Knop > Knopacties**.

U ziet het dialoogvenster **Knopacties**.

4. Selecteer een van de functietabs aan de bovenzijde. Selecteer in dit voorbeeld **Geluid**:

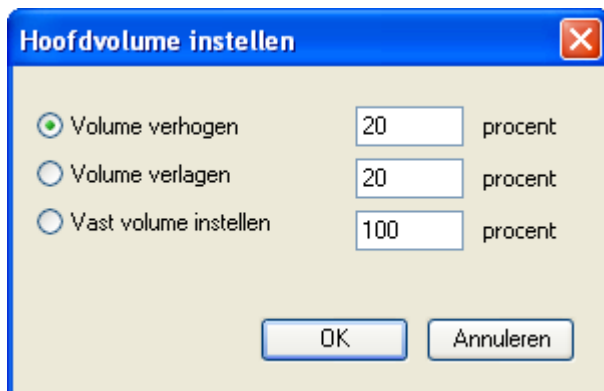
Alle acties zijn afkomstig van een van de functietabbladen.

5. Selecteer op het tabblad Geluid de actie **Hoofdvolume instellen**, zoals hierboven aangegeven.

Als u de tab Geluid niet ziet, moet u het vakje **Alle acties weergaven** aan de onderkant van het dialoogvenster aanvinken

6. Klik op **Toevoegen**.

Er verschijnt een dialoogvenster met de vraag welke volumewijziging u door de knop wilt laten maken.

Wanneer u verschillende acties toevoegt, krijgt u verschillende dialoogvensters te zien.

7. Kies of de knop een vast volume moet instellen of het volume een stap moet verhogen of verlagen wanneer deze wordt geselecteerd.
8. Klik op **OK**.

De actie wordt aan de knop toegevoegd.

Alle acties die de knop uitvoert worden vermeld in de lijst aan de onderkant van het dialoogvenster Knopacties bewerken. Het komt veel voor dat slechts een of twee acties zijn verbonden aan een knop.

9. Klik op **OK** om het dialoogvenster te sluiten.

U kunt een afbeelding of tekst op de knop plaatsen die begrijpelijk is voor de gebruiker.

10. U kunt de nieuwe actieknop testen door op **F5** te drukken om de paginaset uit te voeren.

Acties bij het betreden en verlaten van een pagina

Er worden enkele acties uitgevoerd op het moment dat een pagina wordt geopend en op het moment dat de gebruiker de pagina verlaat.

U kunt bijvoorbeeld een teller op de pagina plaatsen om de gebruiker te laten weten hoeveel keer hij het spel heeft gespeeld.

- Telkens wanneer de gebruiker de pagina verlaat, verhoogt u de teller.
- Telkens wanneer de gebruiker terugkeert naar de pagina, kunt u een berichtenvenster gebruiken om de nieuwe waarde weer te geven.

Acties associëren met de pagina

U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Selecteer de pagina waaraan u de actie wilt toevoegen in de **Paginalijst**.
2. Voer een van de volgende menuopdrachten uit

Pagina > Pagina-acties > Bij openen pagina of

Pagina > Pagina-acties > Bij verlaten pagina.

3. Kies en definieer acties, zoals uitgelegd in Acties toevoegen aan knoppen ¹⁴⁰.

Het belangrijkste verschil is dat er minder nuttige acties zijn waaruit u kunt kiezen.

U kunt ook acties definiëren die moeten worden uitgevoerd op het moment dat de paginaset wordt uitgevoerd of verlaten. Zie Acties bij het starten van een paginaset ¹⁴³.

Acties bij het uitvoeren van een paginaset

Er worden enkele acties uitgevoerd op het moment dat de uitvoering van een paginaset begint en op het moment dat de gebruiker de paginaset verlaat.

Als de paginaset bijvoorbeeld wordt gebruikt voor een spel, kunt u een actie toevoegen om de score van de gebruiker op te slaan op het moment dat deze de paginaset verlaat en om de vorige score weer te geven op het moment dat de spelpaginaset weer uit te voeren.

Een ander veelgebruikte toepassing is voor het resetten van het invoertype voor een speciale paginaset. Misschien gebruikt de gebruiker doorgaans een schakelaar, maar oefent deze met een muis.

U kunt een motivatiespel maken waarbij de muis wordt gebruikt en het invoertype instellen op muisklik op het moment dat het spel begint, en terugzetten naar schakelaar/scannen op het moment dat de gebruiker het spel verlaat.

Acties associëren met de paginaset

U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Voer een van de volgende menuopdrachten uit

Bestand > Acties paginaset > Bij starten paginaset of

Bestand > Acties paginaset > Bij sluiten pagina.

2. Kies en definieer acties, zoals uitgelegd in Acties toevoegen aan knoppen .

Het belangrijkste verschil is dat er minder nuttige acties zijn waaruit u kunt kiezen.

U kunt ook acties definiëren die moeten worden uitgevoerd op het moment dat de paginaset wordt uitgevoerd of verlaten. Zie Acties bij het starten van een paginaset .

Werken met sneltoetsen

Sneltoetsen zijn toetsen waaraan naast acties ook configureerbare functionaliteit is gekoppeld.

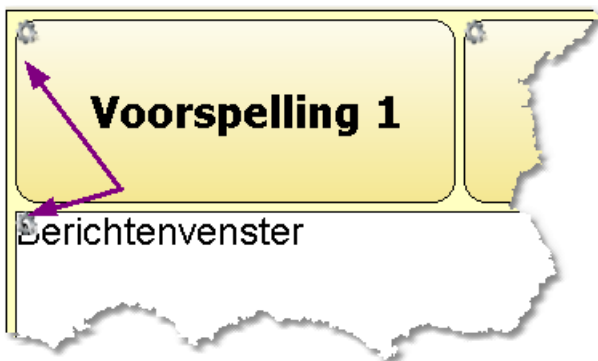
In Tobii Communicator kunt u **sneltoetsen** maken die geprogrammeerde functionaliteit van de kant-en-klare paginasets hergebruiken.

Enkele voorbeelden van sneltoetsen:

- Het berichtenvenster, dat tekst of symbolen kan ontvangen en een tekstinvoegpunt (cursorpositie) kan weergeven.
- Toetsenbordtoetsen die hoofd- en kleine letters kunnen weergeven en schrijven.
- Knoppen die informatie als het aantal ongelezen e-mailberichten of sms'en op een mobiele telefoon kunnen ophalen en weergeven.
- Electro-items in het spel Electro die weten wanneer ze met elkaar overeenkomen.

- Knoppen met voorspelde woorditems, die automatisch het weergegeven woord wijzigen op basis van de invoer van de gebruiker en het actieve woordenboek.

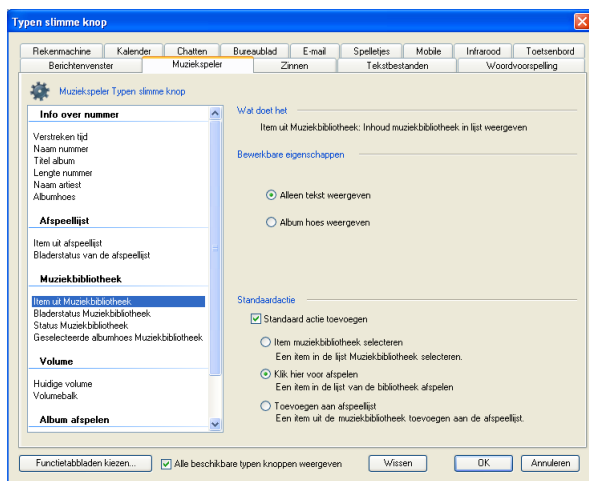
U vindt alle sneltoetsen in het dialoogvenster **Knop > Typen sneltoets**.

Alle sneltoetsen hebben een klein tandwielkje in de linkerbovenhoek.

Zelf sneltoetsen maken

U kunt zelf sneltoetsen maken met een knopsjabloon¹³⁶ die zelf een sneltoets is, of door een sneltoetstype voor de knop te selecteren in het dialoogvenster **Types sneltoetsen**:

Sneltoetsen herkennen

1. Selecteer een knop uit een kant-en-klare paginaset of een knop die u zelf hebt gemaakt op basis van een knopsjabloon^[136].
2. Klik op de **knop Type sneltoets en acties** in de werkset Bewerken.

De knop met de langste naam.

3. Kijk naar het veld onder Type sneltoetsen:

Vanuit dit dialoogvenster kunt u het type wijzigen of acties toevoegen.

Eén sneltoetstype per knop

Een knop kan slechts **één type** sneltoetsfunctionaliteit hebben: Een knop kan bijvoorbeeld niet tegelijkertijd een vergelijkingsitem en een afspeellijstitem zijn. De meeste sneltoetstypen hebben een of meer standaardacties.

U kunt echter **zo veel acties** aan de toets toevoegen als u zinvol vindt.

Sneltoetsen weten vaak wat ze moeten zeggen

Veel sneltoetsen kunnen automatisch bepalen welke tekst moet worden weergegeven, dus het is doorgaans niet raadzaam meteen uw eigen tekst op een sneltoets te zetten. Voer de paginaset eerst uit en kijk hoe de knop er op zichzelf uitziet, voordat u besluit er tekst op te zetten.

Sneltoetsen houden van gezelschap

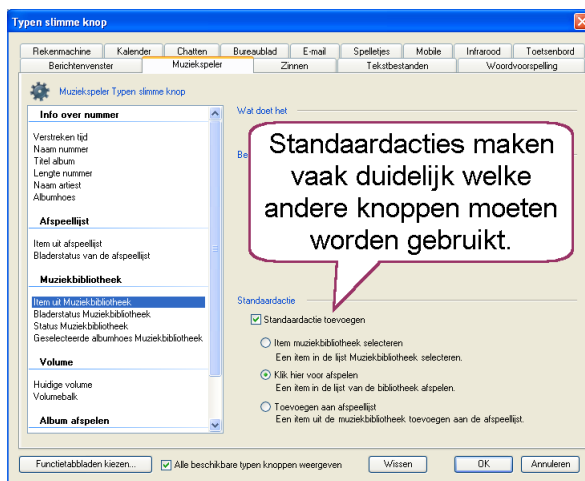
Veel sneltoetsen hebben functionaliteit of acties die alleen zinvol zijn als zich andere sneltoetsen van een specifiek type op dezelfde pagina bevinden.

Sneltoetsen van het type Toetsen op toetsenbord bijvoorbeeld sturen als standaardactie een letter naar een berichtenvenster. Als u sneltoetsen van het type Toetsen op toetsenbord op een pagina zonder berichtenvenster gebruikt, werken ze waarschijnlijk niet zoals uw bedoeling is.

Kant-en-klare knoppen bestuderen

Er zijn twee manieren waarop u kunt uitvinden welke knoppen in combinatie worden gebruikt:

- Experimenteer met de kant-en-klare paginasets om te kijken hoe de knoppen samenwerken.
- Selecteer de knop en bekijk hem met de opdracht **Knop> Type sneltoets**:

Uw eigen sneltoetsen maken

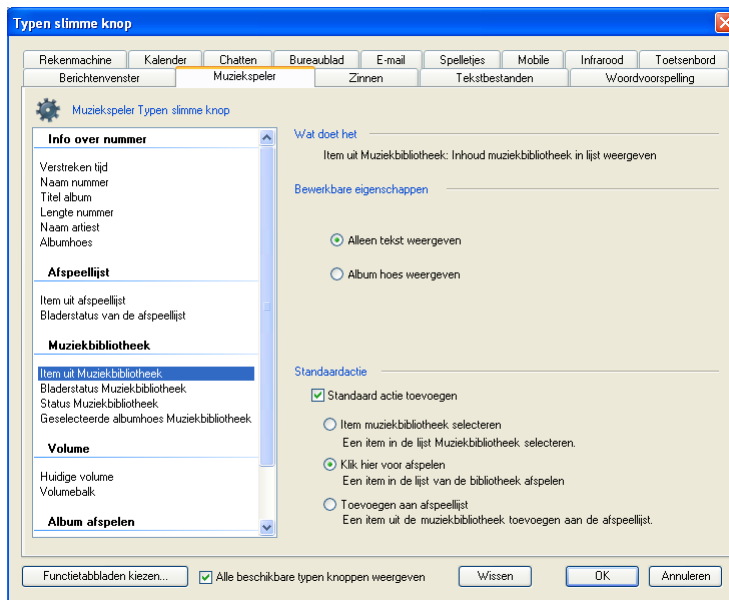
Sneltoetsen zijn toetsen waaraan naast acties ook configureerbare functionaliteit is gekoppeld. Meer informatie over sneltoetsen vindt u in het gedeelte hiervoor.

Een sneltoets maken

U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT+F5**.

1. Selecteer de knop waarmee u wilt werken. U kunt voor deze taak meerdere knoppen selecteren.
2. Geef de menuopdracht **Knop > Type sneltoets**.

U ziet het dialoogvenster Type sneltoetsen:

3. Kies een van de **tabbladen** die verband houdt met het gewenste type knop.
4. Bekijk de typen sneltoetsen die beschikbaar zijn in de keuzelijst.
Klik op een van de typen. Rechts kunt u lezen wat de functie ervan is. De verschillende knoptypen hebben verschillende eigenschappen die u kunt instellen, en verschillende standaardacties.
5. Klik op het gewenste type sneltoets om dit te selecteren.
6. Denk na over de opties aan de rechterkant van het dialoogvenster en stel deze in.
7. Als u tevreden bent met het resultaat, klikt u op **OK**.

U kunt nu andere sneltoetsen toevoegen die u denkt nodig te hebben en proberen de paginaset uit te voeren. Voer geen tekst tot aan een sneltoets totdat u hebt gezien wat de sneltoets doet in de weergave Uitvoeren.

Directe sneltoetsen

Sommige knopsjablonen zijn sjablonen voor sneltoetsen.

- Als u een sjabloon wilt gebruiken, selecteert u de knop waaraan u een type sneltoets en actie wilt toevoegen en klikt u vervolgens op de naam van de sjabloon.
- Gebruik het hulpmiddel Type sneltoets en acties om na te gaan wat de sjabloon heeft toegevoegd aan de knop.

Het hulpmiddel Type sneltoets en acties.

Werken met een berichtenvenster

In dit gedeelte maakt u kennis met het berichtenvenster en de bijbehorende actieknoppen en sneltoetsen om het bericht te bewerken en te gebruiken.

Het voorbeeld in dit gedeelte is een eenvoudig toetsenbord voor tekstcommunicatie. U zult er versteld van staan hoe snel en gemakkelijk u deze pagina kunt maken en laten werken.

Dit schermtoetsenbord helpt de gebruiker door woorden aan te vullen tijdens het typen. Het bericht kan ook worden voorgelezen. De gebruiker kan de laatste letter of het laatste woord wissen.

Hierna komen de volgende onderwerpen aan bod:

Een toetsenbord met sneltoetsen maken ¹⁵⁰

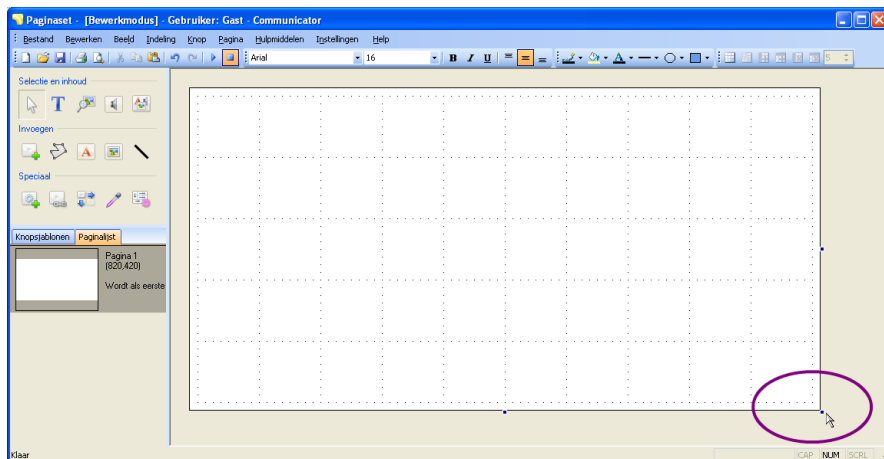
Een berichtenvenster toevoegen ¹⁵³

Actieknoppen toevoegen: Spatiebalk en Uitspreken ¹⁵⁴

Sneltoetsen toevoegen: Verwijderen, Hoofdletters/kleine letters wisselen, Woordvoorspelling^[157]

Een toetsenbord met sneltoetsen maken

1. U moet zich in de **weergave Bewerken** bevinden. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT + F5**.
2. Geef de menuopdracht **Bestand > Nieuw**.
3. Gebruik de selectiegrepen van de pagina om ze tot een bredere toetsenbordvorm te slepen.

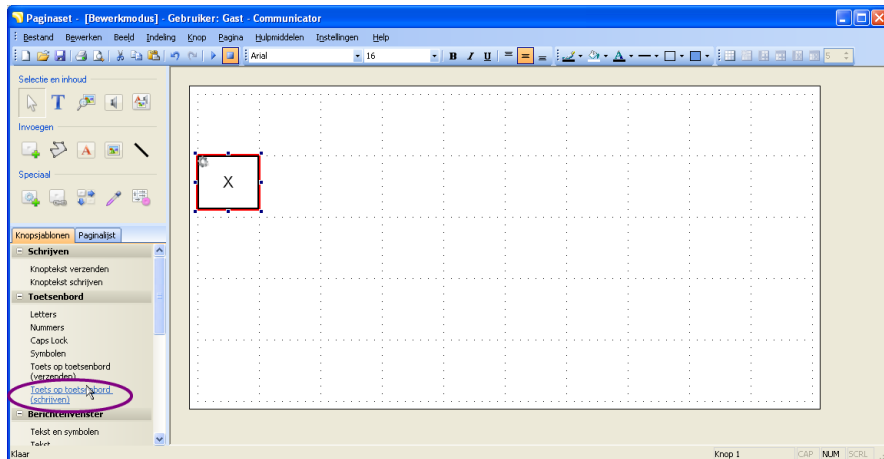
De pagina tot een toetsenbordvorm slepen.

4. Klik in de werkset Bewerken op het hulpmiddel **Knop**.

Het hulpmiddel Knop

5. Teken een kleine vierkante knop aan de linkerrand, op ongeveer één derde van de totale hoogte.
6. Terwijl uw nieuwe knop is geselecteerd, gaat u naar de lijst Knopjablonen en bladert u naar de groep Toetsenbord. Klik op Toets op toetsenbord (schrijven).

Wanneer u op de sjabloonnaam klikt, verandert de knop in een sneltoets

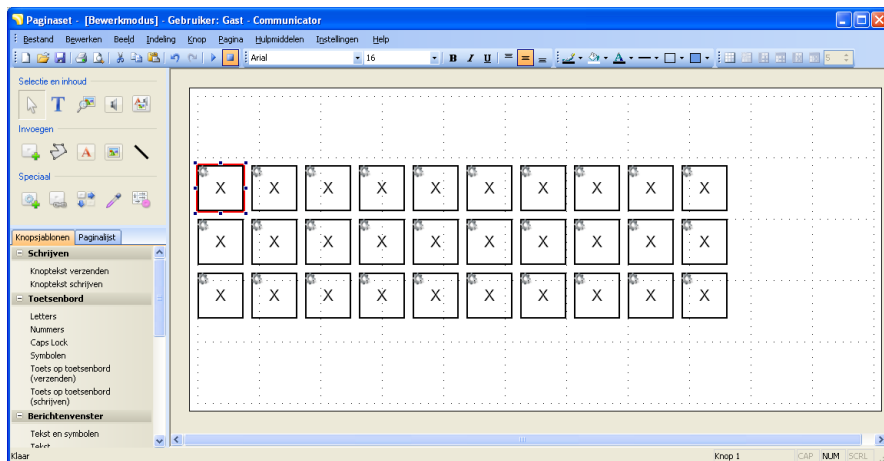
Uw knop wordt een sneltoets. Let op het tandwielsymbool. De X op de knop geeft aan dat u geen tekst hoeft toe te voegen. Dit type sneltoets genereert zijn eigen tekst.

7. Klik in de werkspace Bewerken op het **hulpmiddel Dupliceren**.

Het hulpmiddel Dupliceren.

8. Wijs uw sneltoets aan en sleep naar onder en naar rechts tot u tien kolommen en drie rijen knoppen hebt.

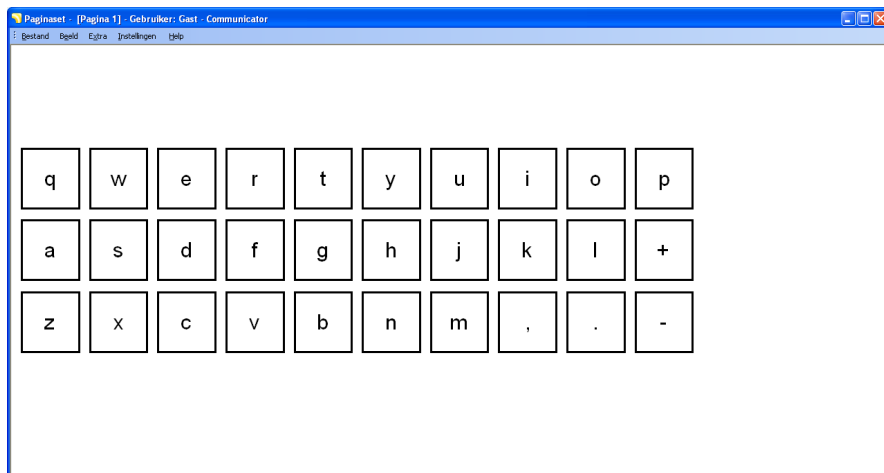
Aangezien de knoppen sneltoetsen zijn, weten ze welke letters ze moeten gebruiken.

9. Sla uw paginaset op.

Het resultaat bekijken

1. Voer uw paginaset uit. (F5)

U merkt dat op elke sneltoets automatisch de juiste letter komt te staan!

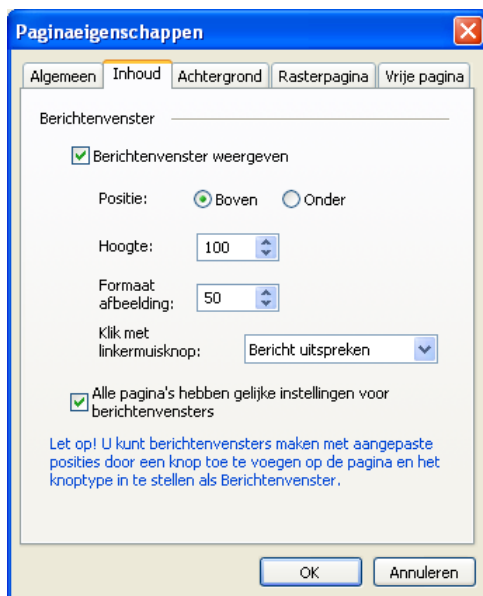

De toetsenbordpagina krijgt vorm. U hebt 30 verschillende toetsen gemaakt in slechts enkele stappen!

2. Keer terug naar de **weergave Bewerken**. (SHIFT + F5)

Een berichtenvenster toevoegen

1. Selecteer de pagina waarop u het berichtenvenster wilt plaatsen. (Aangezien deze paginaset slechts één pagina heeft, is ze al geselecteerd.)
2. Geef de menuopdracht **Pagina > Pagina-eigenschappen**.
3. Kies het **tabblad Inhoud**.

Pagina > Pagina-eigenschappen, tabblad Inhoud is een snelle manier om een berichtenvenster te verkrijgen.

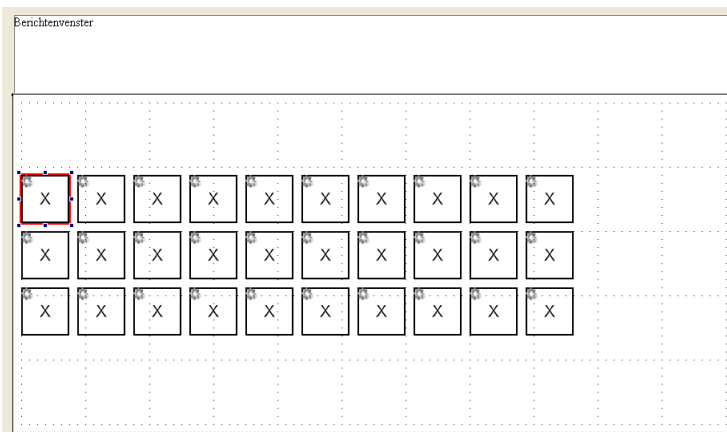
4. Selecteer **Berichtenvenster weergeven**.

Selecteer de positie en hoogte van het berichtenvenster. De breedte wordt automatisch afgestemd op die van de pagina.

Als u een berichtenpaginaset maakt met verscheidene pagina's, selecteert u **Alle pagina's hebben gelijke** om ervoor te zorgen dat de gebruiker steeds hetzelfde berichtenvenster te zien krijgt.

5. Klik op **OK**.

Het berichtenvenster wordt toegevoegd aan de pagina:

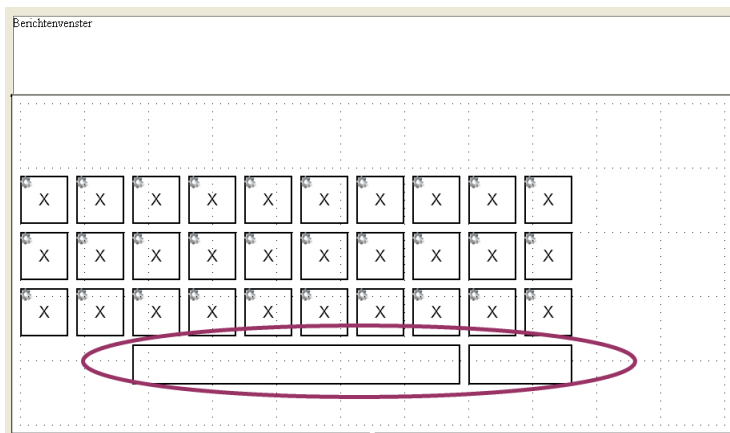

Wanneer u nu typt, hebben de letters een bestemming.

Als u de paginaset nu uitvoert en u op een toets drukt, zult u merken dat de betreffende letter in het berichtenvenster wordt ingevoerd. Er is echter nog geen manier om een fout te wissen of om spaties in te voegen tussen letters.

Actieknoppen toevoegen: Spatiebalk en Uitspreken

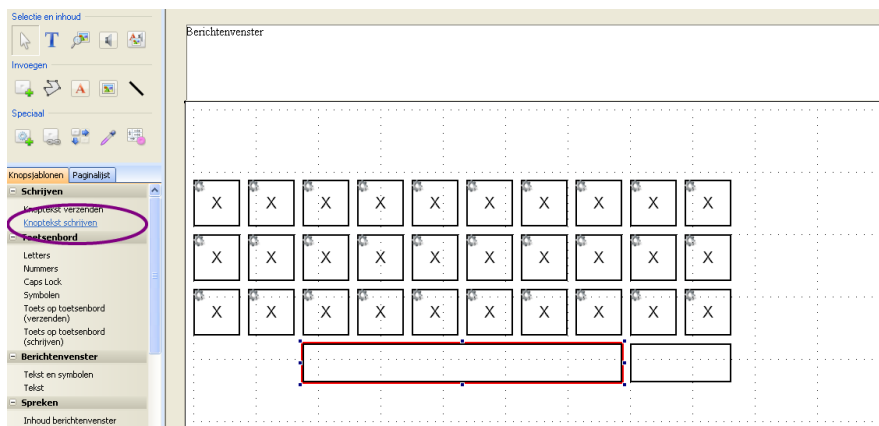
1. Terwijl uw toetsenbordpaginaset wordt weergegeven in de **weergave Bewerken**, tekent u als volgt twee nieuwe knoppen onder de lettertoetsen:

Knoppen tekenen voor Spatiebalk en Bericht uitspreken.

2. Selecteer de lange knop. We willen een spatiebalk maken: een knop die een spatie invoegt (schrijft) in het berichtenvenster.

3. Klik op de Knopsjabloon met de naam **Knoptekst schrijven**.

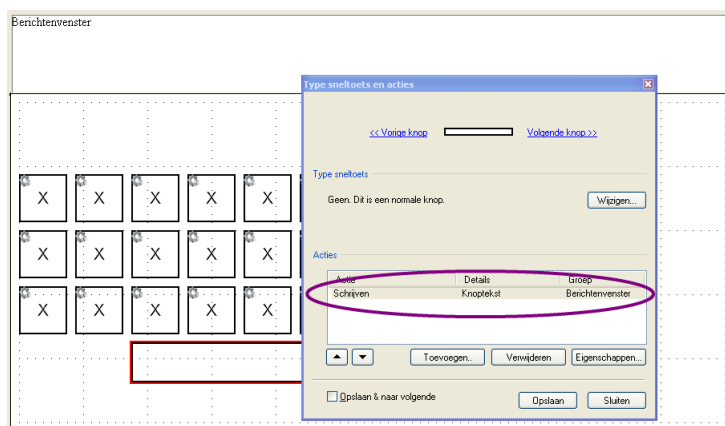
Er is nog geen tekst op de knop en er moet een spatie op komen.

4. Klik, terwijl de spatiebalk nog altijd is geselecteerd, op het **hulpmiddel Type sneltoets en acties**.

Het hulpmiddel Type sneltoets en acties.

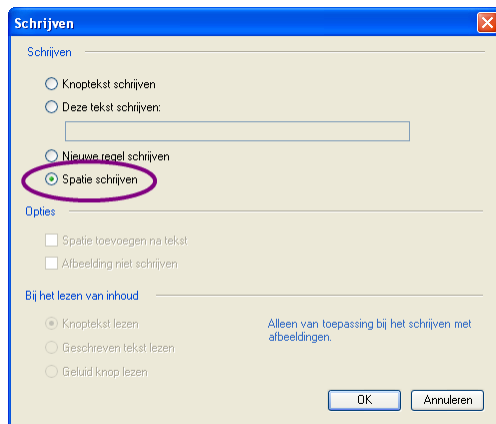
Het dialoogvenster wordt geopend:

U ziet dat de actie Schrijven is toegevoegd aan uw spatiebalk.

5. Klik op **Eigenschappen**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

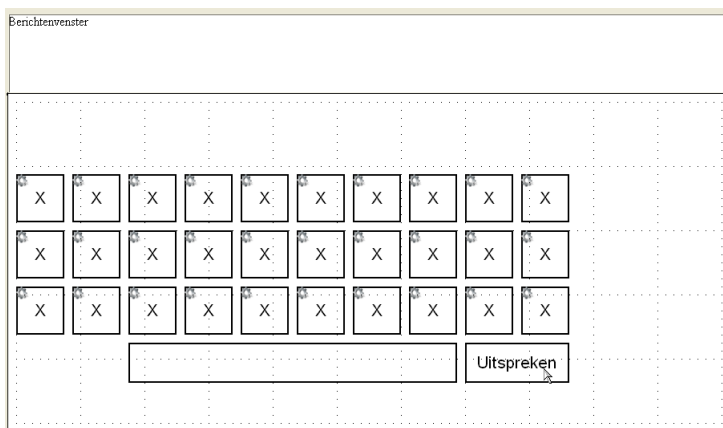

Bijkomende invoer voor de actie Schrijven.

6. Kies **Spatie schrijven** en klik op **OK**.
7. Klik in het dialoogvenster Type sneltoets en acties op **OK**.
8. Selecteer nu de korte knop.

Wanneer deze knop wordt ingedrukt, moet de computer de inhoud van het berichtenvenster uitspreken met kunstmatige spraak.
9. Gebruik de Knopsjabloon voor **Inhoud berichtenvenster uitspreken**.
10. Gebruik het **hulpmiddel Tekst** om de tekst **Uitspreken** toe te voegen aan de knop:

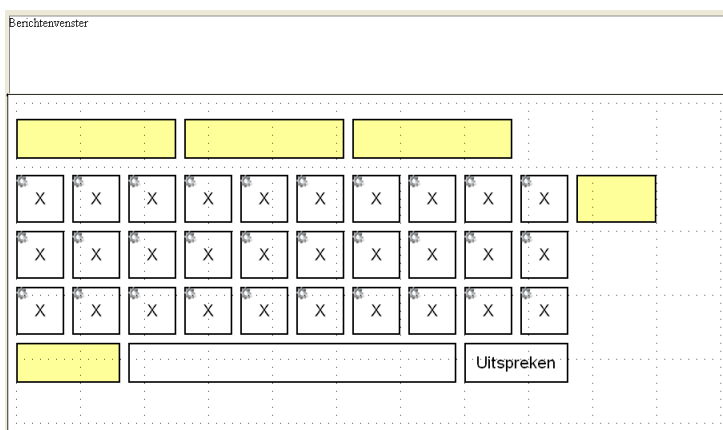

Er is nu een knop beschikbaar waarmee u de computer de inhoud van het berichtenvenster kunt laten uitspreken.

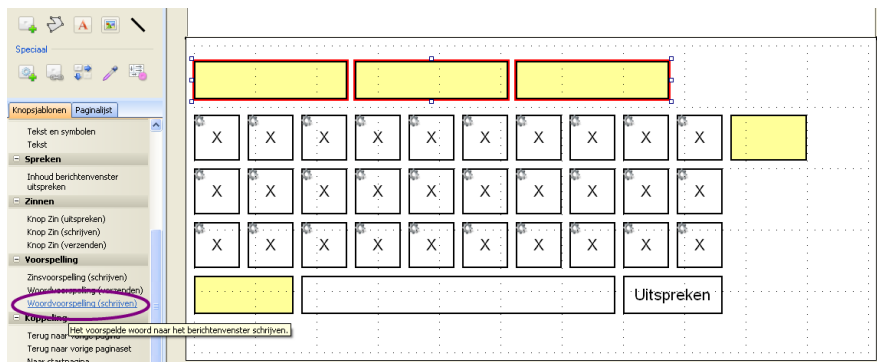
Sneltoetsen toevoegen: Backspace, Hoofdletters/kleine letters wisselen, Woordvoorspelling

1. Teken in de weergave Bewerken deze nieuwe gele knoppen voor Backspace, Hoofdletters/kleine letters wisselen en Woordvoorspelling.

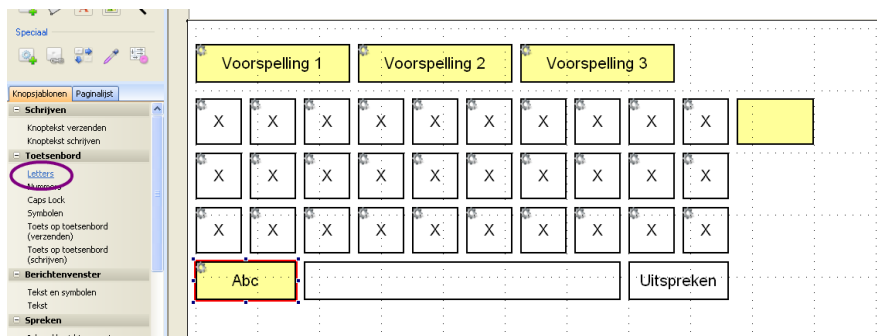
Extra knoppen toevoegen aan uw pagina.

2. Selecteer de drie grote knoppen.
3. Klik op de knopsjabloon **Woordvoorspelling (schrijven)**.

U kunt de knopjabloon op alle drie de knoppen tegelijk toepassen.

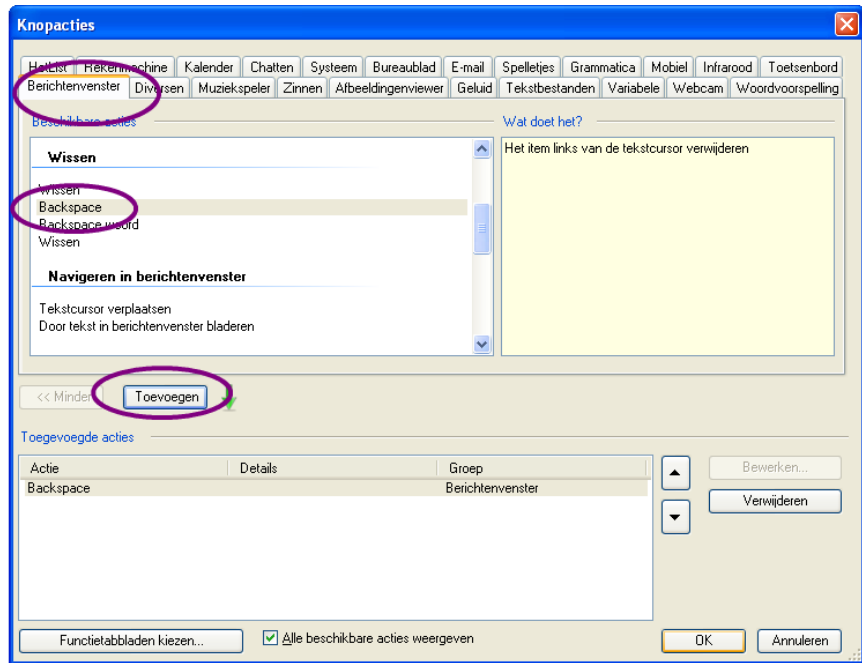
4. Selecteer uw nieuwe knop voor Shift of Hoofdletters/kleine letters wisselen.
5. Klik op de knopjabloon **Letters** (onder Toetsenbord) om een knop te maken waarmee het toetsenbord wisselt tussen hoofd- en kleine letters.

De sjabloon Letters is een intelligente SHIFT-toets. Probeer hem!

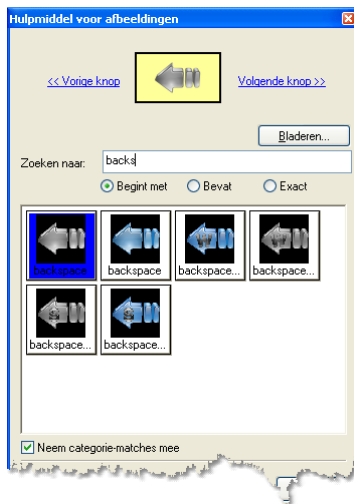
6. Selecteer de knop die u hebt getekend als Backspace-knop.
7. Geef de menuopdracht **Knop > Acties**.

U ziet het dialoogvenster Knopacties:

Het dialoogvenster Knopacties geeft u toegang tot vele verschillende acties.

8. Kies het tabblad Actie van het **Berichtenvenster**.
9. Onder Beschikbare acties selecteert u **Backspace**.
10. Klik op **Toevoegen** en vervolgens op **OK**.
11. Terwijl uw Backspace-knop is geselecteerd, klikt u op het **hulpmiddel Afbeelding** om een afbeelding toe te voegen.
12. Zoek naar *Backspace*.
13. Selecteer een afbeelding en klik op **OK**.

Een symbool toevoegen aan de Backspace-knop.

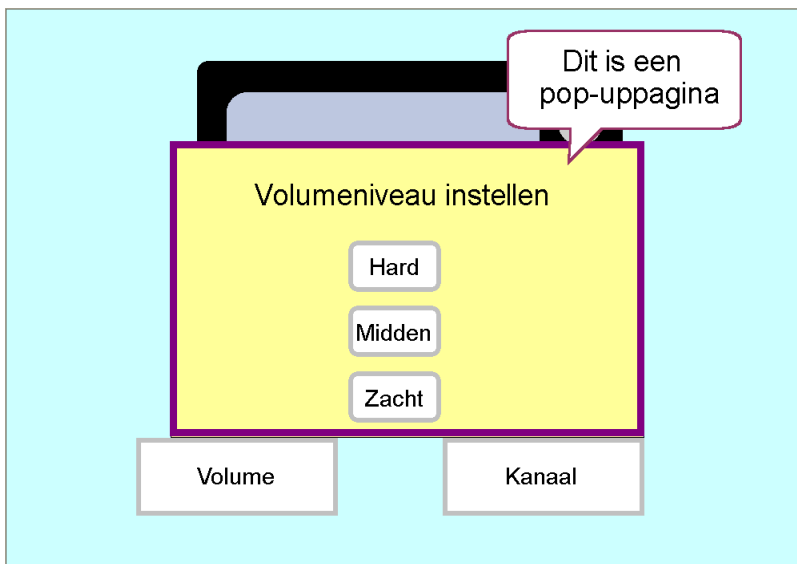
14. Sla uw paginaset op.
15. Voer uw nieuwe tekstcommunicatiepagina uit en probeer de knoppen uit.

Werken met pop-up-pagina's voor gebruikersopties

Wat is een pop-up-pagina?

Deze volumeregelpagina is een voorbeeld van een pop-up-pagina.

- Net als bij een Windows-dialoogvenster is het niet mogelijk iets buiten het pop-up-venster te selecteren wanneer het is geopend.
- Net als een dialoogvenster bedekt een pop-up-venster slechts een deel van de pagina vanwaar het is geopend. Hierdoor begrijpen de meeste gebruikers beter wat er gaande is.

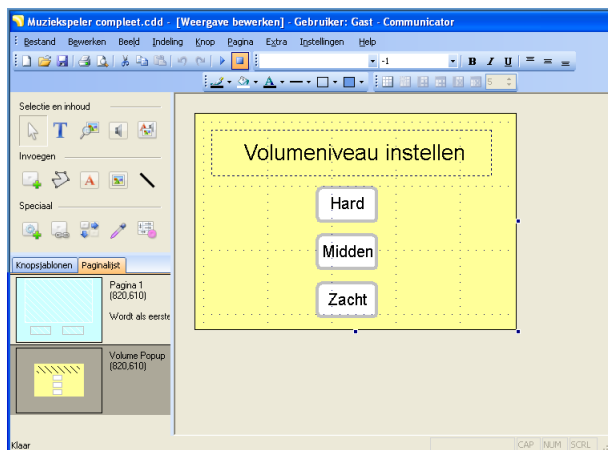

Een pop-up-pagina maken voor gebruikersopties

U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Selecteer in de paginalijst de pagina die de pop-up-pagina moet worden.

Hier hebben we de volumepagina geselecteerd op een paginaset voor het bedienen van een tv.

Dit voorbeeld heeft drie knoppen die via een GEWA-afstandsbediening IR-signalen sturen naar de tv.

Pop-up-pagina's moeten gewoonlijk kleiner zijn dan gewone pagina's, zodat de oorspronkelijke pagina in de weergave Uitvoeren nog zichtbaar is *achter* de pop-up-pagina.

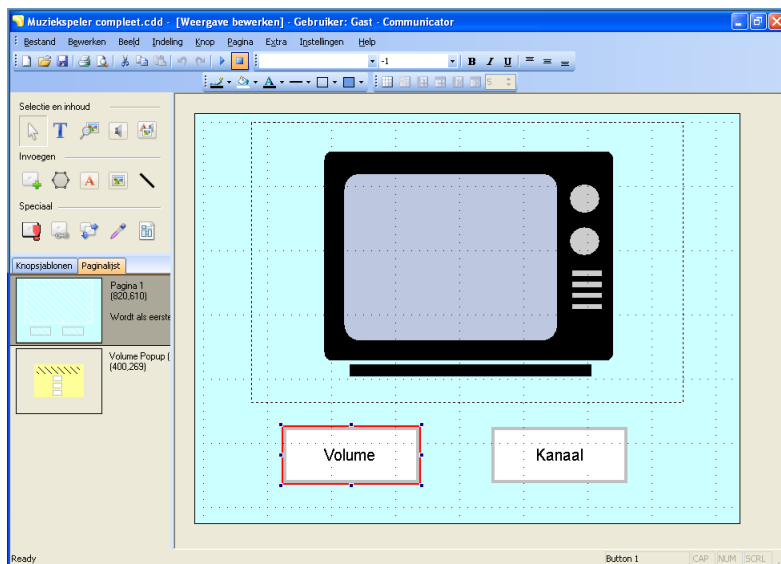
U kunt een pagina kleiner maken door te klikken op de pagina-achtergrond om deze te selecteren en vervolgens het selectiegreepje in de rechterbenedenhoek in de richting van het midden van het venster te slepen.

2. Geef de menuopdracht **Pagina > Weergeven als pop-up**.
3. Ga naar de pagina van oorsprong - de pagina die zichtbaar zal zijn achter de pop-up-pagina.

In dit voorbeeld is de pagina van oorsprong de hoofdpagina TV.

4. Selecteer de knop die de koppeling moet bevatten naar de pop-up-pagina.

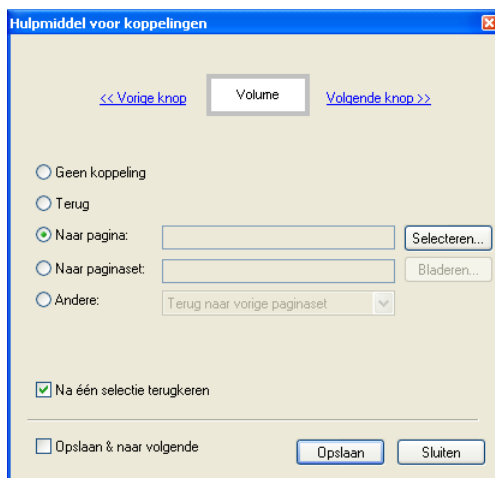
In dit voorbeeld is het de volumeknop.

Dit is de pagina van oorsprong.

5. Geef de menuopdracht **Knop > Koppeling**.

U ziet het dialoogvenster Koppeling:

Het dialoogvenster Koppeling.

6. Kies **Naar pagina** en klik op Selecteren.

7. Selecteer de pop-up-pagina in de lijst in het dialoogvenster Pagina selecteren en klik op **OK**.
8. Selecteer in het dialoogvenster Koppeling de optie **Terugkeren na een selectie**.

In dit geval betekent dit de pop-up-pagina wordt gesloten en de gewenste actie wordt uitgevoerd zodra de gebruiker een van de volumeknoppen indrukt.

9. Geef de menuopdracht **Bestand > Opslaan** om uw werk op te slaan.

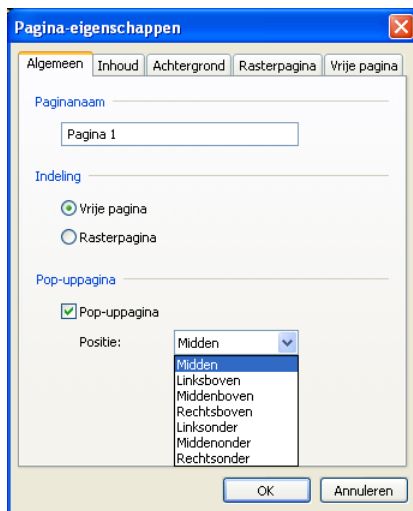
Waar wordt de pop-up-pagina geplaatst?

Als u de pop-up wizardstijl opent vanuit een andere pop-up, heeft dit geen belang. Als u de pop-up-pagina opent vanaf een gewone pagina, kunt u bij benadering bepalen waar ze wordt geplaatst. Dit gaat als volgt:

1. Geef de menuopdracht **Pagina > Pagina-eigenschappen**.

Op het eerste tabblad, **Algemeen**, ziet u dat Pop-up is ingeschakeld. (U kunt ook van een pagina een pop-up-pagina maken door dit selectievakje in te schakelen.)

2. U kunt bepalen waar de pop-up-pagina verschijnt wanneer ze wordt geopend door een positie te selecteren in de vervolgkeuzelijst onder Pop-up-pagina.

De positie van de pop-up bepalen.

3. Klik op **OK**.

Een wizard maken

Als u een koppeling maakt van de ene pop-up-pagina naar een andere, wordt het selectievakje **Wizard-stijl gebruiken** geactiveerd.

Een wizard is een reeks dialoogvensters waarbij de volgende telkens de voorgaande vervangt. Gewoonlijk bieden we de gebruiker knoppen **Vorige** en **Volgende** waarmee deze van de ene pagina naar de andere kan stappen. In Tobii Communicator vindt u als voorbeelden de wizard **Knop bewerken**^[36] in de weergave **Uitvoeren** en de wizard die wordt gestart met **Hulpmiddelen > Nieuw geluid opnemen**^[275].

Als u het vakje **Wizard-stijl gebruiken** selecteert, gaan twee zaken anders:

- Pop-up twee (bestemming) wordt automatisch zodanig ingesteld en geplaatst dat deze dezelfde schermruimte inneemt als pop-up één (oorsprong).
- Pop-up een (oorsprong) wordt automatisch gesloten op het moment dat pop-up twee wordt geopend.

Uw werk hergebruiken

In dit gedeelte vindt u een overzicht van de verschillende wijzen waarop knoppen en paginasets kunnen worden hergebruikt in Tobii Communicator 4.

- U kunt knoppen dupliceren^[76] op een pagina.
- U kunt een pagina dupliceren binnen een paginaset. Geef de menuopdracht **Pagina > Pagina dupliceren**. De pagina wordt met haar volledige inhoud gekopieerd naar een nieuwe pagina in de paginaset.
- Met de standaardopdrachten van Windows kunt u een of meer knoppen **kopiëren** en elders op de pagina **plakken**, of op een andere pagina binnen dezelfde paginaset, of zelfs in een geheel andere paginaset. Zie **Knoppen kopiëren**^[166].
- Wanneer u een knop plakt, kunt u de knop in zijn geheel plakken op een leeg gedeelte van de pagina. Maar u kunt ook alleen de acties^[167] of alleen het uiterlijk^[112] van de originele knop kopiëren naar een bestaande knop.
- U kunt een paginaset openen en opslaan onder een nieuwe bestandsnaam^[71] en vervolgens wijzigingen aanbrengen en nieuwe pagina's toevoegen.

- Op dit moment is het nog niet mogelijk twee of meer bestaande paginasets samen te voegen tot één bestand. Maar als u zich in een nieuwe paginaset bevindt en alle functionaliteit van de oude paginaset wilt toevoegen, kunt u gewoon een koppeling maken ^[104] naar de oude paginaset. Of een kopie van de oude paginaset maken en opslaan en een koppeling maken naar deze kopie.

Knoppen kopiëren

Kopiëren en plakken vindt plaats op de standaardwijze van Windows.

De opdrachten Kopiëren en Plakken in Tobii Communicator 4 zijn de standaard Windows-opdrachten: Kopiëren plaatst de geselecteerde knop of knoppen op een denkbeeldig klembord en plakken plaatst de inhoud van het klembord op de geselecteerde pagina.

Het klembord onthoudt alleen de meest recente kopieeropdracht. Als u knop A selecteert en kopieert en vervolgens knop B selecteert en kopieert, neemt knop B de plaats van knop A in op het klembord. Op het moment dat u de opdracht Plakken uitvoert, wordt knop B op de pagina gezet.

Wanneer kopiëren?

Het kopiëren van knoppen is een goede benadering wanneer u een groep knoppen wilt hergebruiken. Zie Een knop dupliceren ^[76] voor het maken van meerdere kopieën van een knop op dezelfde pagina.

Tijdens het kopiëren van een knop wordt altijd het volgende gekopieerd:

- **Knopuiterlijk:** vorm, vulkleur, randdikte en kleur, lettertype, letterkleur en lettergrootte
- **Knopinhoud:** afbeeldingen, tekst en geluiden
- **Knopacties:** koppelingen, acties en type sneltoets - indien van toepassing.

Op het moment dat u een knop plakt met de standaardopdracht Plakken, worden alle bovenstaande elementen ingeplakt. Zie Plakken speciaal ^[167] voor alternatieven.

Knoppen kopiëren

U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Selecteer de knop of knoppen die u wilt kopiëren.

Als u meerdere knoppen wilt selecteren, moet u de SHIFT-toets ingedrukt houden terwijl u de extra knoppen aanklikt. U kunt ook de muisknop ingedrukt houden terwijl u de muisaanwijzer versleept om een kader te trekken rond een groep knoppen.

2. Geef de menuopdracht **Bewerken > Kopiëren**. Of klik op de knop Kopiëren op de standaardwerkbalk

Het hulpmiddel Kopiëren.

3. Als u de gegevens wilt kopiëren naar een andere pagina, kiest u de bestemmingspagina in de paginalijst.
4. Geef de menuopdracht **Bewerken > Plakken**. Of klik op de knop Plakken op de standaardwerkbalk.

Het hulpmiddel Plakken.

Het laatst gekopieerde materiaal wordt op de nieuwe locatie ingeplakt.

Geplakte objecten verplaatsen

Merk op dat de knoppen tijdens het plakken worden geplakt met selectiemarkering. Als u de positie van de geplakte knop of groep wilt wijzigen, moet u de muisaanwijzer op het midden van een knop zetten. Druk de muisknop in en houd deze ingedrukt terwijl u de knop naar de gewenste plaats sleept.

Alleen weergave en acties kopiëren

Tijdens het kopiëren van een knop wordt altijd het volgende gekopieerd:

- **Knopuiterlijk:** vorm, vulkleur, randdikte en kleur, lettertype, letterkleur en lettergrootte.
- **Knopinhoud:** afbeeldingen, tekst en geluiden
- **Knopacties:** koppelingen, acties en type sneltoets - indien van toepassing.

Wat er gebeurt bij kopiëren en plakken hangt niet zozeer af van wat u kopieert, maar wel van hoeveel u nadien wilt plakken.

Uiterlijk kopiëren met Plakken speciaal

U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Selecteer de knop die u als model wilt gebruiken.
2. Geef de menuopdracht **Bewerken > Kopiëren**. Of klik op de knop Kopiëren op de standaardwerkbalk.

Het hulpmiddel Kopiëren.

3. Als u de gegevens wilt kopiëren naar een andere pagina, selecteert u de pagina in de paginalijst.
4. Selecteer een of meer knoppen als bestemming. Het uiterlijk van deze knoppen wordt gewijzigd in overeenstemming met het model.

Als u meerdere knoppen wilt selecteren, moet u de SHIFT-toets ingedrukt houden terwijl u de extra knoppen aanklikt. U kunt ook de muisknop ingedrukt houden terwijl u de muisaanwijzer versleept om een kader te trekken rond een groep knoppen.

5. Geef de menuopdracht **Bewerken > Plakken speciaal > Uiterlijk**.

De geselecteerde knoppen worden gewijzigd in overeenstemming met het model.

Acties kopiëren met Plakken speciaal

U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

1. Selecteer de knop die u als model wilt gebruiken.
2. Geef de menuopdracht **Bewerken > Kopiëren**. Of klik op de knop Kopiëren op de standaardwerkbalk.

Het hulpmiddel Kopiëren.

3. Als u de gegevens wilt kopiëren naar een andere pagina, selecteert u de pagina in de paginalijst.

4. Selecteer een of meer knoppen als bestemming. Deze knoppen krijgen dezelfde acties als het model. Als het model een sneltoets is, wordt hetzelfde type sneltoets toegepast op de bestemmingsknop.

Als u meerdere knoppen wilt selecteren, moet u de SHIFT-toets ingedrukt houden terwijl u de extra knoppen aanklikt. U kunt ook de muisknop ingedrukt houden terwijl u de muisaanwijzer versleept om een kader te trekken rond een groep knoppen.

5. Geef de menuopdracht **Bewerken > Plakken speciaal > Acties en type sneltoets**.

De geselecteerde knoppen worden gewijzigd in overeenstemming met het model.

Kopiëren tussen paginasets

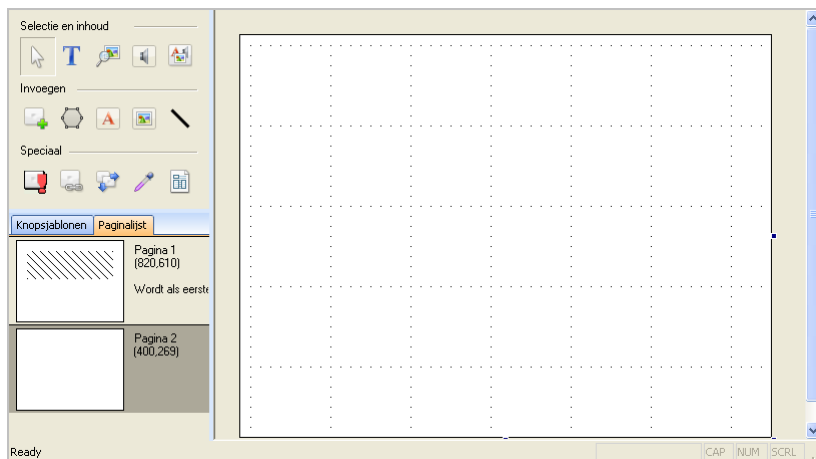
Tobii Communicator 4 kent geen opdracht voor het kopiëren van volledige pagina's van de ene paginaset naar de andere.

Wat u wel kunt doen, is alle **inhoud** kopiëren van een pagina in de originele paginaset naar een pagina in de nieuwe paginaset.

Kopiëren van de ene paginaset naar de andere

In dit voorbeeld kopiëren we een pagina uit de kant-en-klare paginaset **Oorzaak en gevolg** naar de tweede pagina in een nieuwe, lege paginaset.

1. U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT+F5**.
2. Begin in de nieuwe paginaset. Geef de opdracht **Pagina > Nieuw** om een nieuwe lege pagina te maken als bestemming.

Een lege bestemmingspagina maken.

3. Geef de menuopdracht **Bestand > Opslaan** of druk op **CTRL+S** om de bestemmingspaginaset op te slaan.
4. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Kant-en-klare pagina's bekijken**.

Als u uw eigen paginasets opslaat volgens de aanbevelingen hierin, zijn uw paginasets toegankelijk op het laatste tabblad, Mijn paginasets.

5. Klik op de tab met de paginaset waaruit u de inhoud wilt kopiëren.

We hebben gekozen voor Oorzaak en gevolg op het tabblad Afbeeldingen.

De paginaset kiezen waaruit u wilt kopiëren.

6. Klik op de paginaset waaruit u de inhoud wilt kopiëren.

De paginaset wordt geopend in de weergave Uitvoeren.

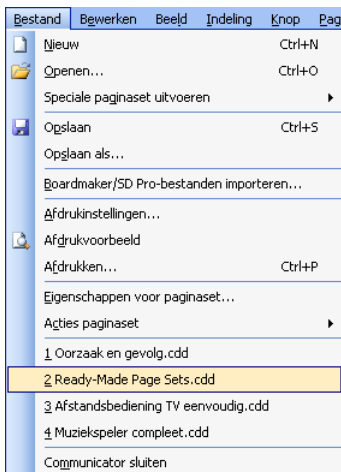
7. Druk op **SHIFT+F5** om naar de weergave Bewerken te gaan.
8. Klik in de paginalijst op de pagina waaruit u inhoud wilt kopiëren.

Let op de paginagrootte. De paginagrootte wordt vermeld in de paginalijst.

Let in de paginalijst op de afmetingen.

9. Geef de menuopdracht **Bewerken > Alles selecteren. (CTRL+A)**
Alle inhoud op de pagina wordt geselecteerd. Hierbij inbegrepen zijn de knoppen, statische tekst en statische afbeeldingen, maar niet de achtergrondafbeeldingen of andere kenmerken van de pagina.
10. Geef de menuopdracht **Bewerken > Kopiëren. (CTRL+C)**
11. Kijk in het menu Bewerken in de lijst met recente bestanden (genummerde opties) om de bestemmingspaginaset op te zoeken. Klik op de naam ervan om deze te openen.

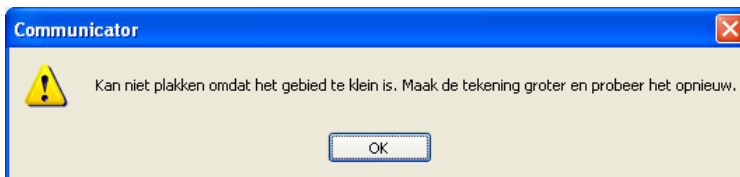

Onlangs geopende paginasets in het menu Bestand.

Uw bestemmingspaginaset wordt geopend in de weergave Bewerken.

12. Selecteer de bestemmingspagina in de paginalijst.
13. Geef de menuopdracht **Bewerken > Plakken. (CTRL+V)**

Als de gekopieerde selectie groter is dan de bestemmingspagina, ziet u de volgende melding:

De bestemmingspagina moet minstens even groot zijn als de oorspronkelijke pagina.

14. Vergroot de bestemmingspagina zodat deze groter wordt dan de afmetingen die u zag in stap 8 en herhaal de opdracht **Bewerken > Plakken.**

U kunt de paginagrootte altijd weer verkleinen in overeenstemming met de selectie nadat u deze erop hebt geplakt.

15. Geef de menuopdracht **Bestand > Opslaan** om uw werk op te slaan.

Kopiëren vanaf een rasterpagina

Als u van plan bent inhoud te kopiëren vanaf een rasterpagina, moet u in eerste instantie geen raster toepassen op de bestemmingspagina. Gebruik als bestemmingspagina gewoon een lege pagina zonder raster.

Als u inhoud kopieert vanaf een rasterpagina, *zien de knoppen er na het kopiëren uit* als een raster. U kunt de grootte van de bestemmingspagina zo nodig aanpassen zodat de knoppen erop passen en vervolgens de menuopdracht **Pagina > Raster toepassen** geven.

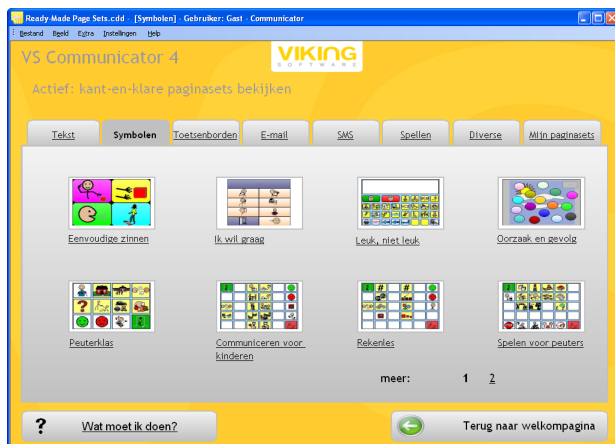
Een nieuwe paginaset baseren op een oude

Als u alleen maar enkele pagina's wilt toevoegen aan een van de kant-en-klare paginasets, kunt u een nieuwe paginaset maken op basis van een oude.

Een nieuwe paginaset maken op basis van een bestaande

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Kant-en-klare pagina's bekijken**.

U ziet het volgende scherm:

De pagina instellen waarmee u wilt starten.

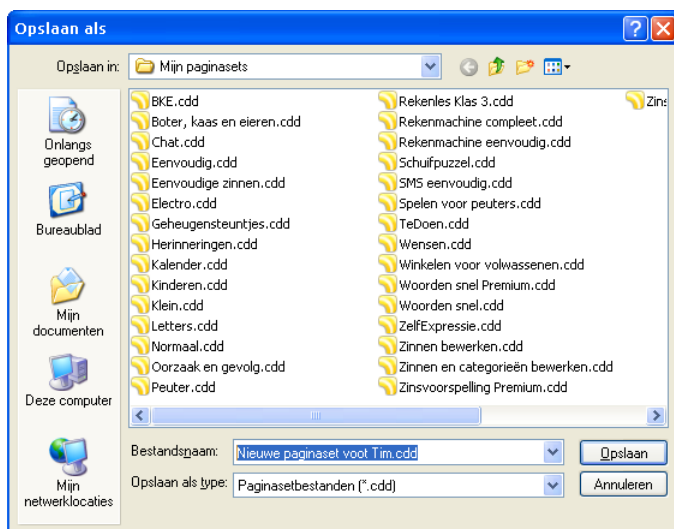
2. Selecteer de tab met de paginaset die u als basis wilt gebruiken.

Als u uw eigen paginasets hebt opgeslagen in de voorgestelde map, zijn deze te vinden op de laatste tab, Mijn paginasets.

3. Klik op de miniatuurweergave van de paginaset die u wilt gebruiken.
4. De paginaset wordt geopend in de weergave Uitvoeren.

5. Geef de menuopdracht **Knop > Opslaan als**.

Het standaarddialogvenster Opslaan als van Windows wordt geopend:

Uw eigen kopie een naam geven.

6. Selecteer de map waarin de gegevens moeten worden opgeslagen.

Selecteer zo nodig Mijn documenten > Tobii Communicator > **gebruikersnaam** > Mijn paginasets, waarbij **gebruikersnaam** staat voor uw gebruikersnaam in Tobii Communicator. Zie Uw werk opslaan ⁷¹.

7. Voer aan de onderkant van het dialoogvenster een naam in voor de nieuwe paginaset.

8. Klik op **Opslaan**.

Op de titelbalk verandert de bestandsnaam van de paginaset in de nieuwe naam.

U kunt nu zelf pagina's en knoppen toevoegen.

Een Boardmaker/SD Pro-bestand importeren

Als u al een bibliotheek met paginasets hebt die zijn gemaakt met Boardmaker /SD Pro, kunt u ze importeren en opslaan als Tobii Communicator-paginasets.

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Boardmaker/SD Pro-bestanden importeren**.

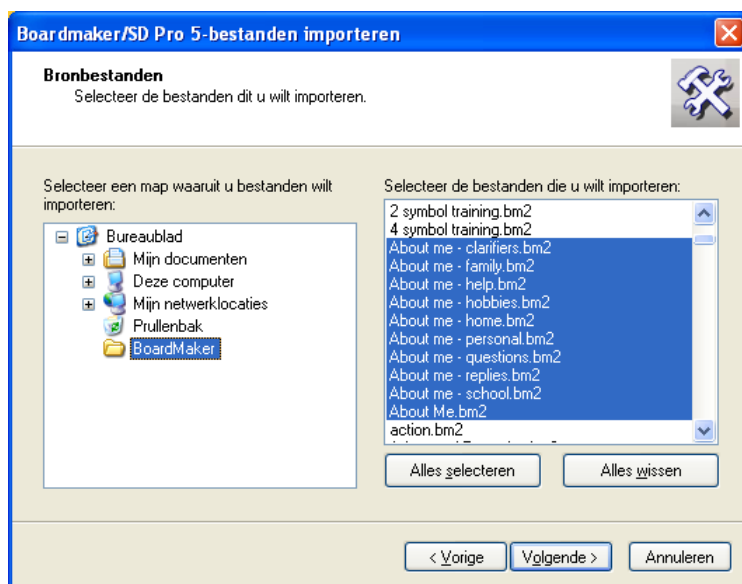
U ziet het beginscherm van de wizard Importeren.

2. Klik op **Volgende**.

U ziet het scherm met de juridische kennisgeving.

3. Lees de informatie, geef aan dat u akkoord gaat en klik op **Volgende**.

U ziet het scherm Bronbestanden:

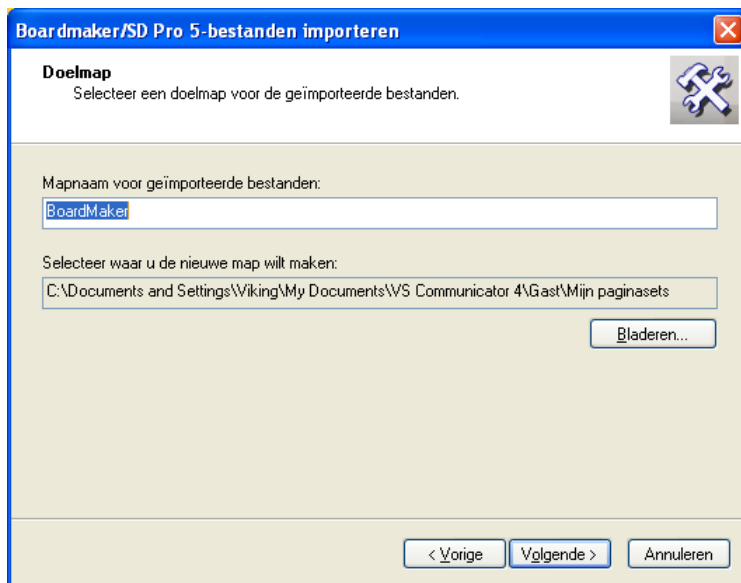

4. Kies aan de linkerkant de map waarin uw Boardmaker-bestanden zijn opgeslagen.
5. Klik aan de rechterkant op de bestanden die u wilt importeren.

Als u meerdere bestanden wilt selecteren, houdt u de **SHIFT**-toets ingedrukt terwijl u een voor een op de bestandsnamen klikt.

6. Wanneer u de gewenste bestanden in deze map hebt geselecteerd, klikt u op **Volgende**.

U ziet het volgende scherm:

7. Typ een nieuwe mapnaam en klik op **Volgende**.

Het duurt even om de bestanden te converteren.

U ziet het volgende scherm:

8. Selecteer indien gewenst het bestand dat u wilt uitvoeren en klik op **Voltoeien**.

Uw bestanden worden geconverteerd en zoveel mogelijk opdrachten blijven intact, maar dit is niet 100% gegarandeerd. Mogelijk moet u ze openen in de weergave Bewerken en opdrachten toevoegen, verwijderen of wijzigen om ze uit te voeren zoals voordien.

Hoofdstuk

**Werken met
kant-en-klare
paginaset**

Paginasets voor Tobii-gebruikers

Een MyTobii-apparaat is een computermonitor met een ingebouwde oogregistratiefunctie. MyTobii-gebruikers selecteren een knop meestal door er een bepaalde tijd hun blik op te richten. Ook kunnen ze een knop selecteren met een blik en vervolgens de knop indrukken door op een schakelaar te drukken. Ongeacht welke methode wordt gebruikt, moeten aanpassingen in de interactie met de gebruiker worden verricht in de menu's van MyTobii, niet in de menu's van Communicator.

Tobii Communicator 4 wordt geleverd met vier kant-en-klare paginasets die speciaal zijn ontworpen voor MyTobii-oogbesturing. U kunt deze paginasets als volgt bekijken:

- Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Kant-en-klare pagina's bekijken**.
- Klik op het eerste tabblad, **Tekst**, op het cijfer 2 rechts onderaan om naar de tweede groep met paginasets te gaan:

Deze paginasets zijn geoptimaliseerd voor gebruik met een Tobii.

Een MyTobii P-10 heeft een ingebouwd GEWA-apparaat (infraroodafstandsbediening). Zie Infraroodinstellingen^[307] en Afstandsbedieningen^[230].

Welk formaat knoppen voor uw gebruiker?

De vier kant-en-klare paginasets hebben elk knoppen met een ander formaat. Probeer deze sets uit met uw gebruiker om te bepalen welk formaat knoppen de gebruiker het gemakkelijkst kan bedienen.

Tips

- Knoppen met uniforme afmetingen en plaatsing kunnen het eenvoudigst door MyTobii-gebruikers met hun blik worden "geraakt". Daarom komt de opdracht Raster toepassen^[73] goed van pas bij het maken van paginasets voor een MyTobii-gebruiker.
- Het menu met de MyTobii-instellingen wordt geactiveerd wanneer de gebruiker naar het midden van de onderste rand van het scherm kijkt. Plaats daar geen Communicator-knoppen.

Tekst

Tekstpaginasets helpen gebruikers bij het schrijven en spreken

De tekstpaginasets helpen gebruikers om gemakkelijk te schrijven, zelfs als ze moeite hebben met typen. Gebruikers van deze pagina's moeten echter wel kunnen spellen.

De meeste tekstpaginasets hebben woordvoorspelling, waardoor de gebruiker minder letters moet typen. Zie Woordvoorspelling ^[298].

Getypte woorden kunnen worden voorgelezen met kunstmatige spraak.

Gebruikers van de Premium versie kunnen de tekst verzenden als sms of e-mail.

Soorten tekstpaginasets

Houd rekening met de **invoermethode** van de gebruiker bij het kiezen van een tekstpaginaset.

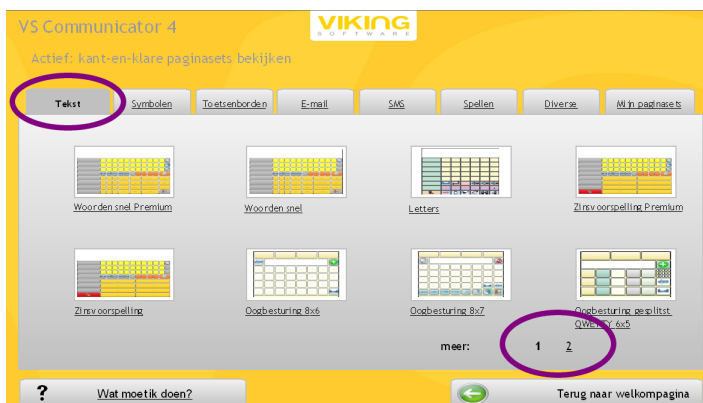
- Als de paginaset de naam van een invoermethode bevat, zoals *Aanwijzer*, *Scannen* of *Oogbediening*, dan werkt de paginaset het beste voor dat soort gebruikersinvoer.
- Andere tekstpaginasets zijn geschikt voor aanwijzerinvoer of voor scaninvoer voor gebruikers met een goed zicht.

Overweeg ook in hoeverre de gebruiker vertrouwd is met een toetsenbordindeling ^[302].

- Als de naam van de paginaset een toetsenbordindeling bevat (*QWERTY*, *Scan* of *ABC*), dan heeft de pagina altijd die indeling.
- Andere paginasets, bijvoorbeeld *Expressief bord*, gebruiken de toetsenbordindeling die is ingesteld met de menuopdracht **Instellingen > Toetsenbordindeling**.

Tekstpaginasets uitproberen

De tekstpaginasets bevinden zich op het eerste tabblad van het scherm met kant-en-klare paginasets:

Klik op de 2 rechts onderaan om nog meer tekstpaginasets te zien.

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitproberen | 337.

Een paginaset toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.
2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.
3. Op het eerste tabblad **Tekst** klikt u op de paginaset die u wilt toevoegen om deze aan te vinken.

4. Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder [Een startpagina kiezen](#)^[49] en Favorieten en ordening op de startpagina^[51].

Symbool

Symboolpaginasets dienen als communicatiehulpmiddel voor personen die niet kunnen lezen

De symboolpaginasets zijn communicatie- of leerhulpmiddelen voor gebruikers die niet kunnen lezen of schrijven. Deze paginasets maken gebruik van afbeeldingen en symbolen, met of zonder tekst. De gebruiker selecteert afbeeldingen en de pc leest de overeenkomstige woorden of zinnen voor met kunstmatige spraak.

Soorten symboolpaginasets

De namen van de symboolpaginasets geven aan waarvoor en voor wie elke paginaset geschikt is, bijvoorbeeld *Algemene communicatie voor volwassenen* of *Lezen voor lagereschoolkind*.

- De meeste symboolpaginasets bestaan uit vele afzonderlijke pagina's. Gewoonlijk gaat de gebruiker met een gele knop naar een volledig nieuwe pagina met symbolen. Zie [Pagina's koppelen](#)^[104].
- De meeste symboolpaginasets hebben enkele vrije knoppen die u zelf kunt aanpassen. Deze knoppen zijn leeg en wit. Zie [Knoppen in een paginaset wijzigen](#)^[34].

Tip: leesvaardigheden bevorderen

Onderzoek heeft aangetoond dat bij het gebruik van symboolcommunicatie om leesvaardigheden te bevorderen de tekst het beste *boven* de afbeeldingen wordt geplaatst.

Symboolpaginasets uitproberen

De symboolpaginasets bevinden zich op het **tweede** tabblad van het scherm met kant-en-klare paginasets:

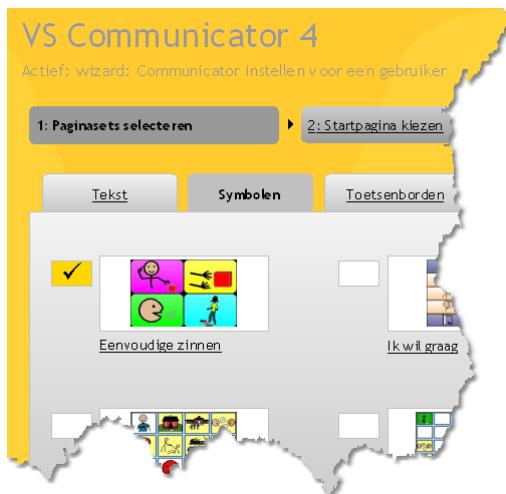

Klik op de 2 rechts onderaan om nog meer symboolpaginasets te zien.

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitproberen | 33.

Een paginaset toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.
2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.
3. Op het tweede tabblad, **Symbool**, klikt u op de paginaset die u wilt toevoegen om deze aan te vinken.

4. Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder Een startpagina kiezen⁴⁹ en Favorieten en ordening op de startpagina⁵¹.

Toetsenborden

Toetsenborden om te werken in andere programma's

De toetsenbordpaginasets worden op een klein gedeelte van het scherm uitgevoerd. Ze worden gebruikt om tekst of opdrachten in te voeren in andere programma's. Bijvoorbeeld, om te typen in een tekstverwerkingsvenster of om **Alt + B** te typen en zo het menu Bestand te openen.

Gebruik van een schermtoetsenbord om te typen in WordPad.

De meeste toetsenbordpaginasets beschikken over een woordvoorspellingsfunctie om het typewerk te beperken. In het voorbeeld hierboven verschijnen de voorspelde woorden op de groene knoppen links van het toetsenbord. Zie Woordvoorspelling²⁹⁸ voor meer informatie.

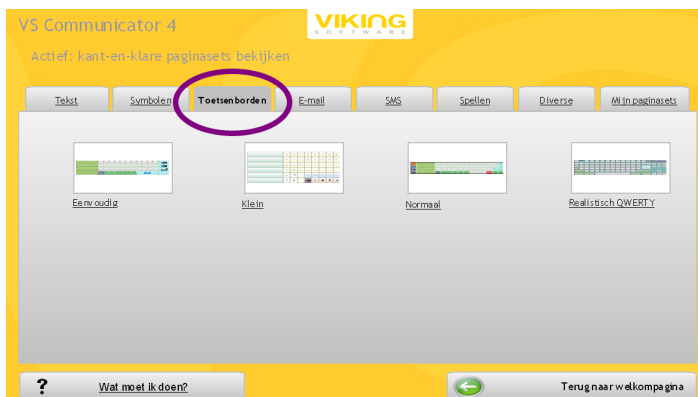
Soorten schermtoetsenborden

Overweeg in hoeverre de gebruiker vertrouwd is met de toetsenbordindeling³⁰².

- Als de naam van de paginaset *QWERTY*, *Scan* of *ABC* bevat, dan heeft het toetsenbord altijd die indeling.
- Andere paginasets, bijvoorbeeld *Eenvoudig*, gebruiken de toetsenbordindeling die is ingesteld met de menuopdracht **Instellingen > Toetsenbordindeling**.

Toetsenborden uitproberen

De toetsenborden bevinden zich op het derde tabblad van het scherm met kant-en-klare paginasets:

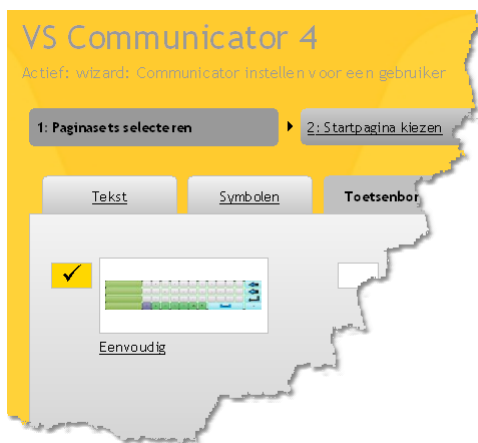
Schermttoetsenborden staan op het derde tabblad.

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitvoeren | 33.

Een toetsenbord toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.
2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.
3. Op het derde tabblad **Toetsenborden** klikt u op het toetsenbord dat u wilt toevoegen om dit aan te vinken.

4. Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder Een startpagina kiezen⁴⁹ en Favorieten en ordening op de startpagina⁵¹.

Spelletjes

Ontspannende en educatieve spelletjes

De kant-en-klare spelpaginasets bieden zowel ontspanning als een cognitieve uitdaging voor de gebruikers.

Soorten spelletjes

Memory, waarbij de gebruiker telkens twee plaatjes omdraait en probeert te onthouden welke twee een paar vormen. Memory kan met symbolen, woorden of letters op de kaarten worden gespeeld. U kunt het geschikte spelformaat kiezen voor uw gebruiker: van drie tot dertig bij elkaar horende paren.

Jigz is een computerversie van het plastic puzzelspel waarin één stukje ontbreekt. Verschuif de puzzelstukjes in het raster om cijfers in de juiste volgorde te plaatsen of een afbeelding opnieuw samen te stellen. Net als Memory is Jigz beschikbaar in verschillende formaten, aangepast aan verschillende vaardigheidsniveaus.

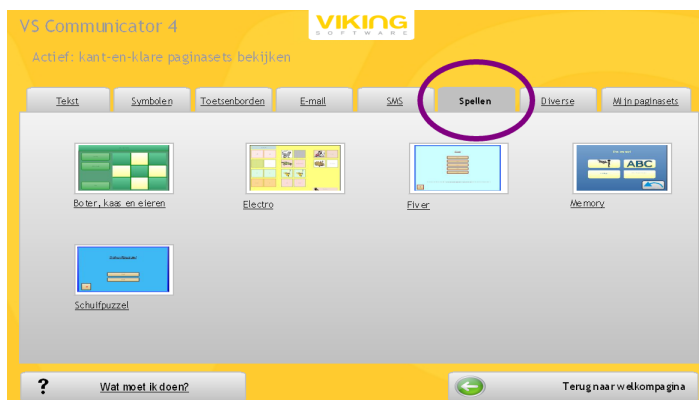
Fiver, een variant op het klassieke logicaspel Othello (Reversi), is eveneens in verschillende formaten beschikbaar.

Electro biedt een verscheidenheid aan Electro-spelletjes, zowel voor zij die kunnen lezen als zij die niet kunnen lezen.

En tot slot is er **Boter, kaas en eieren**, het bekende drie-op-een-rij-spel.

Spelletjes uitproberen

De symboolpaginasets bevinden zich op het **zesde** tabblad van het scherm met kant-en-klare paginasets:

Klik op een van de spelpaginasets om de moeilijkheidsgraad van het spel te kiezen

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitproberen ³³.

Een spelpaginaset toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.
2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.
3. Op het zesde tabblad **Spelletjes** klikt u op de paginaset die u wilt toevoegen om deze aan te vinken.

4. Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder [Een startpagina kiezen](#) ^[49] en [Favorieten en ordening op de startpagina](#) ^[51].

Zie ook:

Het gekozen spelformaat voor de gebruiker opslaan: [Eén spelbord toevoegen](#) ^[191].

Uw eigen woorden of afbeeldingen op Memory- of Electro-kaarten plaatsen: [Spelkaarten wijzigen](#) ^[194].

De tijdsinstelling van het spel, het uiterlijk van de kaarten of de victoriepagina aanpassen: [Speleigenschappen](#) ^[196].

Eén spelbord toevoegen

Misschien wilt u een kant-en-klaar spel gebruiken, maar zonder dat de gebruiker het spelformaat of het kaarttype hoeft te kiezen voor het spelen.

Een eenvoudige oplossing is het kiezen van een nieuwe Eerste pagina ^[98] voor de spelpaginaset. Kies gewoon het spelbord dat de gebruiker te zien moet krijgen en stel die pagina als eerste pagina in.

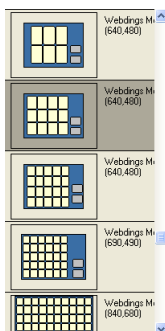
- Wanneer het spel begint, verschijnt meteen de pagina die u als eerste pagina hebt ingesteld.

- Wanneer de gebruiker wint of op **Opnieuw starten** of **Terug** drukt, lijkt het voor de gebruiker nog steeds alsof het gekozen spelbord het enige is.

Naarmate de gebruiker meer bedreven wordt, kunt u gewoon een ander spelbord als eerste pagina instellen.

Een spel meteen laten beginnen met het juiste spelbord

1. Als u het menu niet ziet, drukt u op **SHIFT + F10**.
2. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Kant-en-klare pagina's bekijken**.
3. Klik op het tabblad **Spel** op de miniatuurweergave om het spel waarmee u wilt werken te starten.
4. Geef de toetsenbordopdracht **SHIFT + F5** om over te schakelen naar de weergave Bewerken.
5. Zoek de **Paginalijst** aan de linkerkant. Als u deze niet ziet, geeft u de menuopdracht **Weergave > Paginalijst**.
6. Blader door de **Paginalijst** tot u het spelbord vindt dat u wilt gebruiken.

Zoek de pagina met het spelbord dat u wilt gebruiken.

7. **Klik met de rechtermuisknop** op de miniatuurweergave van de pagina in de paginalijst.
8. Kies **Instellen als eerste pagina** in het snelmenu.
9. Sla de gewijzigde paginaset op onder uw eigen bestandsnaam. Zie *Een eigen kopie van een paginaset maken* in Knoppen in een paginaset wijzigen ³⁴.

Als u voordien de spelpaginaset hebt gekozen als onderdeel van de startpagina van de gebruiker, ziet u dit dialoogvenster:

Met deze opties zorgt Communicator ervoor dat de startpagina van de gebruiker blijft werken.

Als u dit dialoogvenster ziet, kiest u **Ja** en klikt u op **OK**.

Spelkaarten wijzigen

De kant-en-klare spelletjes kunnen leuker worden gemaakt met afbeeldingen die persoonlijk of betekenisvol zijn voor de gebruiker. Misschien wilt u de afbeeldingen of woorden van Electro- of Memorykaarten wijzigen?

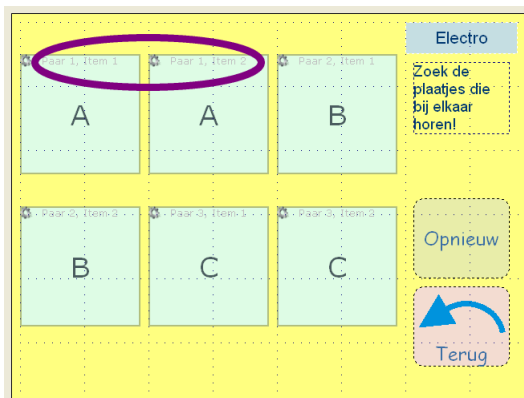
De voorkanten van Electro- of Memorykaarten wijzigen

1. Als u een van de kant-en-klare paginasets wilt wijzigen, raadpleegt u de instructies voor het maken van uw eigen kopie van de paginaset onder: Knoppen in een paginaset wijzigen^[34].
2. Gebruik het hulpmiddel Inhoud

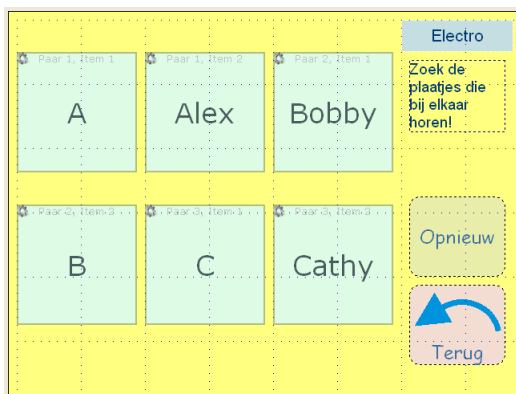
om de afbeelding of de tekst op de knop aan te passen in de weergave Bewerken. Zie Een knop wijzigen in de weergave Bewerken^[40] voor meer informatie.

3. Voeg geen kaarten toe of verwijder geen kaarten. Volg de koppelingen die al zijn gemaakt voor u. Controleer de lichtgrijze tekst bovenaan elke kaart:

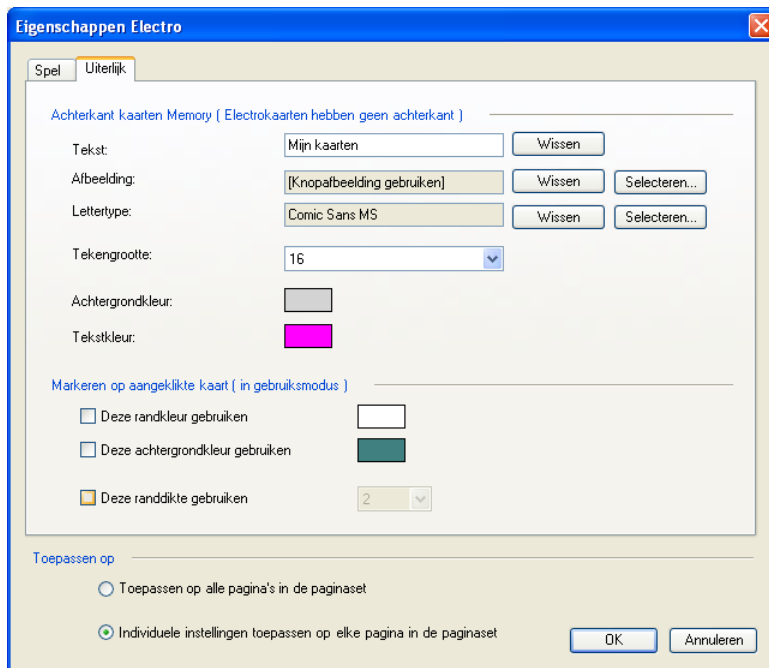
Controleer of uw nieuwe kaarten zijn gekoppeld zoals beschreven bovenaan elke kaart.

Na wijzigingen. Deze kaarten "komen" correct "overeen" tijdens het spelen van het spel:

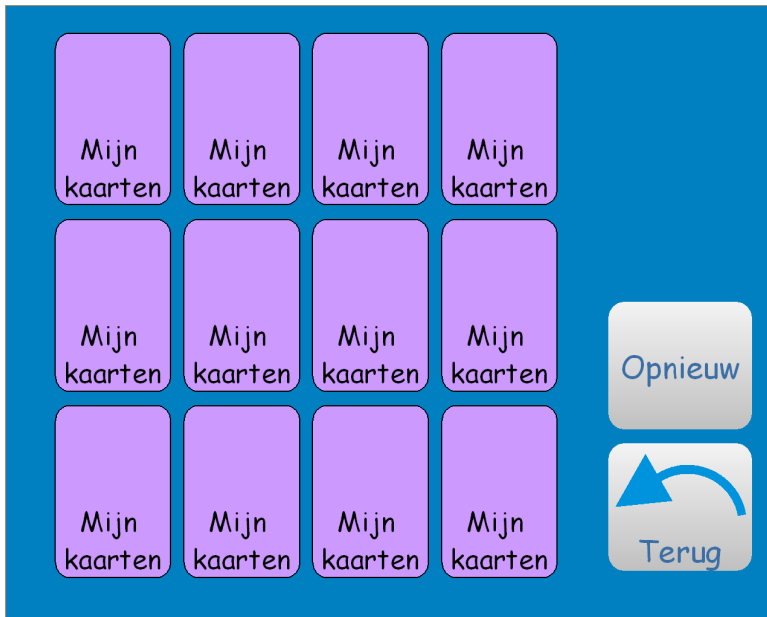

De achterkant van kaarten wijzigen (alleen Memory)

1. Klik in de weergave Bewerken met de rechtermuisknop op een Electro- of Memory-knop en kies **Eigenschappen Electro...** om dit dialoogvenster met eigenschappen van sneltoetsen te zien:

Op het eerste tabblad kunt u het speltype en de tijdsinstelling bepalen. Op het tweede tabblad kunt u kiezen hoe de achterkant van de kaart eruit moet zien.

Aangepaste kaartachterkanten in een Memory-spel:

Speleigenschappen

Er zijn geen dialoogvensters Instellingen voor spelletjes. Spelpaginasets hebben wel de volgende dialoogvensters Eigenschappen. Zie ook Over Eigenschappen en Instellingen ²⁹⁵.

Eigenschappen Jigz

U kunt de knopkleuren en de victoriepagina wijzigen voor een Jigz-pagina of -paginaset.

U vindt het dialoogvenster als volgt:

- Open ³³ een Jigz-paginaset,
- Ga naar de weergave Bewerken ²⁶,
- Klik met de rechtermuisknop in de Jigz-puzzel
- Kies **Eigenschappen Jigz** in het snelmenu.

Eigenschappen Electro (ook voor Memory)

Voor een paginaset of een enkele pagina waarbij Electro-kaarten worden gebruikt, kunt u de tijdsinstelling, de victoriepagina en het Electro- of Memory-speltype wijzigen. Voor een Memoryspel kunt u het uiterlijk van de achterkanten van de kaarten wijzigen. Voor beide kunt u de markeringskleuren van aangeklikte kaarten wijzigen.

U vindt het dialoogvenster als volgt:

- Open een Electro- of Memory-paginaset,
- Ga naar de weergave Bewerken ,
- Klik met de rechtermuisknop op een kaartknop
- Kies **Eigenschappen Electro** in het snelmenu.

Eigenschappen Fiver

Voor een paginaset of een enkele pagina waarop Fiver-knoppen worden gebruikt, kunt u het gedrag van de victoriepagina wijzigen.

U vindt het dialoogvenster als volgt:

- Open een Fiver-paginaset,
- Ga naar de weergave Bewerken ,
- Klik met de rechtermuisknop op een Fiver-knop
- Kies **Eigenschappen Fiver** in het snelmenu.

Eigenschappen Boter, kaas en eieren

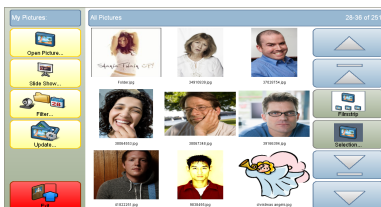
Voor een paginaset of een enkele pagina waarop knoppen voor Boter, kaas en eieren worden gebruikt, kunt u standaardspeler één en twee en de weergavekleuren van elke speler wijzigen.

U vindt het dialoogvenster als volgt:

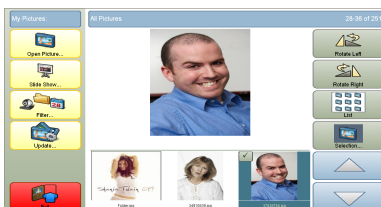
- Open een paginaset voor Boter, kaas en eieren,
- Ga naar de weergave Bewerken ,
- Klik met de rechtermuisknop op een knop van Boter, kaas en eieren
- Kies **Eigenschappen Boter, kaas en eieren** in het snelmenu.

Afbeeldingenviewer

Afbeeldingenviewer maakt het de gebruiker gemakkelijk zijn of haar foto's op de pc te bekijken door foto's uit verschillende mappen of bronnen in één interface te verzamelen. Afbeeldingen kunnen op verschillende manieren worden bekeken:

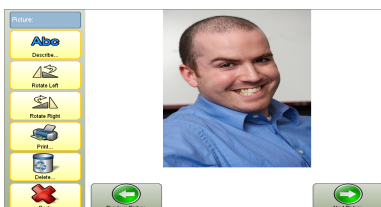

Afbeeldingen bekijken in de lijstweergave

Afbeeldingen bekijken als filmstrip. U kunt de afbeelding draaien.

Met de knoppen aan de linkerkant kan de gebruiker de afbeeldingen kiezen die hij wilt openen of een afzonderlijke afbeelding openen:

Eén afbeelding openen om er een beschrijving aan toe te voegen of de afbeelding te verwijderen.

Afzonderlijke afbeeldingen kunnen worden gedraaid, verwijderd of voorzien van aantekeningen. Wanneer een afbeelding wordt verwijderd of gedraaid in Afbeeldingenviewer, wordt het oorspronkelijke bestand op de computer van de gebruiker gewijzigd of verwijderd.

Afbeeldingenviewer kan samen met de kant-en-klare paginaset Mijn albums worden gebruikt. Gebruik Mijn albums om bij elkaar horende afbeeldingen in groepen te ordenen.

Vereisten voor het gebruik van Afbeeldingenviewer

Om Afbeeldingenviewer te kunnen gebruiken, moet er een aantal afbeeldingsbestanden op de computer van de gebruiker staan. Afbeeldingenviewer werkt met de meest gebruikte indelingen voor afbeeldingsbestanden: JPG, GIF, PNG enz.

Deze bestanden moeten zich in een map bevinden die is benoemd in het dialoogvenster Instellingen Afbeeldingenviewer^[304]. (Afbeeldingsbestanden kunnen zich in submappen van een benoemde map bevinden.)

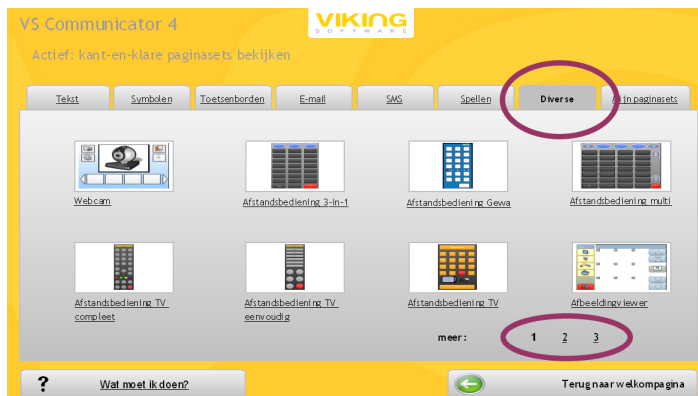
Afbeeldingenviewer omvat albums

De paginasets voor het maken van albums en het ordenen van afbeeldingen in albums kunnen worden bereikt wanneer u de paginaset Afbeeldingenviewer uitvoert. Er zijn geen afzonderlijke Eigenschappen of Instellingen voor albums.

Afbeeldingenviewer uitproberen

Zoek Afbeeldingenviewer op het tabblad **Diversen** van het scherm met kant-en-klare paginasets.

Mogelijk moet u op een paginanummer rechts onderaan klikken om meer opties van **Diversen** te kunnen zien.

De paginasets voor Afbeeldingenviewer bevinden zich op het tabblad Diversen.

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitproberen^[33].

Afbeeldingenviewer toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.
2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.
3. Zoek de paginaset voor Afbeeldingenviewer op het tabblad **Diversen**.
4. Wanneer u Afbeeldingenviewer ziet, klikt u op de paginaset die u wilt toevoegen om deze aan te vinken.

De paginaset Afbeeldingenviewer kiezen voor de startpagina van de gebruiker.

4. Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder Een startpagina kiezen^[49] en Favorieten en ordening op de startpagina^[51].

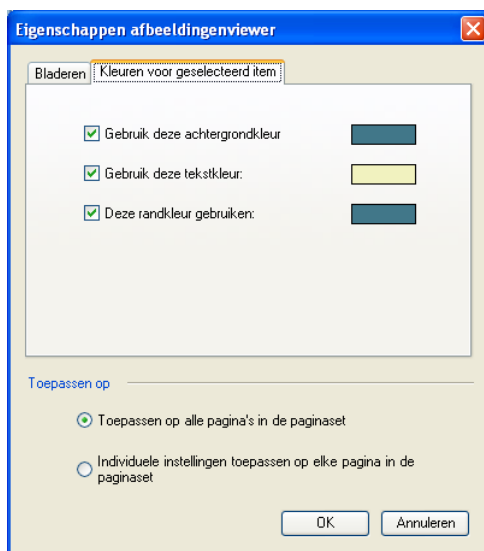
Eigenschappen en Instellingen voor Afbeeldingenviewer

Het dialoogvenster Instellingen Afbeeldingenviewer^[304] geeft aan waar (in welke mappen) Communicator moet zoeken naar afbeeldingsbestanden. Als geen afbeeldingen of niet de verwachte afbeeldingen worden weergegeven wanneer u Afbeeldingenviewer uitvoert, gebruikt u het dialoogvenster Instellingen Afbeeldingenviewer.

Gebruik het **dialoogvenster Eigenschappen Afbeeldingenviewer** als u de markering van een geselecteerde afbeelding op een pagina of in heel de paginaset wilt wijzigen. U vindt het dialoogvenster Eigenschappen Afbeeldingenviewer als volgt:

- Open een Afbeeldingenviewer-paginaset.
- Ga naar de weergave Bewerken .
- **Klik met de rechtermuisknop** op een sneltoets voor Afbeeldingenviewer.
- Kies **Eigenschappen Afbeeldingenviewer...** onderaan het snelmenu.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Bladeren

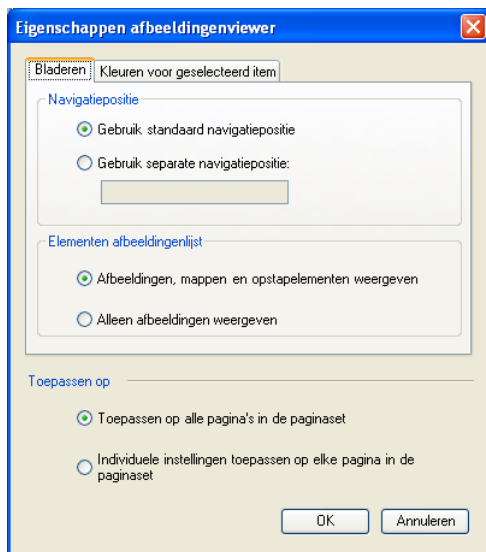
Bladeren in uw afbeeldingen kan met verschillende paginasets, zoals de twee paginasets Mijn albums en Afbeeldingenviewer.

Als u naar een map bladert (bijv. Mijn afbeeldingenmap) met de paginaset Afbeeldingenviewer en later naar de paginaset Mijn albums gaat, wordt deze paginaset standaard geopend in de map waarin u zich bevond toen u de paginaset Afbeeldingenviewer afsloot (bijv. Mijn afbeeldingenmap). Dit komt omdat ze beide de zogenaamde **Standaard navigatiepositie** gebruiken.

In sommige gevallen is dit effect echter niet wenselijk. U wilt dan kunnen bladeren in één paginaset zonder dat dit invloed heeft op de bladerpositie in alle andere paginasets. (Denk aan Windows Verkenner. Als er twee Verkenner-vensters geopend zijn, wilt u zich in andere map kunnen bevinden in elk van deze vensters, niet?)

In dergelijke gevallen kunt u aangeven dat een pagina een eigen navigatiepositie heeft door “gebruik separate navigatiepositie” te selecteren.

U moet de navigatiepositie een naam geven, bijv. “navigatiepositie 1”. Als u ervaring hebt met het programmeren van computers, kunt u de naam beschouwen als variabele en de map waarin u zich op een bepaald moment bevindt als waarde van die variabele.

Zie ook:

Instellingen Afbeeldingenviewer 304

Webcam

Vereisten

De gebruiker moet een of meer webcams hebben, ingebouwd in of verbonden met de pc, om een van de kant-en-klare webcam-paginasets te kunnen gebruiken.

Webcam-paginasets

Met de kant-en-klare webcam-paginaset kan de gebruiker door de cameraviewer kijken, snapshots nemen en deze bekijken.

Webcam-paginaset.

De webcam-paginaset uitproberen

De webcam-paginaset bevindt zich op het tabblad **Diversen** van het scherm met kant-en-klare paginasets.

Webcams bevinden zich op het tabblad Diversen.

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitproberen ³³.

Een webcampagina toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.
2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.

- Op het zesde tabblad **Diversen** klikt u op de webcam-paginaset die u wilt toevoegen om deze aan te vinken.

De webcam-paginaset kiezen voor de startpagina van de gebruiker.

- Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder **Een startpagina kiezen** ^[49] en **Favorieten en ordening op de startpagina** ^[51].

Eigenschappen en Instellingen voor webcam

In het dialoogvenster **Instellingen Webcam** ^[305] kunt u opgeven welke webcam u wilt gebruiken. Als de webcam-paginaset niet werkt, probeert u de webcam opnieuw te verbinden met Communicator.

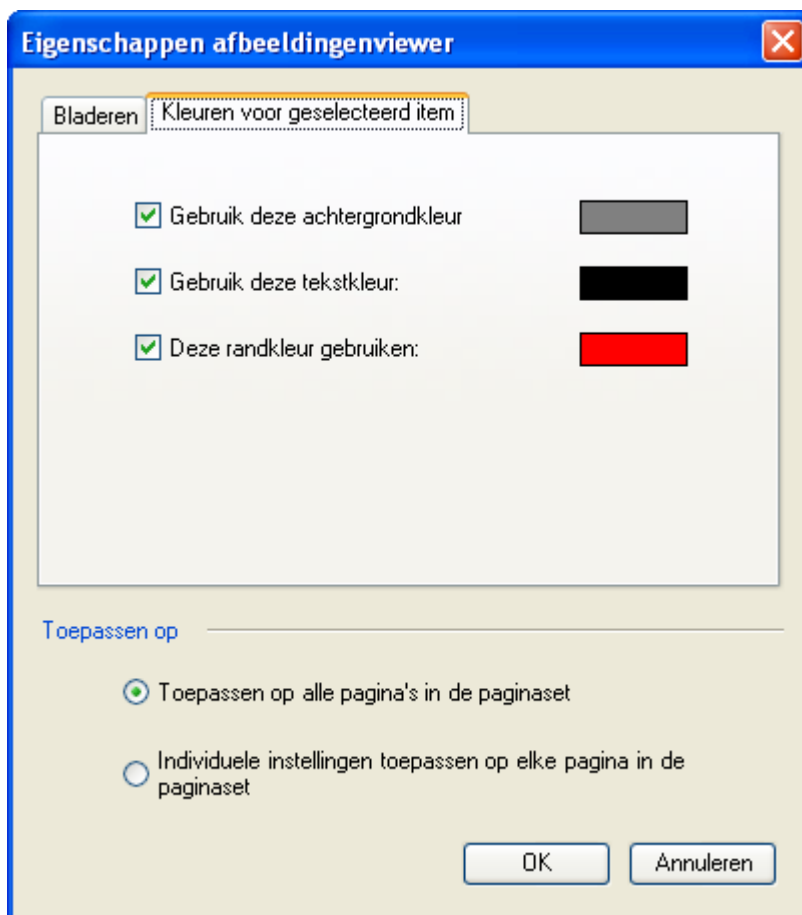
Gebruik het **dialoogvenster Eigenschappen webcam** als u de markering van een geselecteerde camera op een pagina of paginaset wilt wijzigen.

U vindt het dialoogvenster **Eigenschappen webcam** als volgt:

- Open ^[33] een webcam-paginaset,
- Ga naar de weergave **Bewerken** ^[26],
- **Klik met de rechtermuisknop** op een webcam-weergaveknop
- Kies **Eigenschappen webcam...** onderaan het snelmenu.

U ziet het volgende dialoogvenster:

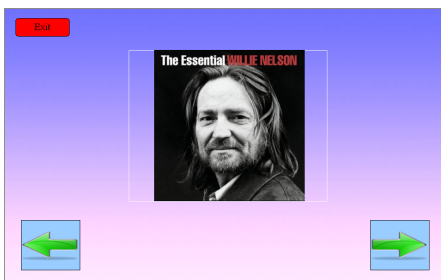

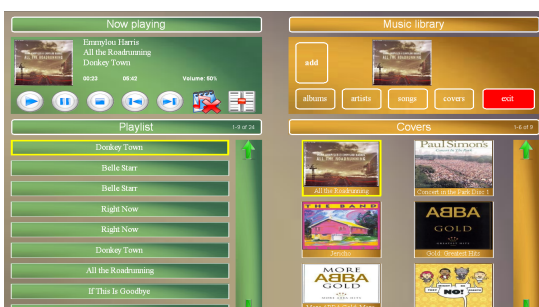
Muziekspeler

Er zijn diverse kant-en-klare muziekspeler-paginasets beschikbaar waarmee de gebruiker op de pc opgeslagen muziek kan beluisteren in Windows Media Player versie 10 of later.

De muziekspeler-paginasets gaan van een zeer gebruiksvriendelijke paginaset met beperkte functionaliteit tot een volledige muziekspeler met alle denkbare functies voor een gevorderde gebruiker.

In de eenvoudige muzikspeler kan de gebruiker een album kiezen om af te spelen

In de volledige muzikspeler kan de gebruiker afspeellijsten samenstellen

Muziek speelt op de achtergrond

Wanneer de gebruiker een muzikspeler-paginaset gebruikt om een afspeellijst te starten, zal - net als bij Windows Media Player - de muziek blijven spelen tot de lijst is afgewerkt of tot de gebruiker terugkeert naar de muzikspeler en de speler stopt.

Muziek opnemen

- U moet Windows Media Player versie 10 of later gebruiken.
- Kies de indeling mp3 in de Windows Media Player. Dit zorgt ervoor dat informatie over het album, het nummer en de artiest zichtbaar is in Tobii Communicator.

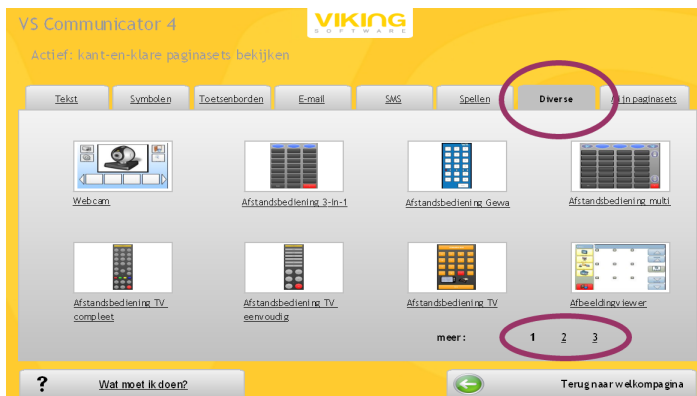
Kies de indeling mp3 voor het rippen!

- Rip enkele muziekbestanden op de pc van de gebruiker in de muziekbibliotheek van Windows Media Player, versie 10 of later.
- Zorg ervoor dat het dialoogvenster Muziekspelerinstellingen³²³ verwijst naar de bovenste map waarin de muziekbibliotheek van Windows Media Player zich bevindt.

Een muziekspeler uitproberen

Zoek een van de muziekspeler-paginasets op het tabblad **Diversen** van het scherm met kant-en-klare paginasets.

Mogelijk moet u op een paginanummer rechts onderaan klikken om meer opties van **Diversen** te kunnen zien.

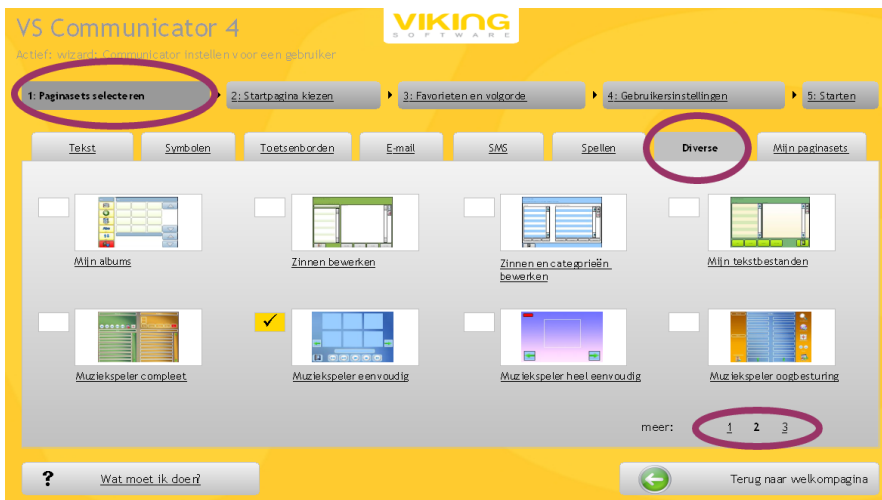
De muziekspeler-paginasets bevinden zich op het tabblad Diversen.

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitproberen³³.

Een muziekspeler toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.

2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.
3. Zoek de muzikspeler-paginaset op het tabblad **Diversen**.
4. Wanneer u de gewenste muzikspeler-paginaset ziet, klikt u erop om deze aan te vinken.

Wanneer u de juiste miniatuur hebt gevonden, klikt u op het selectievakje om het in te schakelen.

5. Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder [Een startpagina kiezen](#)^[49] en [Favorieten en ordening op de startpagina](#)^[51].

Eigenschappen en Instellingen voor muzikspeler

De Muziekspelerinstellingen^[323] geven aan waar (in welke mappen) Communicator moet zoeken naar muziek. Als er geen albums of nummers beschikbaar zijn wanneer u een muzikspeler-paginaset start, controleert u dit dialoogvenster.

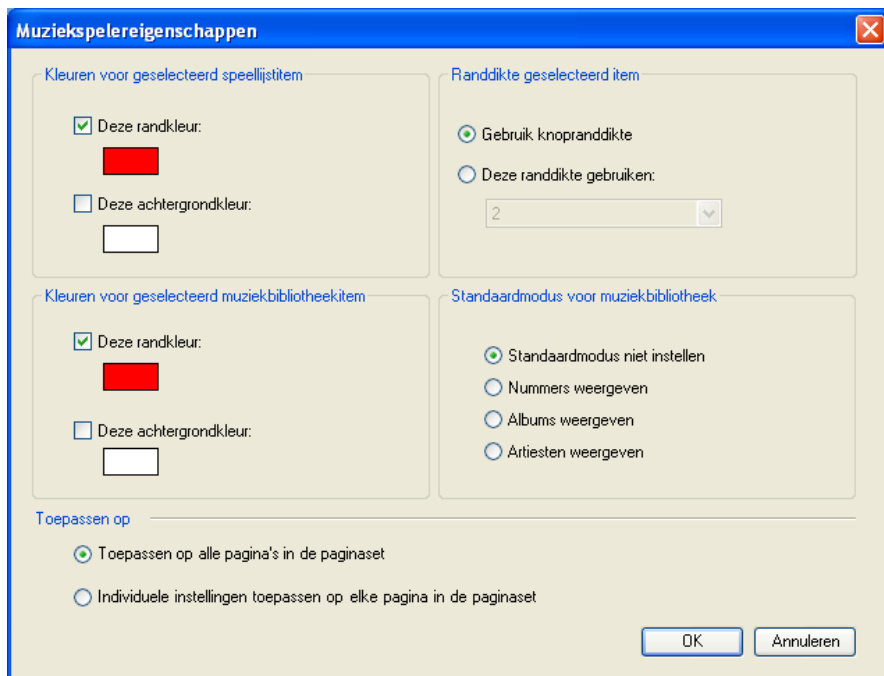
Gebruik het **dialoogvenster Muziekspelereigenschappen** om de elementen in te stellen waarop de muzikspeler zich zal richten (nummers, albums, enz.) en als u de markering van een geselecteerd element op een pagina of paginaset wilt wijzigen.

U vindt het dialoogvenster Muziekspelereigenschappen als volgt:

- Open^[33] een muzikspeler-paginaset.

- Ga naar de weergave Bewerken ²⁶⁷.
- **Klik met de rechtermuisknop** op een sneltoets voor de muziekspeler.
- Kies **Muziekspelereigenschappen...** onderaan het snelmenu.

U ziet het volgende dialoogvenster:

SMS

Het verzenden en ontvangen van sms-berichten met een mobiele telefoon is een functie van de **Premium** versie. Deze functie helpt gebruikers communiceren. Gebruikers die kunnen lezen en spellen kunnen zelf berichten opstellen. Voor andere gebruikers kan het nuttig zijn dat ze sms-berichten met voorgedefinieerde inhoud kunnen verzenden naar assistenten, familieleden of goede vrienden.

Vereisten voor het gebruik van SMS

Voor SMS gelden dezelfde vereisten als voor mobiel telefoneren ²²⁰.

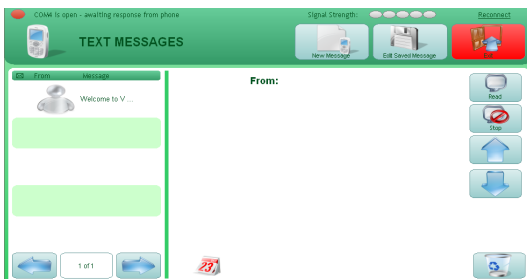
1. Voor het gebruik van SMS heeft de gebruiker een compatibele mobiele telefoon nodig die is ingeschakeld en verbonden met de pc.

Een actuele lijst van ondersteunde mobiele telefoons en verbindingsmethoden vindt u op www.viking-software.com/mobiles.

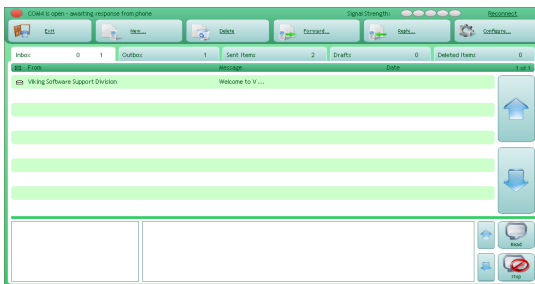
2. De eigen Windows-stuurprogramma's van de telefoon moeten geïnstalleerd zijn: de installatie van het stuurprogramma wordt normaal gezien automatisch gestart wanneer u de telefoon verbindt.
3. Wanneer de telefoon fysiek is verbonden en geïnstalleerd in Windows, gebruikt u het dialoogvenster **Instellingen > Instellingen mobiele telefoon** ³²⁴ (tabblad Algemeen) om de telefoon te verbinden met Communicator.
4. Geef tot slot de gebruiker toegang tot de kant-en-klare SMS-paginasets.

Soorten SMS-paginasets

Er zijn twee kant-en-klare paginasets voor SMS met mobiele telefoons:

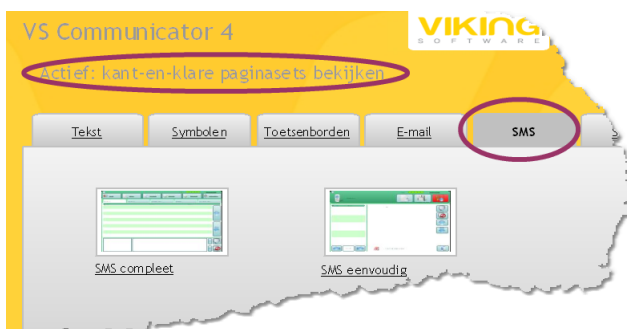
De eenvoudige SMS-functie heeft minder functies en knoppen.

De volledige SMS-functie biedt toegang tot opgeslagen verzonden en ontvangen berichten.

Een SMS-paginaset uitproberen

De SMS-paginasets bevinden zich op het tabblad SMS van het scherm **Kant-en-klare paginasets**.

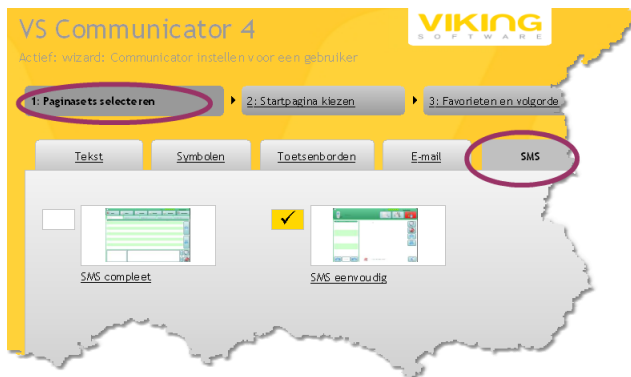
SMS-paginasets hebben hun eigen tabblad.

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitproberen ³³.

Denk eraan dat u eerst een mobiele telefoon moet verbinden. Zie bovenaan deze pagina.

Een SMS-pagina toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.
2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.
3. Op het vijfde tabblad, SMS, klikt u op de SMS-paginaset die u wilt toevoegen om deze aan te vinken.

4. Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder Een startpagina kiezen^[49] en Favorieten en ordening op de startpagina^[51].

Eigenschappen en Instellingen voor SMS

Het dialoogvenster Instellingen mobiele telefoon^[324] wordt gebruikt om de mobiele telefoon te verbinden met Communicator en te bepalen hoe berichten worden gedownload en wanneer ze worden verwijderd. Als de telefoon niet werkt in Communicator, controleert u het dialoogvenster met de instellingen.

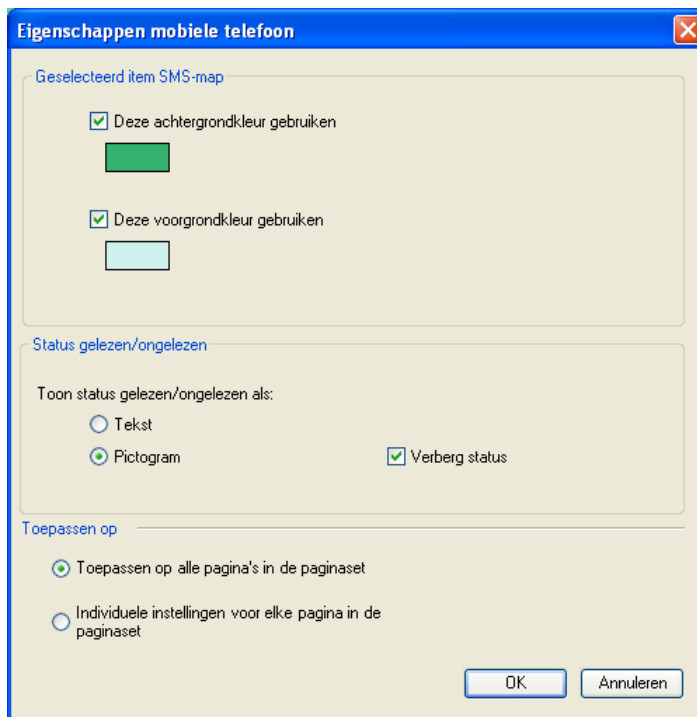
Gebruik het **dialoogvenster SMS-eigenschappen** als u de markering van een geselecteerd element op een pagina of paginaset wilt wijzigen.

U vindt het dialoogvenster E-maileigenschappen als volgt:

- Open^[33] een e-mailpaginaset,
- Ga naar de weergave Bewerken^[26],
- **Klik met de rechtermuisknop** op een SMS-sneltoets, bijvoorbeeld de knop Berichtvoorbeeld.
- Kies **Eigenschappen mobiele telefoon...** onderaan het snelmenu.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Zinneneditor

Zinnen worden gebruikt om de invoer door de gebruiker in sommige paginasets voor tekstcommunicatie, e-mail en SMS te versnellen en te vergemakkelijken. U kunt op elk gewenst moment zinnen toevoegen of bewerken.

Therapeuten en assistenten gebruiken wellicht liever het dialoogvenster Hulpmiddelen > Mijn zinnen; zie Zinnen beheren ^[285].

Via twee kant-en-klare paginasets kan een gebruiker direct zinnen toevoegen, verwijderen en bewerken.

- **Zinnen bewerken** is een eenvoudige paginaset waarmee de gebruiker de standaardzinnenlijst kan bewerken. (De standaardzinnenlijst wordt ingesteld door de assistent of therapeut in het dialoogvenster **Hulpmiddelen > Mijn zinnen**.)

- Met **Categorieën bewerken** kan een meer gevorderde gebruiker zinnenlijsten maken en verwijderen, evenals zinnen zelf maken, bewerken en verwijderen.

Een zinneneditor uitproberen

Zoek een zinneneditor-paginaset op het tabblad **Diversen** van het scherm met kant-en-klare paginasets.

Mogelijk moet u op een paginanummer rechts onderaan klikken om meer opties van **Diversen** te kunnen zien.

De paginasets voor het bewerken van zinnen bevinden zich op het tabblad Diversen.

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitproberen ³³.

Een zinneneditor toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.
2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.
3. Klik op het tabblad **Diversen** op pagina 2.
4. Wanneer u de gewenste zinneneditor-paginaset ziet, klikt u erop om deze aan te vinken.

Wanneer u de juiste miniatuur hebt gevonden, klikt u op het selectievakje om het in te schakelen.

- Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder Een startpagina kiezen^[49] en Favorieten en ordening op de startpagina^[51].

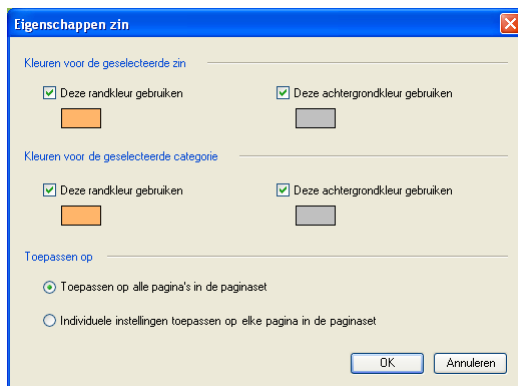
Dialogvensters Zinnen bewerken

Gebruik het dialoogvenster **Hulpmiddelen > Mijn zinnen** om snel zinnenlijsten en zinnen te maken en te bewerken met het toetsenbord van de pc. Hier kunt u ook de standaardzinnenlijst instellen. De standaardlijst in de enige lijst die wordt weergegeven in de eenvoudige paginaset Zinnen bewerken. Zie Zinnen beheren^[286].

In het dialoogvenster Eigenschappen zinnen kunt u de kleuren voor het kader en de achtergrond van geselecteerde zinnen en zinnenlijsten instellen.

- Open^[33] een zinneneditor-paginaset.
- Ga naar de weergave Bewerken^[26].
- Klik met de rechtermuisknop** op een sneltoets van een zinitem.
- Kies **Eigenschappen zinnen...** onderaan het snelmenu.

U ziet het volgende dialoogvenster:

E-mail

Vereisten

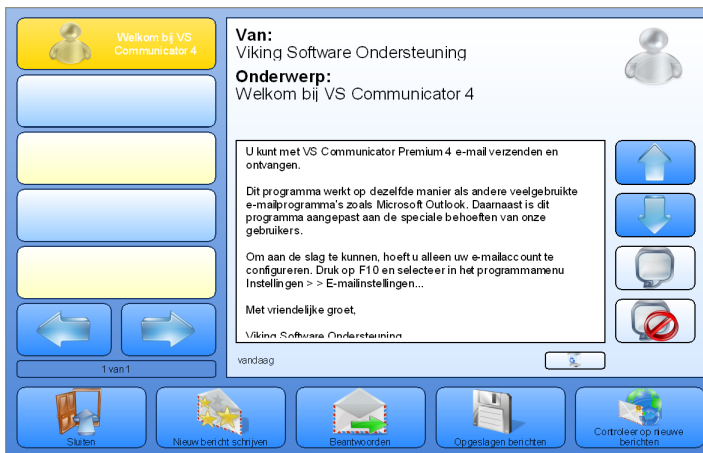
E-mail is een functie van de **Premium** versie.

U moet over een internetverbinding en een e-mailaccount beschikken (d.w.z. een e-mailadres en een gebruikerswachtwoord) om e-mail te kunnen gebruiken met Tobii Communicator.

E-mail met Communicator

Als een gebruiker niet op een gewoon toetsenbord kan typen, bieden de e-mailpaginasets van Communicator een alternatief om e-mail te gebruiken. Of de gebruiker nu een muis, scannen of oogbesturing gebruikt, de e-mail van Communicator is met alle invoermethoden toegankelijk.

- Geïntegreerde kunstmatige spraak om ontvangen berichten voor te lezen.
- Ingesloten tekstpaginaset met woordvoorspelling om berichten op te stellen en te bewerken.
- Keuze tussen eenvoudige e-mail om berichten uit te wisselen met enkele correspondenten met een minimale invoer of volledig functionele e-mail inclusief bijlagen, allen beantwoorden, enz. voor meer gevorderde gebruikers.

Eenvoudige e-mailpaginaset. De gebruiker leest een ontvangen e-mail.

Een e-mailpaginaset uitproberen

De e-mailpaginasets bevinden zich op het tabblad Mail van het scherm **Kant-en-klare paginasets**.

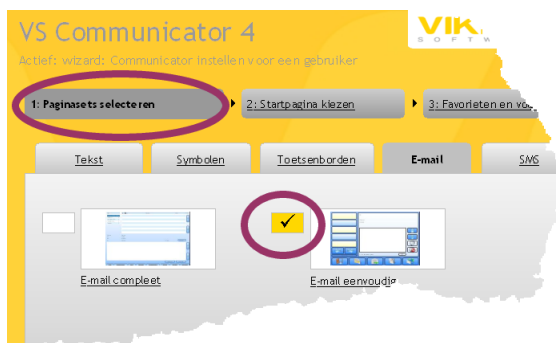
E-mailpaginasets hebben hun eigen tabblad.

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitproberen ³³.

Een e-mailpagina toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.

2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.
3. Op het vierde tabblad **Mail** klikt u op de e-mailpaginaset die u wilt toevoegen om deze aan te vinken.

4. Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder Een startpagina kiezen^[49] en Favorieten en ordening op de startpagina^[51].

Eigenschappen en Instellingen voor E-mail

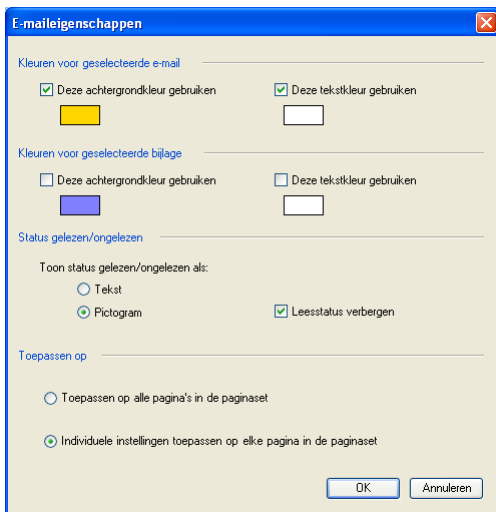
Het dialoogvenster E-mailinstellingen^[319] wordt gebruikt om Communicator te verbinden met een e-mailaccount en te bepalen hoe berichten worden gedownload en wanneer ze worden verwijderd. Als e-mail niet werkt in Communicator, controleert u het dialoogvenster met de instellingen.

Gebruik het **dialoogvenster E-maileigenschappen** als u de markering van een geselecteerd element op een pagina of paginaset wilt wijzigen.

U vindt het dialoogvenster E-maileigenschappen als volgt:

- Open^[33] een e-mailpaginaset,
- Ga naar de weergave Bewerken^[26],
- **Klik met de rechtermuisknop** op een sneltoets voor e-mail, bijvoorbeeld de knop Geselecteerd bericht.
- Kies **E-maileigenschappen...** onderaan het snelmenu.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Mobiel telefoneren

De ondersteuning voor mobiel telefoneren is een functie van de **Premium** versie.

Deze functie is bedoeld voor gebruikers die een PCMCIA-telefoonkaart in hun pc als telefoon gebruiken en een headset, aangesloten op de PCMCIA-kaart, als telefoonmicrofoon en voor de geluidswaergave.

Als de gebruiker een telefoontoestel met de pc heeft verbonden met een kabel of via Bluetooth, wordt Communicator in eerste instantie gebruikt voor sms'en in plaats van voor telefoneren.

Vereisten voor ondersteuning van mobiel telefoneren

1. Om telefoonoproepen te kunnen tot stand brengen of ontvangen, moet een draadloze PCMCIA-telefoonkaart geïnstalleerd zijn in de pc van de gebruiker en moet een headset/microfoon aangesloten zijn op de PCMCIA-kaart.

Een actuele lijst van ondersteunde PCMCIA-kaarten vindt u op www.viking-software.com/mobiles.

2. De eigen Windows-stuurprogramma's van de telefoon moeten geïnstalleerd zijn: de installatie van het stuurprogramma wordt normaal gezien automatisch gestart wanneer u de kaart voor het eerst plaatst.

3. Wanneer de kaart fysiek is geplaatst en correct is geïnstalleerd in Windows, gebruikt u het dialoogvenster **Instellingen > Instellingen mobiele telefoon** ³²⁴ (tabblad Algemeen) om de telefoon te verbinden met Communicator. Gebruik het tabblad Telefonie om te bepalen hoe Communicator met de telefoon werkt.
4. Geef tot slot de gebruiker toegang tot de kant-en-klare paginaset voor mobiel telefoneren.

Paginaset voor telefoneren uitproberen

De paginaset voor telefoneren is een van de pagina's op het tabblad Diversen van het scherm **Kant-en-klare paginasets**.

Mogelijk moet u een ander paginanummer (rechts onderaan) proberen om de paginaset voor telefoneren te vinden

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitproberen ³³.

Denk eraan dat u eerst een mobiele telefoon moet verbinden. Zie bovenaan deze pagina.

Een pagina voor telefoneren toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.
2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.
3. Zoek op het zesde tabblad, Diversen, de paginaset voor telefoneren en klik erop om deze aan te vinken.

De paginaset voor mobiel telefoneren kiezen.

4. Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder [Een startpagina kiezen](#)^[49] en [Favorieten en ordening op de startpagina](#)^[51].

Eigenschappen en Instellingen voor telefoneren

Het dialoogvenster [Instellingen mobiele telefoon](#)^[324] wordt gebruikt om een mobiele telefoon te verbinden met Communicator en te beheren hoe oproepen tot stand worden gebracht en ontvangen. Als de telefoon niet werkt in Communicator, controleert u het dialoogvenster met de instellingen (tabblad Algemeen).

Het dialoogvenster [Eigenschappen mobiele telefoon](#)^[212] is niet van toepassing op de paginaset voor mobiel telefoneren.

Chatten (instant messaging)

Chatten is een functie van de **Premium** versie.

Chatten of *instant messaging* is een alom gebruikte communicatiefunctie op het internet.

Ze stelt gebruikers in staat berichten naar elkaar te schrijven in een venster op het scherm.

Voor sommige gebruikers is het een goede manier om contact te houden met hun vrienden en familie. Een chatpaginaset kan nuttig zijn als de gebruiker makkelijker kan typen dan spreken.

De chatpaginasets

Communicator heeft diverse kant-en-klare chatpaginasets, die zowel geschikt zijn voor gebruikers met basisvaardigheden als voor meer gevorderde gebruikers. Eén chatpaginaset is geoptimaliseerd voor gebruik met oogbesturing.

Chatten uitproberen met de volledig functionele paginaset. Andere paginasets zijn eenvoudiger.

Vereisten voor het gebruik van de chatfunctie

- De pc van de gebruiker moet een actieve internetverbinding hebben.
- De gebruiker moet een account hebben bij MSN, AOL (AIM) of ICQ.
- De accountinformatie moet worden ingevoerd in het dialoogvenster Chatinstellingen³²⁷ van Communicator.
- Wanneer de gebruiker de chatpaginaset start, zal Communicator aanmelden bij de chataccount.

Een chatpaginaset uitproberen

Zoek een van de chatpaginasets op het tabblad **Diversen** van het scherm met kant-en-klare paginasets.

Klik op een van de drie chatpaginasets:

De paginasets voor de muzikspeler bevinden zich op het tabblad Diversen.

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitproberen | 33.

Chatten toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.
2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.
3. Zoek een chatpaginaset op het tabblad **Diversen**.
4. Klik op de set die u wilt gebruiken om deze aan te vinken.

Wanneer u de juiste miniatuur hebt gevonden, klikt u op het selectievakje om het in te schakelen.

5. Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder Een startpagina kiezen^[49] en Favorieten en ordening op de startpagina^[51].

Eigenschappen en Instellingen voor chatten

Het dialoogvenster Chatinstellingen^[327] maakt Communicator duidelijk hoe verbinding moet worden gemaakt met de instant-messagingaccount en hoe inkomende berichten moeten worden verwerkt. Kijk in dit dialoogvenster als de chatfunctie niet lijkt te werken.

Gebruik het **dialoogvenster Chateigenschappen** om de weergave van de berichtenlijst op de chatpagina te beïnvloeden.

U vindt het dialoogvenster Chateigenschappen als volgt:

- Open^[33] een chatpaginaset.
- Ga naar de weergave Bewerken^[26].
- **Klik met de rechtermuisknop** op een chatsneltoets.
- Kies **Chateigenschappen...** onderaan het snelmenu.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Eigenschappen chat

Berichtenlijst

☒ Tijdstempel gebruiken

☒ Koptekst gebruiken

Lettertype:

☐ Achtergrondkleur wijzigen:

☒ Tekstkleur wijzigen:

☐ Vet gebruiken

☐ Cursief gebruiken

Berichtenlijst

Deze kleur gebruiken voor geselecteerde contact:

Toepassen op

☒ Toepassen op alle pagina's in de paginaset

☐ Individuele instellingen toepassen op elke pagina in de paginaset

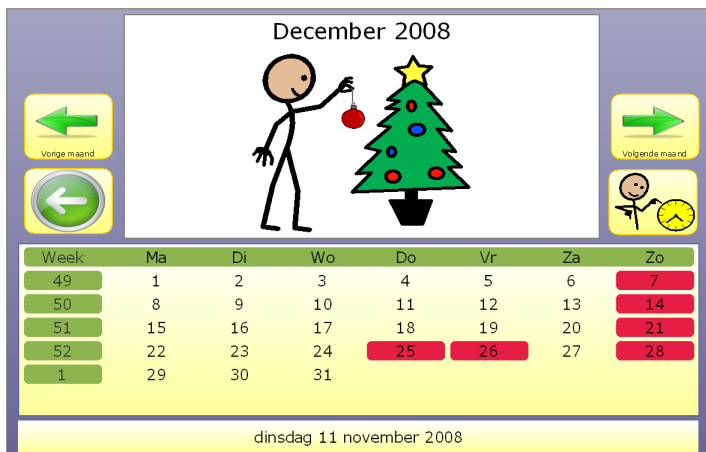
OK Annuleren

Kalender

Kalender is een functie van de **Premium** versie.

Met Kalender kunnen gebruikers datums en afspraken bijhouden.

Er zijn momenteel twee kant-en-klare kalenders, een voor algemene doeleinden en een die is geoptimaliseerd voor oogbesturing.

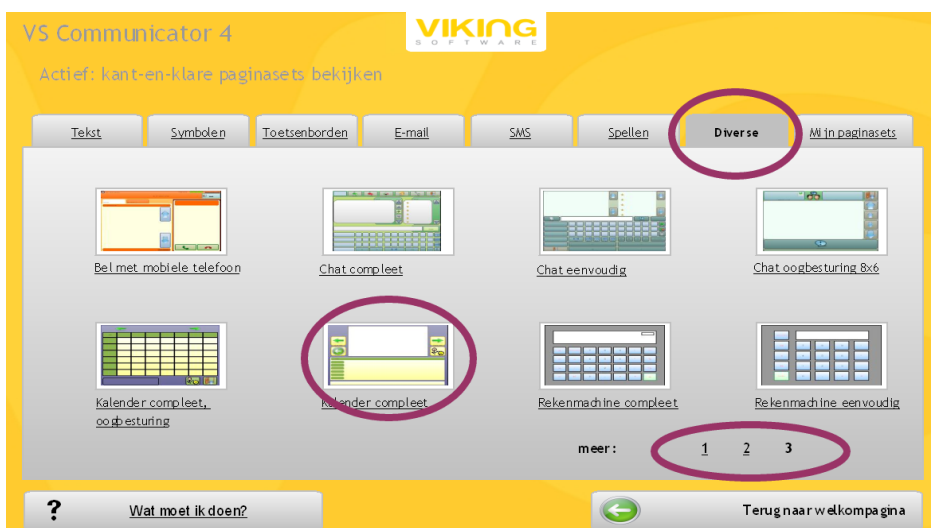

Kalenderpaginaset

Een kalenderpaginaset uitproberen

Zoek een van de kalenderpaginasets op het tabblad **Diversen** van het scherm met kant-en-klare paginasets.

Mogelijk moet u op een paginanummer rechts onderaan klikken om meer opties van **Diversen** te kunnen zien.

De paginasets voor de muzikspeler bevinden zich op het tabblad Diversen.

Meer informatie over het uitvoeren van dit scherm vindt u onder Kant-en-klare paginasets uitproberen ³³.

Tips bij het werken met de kalender

- Als u een afspraak wilt maken, selecteert u (klikt u op) een datum.
- Als u wilt overschakelen van maand- naar weekweergave, selecteert u (klikt u op) het weeknummer.
- Als u naar de huidige datum (datum van vandaag) wilt gaan, klikt u op deze knop:

Een kalender toevoegen aan de startpagina van de gebruiker

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**.
2. Kies in de Wizard Instellingen de grote grijze knop **1: Paginasets weergeven en selecteren**.
3. Klik op het tabblad **Diversen**.
4. Wanneer u de gewenste kalenderpaginaset ziet, klik u erop om deze aan te vinken.

Wanneer u de juiste miniatuur hebt gevonden, klikt u op het selectievakje om het in te schakelen.

5. Meer informatie over het configureren van de startpagina van de gebruiker vindt u onder Een startpagina kiezen^[49] en Favorieten en ordening op de startpagina^[51].

Eigenschappen en Instellingen voor de kalender

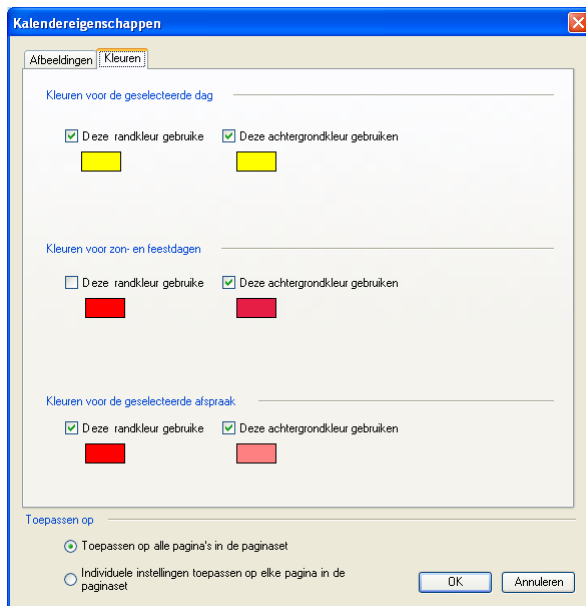
Het dialoogvenster Kalenderinstellingen^[328] maakt Communicator duidelijk welke geluiden en symbolen moeten worden gebruikt voor afspraakherinneringen en van welk land de feestdagen moeten worden gemarkeerd.

Gebruik het **dialoogvenster Kalendereigenschappen** om afbeeldingen voor elke maand te kiezen en om de kleuren en de markering voor afspraken en feestdagen in te stellen.

U vindt het dialoogvenster Kalendereigenschappen als volgt:

- Open^[33] een kalenderpaginaset.
- Ga naar de weergave Bewerken^[26].
- **Klik met de rechtermuisknop** op een kalendersneltoets.
- Kies **Kalendereigenschappen...** onderaan het snelmenu.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Afstandsbedieningen

Tobii Communicator 4, **Premium Edition** ondersteunt infrarood (IR) afstandsbediening. GEWA en Tira2-bediening wordt ondersteund. Zie www.viking-software.com voor uitgebreidere informatie.

Doel van paginasets voor afstandsbediening

Als uw gebruiker een aangesloten master-IR-afstandsbediening heeft, dan wilt u wellicht een of meer paginasets toevoegen met knoppen waarmee de gebruiker signalen kan verzenden via deze afstandsbediening.

Met de paginasets voor afstandsbediening hoeft u de knoppen niet zelf te tekenen.

Deze paginasets zijn echter nog niet klaar voor de gebruiker.

U moet een van deze paginasets selecteren en bewerken: Voeg signalen als acties toe aan de knoppen en sla uw versie van de paginaset op. De paginaset werkt dan als afstandsbediening voor uw gebruiker. Zie Instellingen voor infraroodafstandsbediening^[307] voor meer informatie hierover.

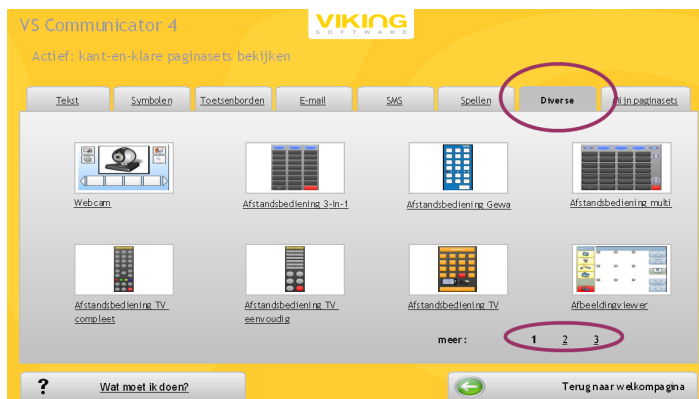
Vereisten voor paginasets voor afstandsbediening

Er moet een ondersteunde algemeen gebruikte IR-afstandsbediening (GEWA of Tira-2) aangesloten zijn op de pc. Als u een MyTobii P-10 hebt, is een GEWA-apparaat ingebouwd.

U moet een signalenbibliotheek hebben opgebouwd voor de specifieke afstandsbedieningen, zoals bijvoorbeeld de tv-bediening, dvd-spelerbediening enzovoort, die u wilt gebruiken met een paginaset.

Waar vindt u de paginasets voor afstandsbediening?

Wanneer u de kant-en-klare paginasets ^[33] start, ziet u de paginasets voor afstandsbediening op het tabblad Diversen.

De afstandsbedieningen worden voor u getekend, maar u moet de signalen bewerken.

Zie ook

Instellingen voor infraroodafstandsbediening ^[307] voor het opbouwen van een signalenbibliotheek en het programmeren van de GEWA of Tira2.

Hoofdstuk

VI

Ondersteuning voor scangebruikers

Alles over scannen

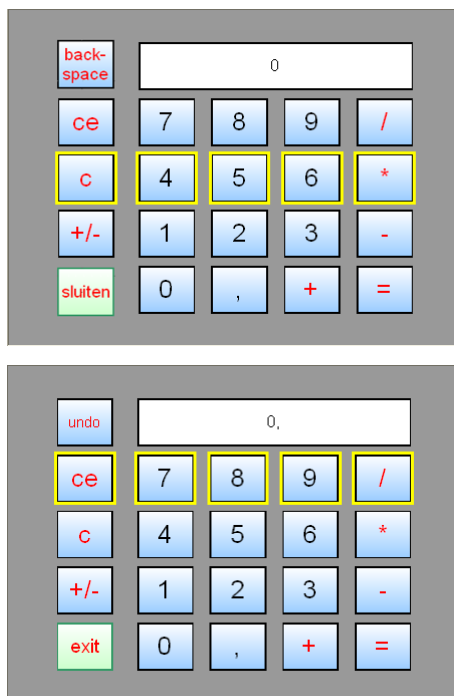
Scannen is een invoermethode voor gebruikers die moeite hebben met het verplaatsen van een aanwijzer. Aangezien gebruikers sterk uiteenlopende vermogens en reactietijden hebben, zijn de Scaninstellingen^[243] in Tobii Communicator uiterst flexibel.

Scannen in paginasets

Als de Invoermethode is ingesteld op scannen^[55] en de paginaset wordt uitgevoerd, laat Communicator automatisch een scannende cursor over de pagina bewegen. Op het moment dat de bewegende cursor staat op iets dat de gebruiker wil selecteren of indrukken, activeert de gebruiker een schakelaar. (Het is ook mogelijk een muisknop te gebruiken als schakelaar.)

Door middel van scangroepen kan de wachttijd voor de gebruiker worden verkort.

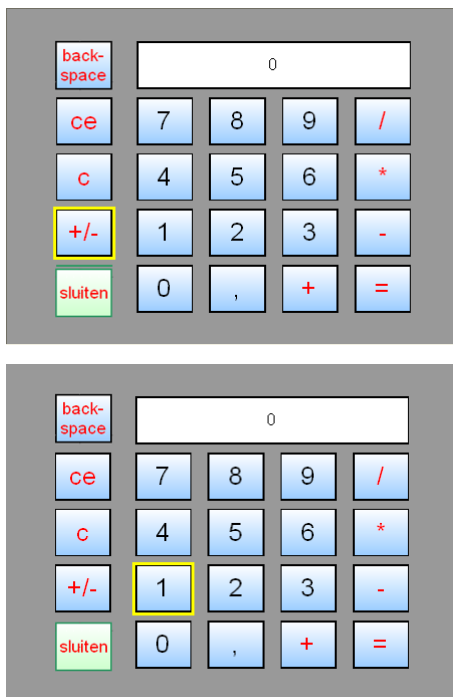
Scangroepen werken gewoonlijk (maar niet altijd) zodanig dat de gebruiker niet hoeft te wachten totdat de cursor langs alle items op de pagina is gegaan. Hier is een voorbeeld van een veelgebruikte werkwijze bij het scannen:

De scancursor springt eerst van groep naar groep.

Bij deze rekenmachine springt de scancursor^[242] eerst van groep naar groep (rij naar rij.) Ziet u de paarse scancursor die telkens een rij markeert in de illustratie hierboven? Elke set gemarkeerde knoppen is een scangroep^[238].

Wanneer de gebruiker eenmaal de gewenste scangroep heeft aangegeven door een schakelaar te activeren, springt de scancursor van knop naar knop binnen de groep:

Wanneer hij in een groep is gestopt, verspringt de cursor binnen de groep.

Voor meer informatie, zie:

Het scanpatroon op één pagina wijzigen^[237]

Scangroepen maken^[238]

Uiterlijk van de scancursor^[242]

Scaninstellingen^[243]

Muisemulatie voor scangebruikers

Muisemulatie is een geïntegreerd hulpmiddel in Tobii Communicator waarmee scangebruikers toegang kunnen hebben tot alle toepassingen op het bureaublad van Windows.

Zie Muisemulatie ^[297].

Het scanpatroon op één pagina wijzigen

Wanneer u scannen als invoermethode kiest, stelt u een van deze scanpatronen als standaard of normaal scanpatroon in. (Zie Scaninstellingen ^[243].)

- Rij, dan kolom
- Kolom, dan rij
- Lineair (alle items een voor een).

Het kan zijn dat u of de gebruiker de standaardmethode op sommige pagina's niet efficiënt vindt.

U kunt het scanpatroon voor de pagina wijzigen of, als geen enkel normaal patroon voldoet, aangepaste scangroepen maken ^[238].

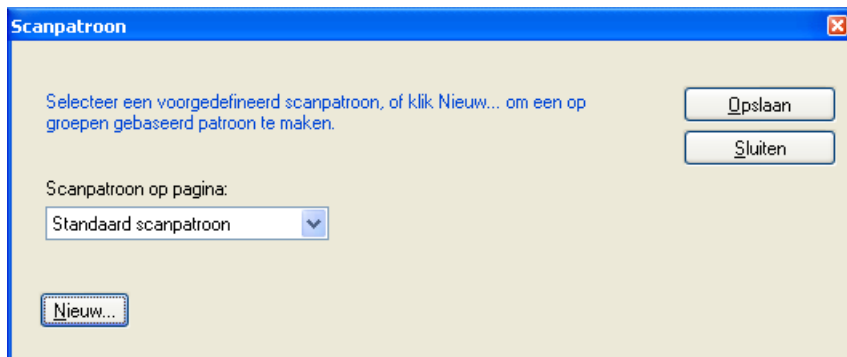
Het scanpatroon op één pagina wijzigen

1. U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT + F5**.
2. Selecteer de pagina waarop u scangroepen wilt maken in de **Paginalijst**.
3. Klik in de werkset Bewerken op het **hulpmiddel Scangroepen**.

Hulpmiddel Scangroepen.

U ziet het dialoogvenster Scanpatroon:

Het scanpatroon voor de huidige pagina wijzigen.

4. Selecteer een nieuw patroon in de vervolgkeuzelijst.
5. Klik op **Opslaan**.

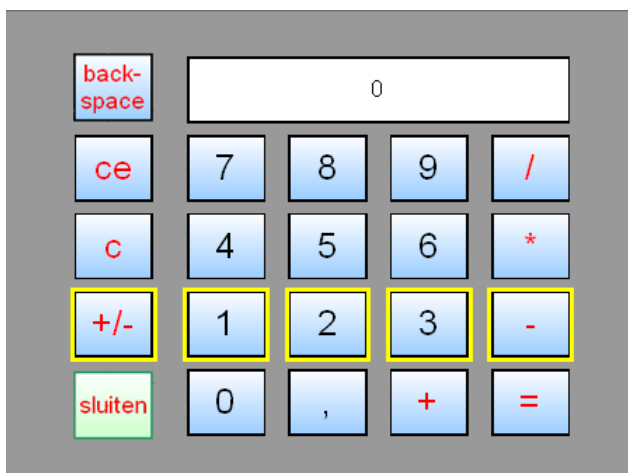
Zie ook

Scangroepen maken ^[238]

Scangroepen maken

In sommige gevallen is een normaal scanpatroon (dat het makkelijkst toe te passen is) niet handig voor de gebruiker.

Kijk bijvoorbeeld naar deze rekenmachine: De scancursor hoeft het berichtenvenster (het display van de rekenmachine) niet aan te doen, want er gebeurt niet als de gebruiker erop klikt. We zouden de knop Berichtenvenster gewoon als niet-selecteerbaar kunnen instellen om te voorkomen dat Communicator het berichtenvenster markeert tijdens het scannen (zie Onzichtbare en niet-selecteerbare knoppen ^[123]). In plaats daarvan definiëren we in dit voorbeeld aangepaste scangroepen voor deze paginaset.

Het resultaatvenster van de rekenmachine hoeft niet te worden opgenomen in de scangroep.

Scangroepen maken

1. U moet u bevinden in de weergave Bewerken. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT + F5**.
2. Selecteer de pagina waarop u scangroepen wilt maken in de **Paginalijst**.
3. Klik in de werkset Bewerken op de knop **Scangroepen**.

Hulpmiddel Scangroepen.

U ziet het dialoogvenster Scanpatroon.

4. Klik op **Nieuw**.

U ziet het dialoogvenster Nieuwe groep:

Communicator stelt een standaardgroepsnaam voor.

5. U kunt tijd besparen door de standaardnaam (Groep 1) te accepteren.

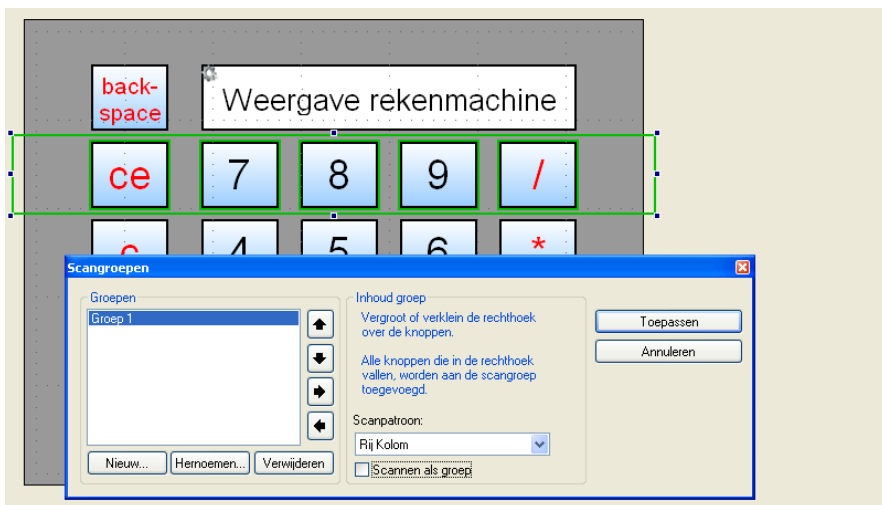
Als u een rechthoek kunt trekken rond de knoppen die u in de groep wilt hebben, kiest u **Geometrische groep**.

Als u afzonderlijke knoppen wilt selecteren voor de groep, klikt u op **Aangepaste groep**.

6. Klik op **OK**. Het dialoogvenster Scangroepen wordt geopend.

Als u kiest voor Geometrische groep, krijgt u een groen kader met selectiegrenzen te zien.

Versleep de grepen totdat het kader de knoppen omsluit die in de groep moeten worden opgenomen.

U kunt het groene kader aanpassen terwijl het dialoogvenster Scangroepen geopend is.

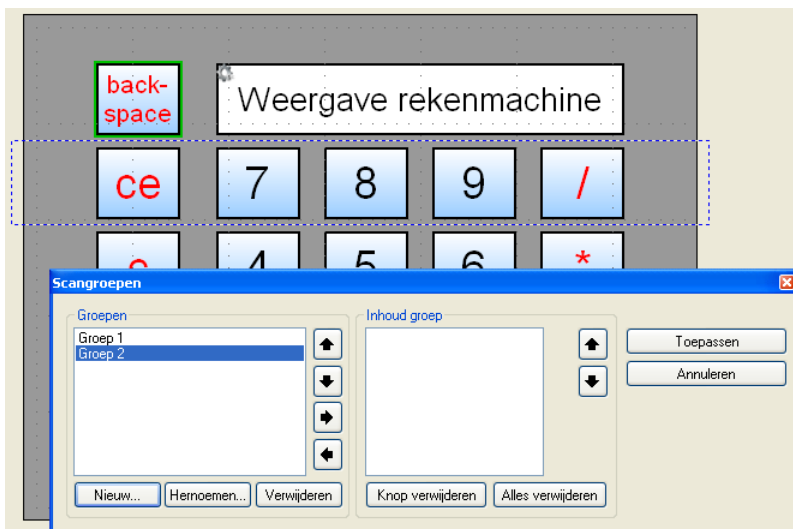
Klik op **Wijzigingen toepassen**.

De knoppen binnen een Geometrische groep worden automatisch gescand, maar als er meerdere kolommen of rijen zijn kunt u het patroon zelf bepalen.

7. Als u **Aangepaste groep** selecteert, wordt een nieuwe selectielijst geopend in het dialoogvenster.

Klik terwijl dit dialoogvenster geopend is een voor een op de knoppen op de pagina die u wilt toevoegen aan de scangroep.

U kunt de scanvolgorde wijzigen door de volgorde van de knopnamen in de lijst aan de rechterkant te wijzigen.

U kunt op elke knop klikken die u in de groep wilt opnemen terwijl het dialoogvenster Scangroepen geopend is.

Wanneer u klaar bent, klikt u op **Wijzigingen toepassen**.

8. Klik op de knop **Sluiten** in de rechterbovenhoek om Scangroepen te sluiten.

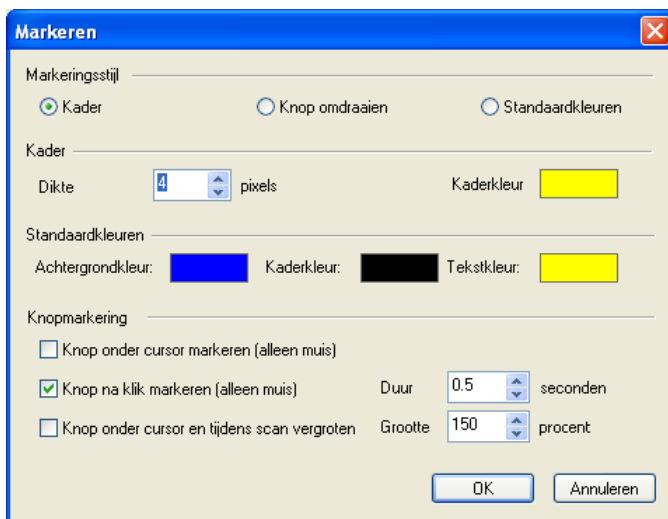
U ziet mogelijk dat er knoppen zijn (pijlen naar links en rechts) om subgroepen te maken binnen een scangroep. Met deze knoppen kunt u nog complexere scanpatronen met meerdere niveaus maken. Hoewel dit mogelijk is, dient u er behoedzaam mee om te springen. De eindgebruiker zou moeite kunnen hebben om door scanpatronen met meerdere niveaus te navigeren.

Uiterlijk van de scancursor

U kunt de scancursor beter zichtbaar maken voor de gebruiker.

Geef de menuopdracht **Instellingen > Markeren** om het uiterlijk van de scancursor in te stellen.

De instellingen die invloed hebben op de scancursor zijn gemarkeerd:

U kunt dit dialoogvenster ook gebruiken om te bepalen hoe de cursor eruit moet zien voor gebruikers van de invoermethoden Muisdwell en Muisklik.

In het geval van MyTobii-gebruikers wordt de markering geregeld door middel van het eigen MyTobii-menu.

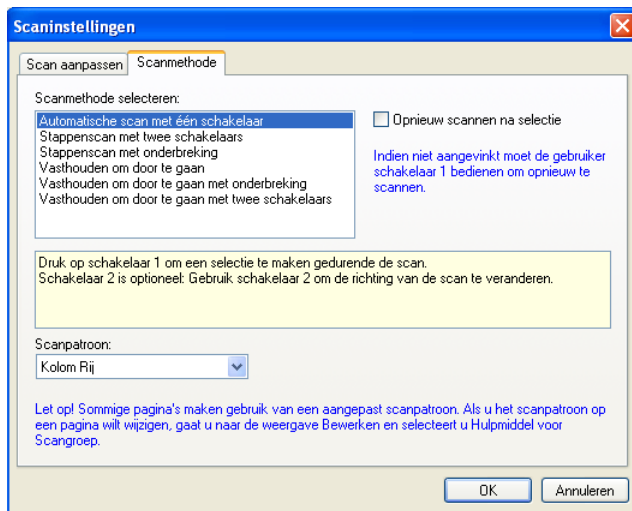
Scaninstellingen

Als de gebruiker de invoermethode Scannen gebruikt, kunt u de scaninteractie configureren in het dialoogvenster Scaninstellingen.

De scaninstellingen gelden per *gebruiker*. Dat wil zeggen dat dezelfde scaninstellingen worden toegepast op alle paginasets die door de gebruiker worden uitgevoerd.

De scanmethode configureren

1. Als u geen menu ziet, moet u op **F10** drukken.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Scaninstellingen**.
3. Ga naar het tweede tabblad, **Scanmethode**.

Het scannen in Communicator verloopt erg flexibel. In het dialoogvenster wordt uitgelegd hoe elke scanmethode werkt.

4. Selecteer een **Scanmethode** in de lijst aan de bovenkant van het dialoogvenster.

Kijk nu naar het tekstkader onder de lijst. U ziet een uitleg hoe de geselecteerde scanmethode wordt gebruikt.

Bekijk de verschillende scanmethoden totdat u de methode vindt die het beste aansluit op de mogelijkheden en schakeluitrusting van de gebruiker.

5. Let op het selectievakje **Opnieuw scannen** rechts bovenaan. Bij sommige scanmethoden kunt u kiezen of het scannen na selectie automatisch opnieuw moet worden gestart (vakje selecteren). Als de optie wordt geactiveerd en u dit vakje niet selecteert, moet de gebruiker het scannen na elke selectie zelf opnieuw starten.
6. In de vervolgkeuzelijst **Scanpatroon** kunt u instellen hoe het scannen werkt op pagina's zonder aangepaste scaninstellingen of aangepaste scangroepen. Moeten kolommen of rijen worden gebruikt als standaard scangroepen? Als u in deze vervolgkeuzelijst voor Lineair kiest, verloopt het scannen item voor item, zonder scangroepen.
7. Als u tevreden bent met uw instellingen, klikt u op **OK**.

De beweging van de scancursor aanpassen

Wanneer u eenmaal een scanmethode hebt geselecteerd, keert u terug naar het eerste tabblad van Scaninstellingen om de timing en het selectiegedrag af te stellen.

1. Als u geen menu ziet, moet u op **F10** drukken.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Scaninstellingen**.
3. Klik op het eerste tabblad, **Scan aanpassen**.

The screenshot shows a Windows-style dialog box titled 'Scaninstellingen'. It has two tabs: 'Scan aanpassen' (selected) and 'Scanmethode'. The 'Scan aanpassen' tab contains several settings for cursor movement and selection. The settings are as follows:

Setting	Value	Unit
Hoe snel moet de scancursor bewegen?		
Normaal interval	1.07	seconden
Extra pauze bij eerste item	0	seconden
Extra pauze na selectie door gebruiker	1	seconden
Wat gebeurt er als de gebruiker niets selecteert?		
Alle items in een groep scannen	2	keer, dan groep afsluiten
Alle groepen scannen	3	keer, dan stoppen
Wat telt als selectie?		
Selectie als de knop wordt ingedrukt gedurende minimaal	0	seconden
Wachttijd minimaal	0	sec. voordat een nieuwe indrukactie wordt geregistreerd

At the bottom right of the dialog box are two buttons: 'OK' and 'Annuleren'.

Pas de tijdsinstellingen aan het reactievermogen van uw gebruiker aan.

4. De opties op dit tabblad spreken voor zich. U kunt net zo lang experimenteren met de numerieke instellingen totdat de gebruiker er prettig mee kan werken.
5. Als u tevreden bent met uw instellingen, klikt u op **OK**.

Muisemulatie

Muisemulatie geeft scangebruikers toegang tot alle toepassingen op het bureaublad van Windows.

Met muisemulatie kunnen gebruikers van schakelaars de muisaanwijzer besturen door middel van scannen. Met muisemulatie in combinatie met een schermtoetsenbord zijn er geen grenzen aan wat een scangebruiker kan doen in Windows-toepassingen.

Wanneer muisemulatie is geactiveerd, ziet u een zwevende werkbalk op het bureaublad van Windows, zoals deze. De scancursor verspringt tussen de knoppen in het palet. Nadat de gebruiker een selectie heeft verricht, worden nieuwe knoppen getoond.

De werkbalk Muisemulatie op het bureaublad van Windows.

Door de juiste knoppen te activeren kan de scangebruiker elk willekeurig punt op het scherm selecteren en een klik-, dubbelklik-, rechtsklik- of sleepactie naar dat punt versturen.

De werkbalk Muisemulatie wordt hierboven in zijn geheel getoond. Deze kan worden aangepast met instellingen die diverse opties bieden die op de gebruiker zijn afgestemd.

Zie ook:

Radar- of vizierscannen voor muispositie ^[246]

Opties op de werkbalk Muisemulatie ^[249]

Instellingen voor muisemulatie ^[256]

Muisemulatie starten ^[258]

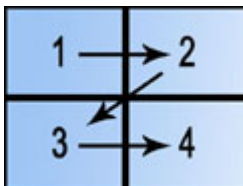
Cursor scannen in muisemulatie ^[260]

Radar- of kruisdraadscannen voor muispositie

In muisemulatie kan de gebruiker de muisaanwijzer op twee manieren verplaatsen: kruisdraadscannen en radarscannen.

De muisaanwijzer verplaatsen met kruisdraadscannen

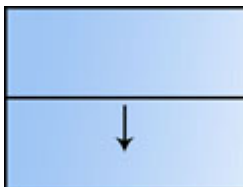
De gebruiker gebruikt het kruispunt van twee lijnen om aan te geven waar de muisaanwijzer naartoe moet. Deze handeling kan worden uitgevoerd met een enkele schakelaar.

1. Selecteer het kwadrant (optioneel)

De vier kwadranten van het scherm worden een voor een gemarkeerd. De gebruiker drukt op een schakelaar om een kwadrant te kiezen. De resterende stappen vinden plaats binnen het geselecteerde kwadrant en kunnen daardoor sneller worden uitgevoerd.

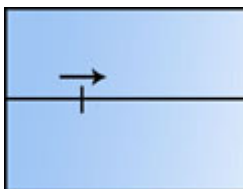
Deze voorziening kan worden in- en uitgeschakeld in het dialoogvenster Muisemulatie Instellingen ^[256].

2. Positioneer de horizontale lijn (verplicht)

Een horizontale lijn schuift omlaag over het scherm. De gebruiker drukt op de knop wanneer de lijn zich op de gewenste hoogte bevindt en de lijn stopt.

Als nauwkeurig remmen in ingeschakeld, drukt de gebruiker eenmaal op de schakelaar om de lijn af te remmen. (De snelheid wordt vertraagd van de normale snelheid naar de nauwkeurige remsnelheid.) Wanneer de schakelaar voor de tweede keer wordt ingedrukt, stopt de lijn.

3. Positioneer de verticale lijn (verplicht)

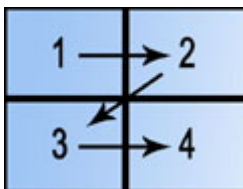
Zodra de horizontale lijn is stilgezet, begint een kleine verticale lijn van links naar rechts te schuiven. De gebruiker drukt op de schakelaar op het moment dat de lijn het gewenste punt bereikt.

Als nauwkeurig remmen wordt gebruikt, drukt de gebruiker eenmaal op de knop om de lijn af te remmen en nogmaals om deze te stoppen.

De muisaanwijzer wordt verplaatst naar de geselecteerde positie en de werkbalk Muisemulatie schakelt over naar de weergave Muisklik uitvoeren. De verschillende muisbewerkingen worden een voor een gemarkeerd. (Met de linker muisknop klikken, Met de rechter muisknop klikken, dubbelklikken, links slepen)

De muisaanwijzer verplaatsen met radarscannen

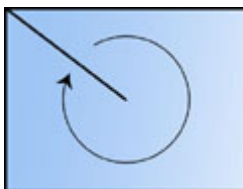
De gebruiker selecteert een punt op het scherm door een straal en vervolgens een punt op deze straal te selecteren. Deze handeling kan worden uitgevoerd met een enkele schakelaar.

1. Selecteer het kwadrant (optioneel)

De vier kwadranten van het scherm worden een voor een gemarkeerd. De gebruiker drukt op een schakelaar om een kwadrant te kiezen. De resterende stappen vinden plaats binnen het geselecteerde kwadrant en kunnen daardoor sneller worden uitgevoerd.

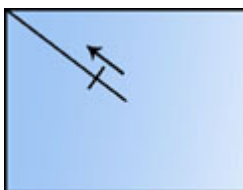
Deze voorziening kan worden in- en uitgeschakeld in het dialoogvenster Muisemulatie Instellingen ^[256].

2. Selecteer de straal (verplicht)

Een lijn begint te draaien vanuit het midden van het scherm, net als de secondewijzer van een klok. De gebruiker zet de straal stil door op een schakelaar te drukken.

Als nauwkeurig remmen in ingeschakeld, drukt de gebruiker eenmaal op de schakelaar om de lijn af te remmen. (De snelheid wordt vertraagd van de normale snelheid naar de nauwkeurige remsnelheid.) Wanneer de schakelaar voor de tweede keer wordt ingedrukt, stopt de lijn.

3. Selecteer de afstand van het midden (verplicht)

Een kleine kruislijn loopt langs de straal. De gebruiker zet de kruislijn stil met de schakelaar.

Als nauwkeurig remmen wordt gebruikt, drukt de gebruiker eenmaal op de knop om de kruislijn af te remmen en nogmaals om deze te stoppen.

De muisaanwijzer wordt verplaatst naar de geselecteerde positie en de werkbalk Muisemulatie schakelt over naar de weergave Muisklik uitvoeren. De verschillende muisbewerkingen worden een voor een gemarkeerd. (Met de linker muisknop klikken, Met de rechter muisknop klikken, dubbelklikken, links slepen)

Opties op de werkbalk Muisemulatie

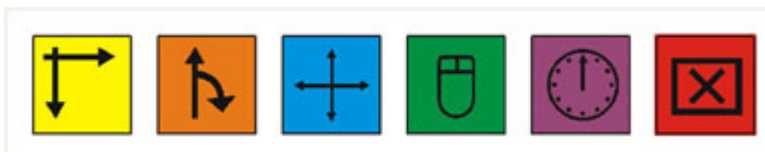
In het venster Muisemulatie kunt u schakelen tussen verschillende schermen:

- Het Hoofdscherm van Muisemulatie , dat wordt gebruikt voor het scannen naar een gewenste positie en voor toegang tot andere schermen.
- Het scherm Muisklik uitvoeren , dat wordt gebruikt op het moment dat de gewenste positie wordt bereikt.

- Het scherm Muis slepen^[252], waar u terecht komt vanuit het scherm Muisklik als Slepen is geselecteerd.
- Het scherm Muispositie bijstellen^[253], bereikbaar vanuit het hoofdscherm en het scherm Muisklik uitvoeren.
- Het scherm Gebruikersinstellingen^[254], waarin de gebruiker de snelheid en de nauwkeurigheid van het scannen kan instellen.
- Het scherm Instelling eigenschappen^[255], bereikbaar vanuit Gebruikersinstellingen, waarin de snelheid en nauwkeurigheid in stappen kan worden gewijzigd.

Hoofdscherm van Muisemulatie

Het hoofdscherm van Muisemulatie kan worden afgestemd op de gebruiker door knoppen weg te laten. (Zie Muisemulatie configureren hieronder.) Dit scherm *kan* de volgende knoppen bevatten.

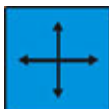
Kruisdraadscan starten (optioneel, maar u moet deze optie of Radarscan starten kiezen)

Zodra een nieuwe positie is geselecteerd, wordt overgeschakeld naar het scherm Muisklik uitvoeren.

Radarscan starten (optioneel, maar u moet deze optie of Kruisdraadscan starten kiezen)

Zodra een nieuwe positie is geselecteerd, wordt overgeschakeld naar het scherm Muisklik uitvoeren.

Muispositie bijstellen (optioneel)

Schakelt over naar het scherm Muispositie bijstellen, waar kleine aanpassingen aan de positie van de muisaanwijzer kunnen worden aangebracht.

Muisklik uitvoeren (verplicht)

Schakelt over naar het scherm Muisklik uitvoeren, waar een muisklik kan worden uitgevoerd.

Gebruikersinstellingen (optioneel)

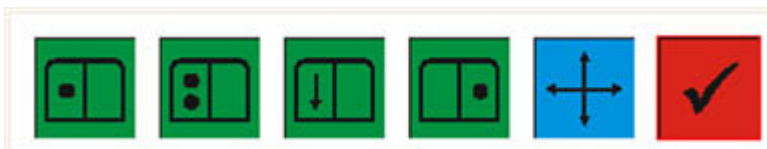
Schakelt over naar het hoofdscherm van Gebruikersinstellingen, waar de gebruiker de werking van muisemulatie kan aanpassen.

Sluiten (verplicht)

Sluit Muisemulatie en opent Tobii Communicator weer.

Het scherm Muisklik uitvoeren

Het scherm Muisklik uitvoeren kan worden afgestemd op de gebruiker door knoppen weg te laten. (Zie Muisemulatie configureren hieronder.) Dit scherm kan de volgende knoppen bevatten.

Voert een **enkele muisklik (links)** uit op de huidige positie van de muisaanwijzer. (verplicht)

Voert een **dubbele muisklik (links)** uit op de huidige positie van de muisaanwijzer. (verplicht)

Links slepen (optioneel)

Opent het scherm Muis slepen, waar de muisaanwijzer (en wat zich eronder bevindt) van de huidige positie naar een nieuwe kan worden gesleept.

Voert een **enkele muisklik (rechts)** uit op de huidige positie van de muisaanwijzer. (optioneel)

Muispositie bijstellen (optioneel)

Opent het scherm Muispositie bijstellen voor kleine aanpassingen in de positie van de muisaanwijzer.

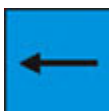
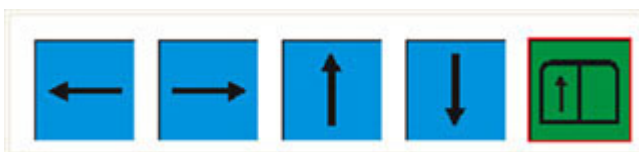

Voltooid (verplicht)

Selecteer deze knop wanneer u klaar bent om terug te keren naar het hoofdscherm van Muisemulatie.

Het scherm Muis slepen

Het scherm Muis slepen bevat de volgende knoppen.

Naar links (verplicht)

Verschuift de muisaanwijzer en het geselecteerde object naar links zolang de schakelaar wordt ingedrukt.

Naar rechts (verplicht)

Verschuift de muisaanwijzer en het geselecteerde object naar rechts zolang de schakelaar wordt ingedrukt.

Naar boven (verplicht)

Verschuift de muisaanwijzer en het geselecteerde object naar boven zolang de schakelaar wordt ingedrukt.

Naar beneden (verplicht)

Verschuift de muisaanwijzer en het geselecteerde object naar beneden zolang de schakelaar wordt ingedrukt.

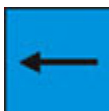
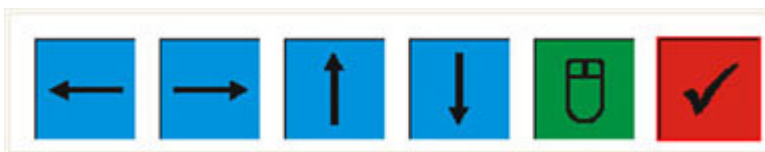

Muisknop loslaten (verplicht)

Laat de muisknop los en keert terug naar het hoofdscherm van Muisemulatie.

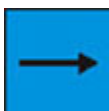
Het scherm Muispositie bijstellen

Het scherm Muispositie bijstellen bevat de volgende knoppen.

Naar links bijstellen (verplicht)

Stelt de muisaanwijzer naar links bij zolang de schakelaar wordt ingedrukt.

Naar rechts bijstellen (verplicht)

Stelt de muisaanwijzer naar rechts bij zolang de schakelaar wordt ingedrukt.

Naar boven bijstellen (verplicht)

Stelt de muisaanwijzer naar boven bij zolang de schakelaar wordt ingedrukt.

Naar beneden bijstellen (verplicht)

Stelt de muisaanwijzer naar beneden bij zolang de schakelaar wordt ingedrukt.

Opent het scherm Muisklik uitvoeren (verplicht)

Voltooid (verplicht)

Selecteer deze knop wanneer u klaar bent om terug te keren naar het hoofdscherm van Muisemulatie.

Hoofdscherm van Gebruikersinstellingen

In het hoofdscherm van Gebruikersinstellingen kan de gebruiker de normale snelheid, de snelheid voor nauwkeurig remmen en de snelheid voor het bijstellen van de muispositie instellen. Dit scherm kan op de gebruiker worden afgestemd door knoppen weg te laten. (Zie Muisemulatie configureren hieronder.) Dit scherm *kan* de volgende knoppen bevatten.

Opent het scherm Instelling Eigenschappen voor de **normale snelheid van de kruislijnen** (optioneel)

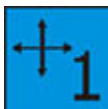
Opent het scherm Instelling Eigenschappen voor de **snelheid voor nauwkeurige remmen voor de kruislijnen** (optioneel)

Opent het scherm Instelling Eigenschappen voor de **normale snelheid van een radarscan** (optioneel)

Opent het scherm Instelling Eigenschappen voor de **snelheid voor nauwkeurige remmen voor een radarscan** (optioneel)

Opent het scherm Instelling Eigenschappen voor de **snelheid van het bijstellen van de muispositie** (optioneel)

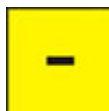

Voltooid (verplicht)

Selecteer deze knop wanneer u klaar bent om terug te keren naar het hoofdscherm van Muisemulatie.

Het scherm Instelling eigenschappen

In het scherm Instelling eigenschappen kan de gebruiker de snelheid stapsgewijs verhogen/verlagen. Welke snelheid moet worden gewijzigd, wordt geselecteerd voordat het scherm wordt geopend. Het scherm bevat de volgende knoppen:

Snelheid verlagen
(verplicht)

Snelheid verhogen
(verplicht)

Voltooid (verplicht)

Selecteer deze knop
wanneer u klaar bent
om terug te keren naar
het hoofdscherm van
Muisemulatie.

Instellingen voor muisemulatie

Deze instellingen zijn alleen belangrijk voor scangebruikers. Ze zijn bepalend voor de werking van muisemulatie: snelheid van de positiescan, en welke knoppen voor de gebruiker beschikbaar zijn op de zwevende werkbalk Muisemulatie.

De instellingen gelden voor de gebruiker. Dat wil zeggen, muisemulatie werkt altijd hetzelfde voor de gebruiker, ongeacht op welke pagina wordt begonnen.

Instellingen aanbrengen

1. Als u het menu niet ziet, drukt u op **F10**.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Muisemulatie**

U ziet het volgende dialoogvenster:

Met Beschikbare selecties bepaalt u welke hulpmiddelen worden weergegeven op de werkbalk Muisemulatie.

3. Selecteer de gewenste **scansnelheid** en **remnauwkeurigheid** in het bovenste gedeelte.

Nauwkeurig remmen houdt in dat een lagere snelheid wordt gebruikt op het moment dat de gebruiker aangeeft dat de bestemming wordt genaderd. Zorg ervoor dat de nauwkeurige remsnelheid lager (trager) wordt ingesteld dan de normale kruisdraadsnelheid of radarsnelheid.

4. Zet in **Beschikbare selecties** een vinkje bij elke knop die u wilt laten weergeven op de werkbalk Muisemulatie van de gebruiker en de verschillende weergaven ervan.

Alle hier vermelde knoppen zijn optioneel. U moet echter wel **hetzij Kruisdraad hetzij Rader selecteren** om ervoor te zorgen dat de gebruiker ten minste één scantype beschikt.

Afstelling: hiermee zijn kleine aanpassingen aan de positie van de muisaanwijzer mogelijk. Deze knop, indien geselecteerd, wordt in vele weergaven getoond.

Opties: hiermee kan de gebruiker de instellingen voor muisemulatie tussentijds aanpassen.

Links slepen en Met rechts klikken verwijzen naar muisbewerkingen. Als deze niet worden geselecteerd, kan de gebruiker alleen aanwijzen, klikken en dubbelklikken.

5. De overige instellingen wijzigen

Kwadrant-scannen gebruiken: aan het begin van een nieuwe positiescan worden de vier kwarten van het scherm beurtelings gemarkeerd. De gebruiker drukt op de schakelaar om een kwadrant te selecteren. De kruisdraad- of radarscan wordt vervolgens voortgezet binnen het betreffende gedeelte van het scherm.

Nauwkeurige rem gebruiken: heeft gevolgen voor al het positiescannen. Als deze optie is geactiveerd, wordt de snelheid van de indicator teruggebracht van de normale snelheid naar de remsnelheid op het moment dat de gebruiker de schakelaar eenmaal indrukt. Wanneer de gebruiker de schakelaar voor de tweede keer indrukt, stopt de indicator. Hierdoor moet de schakelaar tweemaal zo vaak worden ingerukt om een punt te selecteren, maar is het minder vaak nodig de positie van de muis na selectie bij te stellen.

Stoppen met scannen na klik: als deze optie is geselecteerd, verdwijnt de werkbalk Muisemulatie telkens nadat een muisklik wordt uitgevoerd. De werkbalk wordt opnieuw geactiveerd na een druk op de schakelaar.

Knopgrootte: bepaalt de grootte van de knoppen in het muisemulatievenster.

Lijndikte: bepaalt de dikte van de indicatielijnen voor kruisdraad- en radarscans.

6. Als u tevreden bent met het resultaat, klikt u op **OK**.

Muisemulatie starten

Opmerking: muisemulatie is bedoeld voor gebruik in combinatie met de invoermethode Scannen. U kunt muisemulatie daarom alleen maar starten als uw invoermethode op dat moment Scannen is.

Muisemulatie starten op een kant en klaar schermtoetsenbord

Op ten minste een van de kant-en-klare schermtoetsenborden die bij Tobii Communicator worden geleverd staat een knop waarmee muisemulatie kan worden gestart. Deze knop ziet er meestal als volgt uit:

Muisemulatie starten

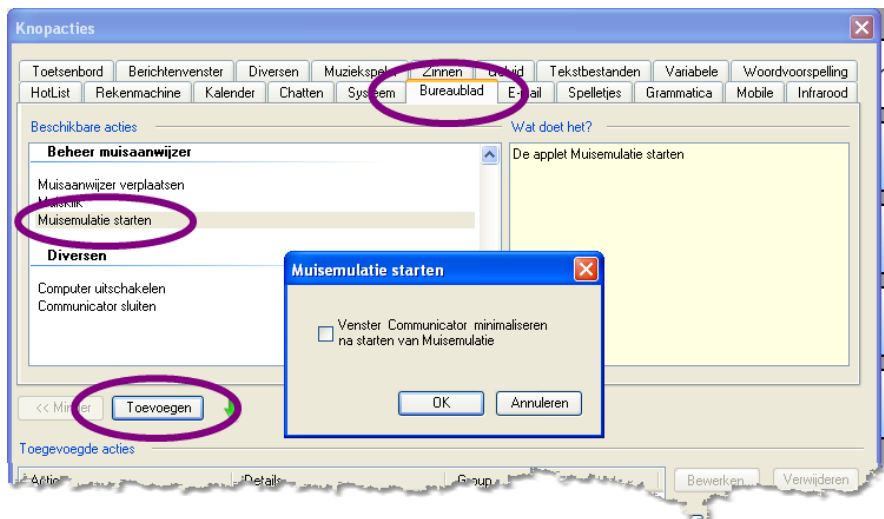
Zie bijvoorbeeld het miniscantoetsenbord.

Muisemulatie starten vanuit uw paginaset

Als u muisemulatie wilt toevoegen aan een nieuw of bestaand scherm, kunt u zelf een knop maken om muisemulatie te starten.

1. Ga naar de weergave Bewerken. (Shift+F5)
2. Open de paginaset.
3. Selecteer een knop om de muisemulatie te starten.
4. Gebruik de menuopdracht **Knop > Knopacties**.

U ziet het dialoogvenster Knopacties bewerken:

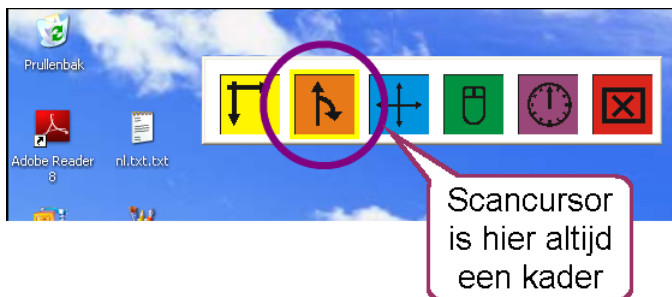
De actie Muisemulatie starten toevoegen aan een knop in een paginaset.

5. Klik op het tabblad **Bureaublad**.
6. Loop in de lijst Acties omlaag naar **Muisemulatie starten** en selecteer deze optie.
7. Klik op **Toevoegen**.
U ziet het dialoogvenster Muisemulatie starten.
8. Zet een vinkje bij **Minimaliseren** als u wilt dat het venster van Tobii Communicator wordt weggezet terwijl de gebruiker bezig is op het bureaublad.
9. Klik op **OK** om het venster Muisemulatie starten te sluiten.
10. Klik op **OK** om het dialoogvenster Knopacties bewerken te sluiten.
11. Geef de menuopdracht **Bestand > Opslaan** om uw wijzigingen in de paginaset op te slaan.

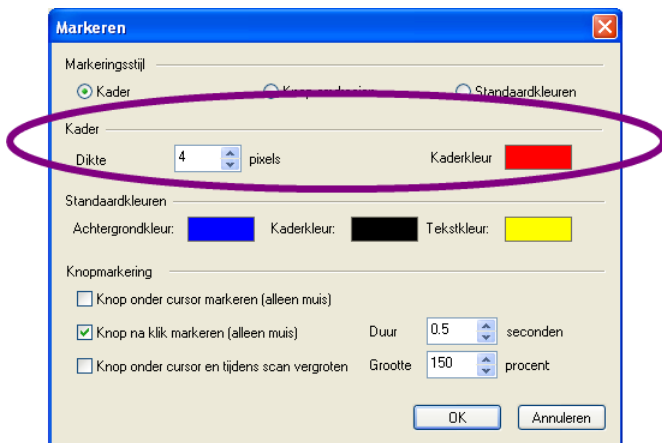
Als de paginaset nu uitvoert en de invoermethode op Scannen is gezet, wordt de muisemulatie gestart.

Cursor scannen in muisemulatie

De scancursor in het muisemulatievenster verschijnt *altijd* in de vorm van een kader rond de knop, zelfs als u in Communicator Knop omdraaien of Standaardkleuren hebt geselecteerd voor de scancursor.

U kunt het uiterlijk van de scancursor in Muisemulatie wijzigen met de menuopdracht **Instellingen > Markeren** en vervolgens de eigenschappen Dikte en Kaderkleur instellen.

De scancursor voor de werkbalk Muisemulatie kan net als elke andere scancursor worden gewijzigd.

Hoofdstuk

VII

Opties voor geluid en afbeeldingen

Afbeeldingenbibliotheken

U kunt afbeeldingen aan een pagina of knop toevoegen in de bestandsindelingen BMP, WMF, GIF en JPG. U kunt de knop **Bladeren** gebruiken in elk dialoogvenster dat u helpt een afbeelding toe te voegen.

Het is echter eenvoudiger om een afbeelding toe te voegen vanuit een afbeeldingenbibliotheek. U hoeft dan niet eerst de map op te zoeken en u kunt een woord of deel van een woord gebruiken om de gewenste afbeelding op te zoeken.

Bij Communicator worden twee afbeeldingenbibliotheken geleverd: SymbolStix en een Communicator-symbolenbibliotheek.

Zie Inhoud van bibliotheken bekijken voor meer informatie over hoe u kunt bekijken wat zich in deze bibliotheken bevindt.

Zie Een afbeeldingenbibliotheek toevoegen voor meer informatie over hoe u een eigen bibliotheek kunt toevoegen en deze doorzoekbaar kunt maken.

Een afbeeldingenbibliotheek toevoegen

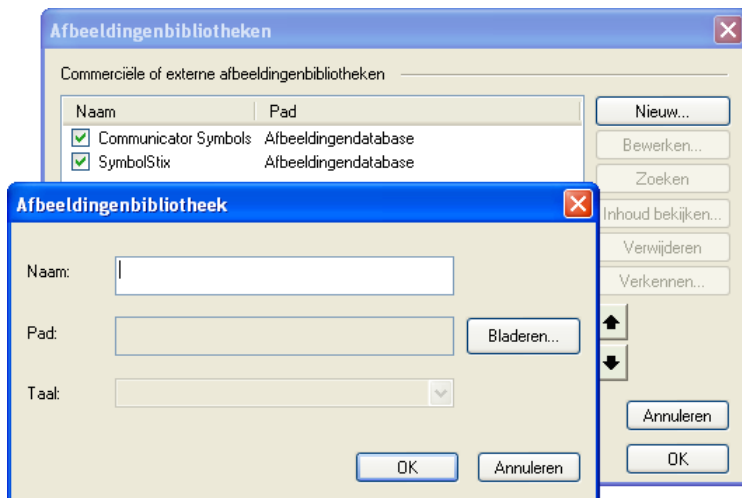
Als u een map op u pc hebt waarin zich een groot aantal afbeeldingen bevindt die u wilt gebruiken, kunt u deze map binnen Tobii Communicator instellen als afbeeldingenbibliotheek.

De inhoud van de map wordt niet gewijzigd op het moment dat u er een afbeeldingenbibliotheek van maakt.

Alleen afbeeldingen in de volgende bestandsindelingen kunnen worden weergegeven in Tobii Communicator: BMP, WMF, GIF, JPG.

1. Gebruik de menuopdracht **Extra > Afbeeldingenbibliotheken**.
2. Klik in het dialoogvenster Afbeeldingenbibliotheek op **Nieuw**

U ziet het dialoogvenster Afbeeldingenbibliotheek:

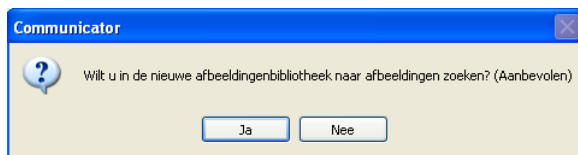
Geef uw nieuwe afbeeldingenbibliotheek een naam.

3. Voer een naam in voor uw bibliotheek en klik op **Bladeren**

U ziet het standaard Windows-venster Openen.

4. Selecteer de map die u wilt instellen als afbeeldingenbibliotheek. Communicator zoekt alle afbeeldingen in deze map en eventuele submappen.
5. Klik in het dialoogvenster Openen op **OK**.

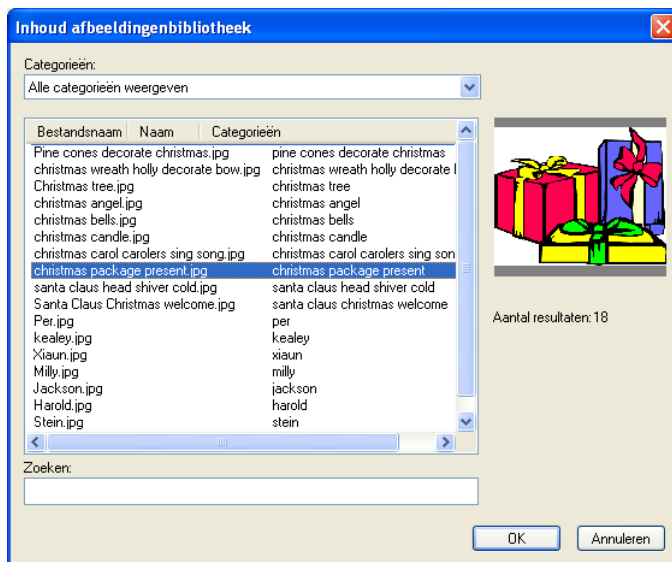
Communicator vraagt of u wilt zoeken naar afbeeldingen:

Zeg altijd ja!

6. Klik op **Ja**.

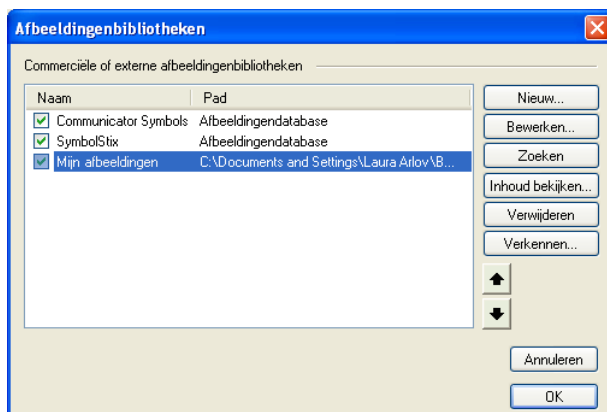
Na enige tijd ziet u het dialoogvenster Inhoud afbeeldingenbibliotheek met de afbeeldingen die Communicator heeft gevonden.

U ziet dat de bestandsnamen de opzoekbare namen van de afbeeldingen worden

7. Klik op **OK**.

U keert terug bij het dialoogvenster Afbeeldingenbibliotheek, waar de nieuwe bibliotheek nu in de lijst wordt vermeld.

Afbeeldingen uit de bovenste bibliotheek zijn het makkelijkst te vinden.

8. Klik op **OK**.

Zolang het vakje voor uw afbeeldingenbibliotheek is aangevinkt in het dialoogvenster Afbeeldingenbibliotheek, wordt uw bibliotheek doorzocht tezamen met de originele bibliotheken van Communicator. Uw afbeeldingen worden echter als laatste vermeld, tenzij u de volgorde van de bibliotheken in de lijst wijzigt met behulp van de pijltoetsen.

Uw beelden gemakkelijker vindbaar maken

Op het moment dat Communicator zoekt naar afbeeldingen binnen een door u toegevoegde bibliotheek, worden de trefwoorden ontleend aan de bestandsnamen van de afbeelding. Als bestandsnamen worden gebruikt als w344235.wmf, zult u uw afbeeldingen niet kunnen vinden.

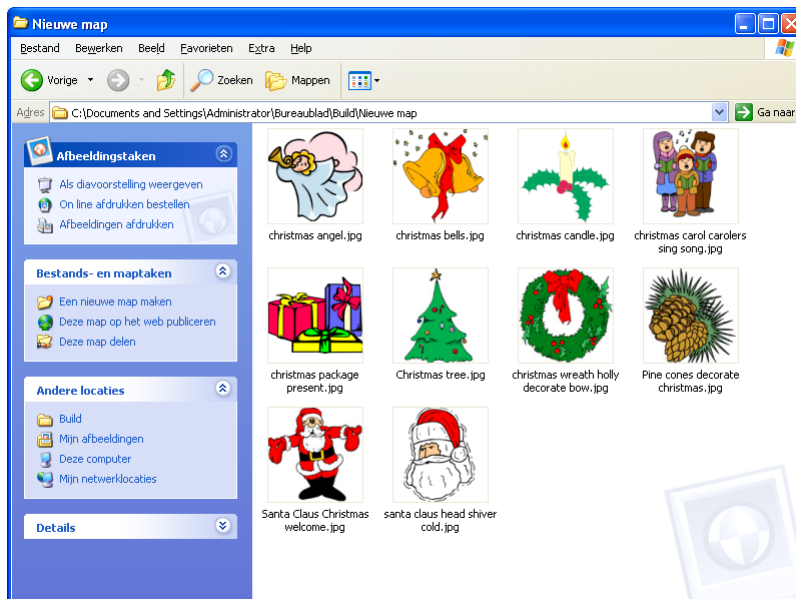
U kunt de namen van uw afbeeldingen als volgt verbeteren:

1. Gebruik de menuopdracht **Extra > Afbeeldingenbibliotheek**.
2. Selecteer in het dialoogvenster Afbeeldingenbibliotheek de naam van uw eigen bibliotheek.
3. Klik op **Verkennen**

Uw bibliotheekmap wordt geopend in het venster van Windows Verkenner.

4. Gebruik de menuopdracht **Extra > Miniaturen**.

U ziet uw afbeeldingen:

U kunt de afbeeldingen als miniatures zien in Windows Verkenner.

Onder elke afbeelding wordt de bestandsnaam vermeld.

5. Zet de muisaanwijzer op de bestandsnaam, **druk op de rechtermuisknop** en kies **Naam wijzigen** in het menu.

U kunt de bestandsnaam nu wijzigen.

6. Vervang de oude naam door een aantal trefwoorden.

Als u de bestandsextensie kunt zien (in dit geval .jpg) wijzigt u dat deel van de naam niet.

7. Klik buiten de bestandsnaam wanneer u klaar bent met bewerken.
8. Klik op de knop Sluiten rechts bovenaan in het Verkenner-venster wanneer u klaar bent.

De sluitknop van het venster.

9. Klik op **OK** om het venster Afbeeldingenbibliotheek te sluiten.

Bibliotheekinhoud bekijken

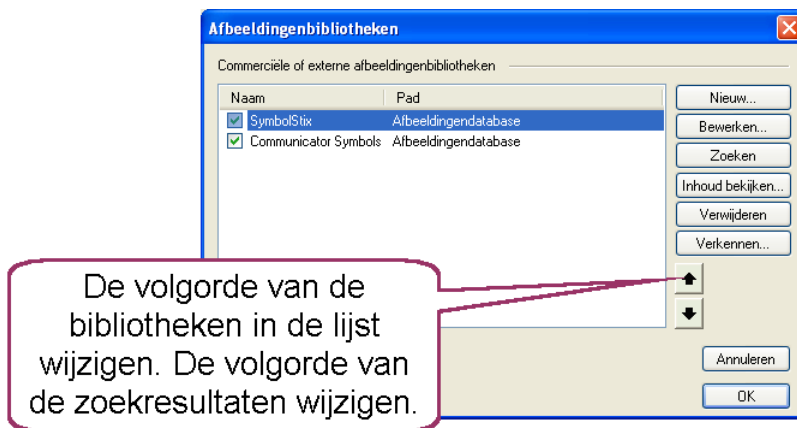
Als u afbeeldingen gebruikt, is het soms moeilijk te bepalen waarnaar u moet zoeken als u niet weet wat de bibliotheek bevat.

U kunt de inhoud van de bibliotheek SymbolStix als volgt bekijken.

1. Gebruik de menuopdracht **Extra > Afbeeldingenbibliotheken**.

U ziet het dialoogvenster Afbeeldingenbibliotheken:

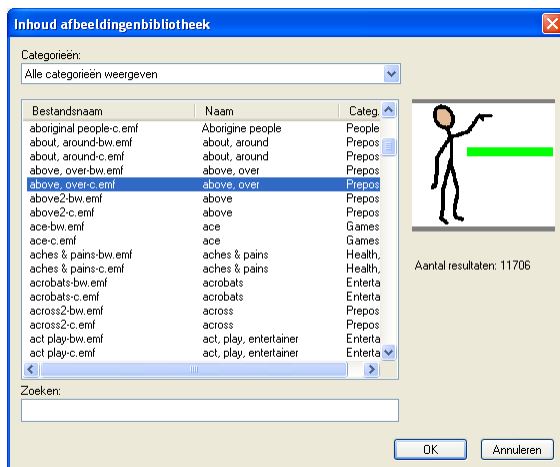
2. Selecteer SymbolStix in de keuzelijst.

3. Klik op **Inhoud bekijken**.

U ziet het dialoogvenster Inhoud afbeeldingenbibliotheek:

Met het dialoogvenster Inhoud afbeeldingenbibliotheek kunt u kijken wat er zich in de bibliotheek bevindt en hoe het heet.

- Open de vervolgkeuzelijst bovenaan om alle categorieën en subcategorieën te bekijken.
- Selecteer een subcategorie om de afbeeldingen in de betreffende subcategorie te bekijken.

U kunt ook in de bibliotheek zoeken met behulp van het zoekveld aan de onderkant van het dialoogvenster.

- Wanneer u klaar bent, klikt u op **OK**.

Alles over geluid

In Communicator kunt u geluid toevoegen aan paginasets. Er zijn drie belangrijke toepassingen voor geluid:

- Voor gebruikers die moeite hebben met spreken, kunt u geluiden toevoegen aan knoppen om woorden te produceren die de gebruiker door de computer wil laten uitspreken.
- Voor gebruikers die slecht zien of moeite hebben met lezen, kunt u een geluid als **Hoorbare melding** gebruiken om de computer te laten uitspreken wat een knop of scangroep is voordat de gebruiker de beslissing neemt om het item te selecteren of over te slaan.
- Voor gebruikers die moeite hebben met zien, kan **Lezen terwijl u typt** helpen typfouten te herkennen en te verbeteren.

Er zijn drie bronnen voor geluiden:

- **Kunstmatige spraak:** de computer leest de tekst voor.
- **Geluidenbibliotheken:** verzamelingen van opgenomen woorden, zinnen en geluidseffecten.
- **Mijn opgenomen geluiden:** een geluidenbibliotheek die u zelf samenstelt.

In dit gedeelte worden de volgende onderwerpen behandeld met betrekking tot geluid:

- Controleren of het geluid werkt op uw pc ^[270]
- Kunstmatige spraak inschakelen ^[271]
- Een geluidenbibliotheek toevoegen ^[272]
- Geluiden opnemen ^[275]
- Hoorbare meldingen instellen ^[278]
- Lezen terwijl u typt instellen ^[280]

Zie **Putting Sound on Buttons** ^[93] voor meer informatie over het toevoegen van geluid aan knoppen.

Werkt het geluid op uw pc?

Uw computer moet zijn uitgerust met een vorm van geluidsuitvoer, via een ingebouwde luidspreker of via externe luidsprekers. Als u gewoonlijk een melodietje hoort wanneer u Windows start, hebt u geluidsuitvoer en kunt u de rest van dit gedeelte overslaan.

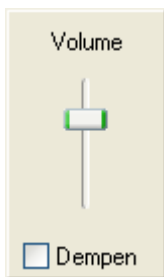
Tobii Communicator bevat de benodigde stuurprogramma's voor geluid en spraak. Deze worden automatisch geïnstalleerd tijdens de installatie van Communicator.

Geluid controleren

1. Klik op het luidsprekerpictogram aan het rechteruiteinde van de Windows-taakbalk.

U ziet een kleine volumeregelaar:

De Windows-volumeregelaar in het systeemvak.

2. Als u een vinkje ziet naast **Dempen**, moet u het vinkje verwijderen.
3. Sleep de schuif een stukje omhoog.
4. Klik op de schuif.

Als u een “donk”-geluid (of ander geluid) hoort, hebt u geluid en bent u klaar.

5. Als u geen geluid hoort, moet u controleren of de volumeknop van uw ingebouwde of externe luidsprekers niet helemaal is dichtgedraaid.
6. Als u externe luidsprekers hebt, moet u controleren of deze zijn ingeschakeld.
7. Klik nogmaals op de schuif. Als u nu iets hoort, hebt u geluid en bent u klaar.

Als u nog steeds geen geluid hebt, moet u contact opnemen met de leverancier van de pc voor assistentie.

Kunstmatige spraak inschakelen

Kunstmatige spraak is een eenvoudige methode om tekst voor de computer te laten uitspreken. Als u geluid aan knoppen toevoegt met behulp van kunstmatige spraak, hoeft u zich niet druk te maken over de locatie van de geluidenbibliotheek als u de paginaset verplaatst.

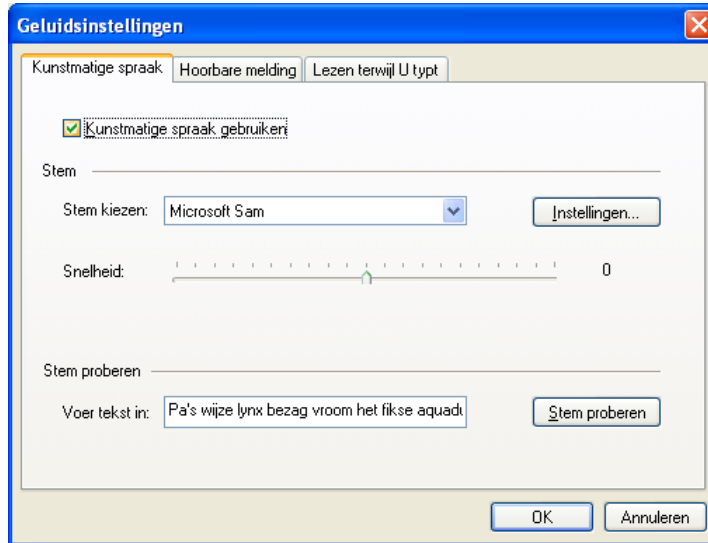
Volg de instructies in dit onderwerp op om kunstmatige spraak een bruikbare optie te maken voor het voorlezen van tekst op knoppen en voor lezen terwijl u typt.

Op sommige computers moet kunstmatige spraak worden geïnstalleerd en geactiveerd voordat u deze kunt gebruiken. Als u Windows XP of Vista hebt, is dit wellicht al voor u gedaan.

Kunstmatige spraak activeren

1. Als u de menubalk niet ziet, drukt u op **F10**.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Geluid**.

U ziet het dialoogvenster Geluidsinstellingen:

Het tabblad Kunstmatige spraak.

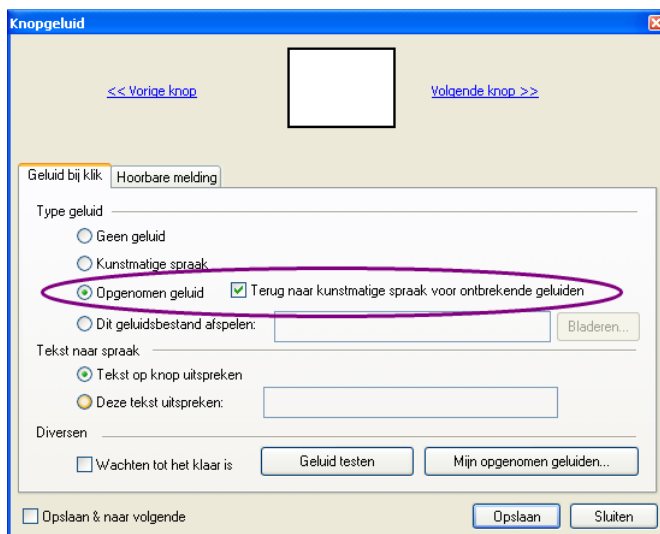
3. Selecteer het vakje naast **Kunstmatige spraak gebruiken**.
4. Selecteer een stem in de vervolgkeuzelijst **Stem kiezen**.
5. Als geen stemmen worden vermeld in de lijst, moet u kunstmatige spraak installeren vanaf de cd die bij Tobii Communicator 4 werd geleverd.
6. Klik op de knop **Stem proberen** om de gekozen stem te beluisteren. Als u niets hoort, moet u **Werkt het geluid?** raadplegen.
7. Klik op **OK** om het venster Geluidsinstellingen te sluiten.

Een geluidenbibliotheek toevoegen

Een geluidenbibliotheek is een verzameling geluidsbestanden. De naam van elk bestand (gewoonlijk een gesproken woord of zin) verwijst naar het geluid dat het bevat. De bestanden kunnen in mappen worden geordend.

Geluidenbibliotheken en Mijn opgenomen geluiden kunnen worden gebruikt in plaats van kunstmatige spraak om een natuurlijker gesproken geluid te produceren.

Als u ten minste één geluidenbibliotheek hebt, kan het zinvol zijn Opgenomen geluid te selecteren in het dialoogvenster Knopgeluid op het moment dat u geluid toevoegt aan een knop:

*Als u **Opgenomen geluid** kiest, schakel dan ook de optie **Terug naar kunstmatige spraak** in.*

Houd er rekening mee dat Communicator zoekt naar een geluidsbestand met een bestandsnaam die overeenkomt met de tekst van de knop, tenzij u **Dit geluidsbestand afspelen** selecteert en een bestandsnaam opgeeft. Als geen overeenkomstige bestandsnaam wordt gevonden, kan kunstmatige spraak worden gebruikt om de tekst van de knop uit te spreken.

Waarom een geluidenbibliotheek toevoegen?

Als u geluidenbibliotheken toevoegt aan Communicator kan het programma automatisch zoeken naar opgenomen spraak die overeenkomt met de naam van de knop of de test die u typt, of de knoptekst voorlezen tijdens het scannen.

U kunt ook een eigen bibliotheek maken met de naam Mijn opgenomen geluiden ²⁷⁵.

Een geluidenbibliotheek toevoegen

1. Als u de menubalk niet ziet, drukt u op **F10**.
2. Gebruik de menuopdracht **Extra > Geluidenbibliotheek**.

U ziet het dialoogvenster Geluidenbibliotheek:

In deze schermafbeelding zijn nog geen bibliotheken toegevoegd.

3. Klik op **Nieuw**.

U ziet het dialoogvenster Eigenschappen Geluidenbibliotheek.

4. Klik op **Bladeren**.

U ziet het dialoogvenster Naar map bladeren:

Naar een map bladeren.

5. Selecteer een map met geluidsbestanden en klik op **OK**.

U keert terug naar het dialoogvenster Eigenschappen Geluidenbibliotheek:

Kies de bestandsindeling voor de geluidsbestanden in de bibliotheek.

6. Voer een naam in voor de bibliotheek.
7. Klik op de optieknoop die beschrijft welk type geluidsbestanden de bibliotheek bevat.

Communicator werkt sneller als de bestandsindeling wordt gespecificeerd.

8. Klik op **OK** om het venster Eigenschappen Geluidenbibliotheek te sluiten.
9. Klik op **OK** om het venster Geluidenbibliotheek te sluiten.

Geluiden opnemen

U kunt alleen geluiden opnemen als een microfoon is aangesloten op uw computer. Veel draagbare pc's hebben een ingebouwde microfoon.

De opgenomen geluiden vormen een bibliotheek die toegankelijk is voor al uw paginasets.

1. Als u een menu niet ziet, drukt u op F10.
2. Geef de menuopdracht **Extra > Mijn opgenomen geluiden**.

Het dialoogvenster Opgenomen geluiden verschijnt.

3. Klik op **Nieuw geluid...** om een geluid toe te voegen.

U ziet de wizard Geluid opnemen:

Geef uw opname een naam.

4. Voer een naam in voor het geluid.

Als u spraak wilt opnemen, typt u gewoon in wat u gaat zeggen.

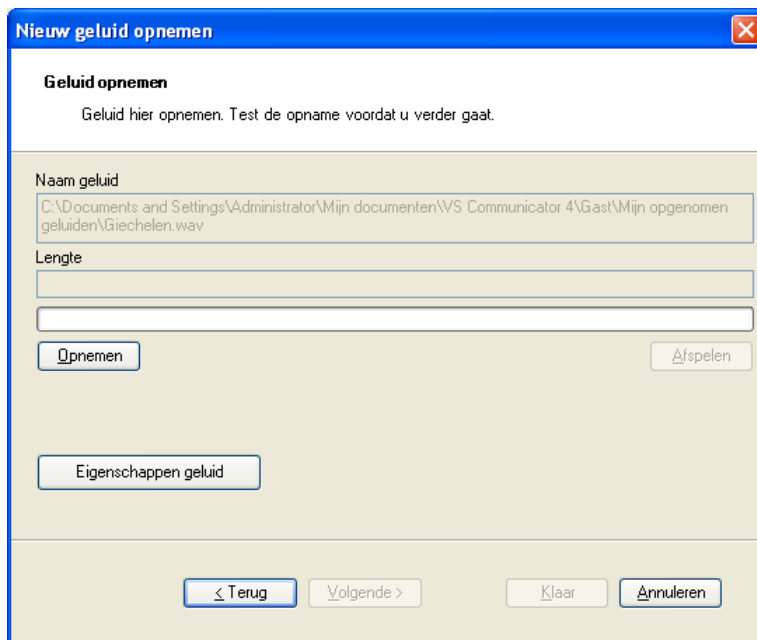
Als u andere geluiden opneemt, probeert u de naam kort en betekenisvol te maken.

5. Klik op **Volgende**.

Als de knop Volgende grijs is, hebt u een niet-toegestaan teken gebruikt in de naam van het geluid. Probeer het op een andere manier te spellen.

U komt nu terecht bij de stap Geluid opnemen:

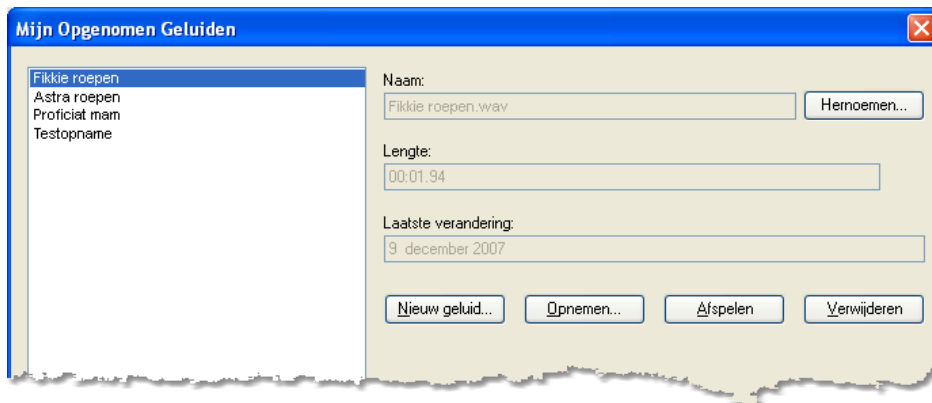

Neem het geluid op.

6. Klik op **Opnemen**. (De knop verandert meteen in een Stop-knop. U kunt de muis dus op dezelfde plaats laten staan.)
7. Spreek de gewenste tekst of maak het geluid.
8. Klik op **Stop**.
9. Klik op **Afspelen** om te controleren of het geluid aan uw wensen voldoet.
10. Als u tevreden bent met het resultaat, klikt u op **Volgende**.
U ziet de afsluitende pagina van de wizard Geluid opnemen.
11. Als u een ander geluid wilt opnemen, klikt u op **Volgende**. Als u klaar bent met opnemen, klikt u op **Voltooien**.

Werken met opgenomen geluiden

Wanneer u eenmaal enkele geluiden hebt opgenomen, ziet het dialoogvenster er als volgt uit:

Het is belangrijk dat de naam van het opgenomen geluid overeenkomt met de tekst die u op de knop wilt gebruiken.

Selecteer een geluid uit de lijst aan de linkerkant en gebruik de knoppen **Afspelen**, **Naam wijzigen** of **Verwijderen** aan de rechterkant.

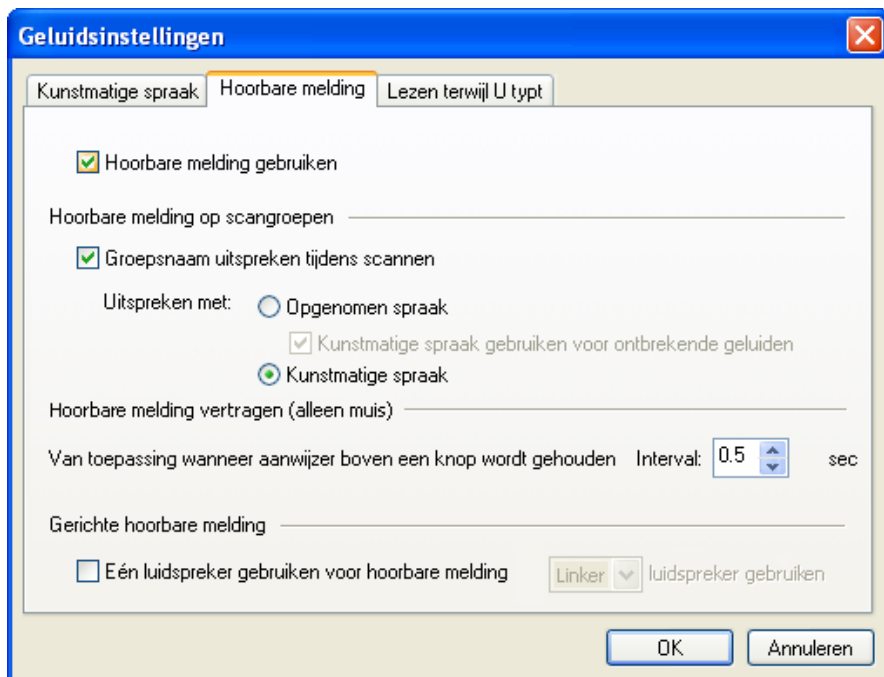
Instellingen voor hoorbare melding

Voor gebruikers die moeite hebben met zien of lezen kunt u een geluid als **Hoorbare melding** gebruiken om duidelijk te maken wat een knop of scangroep is voordat de gebruiker de beslissing neemt of deze het item wil selecteren of overslaan.

Hoorbare melding is een instelling die geldt per *gebruiker*. Dit houdt in dat de instelling wordt gebruikt voor alle paginasets die door de gebruiker worden uitgevoerd.

Hoorbare meldingen aan en uit schakelen

1. Als u een menu niet ziet, drukt u op **F10**.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Geluidsinstellingen**.
3. Klik in het dialoogvenster Geluidsinstellingen op de tab **Hoorbare melding**.

Geluidsinstellingen gelden voor alle paginasets die door deze gebruiker worden uitgevoerd.

4. U kunt hoorbare meldingen voor de gebruiker inschakelen door een vinkje te plaatsen bij **Hoorbare melding gebruiken**. U schakelt de hoorbare meldingen weer uit door het vinkje te verwijderen.
5. Als de gebruiker werkt met scannen, kunt u de optie **Groepsnaam uitspreken tijdens scannen** selecteren.
6. Gebruik **Vertraagde hoorbare melding** bij gebruikers met muisinvoer (dwell of klik). Deze instelling voorkomt veel half uitgesproken hoorbare meldingen wanneer de gebruiker de muisaanwijzer over een knop laat gaan op weg naar een andere.
7. U kunt overwegen de optie **Gerichte hoorbare melding** te gebruiken als de gebruiker ook Tekst op knop uitspreken gebruikt. De hoorbare melding is een signaal dat is bestemd door de gebruiker, terwijl wat wordt uitgesproken na het indrukken van een knop bestemd is voor luisteraars in de omgeving. Door de beide geluiden via verschillende luidsprekers te laten verzenden, en het volume en de richting van beide luidsprekers afzonderlijk in te stellen, kunt u geluidshinder en verwarring voorkomen.
8. Wanneer u uw instellingen hebt verricht, klikt u op **OK**.

Instellingen voor Lezen terwijl u typt

Voor gebruikers die slecht zien, moeite hebben met lezen of cognitieve problemen hebben, kan **Lezen terwijl u typt** een handige functie zijn.

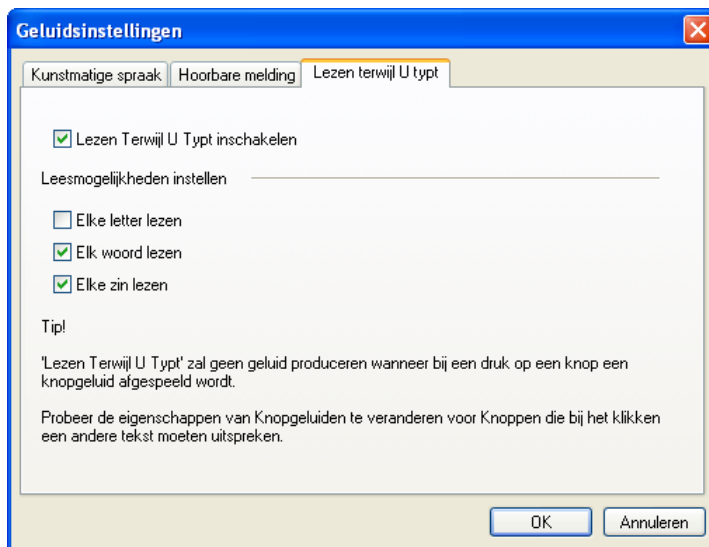
Lezen terwijl u typt wordt gebruikt voor alle paginasets met een berichtenvenster: Tekst en Toetsenborden, SMS en E-mail.

Deze instelling geldt per gebruiker. Dit houdt in dat de instelling wordt gebruikt voor alle paginasets die door de gebruiker worden uitgevoerd.

Lezen terwijl u typt werkt alleen als kunstmatige spraak is geactiveerd. Zie Kunstmatige spraak inschakelen ²⁷¹.

Lezen terwijl u typt in- en uitschakelen

1. Als u een menu niet ziet, drukt u op **F10**.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Geluidsinstellingen**.
U ziet het dialoogvenster Geluidsinstellingen.
3. Klik op het tabblad **Lezen terwijl u typt**.

Geluidsinstellingen gelden voor alle paginasets die door deze gebruiker worden uitgevoerd.

4. U kunt deze functie activeren door een vinkje te plaatsen voor **Lezen Terwijl U Typt inschakelen**. U kunt de functie weer uitschakelen door het vinkje te verwijderen.
5. Zet een vinkje voor de items die u door Communicator wilt laten voorlezen.
6. Wanneer u klaar bent, klikt u op **OK**.

Hoofdstuk

Hulpmiddelen

Contacten beheren

Tobii Communicator 4 **Premium Edition** bevat een volledige e-mailclient en ondersteuning voor SMS.

Als de gebruiker gebruik maakt van een van deze mogelijkheden of beide, kunt u de Contacten van de gebruiker importeren^[324] of invoeren.

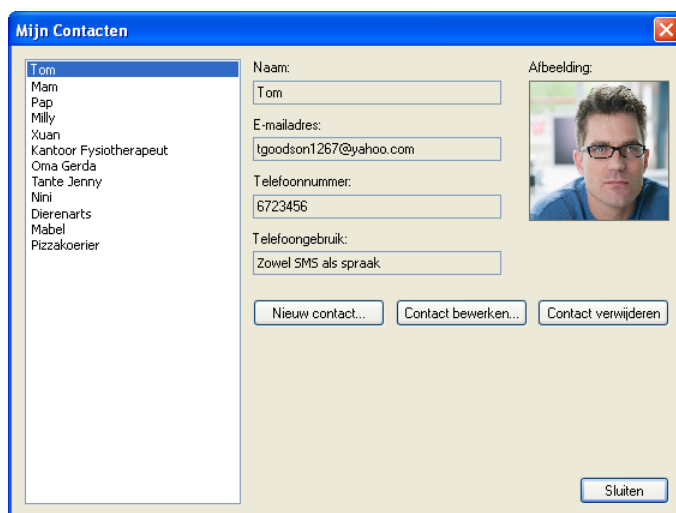
Mijn contacten openen

U kunt Mijn contacten op twee manieren openen om contacten te kunnen invoeren en bewerken.

- Geef de menuopdracht **Extra > Mijn contacten**.
- Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**. Klik op de bovenste rij knoppen op 4: **Gebruikersinstellingen aanpassen**
- Klik op de knop **Mijn contacten beheren**

Het dialoogvenster Mijn contacten

Het dialoogvenster Mijn contacten ziet er ongeveer als volgt uit nadat u enkele gegevens hebt ingevoerd of geïmporteerd

Contacten beheren - het adresboek van Communicator.

- U kunt een nieuwe persoon toevoegen door te klikken op **Nieuw contact**.

- U kunt informatie over een persoon bekijken voor te klikken op de naam in de lijst aan de linkerkant te klikken. De informatie wordt aan de rechterkant weergegeven.
- U kunt een contact verwijderen door op de naam te klikken in de lijst aan de linkerkant. Vervolgens klikt u op **Contact verwijderen**.

Zinnen beheren

Op sommige paginasets voor tekstcommunicatie, e-mail en SMS worden zinnen gebruikt om de invoer door te gebruiker te versnellen. U kunt zinnen op elk gewenst moment toevoegen of bewerken.

- Als de gebruiker online formulieren invult, kunt u veelgevraagde informatie, zoals naam, adres en telefoonnummer als zinnen invoeren.
- U kunt ook hele standaard tekstberichten invoeren als zinnen. "Goede morgen, mam. Ik ben net wakker en alles is hier in orde." "Hallo mam. Kun je me even bellen?"

Merk op dat sommige paginasets slechts één categorie zinnen gebruiken. In dat geval wordt de categorie die u als **standaard** hebt ingesteld gebruikt.

Mijn zinnen openen

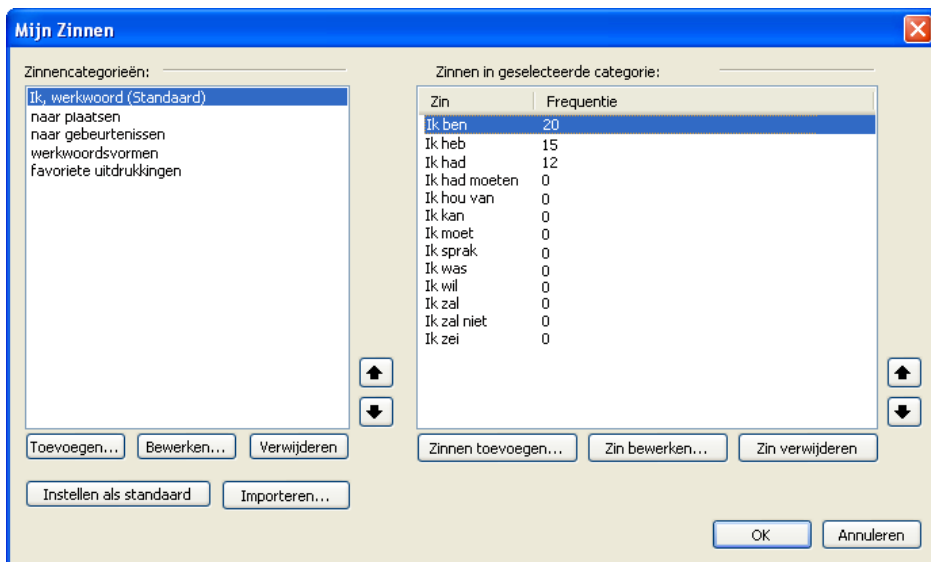
U kunt Mijn zinnen op twee manieren openen om zinnen te kunnen invoeren en bewerken.

- Geef de menuopdracht **Extra > Mijn zinnen**.
- Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**. Klik op de bovenste rij knoppen op 4: **Gebruikersinstellingen wijzigen** Klik op de knop **Mijn zinnen beheren**

Het dialoogvenster Mijn zinnen

In het dialoogvenster Mijn zinnen kunt u categorieën met zinnen toevoegen, bewerken en verwijderen. Binnen een zinnencategorie kunt u zinnen toevoegen, bewerken en verwijderen.

Op het moment dat u een zin bewerkt, kunt u ook een frequentiewaarde instellen. De frequentiewaarde bepaalt de prioriteit van de zin ten opzichte van andere zinnen die beginnen met hetzelfde woord of dezelfde woorden. Zinnen met een hoe prioriteit worden bovenaan geplaatst in de lijst met "voorgestelde zinnen".

Zinnen besparen de gebruiker tijd bij het invoeren van tekst.

Woordenboeken

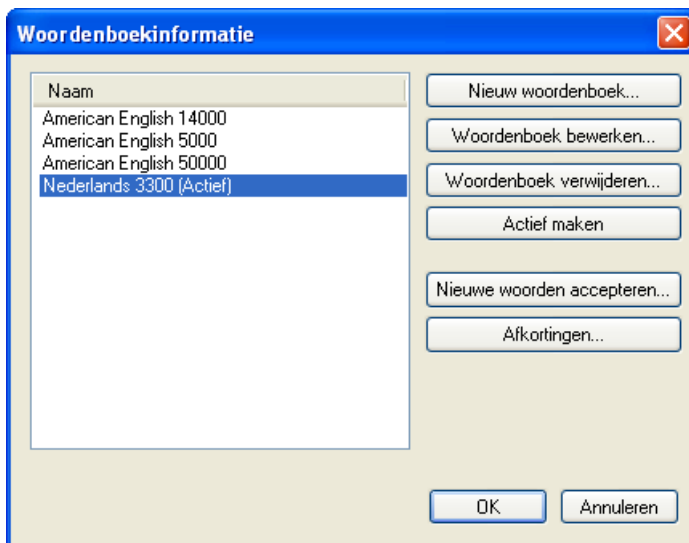
Woordenboeken worden binnen Communicator gebruikt in e-mail, SMS en paginasets voor communicatie - overall waar woordvoorspelling wordt gebruikt.

Hier ziet u woordvoorspelling in actie: De gebruiker heeft **mor** ingevoerd en de sneltoetsen voor woordvoorspelling raadplegen het **woordenboek** en de interne frequentielijst voor het voorstellen van potentiële woorden die beginnen met mor, zoals **morgen**:

Goede mor|

morgen	a	b	c
morgens	g	h	i
	m	n	o
	s	t	u
	y	z	'

Geef de menuopdracht **Extra > Woordenboeken** om met een woordenboek te werken.

Er kan slechts één woordenboek tegelijk actief zijn.

Het actieve woordenboek instellen

De belangrijkste optie is waarschijnlijk het instellen van het **Actieve woordenboek**, aangezien Communicator slechts één woordenboek tegelijk gebruikt.

- Klik op de naam van een woordenboek in de lijst.
- Klik op **Actief maken**.

Nieuwe woorden accepteren

Als Woordvoorspelling ²⁹⁸ is ingesteld op **Nieuwe woorden leren**, houdt Communicator een lijst bij van woorden die de gebruiker heeft ingevoerd en niet gewist, maar die niet worden vermeld in het woordenboek.

- U kunt deze woorden bekijken door te klikken op **Nieuwe woorden accepteren**.
- Bekijk de lijst, accepteer juist gespelde woorden en verwijder onjuist gespelde woorden. De geaccepteerde woorden worden toegevoegd aan het gebruikerswoordenboek.

Grammatica

Met behulp van de instellingen op het tabblad Grammatica kunt u communicatiepaginasetten maken die werkwoorden kunnen verbuigen.

Bijvoorbeeld:

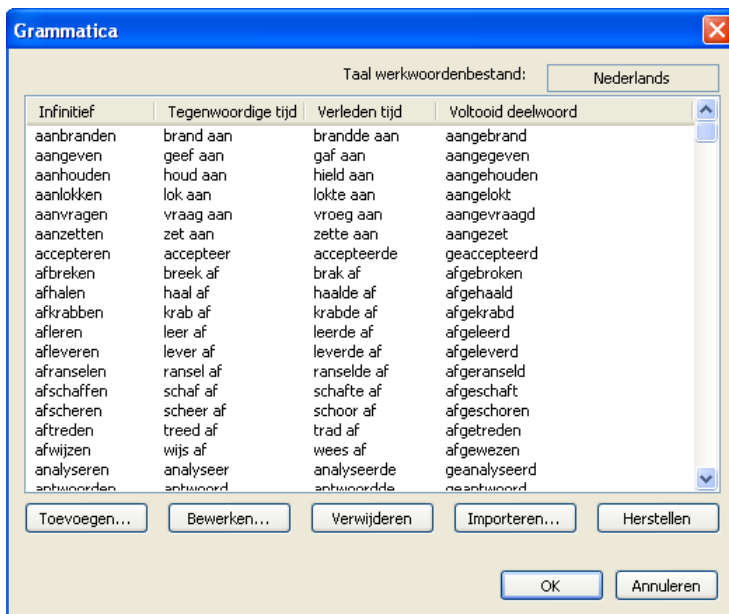
- De gebruiker drukt de knoppen **Hij** en **Gaan** in, maar de paginaset schrijft "Hij gaat" in het berichtenvenster.
- Aan de **Hij**-knop zijn grammatica-acties verbonden die de tegenwoordige tijd en de derde persoon enkelvoud instellen.
- Aan de knop **Gaan** kan een actie worden gekoppeld voor het verbuigen van het werkwoord.

Met de grammaticafuncties kunnen gebruikers nauwkeuriger communiceren en wordt tegelijkertijd ruimte bespaard die anders nodig zou zijn om vele verschillende werkwoordsvormen op het scherm te zetten.

De grammaticafuncties maken gebruik van een werkwoordenbestand

In het Grammatica-onderdeel kunt u een werkwoordenbestand importeren en bewerken. In het werkwoordenbestand worden de verschillende werkwoordsvormen gegeven.

Geef de menuopdracht **Hulpmiddelen > Grammatica** om dit dialoogvenster te openen:

Het werkwoordenbestand wordt samen met de acties van het tabblad Grammatica-actie in het dialoogvenster Knopacties gebruikt om de woorden die in het berichtenvenster worden getypt te vervoegen.

Alternatieve uitspraken

Bij het gebruik van kunstmatige spraak kan het voortdurend mechanisch verkeerd uitspreken buitengewoon storend werken.

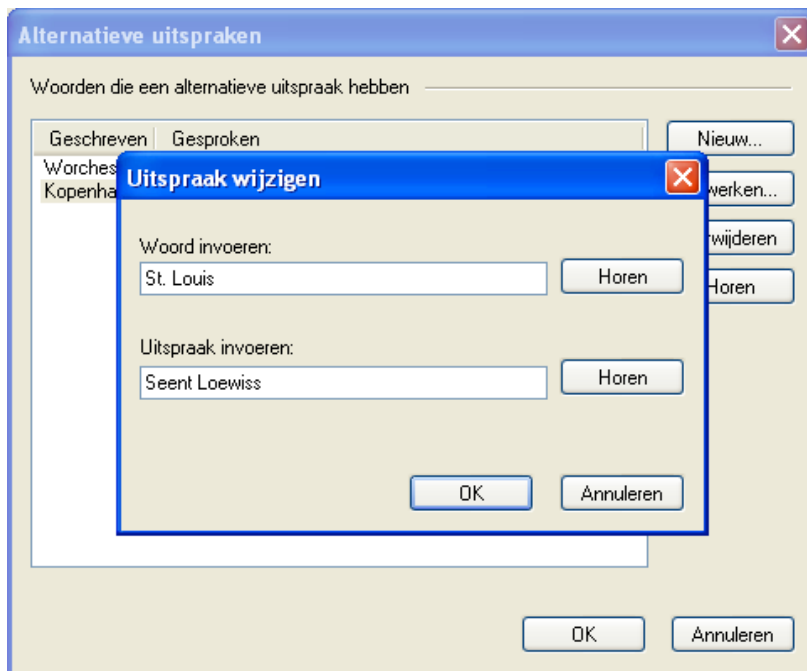
Met het hulpmiddel Alternatieve uitspraken kunt u de spraakgenerator "leren" hoe bepaalde woorden moeten worden uitgesproken.

Spraak moet zijn geactiveerd op de pc, zie Kunstmatige spraak inschakelen 271.

De gewenste uitspraak toevoegen

1. Als u geen menu ziet, moet u op **F10** drukken.
2. Geef de menuopdracht **Extra > Alternatieve uitspraken**.

U ziet het dialoogvenster Alternatieve uitspraken:

Enig experimenteren is meestal noodzakelijk, maar u hoeft geen speciaal alfabet te kennen!

3. U kunt een uitspraak toevoegen door te klikken op **Nieuw**.
4. Voer het woord in zoals het wordt gespeld. Dit is het woord zoals de computer het tegenkomt.
5. Klik op **Afspelen** om te controleren of er een probleem is met de uitspraak.

In dit voorbeeld zegt de kunstmatige stem *Saint Loyis*.

6. Typ het woord op een informele fonetische wijze. Dat wil zeggen, typ het zoals u het wilt laten klinken. Hierbij is enig experimenteren noodzakelijk.

We hebben *St. Looiss* geprobeerd, maar dat klonk als *Loo oy iss*.

Door de tweede o weg te laten maar de extra s te laten staan, konden we de machine de naam van de stad op de juiste wijze laten uitspreken. (Tenzij u *St. Louie* wil zeggen!)

7. Klik op **Afspelen** om te controleren of de gekozen spellen op aanvaardbare wijze wordt geïnterpreteerd door de spraakgenerator.
8. Als u tevreden bent met het resultaat, klikt u op **OK**.

Mijn paginasets ordenen

Geef de opdracht **Extra > Mijn paginasets ordenen** om dit dialoogvenster te openen.

Een handige plaats om de naam van een paginaset te wijzigen.

Hiermee kunt een paginasets verwijderen of een andere naam geven. Wijzig de namen van paginasets waarnaar koppelingen bestaan vanuit andere paginasets niet, want anders werkt de koppeling niet meer.

Een handige voorziening in dit dialoogvenster is dat de knop **Verkennen** u rechtstreeks naar de map (en submappen) brengt waar de paginasets zich zouden moeten bevinden, volgens de opdracht **Instellingen > Gegevensmappen**. Als u een paginaset ergens anders hebt opgeslagen, zult u deze hier echter niet aantreffen.

Hoofdstuk

IX

Instellingen

Over Eigenschappen en Instellingen

Voor vele kant-en-klare paginasets/sneltoetstypen zijn er zowel dialoogvensters Eigenschappen als Instellingen waar u opties kunt kiezen.

Wat nu?

In de dialoogvensters **Instellingen** kunt u de opties kiezen die automatisch worden toegepast op alle paginasets van een bepaald type. Zo geldt de gewenste toetsenbordindeling voor alle dynamische toetsenborden van een gebruiker.

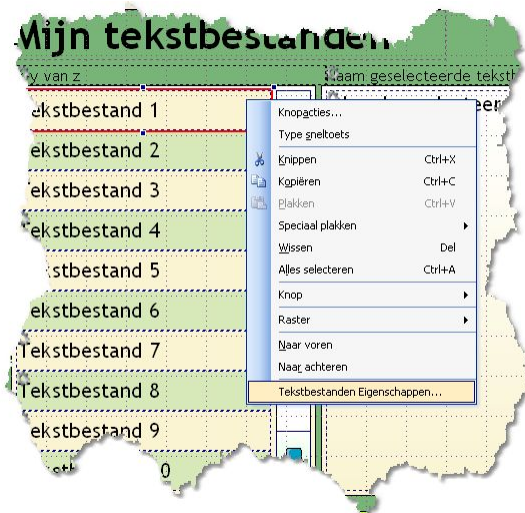
- In het menu **Instellingen** vindt u alle instellingen.

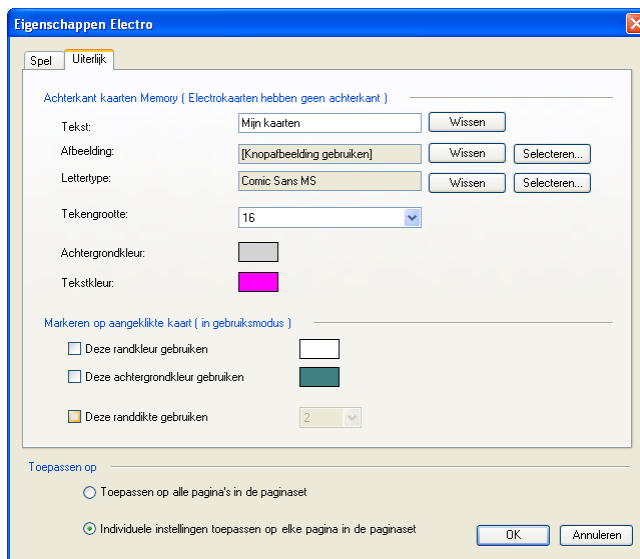
Instellingen Toetsenbordindeling, een typisch instellingendialoogvenster, vindt u in het menu Instellingen.

In de dialoogvensters Eigenschappen kunt u opties kiezen die worden toegepast op één pagina of paginaset, bijvoorbeeld pictogrammen en kleuren.

- Open de paginaset in de weergave Bewerken. **Klik met de rechtermuisknop** op een sneltoets. U vindt de opdracht **Eigenschappen** als laatste in het snelmenu.

Selecteer een sneltoets in een zinneneditor-paginaset en klik met de rechtermuisknop om de opdracht Eigenschappen zin te verkrijgen.

Open een Memoryspel-paginaset in de weergave Bewerken, klik met de rechtermuisknop op een van de kaartknoppen en kies Eigenschappen Electro om dit dialoogvenster Eigenschappen weer te geven.

Invoermethoden

Zie Afstelling gebruikersinstellingen ^[55] onder Instellen voor een gebruiker.

Scaninstellingen

De scaninstellingen worden hier besproken: Scaninstellingen ^[243].

Muisemulatie

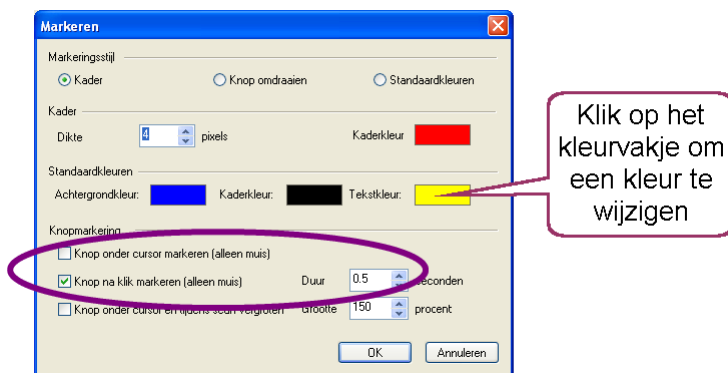
Muisemulatie (AppScan in Communicator 3) wordt hier besproken:
Muisemulatie ^[297]

Markeren

In het geval van **MyTobii-gebruikers** bepalen de originele menu's op de MyTobii-monitor de markering van de positie waarop de blik van de gebruiker is gericht. Als **Scannen** wordt gebruikt als invoermethode, bepaalt dit dialoogvenster het uiterlijk van de scancursor. Zie Uiterlijk van de scancursor ^[242]. Voor gebruikers van **muisklik** en **muis dwell** kan dit dialoogvenster worden gebruikt om de markering van knoppen te bepalen wanneer de muis zich boven de knop bevindt of de muisknop is ingedrukt.

De markering configureren

1. U kunt dit dialoogvenster openen met de menuopdracht **Instellingen > Markeren**.

De markering moet resulteren in een goed contrast met knoppen en achtergronden.

2. Selecteer een optie onder **Knopmarkering** aan de onderkant van het venster.

Als u markering wilt gebruiken, moet u een van de beide omcirkelde opties selecteren.

3. Kies **Markeringsstijl** aan de bovenkant van het dialoogvenster.

Als u de **Markeringsstijl Kader** kiest, moet u de dikte en kleur van het kader instellen in het gedeelte Kader.

Als u de optie **Knop omdraaien** selecteert, hoeft u geen andere selecties te maken.

Als u de optie **Standaardkleuren** bovenaan selecteert, selecteert u de kleuren in het middelste gedeelte van het dialoogvenster dat *eveneens* Standaardkleuren heet.

4. Als u tevreden bent met uw instellingen, klikt u op **OK**.

Geluidsinstellingen

Voor geluidsinstellingen, zie:

Kunstmatige spraak inschakelen

Instellingen voor hoorbare melding

Instellingen voor Lezen terwijl u typt

Woordvoorspelling

Net als veel andere instellingen gelden de instellingen voor Woordvoorspelling per gebruiker. Dit houdt in dat de keuzes die u maakt in dit dialoogvenster gevolgen hebben voor de werking van Woordvoorspelling voor alle paginasets van de gebruiker waarin Woordvoorspelling wordt toegepast. U kunt niet een bepaalde groep instellingen voor Woordvoorspelling gebruiken voor één paginaset en een andere groep voor een andere paginaset.

Bij woordvoorspelling wordt gebruik gemaakt van een woordenboek en een frequentietabel om te voorspellen welk woord een gebruiker aan het invoeren is.

Voor veel Communicator-gebruikers kan Woordvoorspelling veel tijd en moeite besparen.

De sneltoetsen van Woordvoorspelling worden gebruikt op veel van de kant-en-klare paginasets voor tekstcommunicatie, SMS en e-mail.

Goede mor|

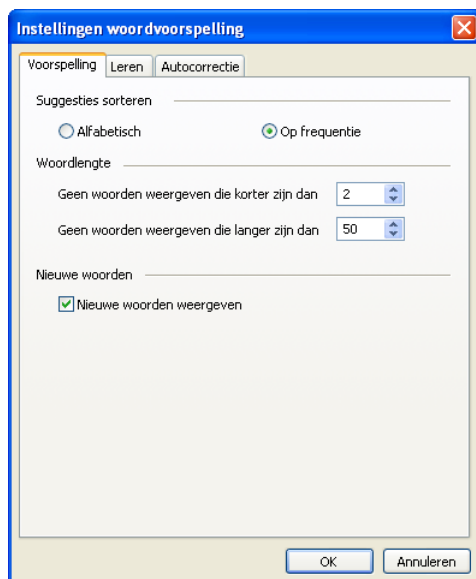
morgen	a	b	c
morgens	g	h	i
	m	n	o
	s	t	u
	y	z	'

*Woordvoorspelling wordt gebruikt in een kant en klaar venster. De gebruiker typt **mor** en de woordvoorspellingsknoppen stellen een aantal woorden voor die met mor beginnen..*

Woordvoorspelling configureren

1. Als u geen menubalk ziet, moet u op **F10** drukken.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Woordvoorspelling**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Het is zinloos om korte woorden te voorspellen.

Suggesties sorteren bepaalt welke woorden de grootste kans hebben om te worden weergegeven. De meeste paginasets met Woordvoorspelling bevatten slechts enkele knoppen met woordvoorspellingsitems.

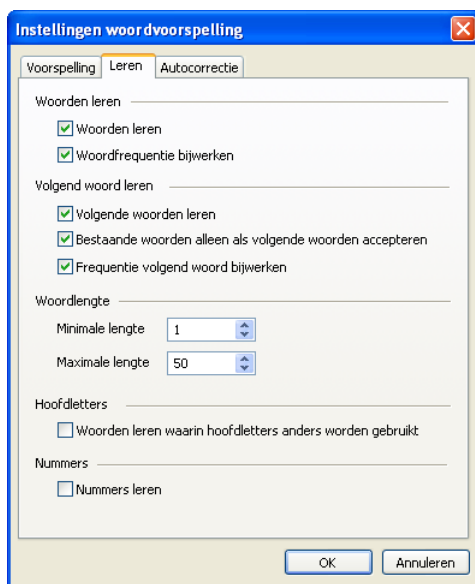
Met Woordlengte kunt u woorden uifilteren die zo eenvoudig zijn dat Woordvoorspelling niet zinvol is of die zo lang zijn dat ze resulteren in een vastgelopen toetsenbord.

Er is ook een selectievakje Nieuwe woorden weergeven. Nieuwe woorden zijn woorden die de gebruiker al eens eerder heeft getypt, maar die nog niet zijn opgenomen in het woordenboek. Tussen de nieuwe woorden kunnen zich dus verkeerd gespelde of ongewenste woorden bevinden.

(Nieuwe woorden kunnen worden nagekeken en geaccepteerd of verwijderd in het dialoogvenster Woordenboekinstellingen ^[287].)

3. Selecteer de gewenste opties en klik op de tab **Leren**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Deze instellingen zorgen ervoor dat Woordvoorspelling leert. En groeit.

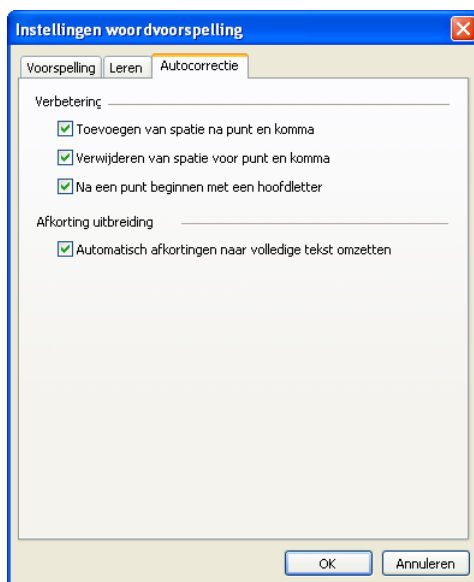
Voor een optimale gebruiksvriendelijkheid bevelen we aan dat u de bovenstaande vinkjes selecteert voor **Woorden leren** en **Woordfrequentie bijwerken**. Deze opties zorgen ervoor dat woordvoorspelling "groeit". Als het pc-platform van de gebruiker zeer beperkt is, kan het daarom beter zijn deze vinkjes te verwijderen.

Woorden leren waarin hoofdletters anders worden gebruikt betekent dat nieuwe woorden waarin hoofdletters anders worden gebruikt worden beschouwd als een ander woord: Dit wil zeggen dat het systeem *Hebben* als een nieuw woord leert wanneer de gebruiker het voor het eerst typt, zelfs als het woord *hebben* al is gekend.

4. Selecteer de gewenste opties en klik op de tab **Autocorrectie**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

De voorgestelde opties zijn aangevinkt.

Deze opties voor autocorrectie corrigeren veelgemaakte typfouten.

Let vooral ook op de optie **Volledige tekst voor afkorting**. U kunt de lijst met afkortingen en uitbreidingen bekijken met de opdracht Extra > Bibliotheken²⁸⁷.

5. Als u tevreden bent met uw instellingen op de drie tabbladen, klikt u op **OK**.

Instellingen Toetsenbordindeling

De volgorde van de letters op sommige kant-en-klare toetsenborden kan automatisch worden gewijzigd voor gebruikers met afwijkende invoerbehoeften of gebruikers die gewend zijn aan een andere toetsenbordindeling. Op dit moment is dit van toepassing op de volgende paginasets:

- Onder Tekst: *Woorden Pronto*, *Woorden Pronto Pro*, *Expressief bord*, *Zinsvoorspelling* en *Zinsvoorspelling Pro*.
- Onder Toetsenborden: *Eenvoudig* en *Gewoon*
- Als u zelf een toetsenbord maakt met sneltoetsen van het type Toets op toetsenbord, reageren de toetsen die u maakt ook op de instellingen voor de toetsenbordindeling.

Voorkeursindeling instellen

1. U kunt de voorkeursindeling van het toetsenbord voor de gebruiker instellen in het dialoogvenster Toetsenbordindeling, dat op twee manieren te bereiken is.

- Geef de menuopdracht **Extra > Toetsenbordindeling**.
- Of geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**. Klik op de bovenste rij knoppen op **4: Gebruikersinstellingen aanpassen**. Klik op de knop **Toetsenbordindeling**

U ziet het dialoogvenster Toetsenbordindeling:

Bij vele toetsenborden kunt u de lettervolgorde naar voorkeur wijzigen!

2. Selecteer de gewenste instelling in de lijst en klik op **OK**. Meer informatie over de keuzemogelijkheden vindt u hieronder.

Toetsenbordindeling SCAN

Kies voor een scangebruiker de toetsenbordindeling **SCAN**. De toetsen zijn in scangroepen ondergebracht om het aantal scanstappen voor de gebruiker zo laag mogelijk te houden. De meest gebruikte letters en toetsen bevinden zich in de eerste groep. Binnen elke scangroep staan de meest gebruikte items vooraan.

			t	i	r	l	m	w	b	x	z	
			e	a	n	h	u	f	g	v	q	' -
			o	s	d	c	y	p	k	j	&	.
		Abc	ABC	!/?#	123							*

Toetsenbordindeling voor scangebruikers.

Toetsenbordindeling AANWIJZER

Voor gebruikers die muis-dwell gebruiken als invoermethode, bijvoorbeeld met een hoofdmuis of een eyetracker, kiest u **AANWIJZER**. In dit geval worden de meest gebruikte items in het midden gezet, zodat de gebruiker de aanwijzer niet zo ver hoeft te verplaatsen. Een aanraakschermgebruiker met goede motoriek kan ook baat hebben bij de indeling AANWIJZER.

	&	k	y	d	o		i	l	w	x	-	
	z	b	m	r	e		t	h	f	v	'	
	.	q	g	u	n	a	s	c	p	j	,	
		Abc	ABC	!/?#	123							*

Indeling voor oogbesturing.

Toetsenbordindelingen QWERTY en ABC

Voor gebruikers die geen moeite hebben met een muis, trackball of joystick, of gebruikers van een aanraakscherm of hoofdmuis die minder moeite hebben met grotere bewegingen dan kleinere, kunt u **QWERTY** of **ABC** kiezen, afhankelijk van de vraag met welke indeling de gebruiker meer vertrouwd is.

scan	q	w	e	r	t	y	u	i	o	p	\	
	a	s	d	f	g	h	j	k	l	;	'	
	z	x	c	v	b	n	m	,	.	/	:	
		Abc	ABC	!/?#	123							*

Het standaardtoetsenbord met QWERTY-indeling.

	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	
	l	m	n	o	p	q	r	s	t	u	v	
	w	x	y	z	'	&	-	.	,	;	:	
		Abc	ABC	!/?#	123							

Het ABC-toetsenbord.

Gegevensmappen

Zie Verplaatsen tussen twee computers ³³⁷.

Instellingen Afbeeldingenviewer

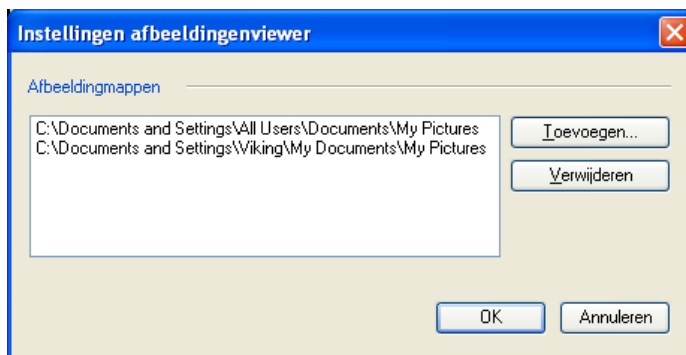
De instellingen van de Afbeeldingenviewer worden toegepast op de kant-en-klare paginaset Afbeeldingenviewer. Ze zijn ook van toepassing op alle aangepaste paginaseten die u maakt met de sneltoetstypen en/of acties die specifiek zijn voor de Afbeeldingenviewer.

De instellingen beïnvloeden de mappen die de viewer als bronnen voor afbeeldingen gebruikt. Afbeeldingen worden alleen weergegeven als de map waarin ze zich bevinden hier wordt vermeld. Afbeeldingen in niet-vermelde mappen zullen niet zichtbaar zijn in de Afbeeldingenviewer.

Afbeeldingenmappen zichtbaar maken in de viewer

1. Als u geen menu ziet, drukt u op SHIFT + F10.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Afbeeldingenviewer**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Het dialoogvenster Instellingen Afbeeldingenviewer wordt gebruikt om de bronmappen voor afbeeldingen te beheren.

3. U kunt een afbeeldingenmap toevoegen aan de lijst door op de knop **Toevoegen** te klikken.
4. Kies een map die afbeeldingen bevat in het standaarddialoogvenster van Windows en klik op **OK**.
5. U keert terug naar het dialoogvenster Instellingen Afbeeldingenviewer. Klik opnieuw op **OK**.

Zie ook

Afbeeldingenviewer in *Werken met kant-en-klare paginasets*

Webcaminstellingen

De webcaminstellingen worden gebruikt door de kant-en-klare paginaset Webcam.

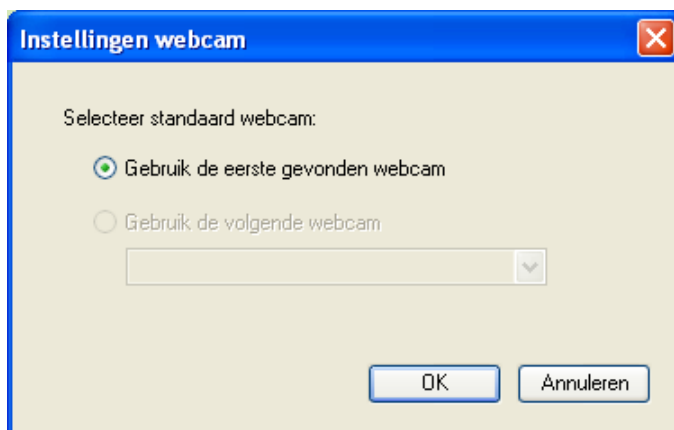
Gebruik dit dialoogvenster om uw webcam(s) te verbinden met Tobii Communicator.

Een webcam verbinden

1. Als u geen menu ziet, drukt u op SHIFT + F10.

2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Afbeeldingenviewer**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Een webcam verbinden met Communicator

3. Selecteer de camera die u wilt gebruiken en klik op **OK**.

Wanneer u de kant-en-klare webcam-paginaset start, kunt u zien of de camera met succes is verbonden:

Het grote beeld is wat de lens van de webcam op dat moment registreert.

Zie ook

Eigenschappen webcam in Webcam²⁰²¹ onder *Werken met kant-en-klare paginaset*s.

Instellingen Premium Edition

De **Premium** versie omvat:

Infraroodinstellingen

E-mailinstellingen

Muziekspelerinstellingen

Instellingen mobiele telefoon

Chatinstellingen

Kalenderinstellingen

Instellingen voor infrarood afstandsbediening

Tobii Communicator 4, **Premium Edition** ondersteunt infrarood (IR) afstandsbediening. GEWA en Tira2-bediening wordt ondersteund. Zie www.viking-software.com voor uitgebreidere informatie. De MyTobii P-10 heeft een ingebouwd Gewa-apparaat dat wordt ondersteund door Tobii Communicator 4.

Afstandsbedieningen kunnen worden gebruikt voor het bedienen van elektrische apparaten, zoals tv's en dvd-spelers, het sluiten van gordijnen, omslaan van bladzijden, openen van deuren, enzovoort. De meeste gebruikers zijn echter niet in staat een groot aantal verschillende afstandsbedieningen mee te dragen. Daarom worden "master" IR afstandsbedieningen, zoals GEWA of Tira2 gebruikt ter vervanging van een groot aantal verschillende afstandsbedieningen.

Masterafstandsbedieningen kunnen echter niet een aparte knop hebben voor elke functie die ze bedienen. De knoppen worden steeds weer opnieuw gebruikt. Als een gebruiker kan onthouden hoe hij zijn Masterafstandsbediening in "TV-modus" moet zetten, en *vervolgens* ook nog kan onthouden welke knoppen wat doen, is dat geen probleem. Voor de meeste gebruikers is een Communicator-paginaset handiger.

De GEWA is een karakteristieke Master IR-afstandsbediening. Kunt u raden wat er gebeurt als u nu op 2 drukt?

In een Communicator-paginaset kunnen verschillende pagina's en specifieke knoppen worden ingesteld voor elke functie.

Vier stappen op weg naar een eenvoudigere bediening

1. **Instellingen voor infrarood** helpen u een GEWA of Tira2 te verbinden met de pc.
2. Met **Infraroodinstellingen, Afstandsbedieningen beheren** kunt u de aangesloten master-IR-afstandsbediening laten "luisteren" naar andere afstandsbedieningen en de benodigde IR-signalen laten opslaan. (Met **Instellingen voor infrarood, Apparaat beheren** ³¹⁷ kunt u tevens uw GEWA beheren.)
3. In de **weergave Bewerken** kunt u paginasets maken met de specifieke knoppen die de gebruiker nodig heeft.
4. Ten slotte kunt u de instellingen op het tabblad **Infrarood** in het dialoogvenster **Knopacties bewerken** gebruiken om een IR-signaal te "koppelen" aan een Communicator-knop.

Wanneer de gebruiker de paginaset met de afstandsbedieningsfuncties gebruikt, kan deze drukken op de toetsen op het pc-scherm. Communicator stuurt informatie naar de masterafstandsbediening die is aangesloten op de pc en de masterafstandsbediening stuurt het juiste signaal naar een van de apparaten met afstandsbediening van de gebruiker.

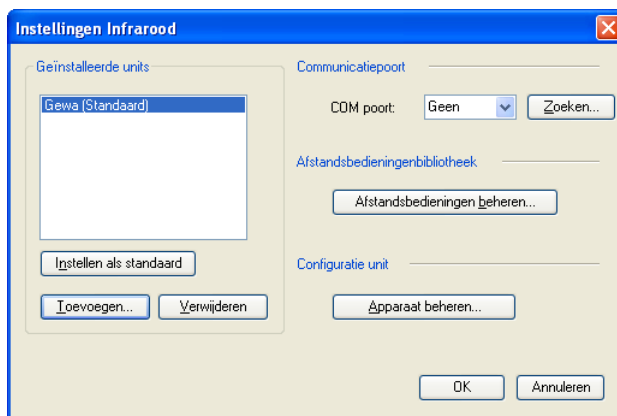

Stap 1: Sluit de Master IR-afstandsbediening aan

1. Raadpleeg bij het aansluiten van de afstandsbediening op de pc de documentatie die is geleverd bij de afstandsbediening. Open het dialoogvenster **Instellingen Infrarood** op een van de volgende twee manieren:

- Geef de menuopdracht **Instellingen > Infraroodinstellingen**
- Of geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**. Klik op de bovenste rij knoppen op **4: Gebruikersinstellingen aanpassen**. Klik op de knop **Infrarood configureren**

U ziet het dialoogvenster Instellingen Infrarood:

Wanneer een GEWA- of Tira2-bediening wordt gebruikt.

2. Klik onder **Geïnstalleerde units** op **Toevoegen** en selecteer het type unit dat u hebt geïnstalleerd.
3. Klik op **OK**.
4. Selecteer onder **Communicatiepoort** een van de aansluitpoorten uit het vervolgkeuzemenu of klik op **Zoeken** om de poort te laten opzoeken door Communicator.

De GEWA-verbinding testen

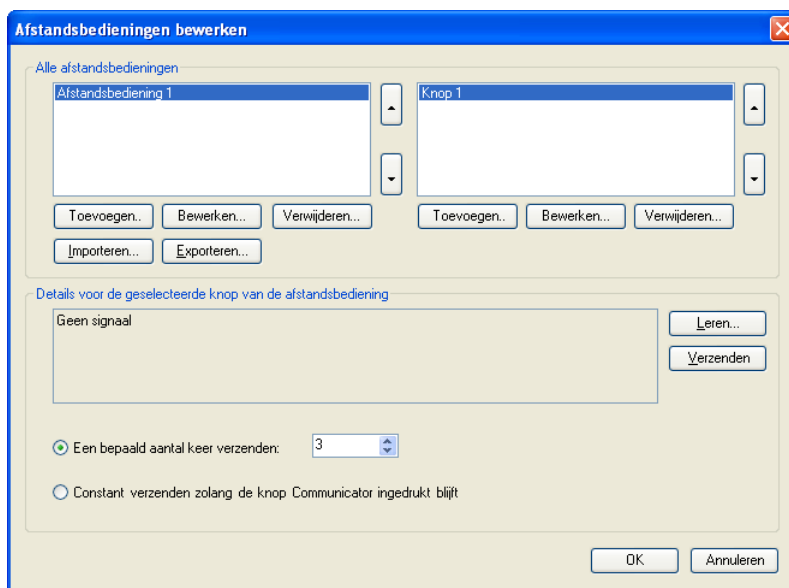
Als u een GEWA hebt aangesloten, klikt u op **Apparaat beheren**.

Als er geen rode foutmelding verschijnt boven dit dialoogvenster, is de GEWA goed aangesloten. Ga naar stap 2.

De Tira2-verbinding testen

1. Klik op **Afstandsbedieningen beheren** in het hierboven getoonde dialoogvenster.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Probeer de Tira2 iets te leren om te zien of hij juist is aangesloten.

2. Klik in de lijst aan de linkerkant op **Toevoegen** en vervolgens op **OK** om een willekeurige naam voor een afstandsbediening in te voeren.
3. Klik in de lijst aan de rechterkant op **Toevoegen** en vervolgens op **OK** om een willekeurige naam voor een knop in te voeren.

De knop Leren wordt geactiveerd.

4. Klik op **Leren**.

U hebt nu de verbinding tussen Communicator en de Tira2 getest.

- Als u *geen* foutmelding kreeg, is de Tira2 goed aangesloten.

- Als u *wel* een foutmelding kreeg, moet u de documentatie van Tira2 raadplegen voor meer informatie over aansluiting op een pc.

Stap 2: Signalen verzamelen met Afstandsbedieningen beheren

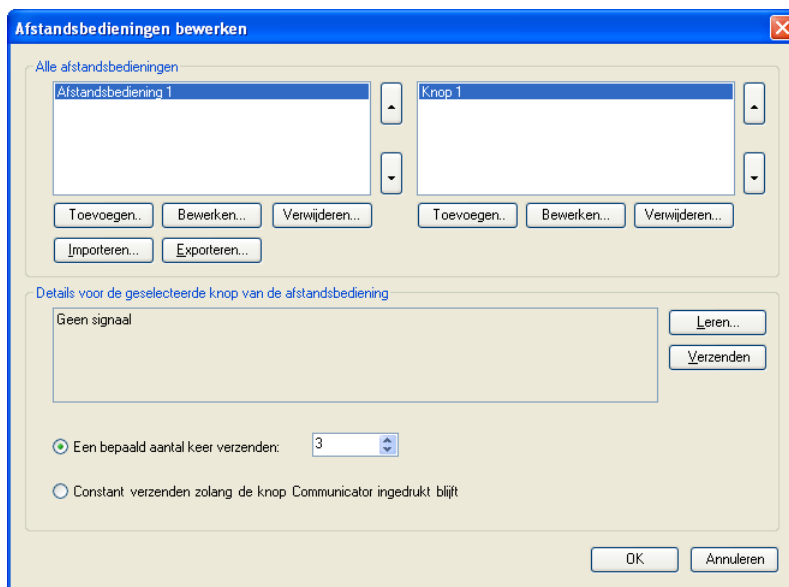
Als u een Tira2 IR-afstandsbediening hebt, **moet** u deze stap uitvoeren. De Tira2 onthoudt geen signalen. U moet de signalen daarom verzamelen, opslaan in Communicator en vanuit Communicator verzenden *via* de Tira2.

U **kunt** de GEWA IR-afstandsbediening op dezelfde wijze laten werken, als u de Communicator-paginaset onafhankelijk wilt laten werken van welke IR-afstandsbediening is aangesloten en hoe deze is geprogrammeerd. De GEWA-afstandsbediening beschikt echter over een enorm geheugen met meerdere niveaus waarin signalen kunnen worden opgeslagen. Als u een GEWA hebt, kunt u ervoor kiezen deze stap over te slaan. Zie in plaats daarvan **Apparaat beheren** om te kijken wat in de GEWA is geprogrammeerd of om deze te programmeren.

Eerst moet u enkele plaatsen benoemen om signalen op te slaan:

1. Klik in het dialoogvenster **Infraroodinstellingen** dat hierboven is afgebeeld op **Afstandsbedieningen beheren**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Dialoogvenster voor het verzamelen van IR-signalen.

2. Als u een XML-bestand met signaaldefinities hebt voor een afstandsbediening, bijvoorbeeld een tv-afstandsbediening, klikt u nu op **Importeren**.
3. Voer in de lijst aan de linkerkant de namen toe van de verschillende afstandsbedieningen (bijvoorbeeld tv-afstandsbediening) in plaats waarvan u de combinatie Communicator + Master IR-afstandsbediening wilt gebruiken.
4. Selecteer de naam van een afstandsbediening in de lijst aan de linkerkant. Voeg in de lijst aan de rechterkant een naam toe voor elke knop op de afstandsbediening die de gebruiker mogelijk zou willen "indrukken".

Wanneer alle "slots" zijn ingesteld, kunt u beginnen met het opslaan van signalen:

1. Selecteer de naam van een afstandsbediening in de lijst aan de linkerkant. Selecteer in de lijst aan de rechterkant een knop voor de betreffende afstandsbediening.
2. Neem nu de originele afstandsbediening en richt deze op de Master IR-afstandsbediening die is aangesloten op de pc.
3. Klik in het dialoogvenster op Leren.
4. Druk op de originele afstandsbediening de knop in waarvan u de naam hebt geselecteerd.

Als de Tira2 of GEWA in staat is het signaal op te vangen, wordt het signaal beschreven in het detailkader:

Het signaal testen

1. Klik op Verzenden om te testen wat er gebeurt als u het signaal weer uitzendt. Als het goed is, ziet u dezelfde reactie als wanneer u op de corresponderende knop op de originele afstandsbediening zou hebben gedrukt. Anders moet u nogmaals proberen het signaal te "leren".
2. Herhaal stap 1-4 hierboven voor de volgende knop.
3. Wanneer u klaar bent met het "leren" van alle signalen van een afstandsbediening, klikt u op **Exporteren** slaat u een bestand op met de informatie. Als u dit zorgvuldig doet, hoeft u dit allemaal voor elke afstandsbediening slechts één keer te doen.
4. Herhaal dit voor elke afstandsbediening.
5. Klik op **OK** wanneer u klaar bent.

Stap 3: Een paginaset uitvoeren

Maak vervolgens de pagina's en knoppen die de originele afstandsbediening voor de gebruiker gaan vervangen.

Zie Uw eigen paginasets maken ⁶⁸.

Stap 4: Actieknoppen die knoppen op een afstandsbediening nabootsen

Als u in de weergave Bewerken de menuopdracht **Knop > Knopacties** geeft en kijkt naar het tabblad **Infrarood**, ziet u dat er twee acties zijn waarbij IR-signalen worden verzonden:

Infrarood signaal verzenden. Deze actie kunt u koppelen aan alle gewone knoppen. Zie hieronder.

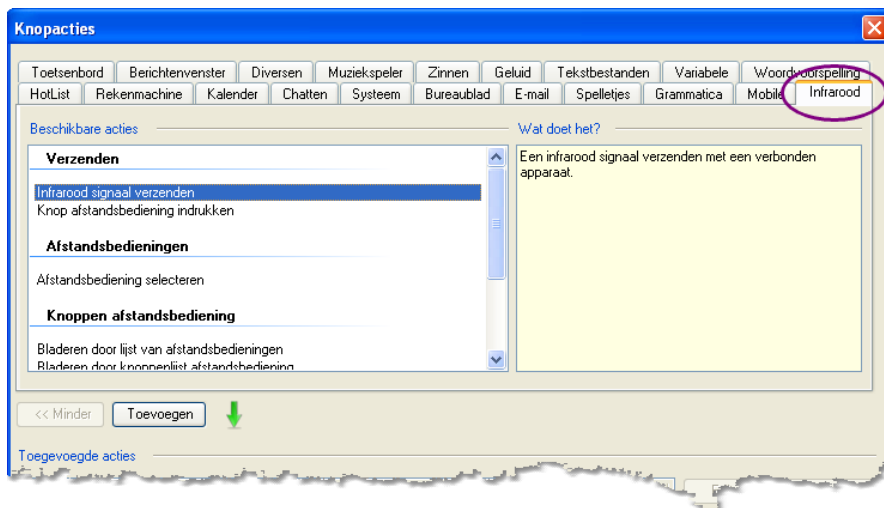
Knop Afstandsbediening indrukken. Deze actie kunt u alleen koppelen aan een **Sneltoets** of knoppen van het type Item Knop afstandsbediening. Zie Uw eigen sneltoetsen maken^[147]. Dit werkt alleen wanneer een geprogrammeerde GEWA is aangesloten op de pc.

De actie Infrarood signaal verzenden toevoegen

U moet zich in de weergave Bewerken bevinden. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op SHIFT+F5.

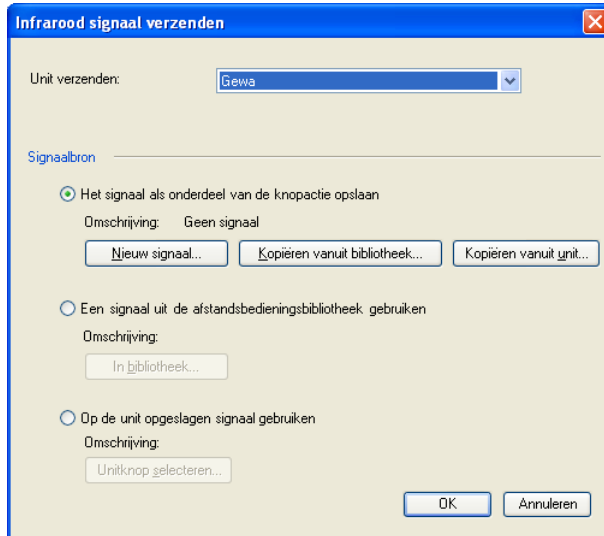
1. Open de paginaset met de knoppen die u wilt laten werken als de knoppen op een afstandsbediening.
2. Klik op een knop om deze te selecteren.
3. Geef de menuopdracht **Knop > Knopacties**

U ziet het dialoogvenster Knopacties.

4. Selecteer het tabblad **Infrarood**.
5. Selecteer de actie **Infrarood signaal verzenden**.
6. Klik op **Toevoegen**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Dit is de aanbevolen optie. Hebt u een GEWA, laat dan de twee binnenste niveaus vrij als u deze optie gebruikt.

7. Selecteer aan de bovenkant de unit die de signalen verzendt (GEWA of Tira2). Afhankelijk van uw keuze ziet u twee of drie opties.
8. Selecteer nu de bron van het signaal dat u wilt verzenden:

Van caller actie Dit betekent dat het IR-signaal wordt opgeslagen onder de Communicator-knop. Dit is in de meeste gevallen aan te bevelen. Als de signalen zijn opgeslagen onder de knoppen, kunt u de paginaset kopiëren naar een andere pc en werk alles nog hetzelfde, zolang er maar een GEWA of Tira2 is aangesloten. (Het hoeft niet eens hetzelfde type afstandsbediening te zijn!)

Van afstandsbedieningenbibliotheek Hierbij wordt het signaal opgehaald uit de bibliotheek die u hebt aangelegd in Stap 2. Dit werkt goed zolang de bibliotheek niet wordt gewijzigd en de paginaset niet wordt verplaatst. Als u de paginaset naar een andere pc verplaatst, moet u niet vergeten de bibliotheek te exporteren naar een XML-bestand, te kopiëren naar een nieuwe pc en weer in Communicator te importeren met behulp van het dialoogvenster Afstandsbedieningen beheren.

Knop op unit indrukken Deze optie is alleen beschikbaar als een GEWA is aangesloten.

9. Wanneer u eenmaal een signaalbron hebt gekozen, klikt u op de onderliggende knop om uit te vinden welk signaal moet worden gebruikt. Klik op **OK** in het sub-dialoogvenster.

10. Klik op **OK** in het dialoogvenster **Infrarood signaal verzenden**.
11. Klik op **OK** in het dialoogvenster **Knopacties**.

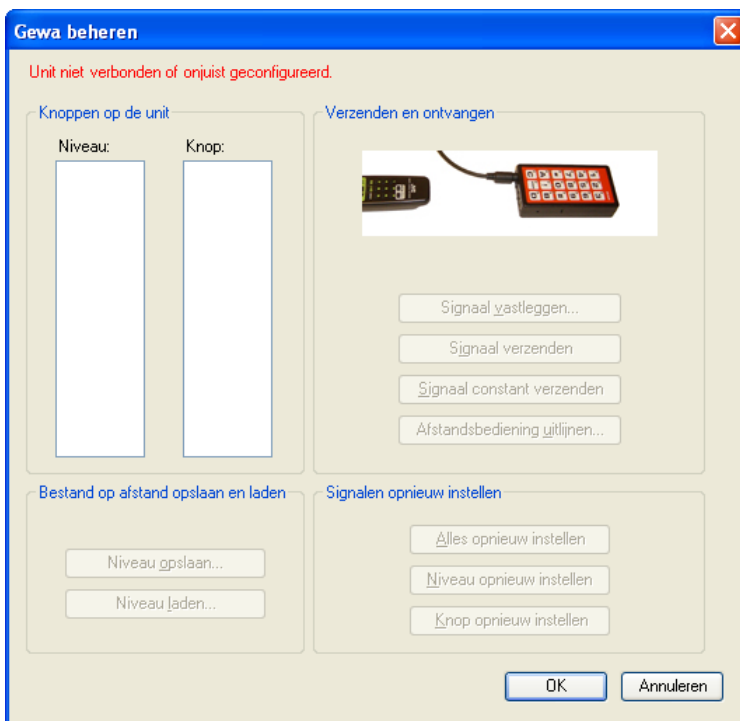
GEWA beheren met Apparaat beheren

De GEWA IR-afstandsbediening heeft een geheugen met meerdere niveaus. U kunt Tobii Communicator **Premium Edition** of de software die bij de GEWA is geleverd gebruiken om te bekijken wat zich in het geheugen bevindt en de niveaus en inhoud van de afzonderlijke niveaus te beheren.

Opmerking: Het is raadzaam de twee laagste en hoogste niveaus van de GEWA **vrij van programmeringen** te houden. Dit maakt het mogelijk de GEWA flexibel te gebruiken als "zender" voor signalen die zijn opgeslagen in een afstandsbedieningenbibliotheek of onder een Communicator-knop. Zie Instellingen Infrarood^[270].

Een GEWA beheren

1. De GEWA moet op de juiste wijze zijn aangesloten op de pc. Zie Instellingen voor infrarood afstandsbediening^[307], Stap 1.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Instellingen Infrarood**.
3. Klik in het dialoogvenster Infraroodinstellingen op **Apparaat beheren**
U ziet het volgende dialoogvenster:

De GEWA master-IR-afstandsbediening beheren.

Knoppen op de unit: In dit gedeelte ziet u linksboven een lijst met niveaus. Selecteer een niveau in de lijst aan de linkerkant om te zien welke knoppen zijn gedefinieerd. Het niveau en de knop dat/die u hier selecteert is het niveau of de knop dat/die wordt geprogrammeerd, gereset of opgeslagen tijdens het werken met de andere secties in het dialoogvenster.

Verzenden en ontvangen: Met de knop **Signaal vastleggen** kunt u de GEWA "trainen" door er signalen van andere afstandsbedieningen, zoals een tv-afstandsbediening, naartoe te sturen. Het signaal wordt opgeslagen onder de knop die is geselecteerd aan de linkerkant. Wanneer u denkt dat het signaal is vastgelegd, kunt u het testen door te klikken op **Signaal verzenden** of **Signaal constant verzenden**.

Signalen opnieuw instellen: Pas goed op bij wat u doet. Met de instructies in dit gedeelte kunt u alle opgeslagen signalen van de GEWA wissen, of van het geselecteerde niveau of de geselecteerde knop.

Bestand op afstand opslaan en laden: Met deze knoppen kunt u een geprogrammeerd niveau uit de GEWA als XML-bestand opslaan op uw pc. U kunt een opgeslagen niveau ook weer terugzetten op de GEWA.

4. Wanneer u klaar bent met het beheren van de GEWA, klikt u op **OK**. Als u op Annuleren klikt, wordt het dialoogvenster gesloten. Wijzigingen die u hebt aangebracht in de GEWA-programmeren tijdens het werken in het dialoogvenster worden daarbij niet ongedaan gemaakt.

E-mailinstellingen

Tobii Communicator 4 **Premium Edition** bevat een volledige e-mailclient.

- Als uw gebruiker met behulp van een Communicator-paginaset e-mail ontvangt/verstuurt via POP3/SMTP, moet u de e-mailclient configureren.
- Als de gebruiker een algemene webservice voor e-mail gebruikt, zoals Gmail, kan de e-mailfunctionaliteit van Communicator alleen worden gebruikt als de service toegang biedt tot een POP3- en SMTP-server.
- Selecteer de e-mailpaginaset voor de gebruiker, als u dat nog niet hebt gedaan. Zie Paginasets selecteren voor gebruik ⁴⁶.

De e-mailinstellingen invullen

1. Als u meerdere Communicator-gebruikers hebt aangemaakt, moet u controleren of de gebruiker waarvoor u e-mail wilt instellen de huidige gebruiker is. Zie Gebruikersprofielen ³³³.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > E-mailinstellingen**.
3. Controleer de instellingen op de tabbladen zoals hieronder beschreven.
4. Klik op **OK** om de instellingen op te slaan.

Tabblad Account

De informatie die u op het eerste tabblad, Account, moet invullen, wordt gewoonlijk verstrekt door de internetprovider van de gebruiker.

The screenshot shows the 'Account' tab selected. It contains three sections: 'Gebruikersgegevens' with fields for 'Naam' and 'E-mailadres'; 'Serverinformatie' with fields for 'Server voor binnenkomende e-mail (POP3)' and 'Server voor uitgaande e-mail (SMTP)'; and 'Aanmeldingsgegevens' with fields for 'Gebruikersnaam (POP3)' and 'Wachtwoord (POP3)'.

De hier benodigde informatie is afkomstig van de internetprovider van de gebruiker.

Tabblad Ontvangst

Op dit tabblad wordt vermeld wat gebeurt op het moment dat de gebruiker e-mail ontvangt.

The screenshot shows the 'Ontvangst' tab selected. It contains three sections: 'Berichten op server' with a checkbox for 'Een kopie van het bericht op de server bewaren' and a checked checkbox for 'Aantal dagen voordat de berichten worden verwijderd' set to 10; 'Automatische download' with a checkbox for 'Controleren op berichten elke:' set to 30 minuten and an unchecked checkbox for 'Automatisch beginnen met downloaden als er nieuwe berichten zijn'; and 'Melding' with an unchecked checkbox for 'Geluid afspelen als nieuwe berichten zijn gedownload' and buttons for 'Afspelen' and 'Wijzigen...'.

Denk erover na hoe uw gebruiker kan omgaan met onderbrekingen.

Als u **Een kopie van het bericht op de server bewaren** selecteert, raakt de toegewezen opslagruimte uiteindelijk vol. Het is dus beter de kopieën niet te lang te bewaren. Als u de kopie echter een paar dagen op de server laat staan, kan een belangrijk bericht dat de gebruiker per ongeluk verwijdt of verliest worden hersteld.

Als u de optie **Op nieuwe berichten controleren elke** niet selecteert, moet de gebruiker zelf een knop indrukken om te controleren of er nieuwe berichten zijn en deze te downloaden. Als de gebruiker vergeet de knop te selecteren, worden de nieuwe berichten niet opgehaald.

Als u de actie automatisch maakt met **Op nieuwe berichten controleren elke** is echter wel een open internetverbinding nodig. Als de computer beschikt over een verbinding die altijd open is (breedband), kan een kort interval worden geselecteerd – laag aantal minuten. Als de computer een inbelmodem gebruikt gebruikt voor toegang tot internet, kan de toegang het werk van de gebruiker onderbreken. In dat geval is het aan te bevelen een hoger aantal minuten te selecteren voor het automatisch ophalen van de berichten.

Geluid afspelen als nieuwe berichten zijn gedownload. Selecteer deze optie als de computer beschikt over een internetverbinding die altijd open is en u hebt gekozen voor het automatisch ophalen van de berichten.

Het tabblad Levering

Op het tabblad Levering wordt vermeld wat gebeurt met uitgaande e-mail - berichten die de gebruiker verstuurt.

The screenshot shows the 'Levering' (Delivery) tab in an email client's settings window. The window has four tabs: 'Account', 'Ontvangst' (Reception), 'Levering' (selected), and 'Geavanceerd' (Advanced). The 'Levering' tab is divided into three sections: 'Autorisatie' (Authorization), 'Melding' (Notification), and 'Contacten' (Contacts). In the 'Autorisatie' section, there is a checkbox for 'Server voor uitgaande e-mail (SMTP) vereist autorisatie' which is unchecked. Below it, there are two radio buttons: 'Dezelfde instellingen gebruiken als de server voor binnenkomende e-mail' (selected) and 'Aanmelden met:' (unchecked). The 'Aanmelden met:' section has two input fields for 'Gebruikersnaam:' and 'Wachtwoord:'. In the 'Melding' section, there are two checkboxes: 'Informeren over verzonden berichten' (unchecked) and 'Informeren over niet verzonden berichten' (checked). In the 'Contacten' section, there is a checkbox for 'Nieuwe ontvangers toevoegen aan Mijn contacten als de gebruiker een bericht beantwoordt' which is unchecked.

Het tabblad Levering voor e-mailinstellingen.

Autorisatiegegevens moeten worden verstrekt door de internetprovider van de gebruiker.

Melding: denk erover na of de gebruiker elke melding zal ervaren als een welkome geruststelling of een storende onderbreking.

Contacten: in veel gevallen is het aan te bevelen deze optie te selecteren om de gebruiker de moeite van het invoeren van adressen te besparen. Het is meestal veel eenvoudiger vele ongewenste adressen te verwijderen dan één gewenst adres in te voeren.

Het tabblad Geavanceerd

The screenshot shows the 'Geavanceerd' tab in the Tobii Communicator settings. The 'Account' tab is selected, showing the 'Geavanceerd' sub-tab. The 'Autorisatie' section has fields for 'Server voor binnenkomende e-mail (POP3):' (110) and 'Server voor uitgaande e-mail (SMTP):' (25). There are checkboxes for 'Deze server vereist een gecodeerde verbinding (SSL)' for both. A 'Standaardinstellingen gebruiken' button is present. The 'Registreren' section has a checkbox for 'Communicatie met e-mailservers vastleggen'. The 'Bijlagen' section has a checkbox for 'Openen van bijlagen toestaan' and a checked checkbox for 'Waarschuwingsbericht elke keer weergeven'. The 'Mappen' section has a button labeled 'Mappen...'.

Meer e-mailinstellingen.

Autorisatie: Nogmaals, deze informatie moet worden verstrekt door de internetprovider van de gebruiker.

Communicatie vastleggen: deze optie kunt u het beste niet selecteren, tenzij u weet hoe u de logbestanden moet raadplegen en interpreteren. Dit valt buiten het bereik van deze documentatie.

Bijlagen: Is de gebruiker in staat de veiligheid van bijlagen te beoordelen, of wordt de computer goed beschermd door anti-spam- en anti-virussoftware, en (zo nodig) software ter bescherming van kinderen? In dat geval kunt u het openen van bijlagen toestaan.

Mappen: met de knop Mappen kunt u e-mailmappen die zijn afgelopen leegmaken of proberen e-mailmappen die niet werken te herstellen.

Zie ook

E-maileigenschappen aan het einde van het onderwerp E-mail²¹⁷ onder *Werken met kant-en-klare paginaset*s.

Muziekspelerinstellingen

Als de gebruiker een van de muziekspeler-paginaset s gebruikt in de **Premium** versie, kunt u in Muziekspelerinstellingen instellen in welke mappen op de pc de muziekbibliotheek zich bevindt.

Er zijn twee manieren om Instellingen Muziekspeler te openen:

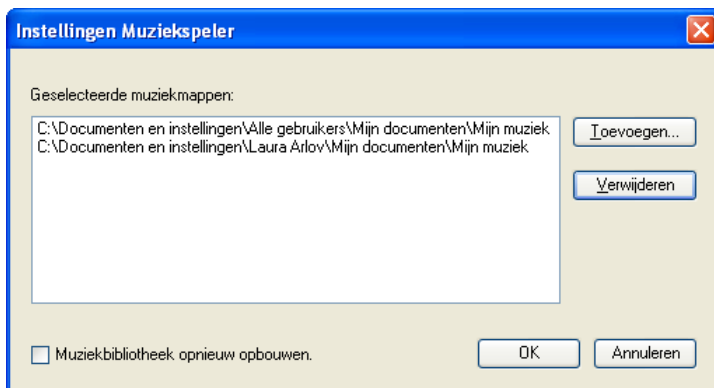
- Geef de menuopdracht **Instellingen > Instellingen Muziekspeler**.
- Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**. Klik op de bovenste rij knoppen op **4: Gebruikersinstellingen wijzigen** Klik op de knop **Muziekspeler configureren**.

De muziekbibliotheek configureren

Klik in Muziekspelerinstellingen op **Toevoegen** om een map te selecteren waarin zich muziekbestanden bevinden.

Selecteer een pad en map in de lijst en klik op **Verwijderen** om aan te geven dat de betreffende map niet mag worden gebruikt voor het opbouwen van de muziekbibliotheek.

Let op! U hoeft de bibliotheek *niet* opnieuw op te bouwen wanneer u een map toevoegt of verwijdt. Tobii Communicator zoekt automatisch naar nieuwe muziek of nieuwe mappen onder Geselecteerde muziekmappen.

U kunt zoveel muziekmappen als u wilt toevoegen aan de muziekbibliotheek.

Schakel de optie **Muziekbibliotheek opnieuw opbouwen** in als u de tags (bijvoorbeeld album-, artiest- en nummerinformatie) voor uw muziekbibliotheek hebt bewerkt met een extern bewerkingsprogramma. Door opnieuw opbouwen worden niet alleen de muziek, maar ook alle tags bijgewerkt.

Instellingen mobiele telefoon

De **Premium** versie van Tobii Communicator 4 ondersteunt:

- SMS op een mobiele telefoon.
- Telefoonoproepen met een headset, aangesloten op een in de pc geplaatste PCMCIA-kaart voor mobiele telefonie. (Vergeet niet het formulier Telefonie in het dialoogvenster Instellingen in te vullen; zie hierna.)

Welke telefoons?

Een actuele lijst van ondersteunde telefoons en PCMCIA-kaarten vindt u op <http://www.viking-software.com/mobiles>.

Een paginaset selecteren

Selecteer of maak een paginaset voor de gebruiker waarop gebruik wordt gemaakt van de SMS- of telefoonfunctionaliteit, als u dat nog niet hebt gedaan.

De instellingen voor de mobiele telefoon invoeren

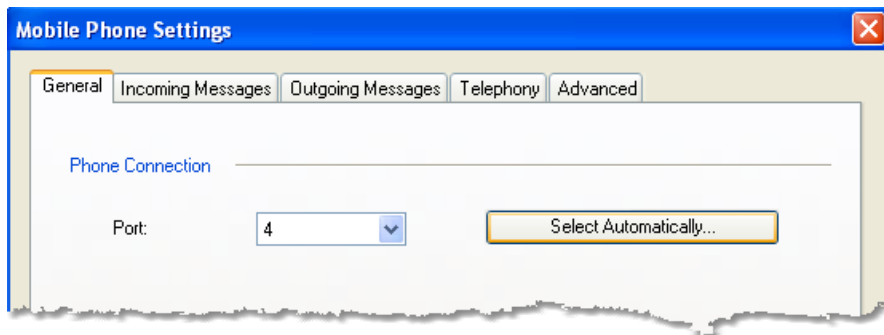
1. Voor welke gebruiker wilt u instellingen kiezen? Als u meerdere Communicator-gebruikers hebt aangemaakt, moet u controleren of de juiste gebruiker is aangemeld. Zie indien nodig De gebruiker wijzigen^[335] onder Gebruikersprofielen.

2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Instellingen mobiele telefoon**.

U kunt de instellingen voor de mobiele telefoon ook als volgt bereiken: Geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Wizard Instellingen**. Klik op de bovenste rij knoppen in de wizard Instellingen op de knop **4:Gebruikersinstellingen wijzigen**. Klik op de knop **Mobiele telefoon configureren**.

3. Controleer de instellingen op de tabbladen zoals hieronder beschreven en pas deze aan.

Het tabblad Algemeen is altijd nodig.

4. Klik op **OK** om de instellingen op te slaan.

Het tabblad Algemeen: De telefoon aansluiten

Op dit tabblad kunt u bekijken of Communicator de aangesloten mobiele telefoon kan "zien".

Automatisch selecteren:

Volg de instructies voor uw mobiele telefoon om hem te verbinden met de pc.

Start vervolgens Communicator en druk op deze knop om de telefoon of telefoonkaart te laten opzoeken door Communicator.

De verbinding kan lopen via Bluetooth of een USB-aansluiting, pc-kaart enz., zolang de verbinding aan de pc wordt gepresenteerd als een COM-poort - fysiek of virtueel. Als Communicator de telefoon niet kan "zien" terwijl de pc dat wel kan, moet u de documentatie van de telefoon raadplegen voor meer informatie over het instellen van een virtuele COM-poort.

Inkomende en uitgaande berichten

Vul deze twee formulieren in als uw gebruiker de SMS-functie gaat gebruiken met een telefoon of telefoonkaart.

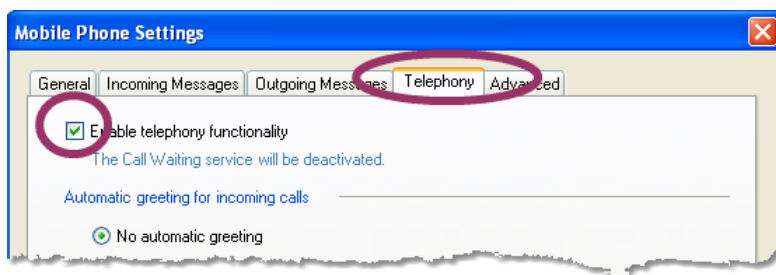
Houd rekening met de mogelijkheden van de gebruiker bij het beantwoorden van vragen over de manier waarop berichten moeten worden verwijderd en of de gebruiker meldingen moet ontvangen. Is de gebruiker in staat zelfstandig berichten te verwijderen? Zal de melding van uitgaande berichten de gebruiker niet eerder storen dan helpen?

Als uw mobiele telefoon een pc-kaart is, moet u het programma zo instellen dat het telefoongeheugen leeg blijft.

Telefonie (mobiel telefoneren)

U moet dit formulier invullen als in de pc van uw gebruiker een draadloze-telefoonkaart is geïnstalleerd waarop een headset is aangesloten.

1. Schakel het selectievakje Functionaliteit telefonie inschakelen in.

Communicator schakelt de wachtstand uit als de telefoonkaart wordt gebruikt om telefoonoproepen tot stand te brengen.

2. Vul de rest van het formulier in volgens de behoeften van uw gebruiker.
3. Klik op OK.

Geavanceerd

Het tabblad Geavanceerd maakt het mogelijk om telefoonacties te bewaren in een logboek, dat als hulpmiddel kan dienen bij het opsporen van technische problemen of telefoonmisbruik.

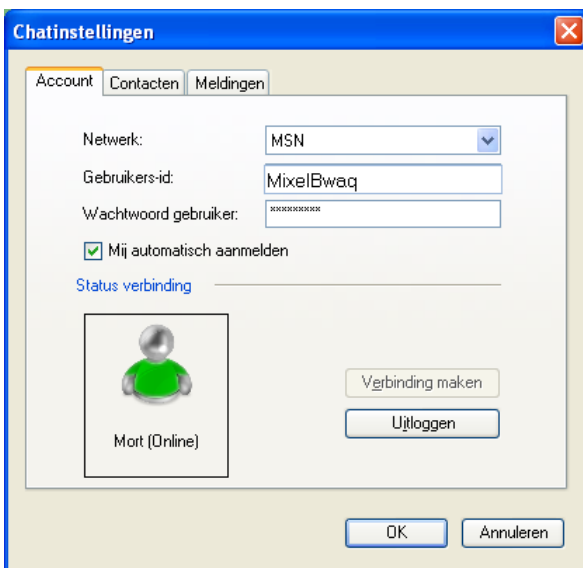
Chatinstellingen

De **Premium** versie van Tobii Communicator 4 ondersteunt de chatfunctie.

Zie ook Chatten (instant messaging) ^[222] voor alle vereisten en het gebruik van de chatfunctie.

Opdat de chatpaginasets zouden werken, **moet** informatie over de bestaande chataccount van de gebruiker worden ingevoerd in het dialoogvenster Chatinstellingen op het tabblad Account.

U kunt dit dialoogvenster openen in Tobii Communicator met de menuopdracht **Instellingen > Chatinstellingen**.

Kies een chatnetwerk (MSN, ICQ of AIM/AOL) en voer de aanmeldingsgegevens van de gebruiker voor dat netwerk in.

Als de gebruiker nog geen account heeft, gaat u eerst naar www.aim.com, www.msn.com of www.icq.com om een account aan te maken. De instellingen voor privacybescherming die u kiest op de commerciële website waar u de account aanmaakt zijn van invloed op wie met uw gebruiker in contact kan komen.

Als de gebruiker geen automatische aanmelding wenst, kan dit dialoogvenster worden gebruikt om gemakkelijk aan en af te melden bij het chatnetwerk zonder dat men zich in een chatpaginaset bevindt.

Contacten

Het tabblad Contacten vermeldt alleen de chatcontacten, niet de e-mail- of telefooncontacten. U moet de schermnaam van een chatcontact kennen om de persoon hier te kunnen toevoegen.

Meldingen

Op het tabblad Meldingen kunt u instellen hoe vaak de gebruiker wordt onderbroken door de chatfunctie.

Kalenderinstellingen

De kalenderfunctie is beschikbaar in de **Premium** versie van Tobii Communicator 4.

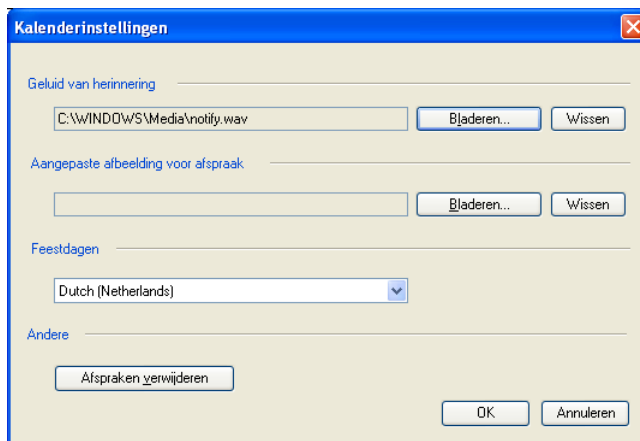
Meer informatie over het zoeken van en werken met kalenderpaginasets vindt u onder Kalender^[226] in Werken met kant-en-klare paginasets.

Het dialoogvenster Kalenderinstellingen bepaalt het geluid voor de afspraakherinnering, welk symbool wordt gebruikt om een afspraak aan te geven en welke nationale feestdagen worden gemarkeerd op de kalender.

Kalenderinstellingen wijzigen

1. Voor welke gebruiker wilt u instellingen kiezen? Als u meerdere Communicator-gebruikers hebt aangemaakt, moet u controleren of de juiste gebruiker is aangemeld. Zie indien nodig De gebruiker wijzigen^[335] onder Gebruikersprofielen.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Kalenderinstellingen**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Het dialoogvenster Kalenderinstellingen bepaalt welke nationale feestdagen u ziet.

3. Selecteer het geluidsbestand dat Tobii Communicator moet afspelen wanneer het tijdstip van een afspraak is bereikt.
4. Indien gewenst kunt uw eigen symbool kiezen om aan te geven dat er op een bepaalde datum een afspraak is. Als u dit veld leeg laat, gebruikt Communicator een asterisk (*) om aan te geven dat u op een bepaalde dag een afspraak hebt.
5. Als u nationale feestdagen in het rood wilt weergeven op de kalender, selecteert u welke reeks nationale feestdagen moet worden toegepast.
6. Als u alle afspraken wilt verwijderen, klikt u op Afspraken verwijderen.
7. Klik op **OK**.

Zie ook

Kalendereigenschappen ²²⁹ bepalen de markering op de kalender.

Hoofdstuk

**Meerdere gebruikers
of pc's beheren**

Gebruikersprofielen

Een installatie van Tobii Communicator wordt vaak gebruikt door meerdere therapeuten en een of meer gebruikers. Ook kan het voorkomen dat u met uw installatie de installatie van een gebruiker wilt nabootsen, zodat u kunt testen hoe de paginaset zal werken voor de betreffende gebruiker.

In Tobii Communicator kunt u zoveel gebruikers definiëren als u nodig hebt binnen één installatie (één pc met Communicator erop.)

Elke gebruiker kan eigen instellingen hebben: De therapeut kan bijvoorbeeld muisinvoer gebruiken, terwijl een gebruiker op dezelfde pc gebruik maakt van scannen en een schakelaar.

Elke gebruiker kan toegang hebben tot eigen paginasets, een eigen e-mailaccount, enzovoort.

Als er slechts één gebruiker is, is de gebruikersnaam **Gast**

Als u geen afzonderlijke gebruikers nodig hebt in Tobii Communicator, kunt u het systeem blijven gebruiken met één gebruikersprofiel.

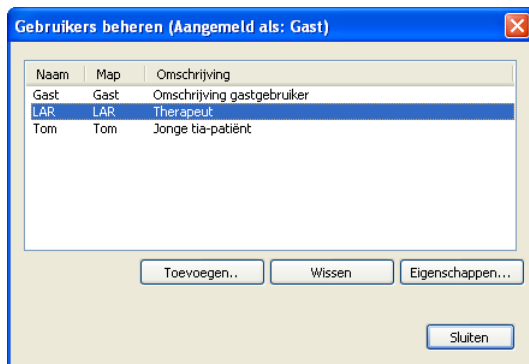
Dit gebruikersprofiel wordt automatisch gecreëerd tijdens de installatie van Communicator en heeft de naam **Gast**.

Tenzij u extra gebruikers creëert, stelt Tobii Communicator steeds voor dat het materiaal dat u als gebruiker maakt, zoals paginasets en opgenomen geluiden, worden opgeslagen in Mijn documenten/Tobii Communicator 4/Gast.

Een nieuwe gebruiker maken

1. Als u de menubalk niet ziet, drukt u op **F10**.
2. U kunt een nieuwe gebruiker maken met de menuopdracht **Instellingen > Gebruikers > Gebruikers beheren**.

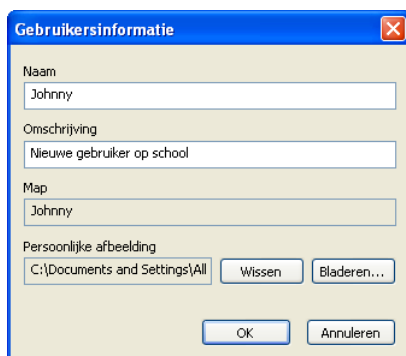
U ziet het volgende dialoogvenster:

De gastgebruiker is altijd aanwezig.

3. Klik op **Toevoegen**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Beschrijf elke gebruiker.

4. Voer een gebruikersnaam en beschrijving in.
5. Als u een foto van de gebruiker hebt, of een symbool dat u wilt gebruiken om de gebruiker te representeren, klikt u op **Bladeren**.

Het standaard Windows-venster Openen wordt geopend.

6. Zoek de foto of afbeelding op en selecteer deze.
7. Klik in het dialoogvenster Openen op **Openen**.
8. Klik in het dialoogvenster Gebruikersinformatie op **OK**.

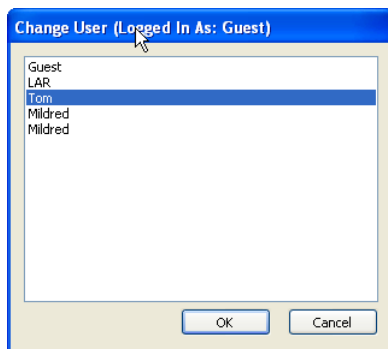
Communicator maakt een map voor de nieuwe gebruiker en een submap voor zijn/haar paginasets: Mijn documenten/Tobii Communicator/Johnny/Mijn paginasets.

De huidige gebruiker wijzigen

1. Geef de menuopdracht **Instellingen > Gebruikers > Gebruiker wijzigen**.

Of geef de menuopdracht **Bestand > Speciale paginaset uitvoeren > Gebruiker wijzigen**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Kies een nieuwe gebruiker en klik op OK.

2. Klik op de naam van de gebruiker naar wie u wilt overschakelen.
3. Klik op **OK**.

Een opstartgebruiker instellen

Stel dat de therapeut LAR en gebruiker Johnny allebei gebruik maken van Communicator op de schoolcomputer. Johnny gebruikt een schakelaar en het is lastiger voor hem om de bediening van het programma te begrijpen en uit te voeren.

LAR stelt Johnny in als de opstartgebruiker, zodat de startpagina van Johnny wordt geopend en de invoerinstellingen van Johnny worden toegepast wanneer Communicator wordt gestart.

1. Als u de menubalk niet ziet, drukt u op **F10**.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Gebruikers > Opstartgebruiker wijzigen**.

U ziet het volgende dialoogvenster:

Als u meerdere gebruikers hebt, is de middelste optie wellicht de beste.

3. U kunt een specifieke gebruiker instellen als opstartgebruiker door te klikken op **Starten met deze gebruiker**.
4. Selecteer de gebruikersnaam in de vervolgkeuzelijst.
5. Klik op **OK**.

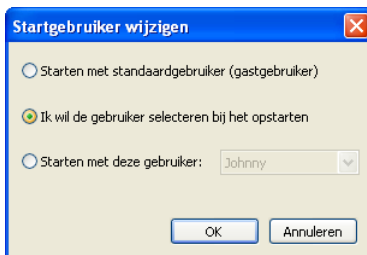
Telkens wanneer Communicator start een gebruiker kiezen

Stel dat Johnny en Tom dezelfde computer gebruiken op school of in een rehabilitatiecentrum. Wat nu? Misschien verschillen de invoerinstellingen van Tom drastisch van die van Johnny, en gebruikt Tom geheel andere paginasets en een andere startpagina dan Johnny.

In dat geval is het mogelijk Communicator zodanig in te stellen dat telkens wanneer het programma wordt gestart een gebruiker kan worden gekozen.

1. Als u de menubalk niet ziet, drukt u op **F10**.
2. Geef de menuopdracht **Instellingen > Gebruikers > Opstartgebruiker wijzigen**.

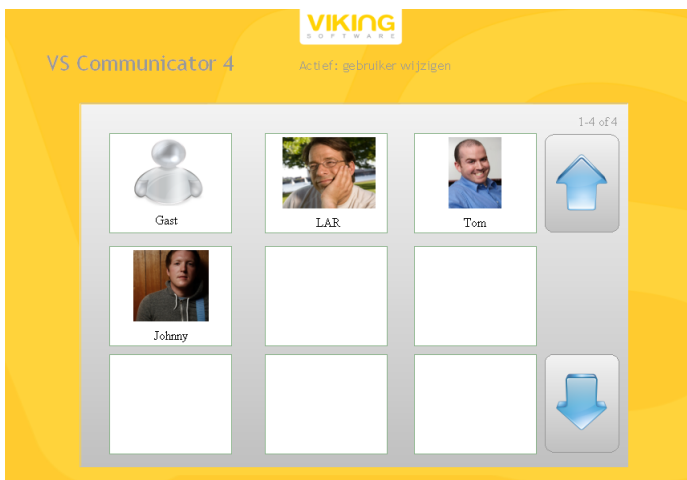
U ziet het volgende dialoogvenster:

Als u meerdere gebruikers hebt, is de middelste optie wellicht de beste.

3. Kies de tweede optie, **Ik wil de gebruiker selecteren bij het opstarten**.

4. Klik op **OK**.
5. Sluit Communicator.
6. Wanneer u Communicator weer start, start Communicator in de weergave uitvoeren, met een paginaset waar u de eerste gebruiker kunt selecteren:

Een gebruiker kan deze pagina altijd gebruiken, ongeacht de invoermethode!

Werken met twee pc's: exporteren en importeren

In versie 4.2 hebben we op verzoek van klanten de eenvoudige maar krachtige functie Exporteren/Importeren toegevoegd.

Het is nu *zeer gemakkelijk* om een gebruiker te verplaatsen van een pc naar een andere of om paginasets of configuraties te maken op uw pc en ze over te zetten naar de machine van de gebruiker.

Instellingen en gegevens (paginasets, contacten en dergelijke) worden geëxporteerd naar en geïmporteerd uit een **archiefbestand**. Een archiefbestandsnaam heeft de extensie **.vse**.

Exporteren: gebruikersinformatie kopiëren naar een archief

Om paginasets of instellingen van een gebruiker te kopiëren naar een nieuwe pc - of naar een andere gebruiker op dezelfde pc - gaat u als volgt te werk:

1. Voor welke gebruiker wilt u een archief maken? Als u meerdere Communicator-gebruikers hebt aangemaakt, moet u controleren of de juiste gebruiker is aangemeld. Zie indien nodig De gebruiker wijzigen ^[335] onder Gebruikersprofielen.

2. Geef de menuopdracht **Bestand > Import en Export instellingen en gegevens**.

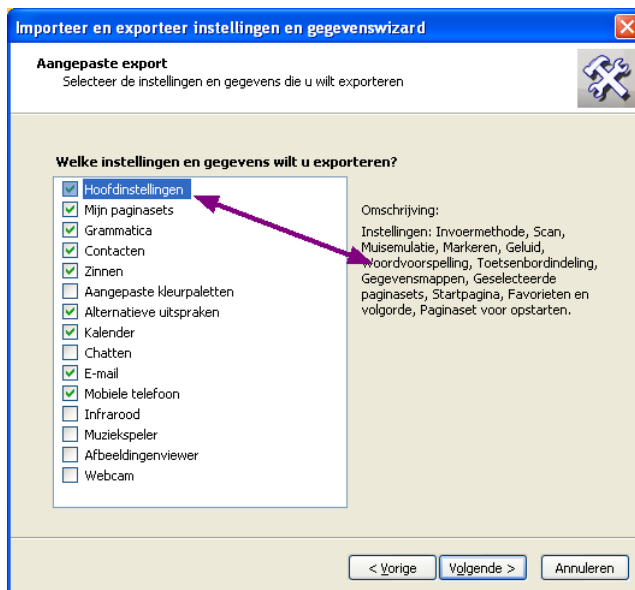
De wizard Importeren/Exporteren wordt geopend en u ziet dit dialoogvenster:

Kies Exporteren.

3. Selecteer **Exporteren** en klik op **Volgende**.
4. In de volgende stap van de wizard wordt u gevraagd een exporttype te selecteren. In geval van twijfel selecteert u **Aangepaste export** en klikt u op **Volgende**.

In het selectiedialoogvenster voor Aangepaste export ziet u alle informatie die kan worden geëxporteerd. Wanneer u op een regel in de lijst klikt, krijgt u meer uitleg aan de rechterkant.

U ziet deze stap als u Aangepaste export kiest. U krijgt bijkomende informatie over elke optie.

Klik op de selectievakjes om de gewenste opties te kiezen. Wanneer u uw keuze hebt gemaakt, klikt u op **Volgende**.

5. In de volgende stap typt u een naam voor het archiefbestand en selecteert u de map waarin het moet worden opgeslagen of noteert u de voorgestelde map. (U moet deze locatie kennen als u het archief wilt kopiëren of importeren.)

Geef het archief een naam en kies de map waarin het moet worden opgeslagen.

6. Klik op **Volgende**.

U ziet status- en voortgangsberichten. Wanneer het archiveren is voltooid, ontvangt u een voltooiingsbericht.

7. Klik op **Voltooien**.

Instellingen en gegevens importeren uit een archief

Wanneer u paginasets en/of instellingen hebt opgeslagen in een archief, kunt u:

- het bestand kopiëren naar een verwijderbare schijf of als e-mailbijlage verzenden om het over te zetten op een nieuwe pc.
- de instellingen en gegevens uit het archief importeren voor een andere gebruiker op deze of een andere pc waarop Tobii Communicator is geïnstalleerd.

1. Geef de menuopdracht **Bestand > Import en Export instellingen en gegevens**.

De wizard Importeren/Exporteren wordt geopend en u ziet dit dialoogvenster:

De eerste stap in de wizard Importeren/Exporteren.

3. Kies **Importeren** en klik op **Volgende**.

Tobii Communicator probeert de archiefbestanden (type .vse) op uw computer te laten zien.

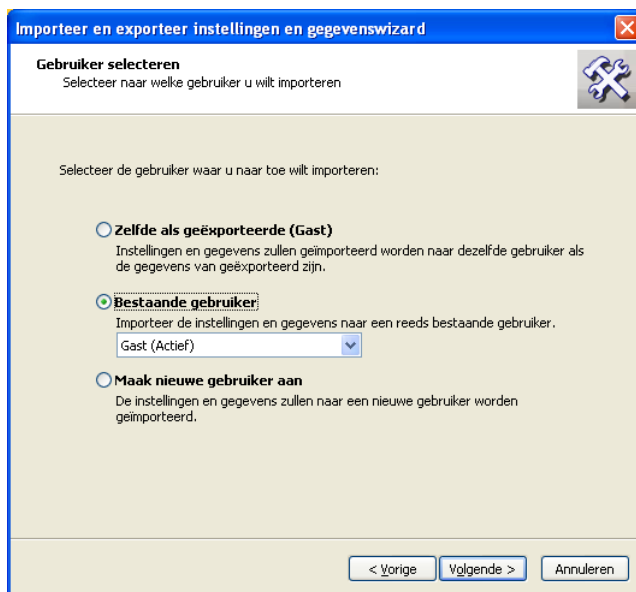
Mogelijk moet u de mappenstructuur aan de linkerkant gebruiken om de map te zoeken waarin het archiefbestand is opgeslagen of gekopieerd:

Kies de map en het archiefbestand dat u wilt importeren.

4. Kies de map waarin het archief zich bevindt. Kies het archiefbestand dat u wilt importeren. Klik op **Volgende**.

U ziet de stap Gebruiker selecteren.

Tobii Communicator geeft alle gebruikers op de huidige pc weer.

5. Kies een bestaande gebruiker of maak een nieuwe Communicator-gebruiker op deze pc. Zie Gebruikersprofielen³³³ voor meer informatie over verschillende gebruikers.

6. Klik op **Volgende**.

U ziet voortgangsberichten. Wanneer het importeren is voltooid, ziet u een voltooiingsbericht.

7. Klik op **Voltooien**.

Licentievereisten

Een Communicator-licentie is geldig voor één gebruiker: de persoon die de paginaset moet uitvoeren.

Een therapeut kan een gebruikerslicentie gebruiken.

Evaluatieversie

U kunt een gratis evaluatieversie van Tobii Communicator 4 verkrijgen. Iedereen kan een evaluatieversie gebruiken zolang deze geldig is.

Therapeuten en persoonlijke assistenten

Een therapeut of een persoonlijke assistent kan een evaluatieversie gebruiken op zijn of haar pc gedurende een onbepaalde tijd, zolang dit tot doel heeft een gebruiker te helpen die een programmalicentie heeft.

Deactiveren

Als u één licentie moet gebruiken op twee verschillende pc's, kunt u het programma op beide pc's installeren, maar er kan slechts één installatie tegelijk actief zijn. Gebruik de opdracht **Help > Deactiveren** om één installatie te deactiveren alvorens de andere te activeren met uw productcode.

U kunt dit proces zo vaak herhalen als u wilt.

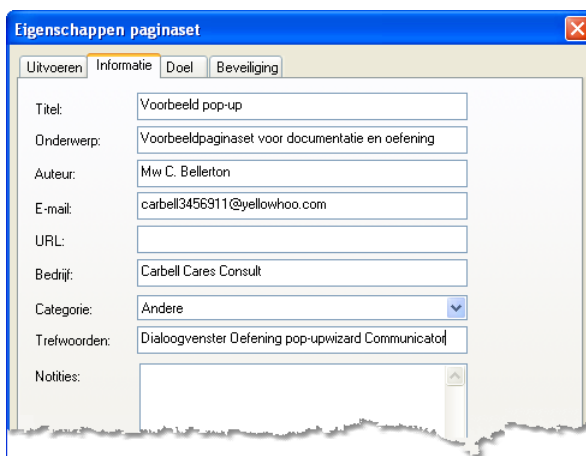
Beveiliging van informatie paginaset

Het dialoogvenster Eigenschappen kent drie tabbladen. Het tabblad Informatie en het tabblad Doel bevatten velden die u kunt gebruiken om informatie over uzelf, contactinfo en uitleg over het scherm te geven.

Als u de moeite hebt genomen een goed vormgegeven, functioneel scherm te maken, wilt u het misschien wel delen met anderen of uw werk te koop aanbieden.

Maar op het moment dat anderen uw werk gebruiken, bent u er mogelijk niet bij om uitleg te geven.

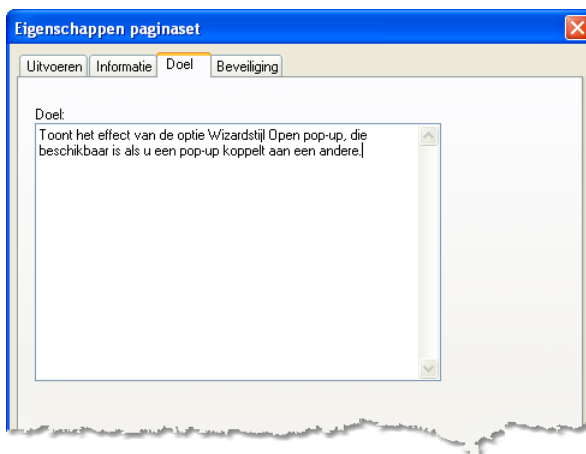
U kunt verklarende informatie aan uw bestanden toevoegen met de opdracht **Bestand > Eigenschappen paginaset**. U kunt het **tabblad Informatie** en het **tabblad Doel** gebruiken om documentatie en contactinformatie "in te sluiten" in uw paginaset:

The screenshot shows the 'Eigenschappen paginaset' dialog box with the 'Informatie' tab selected. The fields are filled with the following information:

Veld	Waarde
Titel:	Voorbeeld pop-up
Onderwerp:	Voorbeeldpaginaset voor documentatie en oefening
Auteur:	Mw C. Bellerton
E-mail:	carbell3456911@yellowhoo.com
URL:	
Bedrijf:	Carbell Cares Consult
Categorie:	Andere
Trefwoorden:	Dialogvenster Defening pop-upwizard Communicator
Notities:	

U doet er goed aan dit in te vullen als u van plan bent de paginaset te distribueren.

The screenshot shows the 'Eigenschappen paginaset' dialog box with the 'Doel' tab selected. The 'Doel:' field contains the following text:

Toont het effect van de optie Wizardstijl Open pop-up, die beschikbaar is als u een pop-up koppelt aan een andere.

Op het tabblad Doel is veel plaats voor uitleg.

Het vierde tabblad is het tabblad Beveiliging.

U kunt het **tabblad Beveiliging** gebruiken voor bescherming tegen onbedoelde en ongewenste wijzigingen in uw scherm. U kunt het bestand ook beveiligen tegen niet-geautoriseerde distributie.

Eigenschappen paginaset

Uitvoeren Informatie Doel **Beveiliging**

Voer een wachtwoord in om onrechtmatig wijzigen van dit bestand te voorkomen.

Wachtwoord

Voer wachtwoord opnieuw in

Kopieer de ID van deze computer in het tekstvak 'Toegestane ID' om onrechtmatige verspreiding te voorkomen. Deze paginaset kan dan alleen op andere computers worden geopend als het wachtwoord wordt ingevoerd.

Computer's ID:

Toegestane ID:

OK Annuleren

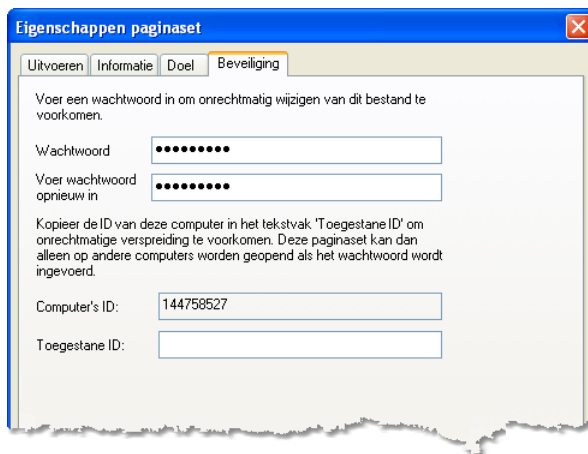
Op het tabblad Beveiliging kunt u instellen wie uw paginaset mag gebruiken.

Niet-geautoriseerde bewerking voorkomen

Als u de paginaset beveiligt met een wachtwoord, moet diegene die wijzigingen in het bestand wilt aanbrengen eerst een wachtwoord invoeren. Het scherm kan wel in de weergave Uitvoeren worden gebruikt zonder een wachtwoord in te voeren.

Een paginaset beveiligen met een wachtwoord:

1. U moet zich in de **weergave Bewerken** bevinden. Als u niet zeker weet in welke weergave u zich bevindt, drukt u op **SHIFT+F5**.
2. Geef de menuopdracht **Bestand > Eigenschappen paginaset**.
3. Ga naar het **tabblad Beveiliging**.
4. Voer tweemaal precies hetzelfde wachtwoord in:

Een wachtwoord voor de paginaset instellen.

5. Klik op **OK**.

Wie de pagina probeert te openen in de weergave Bewerken krijgt dan het volgende dialoogvenster te zien.

Wachtwoordbeveiliging voor wijzigingen.

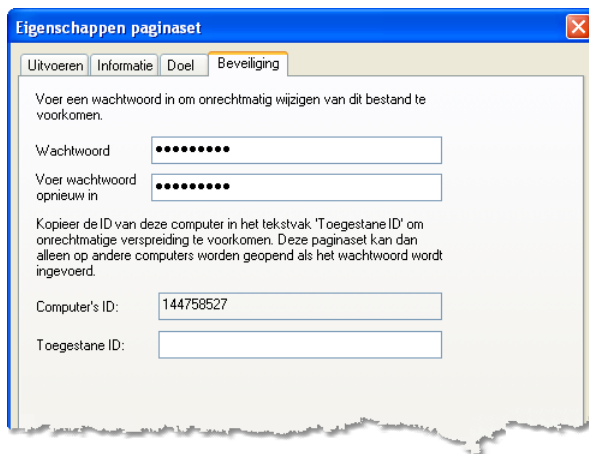
Ongeautoriseerd kopiëren voorkomen

Het wachtwoord speelt ook een rol bij het voorkomen van ongeautoriseerde distributie.

1. Beveilig de paginaset met een tweemaal ingevoerd wachtwoord zoals hiervoor beschreven.

In het veld **ID van computer** wordt altijd de ID weergegeven van de computer waarop u aan het werk bent.

2. **Markeer het ID-nummer** in het grijze veld en druk op **CTRL+C** om het te kopiëren.

Voeg het ID-nummer van uw computer toe om het gebruik van onrechtmatige kopieën op andere computers te voorkomen.

3. Zet de cursor in het veld **Toegestane ID** en druk op **CTRL+V** om de ID te plakken.
4. Klik op **OK**.

De paginaset wordt nu uitgevoerd in de weergave Uitvoeren zonder dat om een wachtwoord wordt gevraagd. Als u met de paginaset wilt werken in de weergave Bewerken, moet u het wachtwoord invoeren.

Als het bestand zonder uw medeweten of assistentie naar een andere computer wordt gekopieerd, verandert het veld ID van Computer in overeenstemming met de nieuwe computer.

De waarde in het veld Toegestane ID verandert echter niet. Aangezien de twee velden zijn ingevuld maar nietovereenkomen, is ook een wachtwoord vereist om de paginaset uit te voeren in de weergave Uitvoeren. Alleen iemand die het wachtwoord kent, kan wijzigingen aanbrengen op het tabblad Beveiliging en de bescherming verwijderen.

Index

- A -

Achtergrond van pagina 108
 Actieknoppen 140
 Acties bij pagina openen/verlaten 143
 Acties bij paginasets 143
 Acties kopiëren 167
 Acties, kopiëren 167
 Adreslijst 285
 Afbeelding op achtergrond 114
 Afbeelding op knop 90
 Afbeelding verwijderen 90
 Afbeelding, statisch 114
 Afbeeldingenbibliotheek 263
 Afbeeldingenbibliotheek toevoegen 263
 Afbeeldingenbibliotheek, zie inhoud 268
 Afstand van tekst op knop 87
 Afstandsbediening 307
 AppScan 245
 Automatische knoppen 73
 AVI-bestanden 96

- B -

Bediening, op afstand 307
 Beeld > Knopsjablonen 136
 Beeld > Weergave Bewerken 26
 Beeld > Weergave Uitvoeren 26
 Beeld > Werkbalk 64
 Bekijken wat zich in de afbeeldingenbibliotheek bevindt 268
 Beperken tot raster 120
 Berichtenvenster 149

Bestand > Acties Paginaset 143
 Bestand > Eigenschappen paginaset 99, 342
 Bestand > Importeren 175
 Bestand > Nieuw 68
 Bestand > Onlangs gebruikt 102
 Bestand > Openen 102
 Bestand > Opslaan 71
 Bestand > Opslaan als 173
 Bestand > Speciale paginaset uitvoeren 32, 33, 49
 Beveiliging 342
 Bewerken > Alles selecteren 79
 Bewerken > Kopiëren 166
 Bewerken > Plakken 166
 Bewerken > Speciaal plakken > Acties enz. 167
 Bewerken > Speciaal plakken > Uiterlijk 167
 Bibliotheek bekijken 268
 Bibliotheek, afbeelding 263
 Bibliotheek, geluid 272
 Bibliotheek, muziek 323
 Bladeren in paginasets 104
 Boardmaker-bestanden 175
 Boardmaker-bestanden converteren 175

- C -

Communicatievenster 149
 Communicator bijwerken 24
 Communicator installeren 21
 Communicator starten 24
 Communicator stoppen 24
 Communicator uitvoeren 24
 Computers, kopiëren tussen 337
 Contacten beheren 285
 Contacten, beheren 285
 Cursor, muisemulatie 260
 Cursor, scan 242

- D -

Dialogovenster Apparaat beheren 317
 Dialogovenster Knopacties bewerken 140
 Digitale spraak 271
 Displays, kant-en-klaar 33

Gebruiker maken 333
 Gebruiker, scannen 235
 Gebruiker, verplaatsen naar nieuwe computer 337
 Gebruikersnamen, alles over 333
 Gegevensmappen 304

Geluid op knop 93
 Geluid, inschakelen 270
 Geluid, lezen tijdens het typen 280
 Geluid, opnemen 275

- E -

Een afbeelding wissen 90
 Een knop bewerken in de weergave Bewerken 40
 Een knop bewerken in de weergave Uitvoeren 36
 Een knop verbergen 123
 Een knop wijzigen in de weergave Bewerken 40
 Een knop wijzigen in de weergave Uitvoeren 36
 Een knop aanpassen in de weergave Bewerken 40
 Een knop aanpassen in de weergave Uitvoeren 36
 Een paginaset koppelen 99
 Een paginaset opzoeken 102
 Eerste pagina 98
 Eigen geluiden, opnemen 275
 Eigenschappen paginaset 99
 Eigenschappen tekst 87
 E-mailadressen 285
 E-mailinstellingen 319
 Emulatie, muis 245
 Evaluatieversie 342

Geluiden opnemen 275
 Geluiden toevoegen 272
 Geluidenbibliotheek 272
 Geluidenproblemen oplossen 270

GEWA-beheer 317
 GEWA-instellingen 307

Grammatica 289
 Knop, scannen 238
 Knop, pagina 129
 Grote, knoppen aanpassen 120
 GSM-instellingen 324

- H -

Hellend 110
 Help > Controleren op updates 24
 Hulpmiddel Inhoud 82
 Hulpmiddel Knop 110
 Hulpmiddel Knop dupliceren 76
 Hulpmiddelen > Afbeeldingenbibliotheek 263
 Hulpmiddelen > Alternatieve uitspraken 290
 Hulpmiddelen > Geluidenbibliotheek 272
 Hulpmiddelen > Grammatica 289
 Hulpmiddelen > Kleurenpalet 125
 Hulpmiddelen > Mijn contacten 285
 Hulpmiddelen > Mijn opgenomen geluiden 275
 Hulpmiddelen > Mijn paginasets ordenen 292
 Hulpmiddelen > Mijn zinnen 286

- F -

Favorieten & ordening op de startpagina 54
 Functietabbladen 140

- G -

Gastgebruiker 71, 333

- Hulpmiddelen > Nieuw geluid opnemen 275
- Hulpmiddelen > Woordenboeken 287
- Hyperlinks 104
- I -**
- ID, gebruiker 333
- Illustratie op knop 90
- Indeling > Gelijkmatic verdelc 120
- Indeling > Uitlijnen 120
- Indeling > Uitlijnen > Beperken tot raster 120
- Indeling > Zelfde grootte 120
- Indeling, toetsenbord 302
- Inhoud van afbeeldingenbibliotheek 268
- Instellingen > E-mail 319
- Instellingen > Gebruikers > Gebruiker wijzigen 333
- Instellingen > Gebruikers > Gebruikers beheer 333
- Instellingen > Gegevensmappen 304
- Instellingen > Geluid 271, 278, 280
- Instellingen > GSM 324
- Instellingen > Infraroodinstellingen 307
- Instellingen > Invoermethode 55
- Instellingen > Markeren 297
- Instellingen > Mobiele telefoon 324
- Instellingen > Muisemulatie 245, 256
- Instellingen > Muziekspeler 323
- Instellingen > Scaninstellingen 243
- Instellingen > Toetsenbordindeling 302
- Instellingen > Woordvoorspelling 298
- Instellingen mobiele telefoon 324
- Instellingen SMS 324
- Instellingen voor hoorbare melding 278
- Instellingen voor infraroodafstandsbediening 307
- Instellingen voor muisemulatie 256
- Instellingen woordvoorspelling 298
- Invoer met Muisdwell 55
- Invoer met Muisklik 55
- Invoermethode 55
- Invoermethode kiezen 55
- Invoermethode selecteren 55
- Invoermethode voor gebruiker 55
- Invoermethode, scannen 235, 243
- Invoermethode, Tobii 181
- IR (infrarood) 307
- IR-apparaat, beheren 317
- J -**
- Joystick, gebruikersinvoer 55
- K -**
- Kant-en-klare pagina's, hergebruiken 173
- Kant-en-klare paginasets 33
- Klembord 82
- Kleur van cursor 297
- Kleur, pagina 108
- Kleur, tekst 87
- Kleur: Tekst, rand en opvulling 110
- Kleurenpalet 125
- Knop > Geluid 93
- Knop > Afbeelding invoegen 90
- Knop > Afbeelding verwijderen 90
- Knop > Knopacties 140
- Knop > Koppeling 104
- Knop > Niet-selecteerbaar 123
- Knop > Teksteigenschappen 87
- Knop > Toetsaanslagen toewijzen 97
- Knop > Type sneltoets 147
- Knop > Verborgen 123
- Knop > Video 96
- Knop bewerken in de weergave Bewerken 40
- Knop bewerken in de weergave Uitvoeren 36

Knop dupliceren 76
 Knop kopiëren 166
 Knop kopiëren (dupliceren) 76
 Knop onzichtbaar 123
 Knop raster 73
 Knop repliceren 166
 Knop tekenen 110
 Knop, grootte aanpassen 120
 Knopacties 140
 Knopafbeelding 90
 Knopcursor 297
 Knopgrootte aanpassen 120
 Knopinhoud 82
 Knoppen centreren 120
 Knoppen uitlijnen 120
 Knopsjablonen 136, 144
 Knopsjablonen kopiëren 136
 Knoptekst 85
 Knoptekst bewerken 85
 Knoptekst uitspreken 93
 Knopuitlijning 120
 Kolom, toevoegen of verwijderen 73
 Kopiëren tussen computers 337
 Kopiëren tussen paginasets 169
 Kopiëren van knop 166
 Kruisdraadscannen 246
 Kunstmatige spraak 93, 271
 Kunstmatige spraak inschakelen 271
 Kunstmatige spraak, uitspraken 290

- L -

Lege pagina 68
 Lettertype 87
 Letterweergave 87
 Licentie 342
 Lijst, contacten 285

Lijsten, woorden 287
 Locatie van gegevens 304

- M -

Mailinstellingen 319
 Mappen 102
 Marge op knop, zie afstand 87
 Markeren 79, 297
 Markeren in de weergave Uitvoeren 297
 Markering voor muisemulatie 260
 Meegeleverd materiaal 33
 Meest recente versie van Communicator 24
 Melding, hoorbaar 278
 Menu's in de weergave Uitvoeren 30
 Mijn opgenomen geluiden 275
 Mijn paginasets ordenen 292
 Mp3-speler 323
 MPE-bestanden 96
 MPEG-bestanden 96
 MPG-bestanden 96
 Muisemulatie 245
 Muisemulatie starten 258
 Muisemulatie, starten 258
 Muziekbibliotheek 323
 Muziekspelerinstellingen 323
 MyTobii als invoermethode 55
 MyTobii, paginasets voor 181

- N -

Namen van contacten 285
 Navigatie in paginasets 104
 Navigatiewerkbalk, weergave Uitvoeren 30
 Niet-selecteerbare knop 123
 Nieuwe functies in versie 4 16
 Nieuwe gebruiker 333

Nieuwe pagina 68
 Naam van een paginaset wijzigen 173
 Naar pagina 104

- O -

Object dupliceren 76
 Omgevingsbediening 307
 Onzichtbare knoppen 123
 Oogbesturing als invoermethode 55
 Oogbesturing, Tobii 181
 Oogbesturing, toetsenbordindeling 302
 Opdrachten bij pagina openen/verlaten 149
 Opdrachten bij paginaset 143
 Opdrachten in het menu Bewerken 82
 Opdrachten op knoppen 140
 Opslaan & naar volgende 82
 Opslaan, locatie 304
 Opstartgebruiker 333
 Opvulstijl arcering 110
 Overzicht van geluiden 269

- P -

Pad naar gebruikersgegevens 304
 Paden naar Communicator-gegevens 304
 Pagina > Instellen als eerste pagina 98
 Pagina > Nieuw 68
 Pagina > Pagina dupliceren 165
 Pagina > Pagina-eigenschappen 68, 108, 149
 Pagina > Raster wijzigen 73
 Pagina > Verwijderen 68
 Pagina > Weergeven als pop-up 160
 Pagina verwijderen 68
 Pagina-acties 143
 Pagina-eigenschappen 108
 Paginagroepen 129

Paginakleur 108
 Paginakoppelingen 104
 Paginalijst 98
 Paginalijst, ordenen 129
 Paginanamen 129
 Paginanummers 129
 Pagina's een naam geven 68, 129
 Pagina's koppelen 104
 Pagina's nummeren 129
 Paginaset openen 102
 Paginaset opslaan 71
 Paginaset uitvoeren 29, 99
 Paginaset voor opstarten 59
 Paginaset, kant en klaar 33
 Paginaset, openen 102
 Paginaset, opstarten 59
 Paginaset, wachtwoord 342
 Paginaset kiezen 46
 Paginaset voor gebruiker, kiezen 46
 Paginaset, kopiëren tussen 169
 Paginaset, ordenen 292
 Paginaset, waar opgeslagen 304
 Palet, kleur 125
 Pop-up wizardstijl 160
 Pop-up-pagina's 160
 Pop-up-positie 160
 Pop-ups in wizardstijl 160
 Premium versie 13, 307
 Prioriteit voor scannen 238
 Profielen, gebruiker 333
 Programmalicentie 342
 Punten in de weergave Bewerken 120

- Q -

QWERTY-indeling 302

- R -

Radarscannen 246
 Rand verwijderen 110
 Rand, verwijderen 110
 Randkleur 110
 Raster toepassen 73
 Raster, knoppen 73
 Raster, uitlijningspunten 120
 Rij, toevoegen of verwijderen 73

- S -

SAPI 271
 Scancursor 242
 Scancursor, in Muisemulatie 260
 Scangroep, maken 238
 Scanmethode 243
 Scannen, geluidsmeldingen tijdens 278
 Scannen, invoermethode 55, 235
 Scannen, niet-selecteerbaar gebruiken 128
 Scannen, toetsenbordindeling 302
 Scansnelheid 243
 Scanvolgorde 238
 Schakelaar, gebruik in Windows 245
 Schakelaar, gebruikersinvoer 55
 Schakelaar, geluidsmeldingen tijdens het gebruik van 278
 Schakelaar, instellingen 243
 Schakelaar, scancursor 242
 Schakelaargebruikers, scannen 235
 Schermen, kant-en-klaar 33
 Schrijven 182
 Schrijven op knop 85
 SD Pro-bestanden 175
 Selecteren 79
 Sjablonen, knop 136
 SMS-instellingen 324
 Snelmenu's 30, 64
 Sneltoets 147
 Sneltoets, maken 147
 Sneltoetsen 13, 29
 Sneltoetsen, wat zijn 144
 Softwarelicentie 342
 Speciale paginasets 32
 Speciaal plakken 167
 Spreken, uitspraken 290
 Spreker, één gebruiken 278
 Spraak, kunstmatig 271
 Standaardwerkbalk 64
 Standaardwerkbalk, weergave Uitvoeren 30
 Starten in venster 99
 Startpagina 32, 46
 Startpagina kiezen 49
 Startpagina van gebruiker 46
 Startpagina van gebruiker, kiezen 49
 Startpagina, favorieten & ordening 51
 Startpagina, kiezen 49
 Statische tekst of afbeelding 114
 Symbool op knop 90

- T -

Tandwiel 120
 Tandwiel, vrije pagina 120
 Tandwielsymbool 144, 147
 Tekst op achtergrond 114
 Tekst op knop 85
 Tekst schrijven 149
 Tekst, statisch 114
 Tekstafstand 87
 Tekstcommunicatie 286
 Tekstkleur 87, 110
 Tekstpagnasets 182

Tekststijl	87	Vervoegingen	289
Tekstuitlijning	87	Vet	87
Tekstvenster	149	Video	96
Tekstweergave	87	Video afspelen	96
Telefoonnummers	285	Volgende pagina, ga naar	104
Tira2-instellingen	307	Volgorde van de toetsen op het toetsenbord	302
Tobii-gebruikers, paginasets voor	181	Volgorde van pagina's	129
Toets, snel	144	Volgorde voor scannen	238
Toetsenborden	182	Volledig scherm	99
Toetsenbordindeling	302	Voorlezen terwijl u typt	280
Toetsenbordindeling ABC	302	Voorlezen, uitspraak	290
Toetsenbordinvoer	97	Voorspelling, zinnen	286
Toetsenvolgorde op het toetsenbord	302	Vorige pagina, ga naar	104
Trackball, gebruikersinvoer	55	Vorm knop	110
Typen	182, 298	Vorm, knop	110
Typen slimme knop	144	Vulkleur	110
Typen, voorlezen	280		

- W -

- U -

Uiterlijk kopiëren	167	Wachtwoord voor paginasets	342
Uiterlijk van cursor	297	Weergave Bewerken	13, 26
Uiterlijk van scancursor	242, 297	Weergave Bewerken vergelijken	28
Uiterlijk, kopiëren	167	Weergave Instellingen (oude term)	26
Uitlijning van tekst op knop	87	Weergave plakken	112
Uitlijningsraster	120	Weergave Uitvoeren	13, 26
Uitspraak voor kunstmatige spraak	290	Weergave Uitvoeren vergelijken	28
Uw werk opslaan	71	Weergave van knop kopiëren	112
		Weergave wijzigen	29
		Weergave, kopiëren	112
		Welkompagina	32
		Werkbalk Uiterlijk	110
		Werkbalk, Lettertypen	87
		Werkbalk, Uiterlijk	87
		Werkbalken	64
		Werkbalken voor muisemulatie	249
		Werkbalken, Muisemulatie	249
		Werkblad van pagina	108

- V -

Vaste positie voor starten	99
Venster, bericht	149
Vergelijking tussen weergave Uitvoeren en weergave Bewerken	28
Versie 4, nieuwe functies	16
Versie, Premium	13, 307

Werkset Bewerken 64
Werkset, Bewerken 64
Werkwoordenlijst 289
Windows-klembord 82
Wizard Instellingen 32, 45
Wizard Knop bewerken 36, 40
Wizard, Boardmaker-conversie 175
Wizard, Instellingen 45
Wizard, Knop bewerken 36
Woordenboeken 287
Woordenlijsten 287
Woordvoorspelling 287
Woordvoorspelling, zinnen 286
Waar worden paginaset opgeslagen? 304

- Z -

Zapper 307
Zinnen beheren 286
Zinnenlijst 286
Aangepast kleurenpalet 125
Aanraakscherm, gebruikersinvoer 55
Aanwijzer 64

Handige sneltoetsen in gebruiksmodus

Ga naar bewerkmodus	Shift + F5
Volledige schermweergave aan/uit	F10
Volledig scherm beëindigen	Esc
Knop bewerken in gebruiksmodus	Ctrl + linkermuisknop
Pop-upmenu	Rechtermuisknop
Afdrukken	Ctrl + P
Paginaset openen	Ctrl + O
Opslaan	Ctrl + S
Communicator afsluiten	Alt + F4